

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

Cap. Lib. Septimi sunt XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

tem, & iura nisi aliud expresse sint, futura comprehendunt, quando generatim feruntur. nam lex semper loquitur. *Arriani, C. de heret.* secus vero est de his, quæ à principio sunt posita, & obiecta: illa enim vel ad contractus, vel quasi contractus, vel ad mandata spectant.

Finis Libri sexti.

IOANNIS
AZORII LOR-
CITANI E SOCIE-
TATE IESV,

INSTITUTIONVM
MORALIVM
Pars secunda:

LIBER SEPTIMVS.

CAPVT I.

*Quod Beneficiarius, antequam beneficii possessionem
adeat, debeat diploma Pontificium
obtinere.*

ACTENS explicui quo pacto beneficia canonice & legitime acquirantur: nunc reliquum est, ut exponam qua ratione autem iam comparata, & acquisita beneficia conferentur. Qua propter dicendum mihi est, quidnam Clericus postquam est beneficium consecutus, præstare iure cogatur, ne beneficii ius aut fructus amittat: ac proinde vniuersa onera quæ sunt iure Canonico beneficiis imposita, breuiter explicabo.

Primo quaeritur, An cum alicui beneficium confertur, necessaria sit ad ius in illo acquirendum, scriptura, An vero sufficiat si testibus probetur, Beneficium illi esse collatum? Respondeo distinguendo, aut beneficium est à Papa concessum, aut ab aliquo alio loci ordinario. Si primum, quanquam necessaria scriptura non est iure antiquo communi: ac vsu Romanæ curiæ multis Romanorum Pontificum Constitutionibus confirmato, omnino est necessaria. Vtrumque docet Flaminus Parisius *lib. 8. de resignationibus q. 2. n. 8. ubi plerimos citat auctores.* Quo fit, ut cum supplex Papæ libellus offertur, in quo beneficium Ecclesiasticum petitur, solo verbo ipsius quo respondet: *Fiat*, aut, *Placeat ut petatur*, Pontificia gratia iure communi perficiatur: ac proinde firma est & rata latim, ut est signata, nondum Pontificio diplomate confectio: imo vt aiunt Bald. Gemianus, Francus, Bonifacius, Ioannes Selua, quos refert idem Flaminus, cum primum Papa Titium certæ ciuitatis episcopum, aut certæ Ecclesiæ parochum nominat, est vere episcopus, aut Parochus, videlicet potestate iurisdictionis, non ordinis; illa enim potestas solo verbo traditur, hæc non nisi consecratione datur.

An vero vsu curiæ Romanæ, ad possessionem adipiscendam, omnino scriptura, hoc est, Pontificium diploma requiritur. Cæterum si beneficium, inferior loci ordinarius contulerit, nec iure communi, nec vlla consuetudine necessaria est scriptura: Sed satis est, si collatum esse beneficium testibus constiterit, vt ex communi opinione docet idem Flaminus *libro, & q. citatis n. 10.*

Quæres, An beneficium à Papa impetrato, & Pontificio

confecto diplomate, quod deinde casu est amissum, satis sit, si testibus probetur, beneficium esse collatum, & diploma cõscriptum, sed deinde amissum. Respondet idem Flaminus ex communi sufficere: vsu & more curiæ Romanæ non item.

Quæres deinde, An saltem secundum conscientiam sufficiat, Pontificiam gratiam solum esse à Papa signatam literis Apostolicis non acceptis? Idem Flaminus respondet num. 24. Abbatem, Felinum, Rebuffum, & alios Doctores secutus, sufficere iure communi, & antiquo: ac in iudicio necessariam esse omnino scripturam. Quæres tertio, An quando literæ sunt amissæ, satis sit, si testibus beneficii conditiones, quas vocant qualitates, constiterint? Idem auctor Flaminus testatur num. 25. communem esse sententiam, ad corpus beneficii probandum, prorsus scripturam, etiam literis amissis, vsu curiæ requiri, non autem ad probandas beneficii qualitates.

Secundo quaeritur, Quæ pœnæ sint iure constitutæ in eos, qui beneficii à Papa impetrati possessionem consequuntur, antequam diploma Pontificium acceperint? Respondeo, Bonifacium VIII. Constitutionem edidisse, quæ incipit, *Iniuncta, & habetur inter Extrauagantes communes, de electio.* ubi ait: *Presenti Constitutione sancimus, ut Episcopi, & alii prelati superiores, necnon Abbates, Priores, & ceteri monasteriorum regimina exercentes, quorumque nomine censantur, qui apud dictam sedem promouentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt ad commissas eis Ecclesias & monasteria absque dictæ Sedis literis, huiusmodi horum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionem continentibus accedere, vel honorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, nullique eos absque dictarum literarum ostensione recipiant, aut eis pareant, vel intendant: Quod si forsitan aliter præsumptum fuerit, ipsi Episcopi, & ceteri prædicti Prelati, nihil de Ecclesiis, vel Monasteriorum prouentibus percipere quant: & irritum habeatur quicquid per eos interim factum fuerit. Capitula vero & Conuentus Ecclesiarum & Monasteriorum, & quicumque ipsos absque huiusmodi literis receperint, vel eisdem obediuerint, tam diu sint à beneficiis suorum perceptione suspensi, donec super hoc, eiusdem Sedis gratiam meruerint obtinere.* Hæc ibi. Et quia in hæc Constitutione non est vniuersæ de omnibus beneficiis decretum: ideo successores Pontificis eam ad omnia generatim beneficia protendendam curarunt. Iulius II. Constitutionem edidit talis exordii: *Romani*: quæ comprehendit omnes Ecclesias Cathedrales, Metropolitanas, Patriarchales, omnes Abbatis, Prioratus siue iure tituli, siue commendationis, siue administrationis concedantur.

Paulus III. aliam edidit, quæ initio sic habet: *Cum nobis*, in qua quia iudices Romanæ curiæ prætextu supplicationum super prouisionibus beneficiorum, & aliis gratiis signatarum, & registrarum literis & mandata dabant de illorum beneficiorum adipiscenda possessione literis non expeditis, præcipit ne id amplius faciant: & notariis, tabellionibus, & ceteris Romanæ curiæ officialibus id non seruantibus pœnam excommunicationis irrogat ipso iure, à qua nisi per Romanum Pontificem extra mortis articulum absolui nequeant. Et generatim Constitutio loquitur de omnibus beneficiis à Sede Apostolica quomodolibet impetratis.

Extat etiam alia Constitutio Iulii III. sic incipiens, *Sanctissimus*, in qua in vniuersum quoque decernitur: *Ut quicumque beneficia quacumque apud Sedem Apostolicam impetraverint, vel per collationem, vel per confirmationem, vel per unionem, vel per aliam quamcumque dispositionem, si ante consecrata & accepta Pontificia diplomata possessionem apprehenderit per se, vel per alium suo nomine, aut per alium apprehensionem factam ratam habuerint, pro intrusis & violentis detentibus habeantur: nec suos fructus faciant, sed in conscientia etiam restituere debeant. Nec suffragetur illis regula Cancellaria de annali, vel triennali possessore. Et ipso iure priuantur beneficiis obtentis, & omni iure in illis vel ad illa acquisito, ita vt ipsa*

Azor. Instit. Moral. Pars II.

ss

benefi-

beneficia impetrata iure & facto vacant Romano Pontifici reservata: & qui impetraverunt, inhabiles reddantur ad illa de novo obtinenda. Hæc in illa constitutione.

Admonendum duximus, Lectorem: ut intelligat id, quod vltima curiæ Romanæ in hac parte fieri solet: in primis eum, qui beneficium petit, Papæ libellum supplicem offert, in quo eius petitio continetur, quæ vulgo supplicatio dicitur: Et Papa respondet verbo *Placet*, aut, *Fiat ut petitur*, subscripto, & postea recognoscitur, & datur à Datario, & in Registro inseritur, & tunc dicitur supplicatio signata: Deinde in compendium quoddam redigitur & recognoscitur: & postremo Pontificium diploma conscribitur, & in Registro reponitur, & inde exemplar rescribitur: quod vulgo Bullæ, seu literæ Apostolicæ appellatur. Et quia hæc omnia opera & ministerio multorum curiæ Romanæ Scriptorum faciuntur, quibus ob id certa quidem stipendia debentur: constituere Romani Pontifices: ne quis beneficii in curia Romana impetrati possessionem nanciscatur, antequam diploma Pontificium accipiat, ne præfati curiæ Scriptores & ministri suis debitis stipendiis fraudentur.

Extat etiam regula 25. Cancellariæ: *ut gratia Apostolica pro infirmi habeatur ante literas expeditas: & quod non iudicetur iuxta formam supplicationum signatarum super quibuscunque impetrationibus, vel concessionibus per verbum Placet, vel per sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicæcancellarium, nisi sint commissiones iustitiam concernentes.* Sic ibi.

C. A P. II.

De publica fidei professione à beneficiariis faciendâ.

Primo quaeritur, qui Beneficarii publicam fidei Catholicæ professionem facere debent? Respondet, Concilium Tridentinum sess. 24. c. 12. *De reformatione sic statuisse: Prouisi etiam de beneficiis quibuscunque, curam animarum habentibus, tentantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu officiali, ori bodoxa suæ fidei publicam facere professionem, & in Romana Ecclesiâ obedientiam se permansuros spondeant, ac iurent. Prouisi autem de Canoniciatibus & dignitatibus, in Ecclesiis Cathedralibus non solum coram Episcopo, seu eius officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouisi, ut supra fructus non faciant suos: nec illis possessio suffragetur.* Sic ibi.

Extat præterea Pii IV. Constitutio, cuius principium est: *Inuincimus nobis, vbi præcipit, ut publicam quoque fidei professionem faciant, quicumque Monasteriis, Conuentibus, & Domibus regularium ordinum, etiam Militarium præficiuntur.* Iubet similiter fidei professionem fieri iuxta formulam ab eo in ea Constitutione præscriptam.

Quæres, An ob professionem fidei prætermittam, pœna in Concilio Tridentino irrogata in foro conscientiæ, ante vllam iudicis sententiam contrahatur? Respondet, contrahi, quia Concilium ait, qui eam omittunt, fructus non facere suos: ergo fructuum ius & dominium acquirere iure non possunt.

Secundo quaeritur, An Parochi, vel Canonici, qui per iustam ignorantiam, vel obliuionem intra duos menses publicam fidei professionem non fecerunt, fructus beneficii lucrifaciant? Respondet Nauarrus tom. 1. *Consiliorum, de summa Trinitate, consil. 3.* quod ad forum conscientiæ attinet, eos non peccasse, ac proinde sibi fructus lucrari. Primo, quia iusta ignorantia, vel obliuio scriptæ legis excusat à culpa. Secundo, quia iuxta Glossam in c. Fraternalitas, 12. q. 2. pœna ante iudiciariam criminis condemnationem, non debetur. Tertio, quia qui leges & scripta iura bonæ fidei prætermittit, sicut culpam, sic etiam pœnam non contrahit.

Quibusdam tamen hæc non omni ex parte probantur. Primo quia in iudicio huiusmodi ignorantia, vel ob-

liuio locum non habet, nisi iusta esse probeatur, quia est ignorantia Canonis, siue legis iure communi constituta. Deinde, quod ad forum etiam conscientiæ pertinet, in prædictis Parochiis, vel Canonici non videntur iusta esse ignorantia: quisque enim id nosse debet, quod ad suum statum, & vitæ conditionem communi iure spectat.

Postremo, quia licet huiusmodi beneficia: si sunt à culpa liberi & immunes, fructus tamen beneficii restituere debent: hæc enim pœna, cum eam leges irrogant, ante iudicis sententiam contrahitur, præsertim à beneficiariis, tacite nimirum ea conditione accipientibus beneficia, ut publicam fidei professionem faciant; alioqui beneficii fructus amittant.

Meo iudicio, Nauarrus sententia in hac parte vera est, quod ad conscientiam pertinet: quia huiusmodi lex iuste ignorari, vel saltem memoria excidere potest, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, sine culpa facit, pœnam non meretur: talis vero lex pœnalis est, non conuentionalis.

Tertio quaeritur, An prædicti beneficiarii, qui fidei professionem non fecerint, possint sibi fructus beneficii retinere, Priuilegio regulæ Cancellariæ de Annali, vel triennali possessore? Respondeo, cum Nauarro tom. 1. *Consiliorum, de summa Trinitate, consil. 12. 1.* regulam Cancellariæ de annali, vel triennali possessore prædictis beneficiariis nihil prodesse, quod attinet ad fructus lucrifaciendos: eo quod regula in fructibus ius non tribuit, sed solum in proprietate, titulo, & dominio beneficii.

At vero verum ius & titulum beneficii ipso iure perdant, dubitari potest, propterea quod ob publicam fidei professionem titulus beneficii iam ante acquisitus, ad non titulum reduci videatur. Præterea vbi lex generalis possessori resistit, tunc possessor potius est detentor, & intrusus, quam verus possessor. *c. Ad decimas, de resit. spolis. in 6. v. Lapus annotat: nec intrusus, sed iustum possessorem leges, & iura defendunt lib. 1. Feudorum, titu. per quos fiat inuestitura, cap. 1.* Nam possessio est ius insistendi rei, quæ non prohibetur possideri, l. 1. ff. *De acquiren. posses. & ibi Bartolus, & Doctores, & Priuilegium regulæ prædictæ de triennali possessore iuuat possessorem ob negligentiam eorum qui ius suum non postulant: ut annotat Gomez, in proelio illius regulæ, num. 3.* Non autem possessorem iniustum.

Nihilominus tamen meo iudicio verius est, ius beneficii non amitti, quia pœna, quam Synodus constituit, solum est de fructibus amittendis, non de iure, & titulo beneficii adimendo: & ea pœna afficit possessorem fructuum, ne possit se tueri Regula de Triennali possessore ad fructus retinendos: non autem afficit possessorem tituli. Si quaeres, Quid sit faciendum de huiusmodi fructibus? Respondeo, eos esse impendendos vel in vltus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum qui non reddunt. *cap. 1. vers. si quis autem, sess. 23. Lateranensis Concilii.*

Quarto quaeritur, An qui professionem fidei intra duos menses omittam postea fecerit, sibi fructus acquirat? Respondeo, post duos menses elapsos, quamdiu professionem non emiserit, eorum fructus minime lucrari. Ipsi tamen prodest fidei etiam post duos menses emissa professio, quoniam ex eo tempore incipit sibi fructus nondum perceptos lucrifacere, non tamen prodest ad retinendos fructus, quos ante professionem factam percepit.

Quinto quaeritur, An qui intra duos menses fidei professionem non fecerit, iis elapsis, eam facere debeat? Respondeo, ad eam faciendam iure compelli: eo quod *ex l. Celsus. ff. de receptis arbitris, & cap. Cum dilecti, de dolo, & contumacia.* Qui lege, & iure scripto cogitur aliquid intra certum tempus efficere, ad duo adigitur: videlicet, ad id intra certum illud tempus lege præscriptum faciendum, si commode potest: quod si non potest, aut sua culpa non facit, debet etiam post illud tempus exactum, cum primum commode poterit facere. Exempli gratia: Titus certam pecuniam ad Ianuarias Calendas debet, ni si soluerit intra illud tempus, debebit primo quoque tempo-

re eam solvere. nam ad duo præstanda, promissione, aut præcepto compellitur: ad solvendum scilicet, intra Calendarum lanuaris, & his elapsis, ad solvendum, cum commode poterit. Sic etiam Parochus, vel Canonicus intra duos menses à possessione beneficii obtemperandos, debet fidem publice profiteri. Si id igitur non præstiterit, præstare postea debet, cum commode poterit.

Sexto quaeritur, An Beneficiarius dictam professionem fidei per procuratorem facere queat, quando per seipsum non potest? Respondeo, posse, nam l. 1. ff. de procuratoribus. cap. Qui per alium. Et cap. Potest quis, de præbend. in 6. Qui iubetur per seipsum efficere, id potest facere per procuratorem, nisi lex, vel Canon aliter constituit. Perat aliquis, An si Titius procuratori mandaverit, ut publicam fidei professionem faciat, procurator vero eam intra duos menses non fecit, ipse Titius beneficii fructus amittat? Respondeo, distinguendo, quamdiu per Titium non fiat, quo minus, vel per se vel procuratorem fidei professionem emittat, fructus lucratur, secus vero minime.

Septimo quaeritur, An Beneficiarius, fidei professione non facta, quotidianas lucrifaciat distributiones? Respondeo, lucrifacere: quia poenæ restringi debent, non laxari. at Concilium Tridentinum solum prius fructibus beneficii: porro in fructibus beneficii distributiones quotidianæ minime computantur, ut inferius dicemus, quando beneficium fructus reddit à distributionibus separatos: nam secus est, quando beneficii fructus non nisi in distributionibus consistunt. Idem iuris est de his, quæ Beneficiarii acquirunt ex diuinis annuatariis officiis: hæc enim non debentur præcise ratione beneficii, sed rationis præsentis in ipsis anniæ satisfaciis.

Octavo quaeritur, An Canonicus, vel Parochus, facta semel professione fidei, si ad aliam Ecclesiam transferatur, debeat eam professionem iterum emittere? Respondeo, in Concilio Tridentino, & Constitutione Pii IV. supra citatis, vniuersim decerni, ut ii, quibus prædicta beneficia conferuntur, fidei professionem faciant. Dubit tamen quaestio videtur esse, an id locum etiam habeat in iis, qui vna dimissa Ecclesia ad aliam transferuntur: an vero solum in his, qui ad primam Ecclesiam promouentur. Quidam existimant, locum habere in his, qui dimissa priore posteriore obtinent in diuersis diocesis, oppidis vel locis, non tamen in his, qui secundum beneficium in eadem Ecclesia: in qua erat primum, accipiunt. Alii videtur vniuersim, qui primum, vel secundum Canonicatum, dignitatem, vel Parochiam accipit, cum debere semel, & iterum fidem publice profiteri.

C A P. III.

De assidua præsentia, quæ beneficiarii in suis Ecclesiis commorari, & ut dici solet, residere debent.

Estat in iure Canonico Titulus, de Clericis non residentibus. Is autem Clericus perpetuo in sua Ecclesia commorari, & residere videtur, qui in ea per seipsum inest, aut qui in ea præsens adest.

De hac re tractant iuris Pontificii periti capite ultimo, & cap. quia nonnulli, & cap. Conquerente, de Clericis non residentibus. Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andreas, Panormitanus, & alii: Ioannes Selua de beneficiis part. 4. quest. 1. 2. & sequen. Rebuffus in sua Praxi beneficiorum parte 2. titulo dispensatione ad non residendum. Summistæ partim in verbo, residentis, vt Syluester & Armilla, partim in verbo, Clericus, vt Angelus, Clericus 7. Rosella, Clericus quarto numero 20. partim in verbo Beneficium, vt Tabienus, beneficium 3. questio. 6. S. Thomas, & Caietanus secunda secundæ questione 185. art. 5. Sotus lib. 10. de iustitia, quest. 3. Couar. lib. 3. variorum resolutionum, c. 13.

Porro sciendum est, Iustinianum Imperatorem in l. Generaliter, §. Eos tamen. C. de episcopis, & Clericis, sanxisse, eos

tantum Clericos, & Monachos immunitatis beneficio gaudere, hoc est, liberos esse à cura, & tutela, qui apud sacrosanctas Ecclesias, vel Monasteria permanent non vagantes, nec circa diuina ministeria desides: cum propter hoc ipsam, inquit, beneficium indulgeamus, vt alii omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerii inhaereant. Et apud Liuium libro quinto, Camillus dixit Flamini Diali, noctem vnam manere extra urbem, nefas est. Et Cornelius Tacitus libro 3. Annalium sic ait: Et quando de religionibus tractabatur, dilatum nuper responsum aduersus Seruicum Maluginensem Flaminem Dialem promissit Caesar, recitauit decretum Pontificium, quoties valetudo aduersa Flaminem incesisset, vt Pontificis Maximi arbitrio, dumne plusquam biuotium abesset, dumne diebus sacrificii non sapius, quam bis eundem in annum. Quæ principe Augusto constituta satis ostendebant, nunquam absentiam, & prouinciarum administrationem Dialibus concedi. Ex quibus constat, esse ab omni ratione naturali alienum, vt ii, qui præficiuntur Ecclesiarum administrationi, & curæ, à suis Ecclesiis absint, suumve munus deferant, aut negligent. Et cum illis beneficium confertur, datur, vt Deum honorent, & colant, & Ecclesiæ inferuiant.

Primo quaeritur, an omne beneficium iure Canonico assidua beneficiarii præsentiam requirat? Inter omnes conuenit Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Priores, Præpositos, Parochos, & cæteros, quibus est animarum cura iure commissa; in suis Ecclesiis commorari, & præsentem esse debere, cap. Ad hæc, de præbend. cap. Exterpanda, §. Qui vero, eodem titulo. cap. Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. cap. Licet, de elect. in 6. Vnde Concilium Tridentinum, sessione 23. cap. 1. de reformatione, & sessione 6. cap. 1. præcipit stricte Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, & Episcopis, vt in suis Ecclesiis resideant. Exploratum quoque est, dignitatem, vel administrationem, vel officium habentes, quales sunt Præpositi, Personatus, Decani, Archidiaconi, Thesaurarii, Præcentores, & alii, ad commorandum assidue in suis Ecclesiis communi iure compelli, capitulo. Ad hæc, de præbend. cap. ex parte nostra, & cap. Inter quatuor, & cap. Ex parte tua, de Clericis non residentibus. quæ iura innouat, & confirmat Synodus Tridentina sessione 24. c. 12. de reformatione. Certum quoque est, Canonice, portionem, siue præbendam habentes in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegialibus iure communi præsentem esse oportere. De Canonicis id constat cap. Cum ad hæc, capitulo de cætero, capitulo Tua, & cap. Cum dilectus, de Clericis non residentibus. Et in Concilio Tridentino, sessione, & capitulo præallegatis. Idem de habentibus præbendas, vel portiones idem iuris est, ex c. Cum ad hæc, de Clericis non residentibus. & Concilio Tridentino, eo quem proxime posui loco.

Sed dubitatur, An singula alia beneficia simplicia assidua beneficiarii præsentiam iure postulent? Communis est inter iuris Canonicos peritos sententia, omne beneficium, quamuis simplex, eam iure communi requirere. Sic Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Panormitanus, & alii cap. ult. & cap. Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. Item Glossa in cap. Quia nonnulli, capitulo Conquerente, capitulo Relatum, eodem titulo: quos omnes auctores citat, & sequitur Ioan. Selua, de benef. part. 4. questio. 1. & Rebuff. in loco præallegato. Nec dissentiant ab illis Angelus, Rosella, Syluester Tabien. in iisdem quoque locis supra productis, Nauar. in Manuali capitulo 25. nu. 121. Idque colligunt ex iis locis quos subiiciam, ex cap. vltim. capitulo Conquerente, capitulo, Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. & cap. vlt. de rescript. in 6. vbi dicitur, beneficium propter officium dari, & ex cap. Super inordinata, de præbend. vbi habetur, pueros non esse idoneos ad beneficia, cum illis inferuire non possint, videlicet per seipsos, nam per alium possent. Et quamuis quibusdam videatur id aperte non colligi ex iis, quos attulimus iuris Canonici locis, nec ex aliis, quos Glossa commendat: eo quod solum in iis Canonibus habeatur, ministros in Ecclesiis constitui, vt in illis inferuiant, & suum munus, & officium exequantur: quod potest intelligi ita, vt vel per seipsos, vel per alios in sui loco

Ex dictis constat, si primum beneficium simplex ad vitam Clerici non sufficiat, & alterum obtineatur, ita ut ex ambobus beneficiis Clericus commodè sustentetur, debere beneficiarium in utroque per se, vel per alium in Ecclesia feruere: nisi utrumque sit ex numero eorum, quæ id ministerium vsu, & consuetudine non requirunt: qualia sunt Prædicationes, vel Prædicationales portiones.

Quarto queritur, An consuetudine licite fieri queat, ut qui Canonicatus, vel portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegialibus habent, liberi sint ab assidua in Ecclesiis quibus sunt additi, præsentia? Respondeo, ante Concilium quidem Tridentinum fuisse vsu receptum alicubi, ut hi Beneficarii à suis Ecclesiis absentes. *Glossa in cap. cum omnes, de Constitut. Et ibi Panorm. Et alii. Innoc. in c. cum dudum, de preben. Glossa in Clem. gratia, de rescript. Et in c. gratia, de rescript. in 6.* atin Concilio Tridentino sess. 24. c. 12. de reformat. præceptum est, ne prædicti Beneficarii ultra tres menses à suis Ecclesiis absint, nihil obstantibus statutis vel consuetudinibus. Vnde Concilium consuetudines huiusmodi abrogauit: & nihilominus sunt, qui dicant, progressu temporis vsu posse introduci, ut Canonici à præsentia in suis Ecclesiis vacationem habeant, quia ius Canonicum consuetudine, vel ex toto, vel ex parte tolli potest. Bene tamen consultum erit Ecclesiis, quando cuius Pontificum præcipiet ut Canonici, & qui portiones habent, in Ecclesiis Cathedralibus, & collegialibus assidui commorentur, ut eis per se ipsos, non per Vicarios inferuiant, qualibet consuetudine contraria penitus abrogata.

Quinto queritur, An Canonici, & qui portiones habent, debeant non solum interesse diuinis officiis, sed etiam in choro cantare, cum diuina officia persoluuntur? De hac questione suo loco diximus, cum de officio diuino tractarem, 10.1.

C A P. IV.

Quo iure, diuino ne, an Canonico, Episcopi, ac Parochi in suis Ecclesiis assiduo adesse debeant.

Primo queritur, An Episcopi, & Parochi Ecclesiis Parochiales habentes, non solum Canonico iure, sed etiam diuino in suis Ecclesiis residere cogantur? Tota questio in eo versatur, An Episcopi, & Parochi, quibus imposta est animarum cura, proprie, & stricte sumpta, hoc est, cum onere, & obligatione administrandi sacramenta, & verbum diuinum annuntiandi, & sacrificium offerendi pro ouibus, iure diuino residere compellantur?

In Tridentina Synodo inter Theologos, & iuris Pontificii Doctores fuit hæc controuersia diu, multumque agitata. Duæ olim fuerunt sententiæ: ante Concilium Tridentinum; quarum prima negabat: fuitque Ambrosii Catharini in opusculo de residentia, & Albiniani in tractatu de residentia; hæcque isti auctores rationibus permouebantur. Primum quia Dioceses, & Parochiæ non sunt à Christo Domino erectæ, constitutæ, & diuise, sed solum ab Ecclesiis, & Pontificibus Romanis. Deinde, quia nullum exat in sacris literis diuinum iussum, quo præcipiatur Episcopis, Parochis, uti suis Ecclesiis per se ipsos inferuiant, sed tantum, ut commissum sibi populum pascant: at pascere, vel per se ipsos, vel per alios eodem modo possunt. Item, si tale quippiam à Christo Domino esset mandatum, non posset Romanus Pontifex, eius laxato rigore, facultatem concedere, ut Episcopi, & Parochi ab Ecclesiis absint: at multæ sunt causæ, ob quas Papa Episcopos, & Parochos hæc lege soluit. Quid item impedit, quo minus Episcopi, & Parochi absentes, per Vicarios in sui locum successores Ecclesiis inferuiant. Nam sæpe contingit, ut diocesis sit amplissima, ita ut ab vno pastore gubernari, & regi commodè nequeat. Postremo alicubi est vsu receptum, ut Episcopales habeat aliquas suæ ditioni, & curæ subiectas Parochiales Ecclesias, quæ sunt ipsius mensæ perpetuo con-

iunctæ, quibusque propterea seruit per Vicarios perpetuos, vel etiam ad nutum reuocabiles in ipsis Parochialibus Ecclesiis constitutos.

Secunda sententia affirmat episcopos, & Parochos in suis Ecclesiis iure diuino ad residendum compelli. Ita Caietanus secunda secunda, quest. 185. artic. 5. *Socius lib. de iustitia 1 p. 9. art. 1. Couarr. lib. 3. Variarum resolu. cap. 13. Et Nauarr. in Manuali cap. 25. num. 121.* Atque hæc sententia vera, & certa mihi videtur. Et id dicendum omnino est, quod habet Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. vbi sic legimus: *Cum præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, & reliqua.* Et postea subiicit idem Concilium: *Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assunt, sed mercenariorum more deferunt.*

Sciendum vero est, in hac questione iuris diuini appellatione, ut docet Sor. loco citato intelligi id, quod licet in sacris literis expressim constitutum non sit: necessario tamen, & euidenter colligitur ex his, quæ sacra litera tradiderunt. Quare in eo tota hæc controuersia sita est, An eo ipso quo episcopi, & Parochi Ecclesiarum pastores creati sunt, in suis Ecclesiis perpetuo commorari, & adesse cogantur? Item, An ex illo Christi Domini mandato, quod dictum est Petro, *Pasce oues meas, & agnos meas,* & in Petro dictum est, omnibus Ecclesiarum pastoribus: necessario, & aperte concludatur, eos in suis Ecclesiis præsentem esse debere. Et profecto ita concludi videtur. In pastore enim propria cura, labor, opera, industria personæ requiritur: Pastor enim suas oues cognoscit, & deducit ad pascua, & ipsæ oues sui pastoris vocem audiunt. Pastor itidem prætere debet gregem suum, pecoris sui vultum agnoscere: oues suas nominatim vocare, inuiter, aspicere. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, vidit lupum venientem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oues.

Nec pastoris tantum est sacrificia pro ouibus offerre, diuinum verbum annunciare, sacramenta conferre, quæ fortassis omnia possit per alium præstare: sed gregi suo inuigilare, assistere, oues etiam inuisere, earum vultum agnoscere, eas nominatim vocare, eas sua præsentia consolari, bonorum operum, vitæque exemplo, ad virtutis officium promouere: quod infirmum est, consolidare, (ut Dominus dixit apud *Ezechielum,*) quod contractum est, alligare: & quod abiectum, reducere, & quod perierat, requirere: quæ muera, & officia præstare per alium commode nequeunt.

Instituit miles ut per se militet, personæ enim industria queritur. Instituitur nauis gubernator, gregis pastor, domus ianitor, quia in his personæ fidei, curæ, diligentia, auctoritas exigitur: recte Salomon: *Diligenter, inquit, agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.*

Liber quoque Ecclesiasticus: *pecora tibi sunt: attende illis:* & vulgo pro uerbo dicitur: *Oculus domini impinguit equum.* Item episcopus docet Apostolus: *Pasce, qui in uobis est, gregem Dei:* in uobis, inquit, id est, qui inter uos est. Vnde consequens est, ut consuetudine fieri non possit, ut Beneficarius proprie, & stricte curam habens, absit à sua ecclesia, & nihilominus lucrificat fructus sui beneficii. *Hosianf. Panormit. Et alii in c. Cum omnes, de constitut. Caietan. in suum. verbo, beneficium Ecclesiasticum,* & id ratione conuincitur, quia consuetudo quæ est contra ius diuinum, vel naturale, est corruptela, & eo est gratius peccatum, quo diuertitur.

Hinc autem non continuo fit, ut recte docet Sor. lib. 10. de iust. 1. art. 4. ut Papa non possit iustus ex causis potestatem facere episcopo, & Parocho, ut à sua absint ecclesia. Nam iuris diuini est, ut votum, vel promissum exoluas, iussum ferues, depositum reddas: & tamen in his potest Romanus Pontifex certis ex causis aliquos hoc iure soluere. Paulus Apostolus Timotheum certæ ecclesiæ episcopum à se delectum & creatum, communis boni causa,

ad alias interdum mittebat Ecclesias: hoc enim recta ratio, & ordo charitatis expofcit, vt communis falus priuatae præferatur. Et cum ambigitur, potiorne fit boni communis ratio, an priuati tunc ad Romanum Pontificem pertinet, quod dubium est declarare, & in caufa alioqui dubia, & controuerfa, commune bonum priuato anteferre.

Dices: Si iuris diuini est, vt Epifcopi, & Parochi fuis Ecclefiis per feipfos inferuiant: ergo, cum Papa facultatem concedit, vt abfint ab Ecclefiis iuris rigorem non relaxat, fed declarat: ac proinde nulla est in hac parte indulgentia, quæ vulgo dicitur difpenfatio Pontificis, fed iuris tantum interpretatio. Refpondeo, in hoc totam esse inter nos, & primæ fententiæ auctores, controuerfiam. Illi enim tantum iuris Canonici esse contendunt, vt Parochi, & Epifcopi per feipfi in Ecclefiis inferuiant, ex qua re duo deinde colligunt: vnum: poffe Papam fuo nutu, iuris Canonici rigorem remittere: alterum, Facultatem alicui Epifcopo, vel Parocho, Papæ auctoritate abfque iufta, & debita caufa concessam, ne in fua Ecclefia commoretur, ratam, & firmam esse, quamuis in dando Papa peccauerit.

Nos vero longe alia duo volumus: Alterum: Non poffe Papam fuo arbitratu huius legis rigorem, gratia alicui laxare: poffe tamen iuftis de caufis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis præfcripferit, hunc vel illum hac lege foluere: Alterum, fi abfque iuftis caufis hanc legem gratia alicuius laxauerit, non solum peccare, fed indulgentiam & facultatem contra ius factam, nullius momenti esse fecundum confcientiam: tamen in foro iudiciali vim habeat: quia sine iuftis caufis ius diuinum, Papæ auctoritate folui, & laxari non potest: quemadmodum dici folet de voti, & iurifurandi vinculo, vt est communis omnium opinio, quam habet Socus, lib. 10. de iurifit. q. 3. ars. 4. Iuftis tamen de caufis laxare potest hoc ius diuinum, & difpenfari per materiæ mutationem, vt in votis & iuramentis fit.

Secundo quaeritur, An omnes beneficiarii, qui curam animarum exteriorem habent dumtaxat, qua nimirum poffunt vifitare, corrigere, excommunicare, fufpendere, interdiceret: quæ cura dicitur iurisdictionis, citra administrationem sacramentorum, iuxta id, quod habetur in cap. Dudum 2. de electione, iure diuino debeant in fuis Ecclefiis refidere?

Meo iudicio, eo ipfo, quo est illis commiffa & tradita cura Ecclefiarum, coguntur in eis præfentes adesse, ficut gubernator naui in naui, & dux belli in bello, & Præfes, ficut Præfatus Prouinciæ, vel domus, in prouincia, vel domo; vnde ratione muneris, & officii fui refidere debent, ac proinde iure natural, quod ipfa officii ratio præfcribit.

Si roges, An decreto Concilii Tridentini feff. 6. c. 1. cogantur ii, qui talem curam iurisdictionis habent, in fuis Ecclefiis refidere? Non videntur in illo decreto comprehendendi: quoniam in eo decreto. Et feff. 6. cap. 1. ait, hoc ius etiam Angelicis humeris esse formidandum: & mandat, vt pastores attendant, vigilent, affiftant, pascant sacramentorum administratione, verbi diuini prædicatione, & bonorum operum exemplo: & ne per tempus Aduentus, Quadragesimæ, & certarum quarundam aliarum celebratarum folemnium abfint.

Item quia feff. 23. c. 1. poenam diuerfam itrogat Beneficiariis curam animarum habentibus, ab ea, quam constituit feff. 24. c. 12. Archidiaconis, & aliis dignitatibus iurisdictionem habentibus. Quicquid fit de Concilio: saltem in Constitutione Pii Quarti edita de refidentia pastorum, comprehenduntur.

Si iterum quaeras, Quo iure Canonici, Portionarii, & alii Beneficiarii nullam curam animarum habentes refidere in fuis Ecclefiis cogantur? Refpondeo, quicquid fit de diuino: debent iure Canonico refidere: vt constat ex multis Ecclesiæ decretis in toto titulo, de Cleric. non refid. & ratio naturalis nonnihil id fualet: nam beneficium da-

tur propter Officium, faltem si Ecclefia ministerio, & opera, & industria, ac diligentia indiget beneficiari: ratio naturalis præcipit vt beneficiarius refideat, & in Ecclefia inferuiat.

Tertio quaeritur, Quibus ex caufis poffit Romanus Pontifex facultatem concedere Epifcopo, vel Parocho, vel cuius alteri curam animarum habentis, in quibuslibet aliis, qui in fuis Ecclefiis iure communi refidere coguntur, vt ab Ecclefiis abfint? Refpondeo, Ioannem Seluam, tracta. de benef. par. 4. q. 6. quatuor, & viginti caufas enumerare: fed nos eas polumus ad pauciores recto ordine reuocare, cum Nauarro in Manuali, c. 25. num. 12. 1.

Primum referam eas, quibus Epifcopi & Parochi, & alii curam animarum habentes abesse querunt indulgentia Papæ, deinde alias, quibus Canonici, & ij, qui portiones habent in Ecclefiis Cathedralibus, vel collegiatis, legitima difpenfatione poffunt abesse.

Prima caufa est: Quando cum que abfentia est ob bonum Christianæ religionis, vel ipsius Ecclesiæ, cui Epifcopus, vel Parochus præest, necessaria, vel euidenter vtilis, & Ex part. 2. de Cler. non refid.

Secunda: Quando quis ad quinquennium in Theologiae studium suam operam confect. cap. vlt. de Magiftr. & idem iuris est, si quis ad quinquennium in iure Canonico addifcendo studium colloct. Archidiacon. cap. 2. de priuileg. in sexto. Ioan. Andre. Abbas, Et alii cap. vltim. de magiftr. & hanc caufam ius ipsum approbat, & concedit: nec requiritur auctoritas Epifcopi, vt docet Rebuffus loco citato, num. 25. Nauarr. in Manuali, in cap. 25. num. 12. & Gloffa cap. vlt. de magiftr. Nec vltra quinquennium Epifcopus potest abfentiam permittere, & irrita est licentia impetrata. Quinquennium autem primo incipit computari a die, quo beneficiarius cepit iteris operam dare.

Tertia caufa est: Quando quis in fcholis Theologiam publice docet, eodem capitulo vlt. de magiftr. & idem est, si ius Canonicum publice interpretetur, vt communis tradit opinio. Hanc etiam caufam ius ipsum commune approbat, & confirmat, vt ait Nauarr. loco citato.

Quarta: Cum quis in alia qualibet fcientia, etiam Grammatica: vt Gloffa annotauit in cap. Cum ex eod. de electio. in sexto, in verbo (Literarum) suum studium, & operam ponit, idque in loco studii generalibus publice destinato, in prædicto capitulo. Cum ex eo, de electio. in sexto. Ad hoc tamen studium literarium necesse est, vt Parochus a fuo Epifcopo, in cuius diocæfi beneficium habet, facultatem impetret. c. Relatum, Et c. Tria, de Cleric. non refid. Et in cap. Cum ex eo, paulo ante memorato.

Sed ante Concilium Tridentinum. hæc facultas de more non petebatur, vt Innocent. Hostiens. Et alii restantur in cap. Inter quatuor, Et cap. Relatum, de cler. non refid. Quia in eo c. Relatum: Pontifex sob difunctione dixit: Nisi forte de licentia eorum prælatorum, vel studio literarum, vel aliis honestis caufis contigerit eos abesse. Erta dixit Syluest. in verbo (Refidentia) quæst. 7. Rebuff. in præci. beneficio. tit. de difpenfat. de non refidendo. Et ante idem Concilium passim impetrari solebat in curia Romana a Summo Pœnitentiaro.

Extra Pij Quarti Constitutio huius principii: Sanctiffimus: vbi statuit prædictam facultatem ab alio, quam a Romano Pontifice impetratam ob studium literarum, nullius esse momenti ad fructus beneficii percipiendos, nisi accedente consensu ordinarii, in cuius diocæfi constitutum est beneficium animarum curæ coniunctum.

Quinta caufa est, qua Clericus abest ratione ministerii, & obsequii, quo Papæ defert. c. Cum dilectus, c. Cum ad audientiam, cap. de Cler. non refid. Nam eo ipfo quod quis iussu Papæ id facit, eius auctoritate a feruendo in Ecclesia iustam vacationem habet, quoniam Papa fciens, eum tacite lege foluit.

Potro hæc caufa vt fit iusta, & legitima in Epifcopis, Parochis, & aliis beneficiariis curam animarum habentibus, & nihilominus inferuientibus Papæ, debet reduci ad vnam ex illis quatuor, quas memorat Concilium Trident.

sess. 23. cap. 1. Nimirum, si talem absentiam postulet Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, vel euidens Ecclesie, vel reipublice utilitas: quas causas statim inferius explicabit. Nam sine iusta, & debita causa Papa prædictis beneficiariis, cum habeant curam animarum, indulgere non potest, vt perpetuo, vel ad longum tempus absint à suis Ecclesiis. Syluester in *verbo (Residentia) quest. 7.* dicit, generatim, eos, qui in sacello Pontificio tanquam Cantores, Cappellani, vel Clerici inseruiunt, legitime excusari: & simpliciter quicumque Papæ inseruiunt, etiam Notarii & alii Scriptores, si id faciant iussu Pontificis. Hanc Syluestri sententiam, Ego admitto in Canonici, & aliis beneficiariis simplicibus animarum cura carentibus: nam cum iure tantum communi Canonico residere cogantur, Papa si sciens iubet eos sibi inserui in sacello Pontificio, vel curia Romana, eo ipso tacite dispensare videtur, vt à suis Ecclesiis absint.

Et quamuis Papa sine debita causa dispenset, nihilominus rata & firma erit dispensatio, cum tantum sit iuris Canonici relaxatio. Non tamen admitto in Episcopis, Parochis, vel aliis beneficiariis curam animarum habentibus, & inseruientibus Papæ: quia huiusmodi beneficiarii non tantum iure Canonico in suis Ecclesiis assidue adesse debent, sed etiam diuino, vel naturali: at ius diuinum, vel naturale sine iusta & debita causa Papa relaxare non potest.

Ex primis quatuor causis potest Summus Pontifex dispensare, vt absint à propriis Ecclesiis, qui curam animarum habent.

Sexta causa est: Cum vnus Canonicus, vel duo, Episcopo inseruiunt. *cap. Ad audientiam, supra citato.* Idem iudicandum de eo, qui Pontificis legato inseruit in iis quæ pertinent ad prouinciam ei demandatam. *Abb. in c. Cum dilectus, de Cleric. non resid. num. 6.* dicit esse communem opinionem, quamuis ipse aliquantulum dubiter, num ea vera sit, sed communis opinio tenenda est. Idem verum est de iis familiaribus, qui inseruiunt Cardinalibus auctoritate, & iussu eius, qui id potest imperare. Nam id consuetudine receptum est. *Ioan. Andreas, Hostiensis, Panormi. in c. Cum dilectus, de Cleric. non resid.*

Quærat aliquis, An hæc sexta, quam posuimus, causa, locum habeat dumtaxat, quando Canonicus, Cardinali, vel Episcopo, vel Legato suum præstat obsequium ob commune bonum totius Ecclesie Catholice, prouinciæ, ve, vel illius Ecclesie cuius est Beneficiarius, vel ipsius Cardinalis, Legati, vel Episcopi iustum & legitimū mandatum: An etiam quando inseruit ad priuatum suum commodum, vel ipsius Cardinalis, vel Legati Pontificii, vel Episcopi? *Navarrus loco citato,* & alii affirmant solum in illis primis locum habere, ac proinde eos iustam absentie excusationem non habere, qui Cardinali, Legato, vel Episcopo sui priuati commodi, & lucri causa inseruiunt: cuiusmodi sunt Notarii & ceteri, qui in vrbis Curiales vocantur. Vnde *Alexander, & lafon in l. Scriuarii C. de testamen. militari* aiunt: *Reipublica causa eos abesse solum intelligimus, qui non sui commodi causa, sed coacti absunt. l. Reipublica. l. Non vere. ff. Ex quibus causis d. l. l. Ita Angelus verb. Clericus, 7. num. 2. Ita Glossa in cap. 2. de priuileg. in sexto, in verbo, Sedem eandem. Ita Ioan. Selua de beneficiis par. 4. q. 6. num. 19.*

Si autem quæras, An proxime dicta causa non solum locum habeat in Canonicis, sed etiam in aliis beneficiariis, qui dignitatem, officium, administrationem sine vlla cura animarum habent. Præterea etiam in Parochis, & aliis, quibus est cura animarum iniuncta? Syluester *loco paulo ante allegato* censet, in omnibus locum habere: idque probat ex *cap. Iubemus, de consecrat. dist. 3. c. cap. Cum pastoris. 2. quest. 2.*

At *Ioan. Andreas, & Panormitan. in cap. Ad audientiam, de Cleric. non residens.* sentiunt: eum beneficiarius obest ob

obsequium, quod præstat Episcopo, vel Papæ, solum locum habere in Canonicis, non in aliis beneficiariis dignitatem, administrationem, vel officium, vel curam animarum interiorem vel exteriorem habentibus.

Cum vero Beneficiarius abest ob alias causas prædictas, habere locum in quibusvis beneficiariis etiam curæ animarum additis. Profecto in *cap. Ad audientiam, c. c. D. cetero,* expressim sermo est de Canonicis: in *cap. vero Iubemus, c. cap. Cum pastoris: quæ capita Syluester citauit,* habetur sermo de presbyteris: & propterea presbyteros Syluester interpretatur Parochos, & quosuis alios curam animarum habentes: sed id ex eo capite non colligitur.

Quarto quæritur, Ad quot capita reuocari queant omnes istæ causæ, ob quas Parochus Papæ, vel ordinarii consensu à sua Ecclesia possit abesse? Respondeo ad quatuor tantum capita eas causas redegisse Concil. Trid. *sess. 23. c. 1. de reform. quæ sunt ista.*

Prima quidem causa est, Christiana charitas. Secunda, euidens communis necessitas. Tertia, obedientia, quæ maioribus debetur. Quarta, est euidens Ecclesie, cui quis præfectus est, necessitas, vel utilitas.

Ad primum caput reducitur, cum quis abest ad iuuantam priuatum aliquam Ecclesiam ad dirimendas eas, quæ inter aliquos ortæ sunt, lites & controuersias, similitates, dissidia & odia.

Ad secundum caput reuocatur, cum quis ad tempus abest ob morbum curandum, bellum, hostium incursum, pestem seuientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, vel offensionem principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel salutis, vel libertatis periculum ad tempus deuitandum.

Ad tertium caput redigitur, cum quis abest, vt pareat Papæ, vel eius Legato, vel Episcopo, obsequium, & officium iustum, ac debitum imperanti, cuiusmodi esset ad vitandam prouinciam, vel diocesim: ad pacem componendam.

Ad quartum denique caput reuocatur causa, qua quis abest ad Synodum Generalem, vel Prouincialem, vel Diocesanam rite & legitime vocatus.

Quinto quæritur, An iusta sit causa, vt quis Episcopus lege residentis, Summi Pontificis consensu soluarur, si sit curie Romanæ Camerarius, vel Vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apostolicæ Thesaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut à Confessionibus Papæ, vel Cantor in cappella Pontificia? Negare videtur Caietanus in *secunda secunda quest. 185. artic. 5.* hanc iustam esse causam non residendi: eo quod huiusmodi munera & officia commode sibi ab Episcopis exequi, & obire queant. Quæ sententia placet etiam *Soto, lib. 10. de iustit. quest. 3. art. 4.* & profecto vera videtur, cum adsint alii satis idonei ad hæc munera & officia. Si autem desint, qui his muneribus pares esse possint, licite Papa Episcopum hisce officiis præficit, facultate concessa vt à suis Ecclesiis absint.

Sexto quæritur, An iuste quoque sint causæ Canonum rigorem laxandi, vt quis Episcopus, in curia Regum, & aliorum secularium principum fungatur munere & officio Regii præsidis, vel Confessarii, vel Consiliarii, vel in hæreticos Inquisitoris, vel vt Proregis officium faciat, vel denique vt ciuilem reipublicæ administrationem habeat? Nam commune reipublicæ bonum est priuato præferendum, & in Authentic. *quomodo oport. Episcop. collat. 1. c. authentic. de sanct. Episcop. collat. 9.* permittitur Episcopis, vt possint ad annum in curia manere, & diutius, Cæsaris facultate. De his Caietanus licet non meminerit expresse: videtur tamen implicite sensisse, id genus munia & officia iustam absentie excusationem non dare, cum videlicet per alios fieri, & obiri commode possint: quod certe *Sot. libro 10. de iustit. quest. 3. artic. 4.* aperte docet. Si tamen ea sit hominum penuria, vt alii satis ido-

nei minime reperiantur, qui hæc præstent obsequia, licet Episcopo cum Romani Pontificis, non Cæsaris indulgentia, his muneribus præesse, eo quod ad communem reipublicæ salutem pertineant, & p̄ciuo cōmodo commune bonum charitatis lege præponitur: nec authenticæ citatæ vim habent in hæc, cum sit causa spiritualis residentia episcoporum.

Septimo queritur, An Cardinalium munus & officium legitimam illis afferat causam, vt tametsi episcopi sint certarum ecclesiarum, quæ procul ab vrbe distant, ab illis absint, vt in Romana curia commorentur? Negat Caietanus loco citato: negat etiam Sotus *questio. 5. art. prædictis*, causam eam esse legitimam, hæc enim ratione: quod Cardinales alii non desint, quorum consilio, sapientia, diligentia, industria, & opera vt possit Romanus Pontifex.

Quorundam iuris Pontificii interpretum videri fuisse sententia, videlicet Oldrad. *consil. 48. Martini Laud. de Cardinal. quest. 5. Et in alio tract. de Cardinal. q. 68. Andreæ Barbat. de præsent. Cardinal. q. 12. Villadieg. de origine Card. num. 11. 12. q. 5. Et num. 62. q. 13.* Cardinale statione muneris, & officii, quod obeunt, in curia Romana adesse debere, ac proinde iustam excusationem habere, vt absint ab ecclesiis, quarum sunt episcopi. Nam *cap. Cum dilectus, c. Ad audientiam, c. de cetero. de Cleric. non resid. 11.* qui inferunt Romano Pontifici, iustam habent causam, qua possint à suis ecclesiis abesse. Item Romana Ecclesia est communis omnium ecclesiarum mater & magistra: nam propter hanc rationem in *Extravag. Execrabilis. de præben. cum Ioannes 22. prohibeat pluralitatem beneficiorum.* excipit Cardinales: ergo qui ei inferunt, cæteris ecclesiis hoc ipso inferuit videtur.

Cæterum, præstat eorum sententia, vt Caiet. & Soti *loco supra citatis* & aliorum, qui docent, Cardinales in ecclesiis, quibus vt pastores præsciuntur, commotari & præsentem esse, iure etiam communi compelli, ita vt non eo ipso quo Cardinales sunt, à residendi præcepto sint liberi. In Concil. Trid. *sess. 23. c. 1. de reform.* habetur, etiam Cardin. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obligari ad personalem residentiam. Et ante Concil. Triden. Doctor. commun. docuerunt in *c. bone memoria 1. de postul. prælat. Cardinalatum, & episcopatum esse incompatibilia: exceptis iis sex episcopis vrbi vicinis, quibus annexus est Cardinalatus: item quia Cardinalis ad episcopatum non eligitur, sed postulat, vt docet Villadiegus tract. de origine Cardinal. q. 5. n. 17.*

Dubitari tamen iure potest, An præcisè hisce temporibus ipsum Cardinalis munus, & officium iusta sit causa, ob quam Papa tuto possit illi facultatem concedere, in ecclesia, cuius est episcopus creatus, non residendi? Meo iudicio, quandoquæ Cardinalis eo est consilio, sapientia, prudentia, industria, & diligentia, vt Papa hisce administracionibus plurimum indigeat, licite illum Papa soluit hac lege, cum eius præsentia in curia Romana ob commune totius Ecclesiæ bonum, sit necessaria, vel utilis.

Dices: eo ipso, quo eius præsentia, in vrbe est necessaria, consequi, vt ecclesiam, cuius est factus episcopus deponere debeat, quandoquidem publicum Cardinalis officium cum episcopatu simul haberi non potest. Respondet iure diuino minime ad id faciendum compelli, dum Papa prædictam legem hac de causa relaxat: & idem iuris est in eo, quem primo Rom. Pontif. Card. creat, & deinde eorundem ecclesiæ Episc. præficit. Quod enim vnus, & idem sit Card. & episcop. communi ecclesiarum saluti prodesse potest, cum tanta est personæ auctoritas, vel ob vitæ probitatem, vel ob sapientiam, & industriam, vel ob potentiam, & nobilitatem, vt vtrique muneri & officio satisfacere commode possit.

Tota igitur quæstio eo renouatur, An præcisè Cardinalatus offic. iusta causa sit, qua episcop. à sua Ecclesia abesse possit Canonis relaxato rigore? Nec id modo queritur, si tanta sit Clericorum paucitas, vt idonei Card. non sint, nisi qui episcopi: sed quæstio est de eo, quod plerumque

contingit, videlicet, cum non desint, qui ad Cardinalium officium promoueri queant. Qua in re Caietanus recte videtur sensisse, & cum eo Sotus, Episcopum Cardinalem creati, aut Cardinalem factum Episcopum Papæ auctoritate, eo ipso à residendo in sua ecclesia non posse indulgentia solui & liberari: quia eius præsentia in Romana curia utilis & necessaria non est, cum alii non desint, quorum consilio, & opera Pontifex possit vt.

Octauo queritur, An Episcopi, Abbates, vel Priores iure non tituli, sed Commendationis, vel Administracionis perpetuæ habentes Ecclesias, debeant in eis commorari & præsentem adesse, sicut hi, qui iure tituli eas habent? Respondet dist. nunguam esse, aut queritur, An iure communi antiquo, aut potius an iure nouo residere cogantur: nam constat iuxta Conc. Trident. decretam. Pium IV. Constitutionem edidisse, quæ incipit: *In summa: vbi sic ait: Motu proprio, Et ex certâ conscientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine omnibus Et singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Et Episcopis presatis, ac aliis quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præsentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administracionem, aut alio quouis nomine obtinentibus, Et aliis quibuscumque beneficiis curam animarum habentibus, qui iuxta Decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ Obedientie, Et ultra penam in dicto decreto Concilii contentam, etiam sub priuationis eorum à regimine Et administracione Ecclesiarum suarum: districte precipiendo, Et Apostolica scripta mandauimus, quatenus omni reuocata cessante, in eisdem suis Ecclesiis, iuxta formam, Et tenorem dicti Concilii personaliter residentent.* Hæc in ea constitutione. Item, vt probat Gomellus in *regula de infirm. resign. quest. 13. Et in regul. de tuen. possess. quest. 5.* commendationis Ecclesiarum, quæ nunc sunt in vtu, locum tituli habent, quoniam sunt perpetuæ. Olim vero Commendatarii, qui erant ad tempus, locum tituli non habebant, & ideo filii residere ratione tituli quem non habebant non cogebantur: coguntur tamen Commendatarii perpetui, quales nunc sunt.

Nono queritur, An ad breue & modicum tempus Episcopus, vel Parochus ab Ecclesia licite abesse queat? Concil. Trident. *Sessio 23. cap. 1.* concedit Episcopis facultatem, qua absint ad duos menses, & ad summum tres: & hoc conceditur causa animi relaxandi; & quia Canones, ac leges ad modicum tempus absentiam pro nihilo habent: dummodo id fiat æqua ex causa, quæ an talis sit, ipsorum conscientie relinquatur; & sine graui gregis detrimento: & dummodo præsentem in suis Ecclesiis adsint, quo tempore anniuersaria Aduentus Domini, Natalis, Quadragesimæ, Resurrectionis, Pentecostes, & celebratis Corporis Christi memoria celebratur. Presbyteris item curam animarum habentibus, datur facultas, vt possint ad duos tantum menses recedere: alioquin discedendi licentiam ultra bimestre tempus non obtineant, nisi ex iusta & graui causa cognita & approbata ab Episcopo, & dummodo facultas in scripto detur. Hæc ibi mandantur. Atque ita ad legitimam Parochorum absentiam in primis necesse est, ne absentia bimestre tempus excedat. Secundo, vt si illud tempus excedat, sit ex iusta & debita causa. Tertio, vt causa prius per Episcopum cognoscatur, & approbetur. Quarto, vt cum impetratur facultas ultra bimestre tempus ab Ecclesia recedendi Parocho, relinquatur Vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione. Quinto, vt eiusmodi facultas scripto & gratis concedatur. In Episcopis vero, legitimæ absentie causæ, vel à Rom. Pontifice, vel à Metropolitanano, vel eo absente, ab Episcopo Suffraganeo cæteris antiquiori residente approbari scripto debent: & in Metropolitanis & Episcopis exemptis, vel à Papa, vel à Suffraganeo antiquiori residente, vt ibidem Synodus constituit, & *Sessio 24. cap. 12.* statuit eadem Synodus, Ne liceat obtinentibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel collegiatis dignitates, Canonatus, præbendas, vel portiones, vigore

cuiuslibet

cuiuslibet statuti, aut consuetudinis ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.

Decimo quaeritur, An in Parochis ad absentiam duorum mensium, necesse sit, ut facultas ab Episcopo impetretur? Nauarrus in *Manuali* cap. 25. num. 121. negat eam requiri: vult enim ad absentiam ultra duos menses necessarium esse facultatem ab Episcopo datam, sed ad duorum tantum mensium absentiam, causam sufficere, quae ipsi Parocho bona fide iusta esse videatur. Id tribus argumentis concludit. Primo; quia id iure antiquo permittebatur, ut colligi videtur ex cap. *presentium*. 7. *quasi*. 1. quod correctum, aut sublatum non est. Deinde, quia Episcopo, qui auctoritatis legis vinculo tenetur, id concedit Concilium. Postremo, quia Concilium ait in hac parte seruandum esse in Parochis, quod in Episcopis. Alii tamen oppositum sentiunt, quibus videtur eam sententiam esse contra Glossam in cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. dicentem, posse Clericum abesse à sua Ecclesia per tres Hebdomadas, vel per duos menses, dummodo ab sit licentia superioris. Et cum ipsius Concilii Tridentini verbis nequaquam congruere: ait enim Synodus, *Discedendi licentiam ultra bimestre tempus nisi ex gravi causa in scriptis, gratisque concedendam non obtineant*: ergo videtur Synodus decernere, etiam licentiam recedendi ad duos menses dari debere Parochis ab ipsis ordinariis locorum, quamvis ad eam dandam grauis causa non requiratur, & sine scripto ea concedi queat. Mihi sententia Nauarrus probabilis videtur: nam absentiam ad duos menses tantum, modicum esse Concilium iudicauit: & quod modicum est, Canones, & leges pro nihilo reputant.

Quaeritur, num iure antiquo ad modicum tempus possit Parochus abesse absque vlllo Episcopi consensu? De hac quaestione legenda est Glossa in cap. *presentium*, §. cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. §. cap. *Quoniam*, ut licet non constet a. in verbo. *Canonibus definitum*. Ioannes Selua, de *beneficiis* parte 4. *quasi*. 6. num. 13. ait licitum fuisse ab duas, vel tres Hebdomadas abesse: & citat Hostiensem, Ioannem Andream, & Abbatem, eo quod modicum pro nihilo leges, Canones, & iura habent. Is item, qui breui est rediturus, non iudicatur, aut abesse, aut recedere: quia Parum pro nihilo reputatur. Quare videtur Concilium Tridentinum quo diximus loco declarasse, quantum absentiae tempus pro modico, & proinde pro nihilo habeatur, nimirum in Parochis, ac ceteris beneficiariis curam animarum habentibus, trium Hebdomadarum spatium, ut habetur in cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. vel ut dicitur in cap. *presentium*, ead. causa, §. *quasi*. duorum mensium tempus: in Episcopis, & ceteris superioribus, qui pluribus & grauioribus curis, & negotiis detinentur, trium mensium spatium. Et vtrumque tempus ait Concilium, singulis annis siue continuum, siue interruptum accipiendum esse.

Quaeritur postremo, An quando subita necessitas occurrat, qua nec Parochus Episcopum adire queat, nec Episcopus Papam, vel Metropolitanum, facultatem impetrandi causa, fas sit vtrique abesse, absque superioris consensu? Respondet Ioannes Selua ex Hostiensis, Ioanne Andream, & Abbate, licere abesse, quoniam subita necessitas, cum grauis sit, moram non patitur, Præterea Synodus Tridentina sessione 23. cap. 1. in Episcopis excipit, cum absentia incidit propter aliquod munus, & reipublicæ officium Episcopatus adiunctum. Cuius, inquit, absentia, quoniam causa sunt notoria, & interdum repentina, ne eas quidem significare Metropolitanis necesse erit. Et tandem Synodus concludit: *Ad eundem tamen Metropolitanum cum Concilio Prouinciali spectabit indicare de licentia à se, vel à Suffraganeo datis: & videri, ne quis eo iure abutatur, & ut poenis Canonice errantes puniantur.*

C A P. V.

Cuius sit facultatem dare, qua Beneficiarius à suis Ecclesiis absint.

Primo quaeritur, An non solum ad Romanum Pontificem, sed etiam ad Episcopos, & alios inferiores locorum ordinarios spectet, iuris rigore laxato, potestatem facere, ut aliquis Beneficiarius à sua absint Ecclesia? Respondeo, huiusmodi facultatem, & à iure, & à Papa, & ab Episcopo aliquando concedi. In primis ius ipsum commune concedit Parochis, & ceteris curam animarum habentibus, ut liceat abesse ad quinquennium, dum Theologiam in aliqua Academia publice docenti Magistro operantur, cap. *de Magistris*, §. cap. 2. de *privilegiis*, in sexto. Idem iuris est, cum quis iuri Canonico studet, ut supra dixi, & id Archidiaconus, & Panormitanus annotarunt. Eodem item capite conceditur facultas, ut absint toto tempore, quo publice in Scholis studii literarii generalibus Theologiam docuerint, aut ius Canonicum, ut communis habet opinio. In his igitur duabus causis, ut Syluester, & Nauarrus obseruauerunt, & iam ante dixi, necesse non est vllam aliam facultatem, ab ordinariis impetrare, vel petere, siquidem eam ius ipsum commune concedit: dummodo relinquatur Vicarium idoneum ab ordinario approbandum, cum debita mercede assignatione. Concilium Tridentinum sessione 23. cap. 1. §. cap. *Cum ex eod. de elect.* in sexto, §. Porro. Episcopos, ac ceteros superiores totus Papa potest residendi obligatione, & lege solueret: Episcopus vero potest Parochis, ac ceteris beneficiariis curam animarum habentibus facultatem concedere, ut ratione studii literarii absint ad septennium, cap. *cum ex eo, de elect.* 6. & cap. *Relatum, de Cleric. non residen.* vbi dicitur sic: *Nisi forte de licentia suorum Pralatorum.*

Item, Papa potest facultatem dare ex causa iusta, & debita, ut Beneficiarius perpetuo absint ab Ecclesia, Episcopus vero eam facultatem dare non potest, sed ad tempus, ut dicitur in cap. *licet Canon, de elect.* in 6. §. cap. *Relatum, de Cleric. non residen.* At Papa nihilominus dare non solet licentias absentiae perpetuae, ut Glossa annotauit in cap. *Licet Canon, de elect.* in 6. in verbo (*Ad tempus*) & colligitur ex c. *vlt. de rescript.* in 6.

Secundo quaeritur, An idem iuris, & potestatis habeat in hac parte Rom. Pontif. Legatus in Prouincia sibi demandata, quod Episcopus? Respondeo, habere. Sic Ioannes Selua Par. 4. de *benef.* q. 9. quod idoneis argumentis confirmat.

Tertio quaeritur, An Collegium Canonicorum sede vacante possit facultatem, siue licentiam concedere, quam dare possit Episcopus? Respondeo, cum eodem auctore parte 4. *quasi*. 13. & cum Abbate in cap. *Relatum, de Cleric. non resid. versicul.* Sed hic quaeritur, posse: quia in iis, quae sunt iurisdictionis non voluntariae, sed necessariae, potestas Episcopi transit ad Canonicorum collegium, cap. 1. de *inst.* in 6. & Glossa Clem. 1. de *hæret.* D. D. in cap. *transmissam, de elect.* §. cap. 1. §. 2. de *translat. Episcop.* §. cap. *cum olim, de maiorit.* & obed.

Quarto quaeritur, An locorum ordinarii inferiores Episcopo, facultatem dare possint Parochis, & aliis beneficiariis curam animarum habentibus recedendi à suis Ecclesiis ad tempus aliquod? Respondeo, eos posse. *Abb. in c. Relatum, de Cleric. non resid. num. 4. Innocent. Hostiens. in eod. capitul. Relatum, de Cleric. non resid. & colligitur ex cap. Licet Canon, de elect. in sexto, in verbo, ordinarius, vbi dicitur: Super residentia vero, ut permittitur, facianda possit ordinarius, gratiam dispensationis ad tempus facere: nomine ordinarii intelligitur superior siue Episcopo maior, siue minor, ut ibi, ait Glossa. At in Concilio Trident. sessione 23. cap. 1. statutum est, ut si abesse debeat, qui beneficium cum cura animarum habet, id faciat, causa prius per Episcopum cognita, & approbata. Item superior Episcopo minor*

facul-

facultatem dare non potest, vt Parochus ratione studii licentarii absit ad septennium. *Glossa in capitul. licet Canon, in verbo, ordinarius. Et cap. cum ex eod. in verbo, Episcopi, de elect. in sexto, quia in eod. cap. cum ex eo. facultas dispensandi in huiusmodi casu conceditur Episcopis, & aliis Episcopo superioribus. Item priuare Clericos beneficiis non possunt inferiores Episcopo, eo quod sine ipsorum facultate ex iusta causa impetrata absint ab Ecclesiis: huiusmodi enim pœnam irrogare, solius est episcopi, cuius est iure communi beneficia conferre. *Abb. in cap. pen. de Cleric. non resid. Ioan. Sclua de benef. par. 4. q. 10. Idem quoque Abbas in e. Relatum, de Cleric. non residen. num. 4.**

Quinto queritur, An liceat beneficiario sine licentia ab ordinatione impetrata, abesse ab Ecclesia iustam aliquam ob causam? Respondeo, vt hoc ei liceat tura conscientia, duo esse necessaria: Primum, iustam causam, & legitimam, sine qua vel Episcopus quidem ipse licentiam dare non potest, etiam ad tempus, cum ordinatione fas non sit ab eodem iusta causa iuris communis rigorem laxare, *cap. Dilatus, de tempore ordin. Et Glossa, cap. ult. de haret. in 6.*

Alterum est: vt etiam si iusta causa subsit, ordinarius facultatem concedat, nisi ipsum ius eam omnino dederit: siquidem necesse est, vt ipsum ius commune aliqua ex parte relaxetur, & remittatur; relaxari autem non potest nisi potestate superioris, ad eam rem ius, & potestatem habentis, *cap. Dilatus, de temp. ord.*

Sexto queritur, An cum Papa Beneficiarium soluit Canone, & lege residendi, sine iusta, & debita causa, ea iuris relaxatio sit tuta, & rata secundum conscientiam? Respondeo, distinguendo in hunc modum: Quando cumque Beneficiarius omni animarum cura caret, nec praxice Ecclesia indiget ipsius ministerio, opera, vel industria, quia non desunt alii, qui suppleant, licite vt potest relaxatio iuris à Papa sine causa iusta impetrata: eo quod tunc in beneficiis cura animarum liberis residere quidem Beneficiarii Canonico iure, non diuino, vel naturali coguntur: veruntamen huius iuris rigorem si ad nuntium suum, nulla iusta ex causa Papa remittat, rata est, & firma iuris relaxatio, siue peccet Pontifex, siue non: quod si Beneficiario cura animarum insit, tunc si citra debitam, & iustam causam Pontifex recedendi ab Ecclesiis licentiam, siue indulgentiam concedat, etiam ad tempus, non est tuta, & rata secundum conscientiam ea iuris relaxatio, ob eam causam, quam supra attulimus, quod dicti Beneficiarii iure diuino in suis Ecclesiis debeant esse presentes, at naturalis, vel diuini iuris rigorem Papa remittere, sine iusta causa non potest, vt est communis opinio, quam habet *Sot. lib. 10. de iust. q. 3. ar. 4. & in eum sensum accipio, quod dicit Syluester in verbo (Residentia) questio. 2. dispensationem sine iusta causa, esse dispensationem Ecclesie. Dispensatio autem hæc in iure diuino intelligatur per materiam mutationem, vt in voto, & iuramento fit.*

Septimo queritur, An quando datur alicui Parochi facultas vt à sua absit Ecclesia ad tempus, debeat Vicarium in sui locum sufficere, qui inseruiat Ecclesie? Respondeo, debere: quem proinde Vicarium oportet esse auctoritate ordinarii approbatum cum beneficium est Parochiale, vel curæ animarum coniunctum: eique ex beneficii fructibus assignanda est portio qua valeat honeste sustentari, *c. extirpanda, §. Qui vero de prob. Concil. Trident. sess. 23. c. 1. de reformat.*

Octauo queritur, An qui cum legitima facultate abest ab Ecclesia sua, licite beneficii fructus accipiat? Respondeo, distinguendum esse: aut facultas recedendi ab Ecclesia ad tempus datur alicui ex causis iure communi concessis, & tunc Clericus beneficii fructus lucratur: vt cum abest ratione literarii studii in Theologia, vel iure Canonico, *cap. 2. de priuileg. in 6. Et cap. ult. de magist. vel abest, quia Papæ inseruit eius iussu, cap. Cum dilectus, capit. ad audiendam, cap. de catero de Cleric. non residen. Vel quia iussu inseruit suo Episcopo, cap. Ad audiendam, cap. de catero, super allatis, vel quia inseruit legato in iis, quæ attinent ad*

provinciam ei demandatam: vel Cardinalibus præcepto eius, qui potest id imperare. *Ioan. Andreas, Hostiensis apud Syluestrum, verbo, residentia questio. vel abest, quia vbi sunt studia generalia publice docet, & tunc quamdiu docet, fructus beneficii facit suos, cap. ult. de magist. cap. 2. de priuileg. in sexto, vel abest, quia ægrotat, & alio qui consueuerat in sua Ecclesia adesse: nam si solitus erat abesse ab Ecclesia, cum valebat, sibi fructus non acquirit. *Ioan. Andreas in cap. Ad audiendam, de Cleric. non residen. Vel abest, quia iustus est gerere negotia Ecclesie generalis, vel suæ, capit. ex parte, de Cleric. non residen. Et cap. Cum dilectus, ad finem, Et cap. Ad audiendam, ad finem, eod. tit. Vel cum abest, quia nauat operam præcepto, vel licentia sui Episcopi, literis quibuslibet, vt Grammaticæ, Philosophiæ, Dialecticæ, iuri ciuili, & aliis similibus, vt colligi videtur ex cap. 2. de priuileg. in 6. in vltimis verbis, Et ex cap. cum ex eo, de elect. in sexto. vbi conceditur Episcopo, vt possit dare licentiam, qua quis absit vsque ad septennium à sua Ecclesia, ratione studii literarii. Aut abest Clericus causa sui commodi, vel sui negotii gerendi, & tunc absens, fructus non facit suos, etiam si absit licentia ab Episcopo impetrata, & ex causa licita.**

Quæres, An Canonicorum statutum, vt ij. qui in studio literarum versantur, beneficii fructus non percipiant, vim, robur habeat. Respondeo, ex *Glossa in cap. 2. de priuileg. in sexto, in verbo (Integro)* distinguendo: Aut student Theologiæ, vel iuri Canonico, aut Ciuili, vel alteri disciplinæ, vt Grammaticæ, Dialecticæ, Philosophiæ. Si Theologiæ, nullus est momenti statutum, quia Canonici statuta contra ius commune concedere nequeunt, *Et in cap. ult. de Magist. Ius ipsum concedit, vt Beneficiarii, quicumque sint illi, possint ad quinquennium Magistris in publicis generalium studiorum locis Theologiam docentibus operam dare, & eandem rationem supra dixi esse de iis, qui in studio iuris Canonici versantur. Si vero aliis disciplinis studeant, statutum stat, & vim habet.*

Aliis vero videtur, in vniuersum id statutum non valere, quia in *cap. Relatum, Et cap. tue, de Cleric. non residen.* iusta causa censetur: vt Beneficiarii propter quarumvis literarum studium, possint ab Ecclesiis abesse. Fateor quidem posse eos Episcopi licentia abesse: sed non indebit, vt fructus lucrantur absentes, cum priuilegium, statutum, vel consuetudo impedit ne lucrantur. Quod si nihil horum obtulerit, tunc Episcopi auctoritate absentes causa studii literarii, fructus faciunt suos. Porro fructuum appellatione, non intelliguntur distributiones quotidianæ, nec alia itidem portiones, quæ dari non solent nisi iis, qui diuinis officiis presentes interfunt. *Glossa in cap. 2. de priuileg. in sexto, in verbo (Integro)* hæc enim non dantur nisi iis, qui diuinis officiis presentes interfunt, *cap. 1. de Cleric. non residen. in 6.*

Nono queritur, An cum Beneficiarius legitima facultate duo obtinet beneficia, quorum vtrumque assiduum Clerici presentiam requirit, eo ipso facultatem habere credatur, vt in eorum vno Vicarium in sui locum substituat? Respondeo, eum habere facultatem. *Glossa in cap. Quia in tantum, de proben. in verbo, Plures.* Et est sciendum, à Pio V. editam esse constitutionem, huius initii (*Cuspientes*) vbi statuit, eum, qui Parochialem Ecclesiam, vel aliam curæ animarum coniunctam, simul, & Canonica-tum, vel dignitatem quamcunque habet, in ipsa Ecclesia Parochiali, vel cui cura animarum inest, commorari presentem esse debere: & nihilominus ex Canonica-tu, vel dignitate fructus lucrari, distributiones quotidianas non item. Quæ constitutio in iis locum habet beneficiis, qui beneficia ante Concilium Tridentinum legitime obtinuerunt: nam ipsum Concil. *Sessio 7. cap. 4. de reformat. prohibet: quo minus quis ea deinceps simul habeat.*

(:)

C A P. VI.

De penis, que beneficiariis, qui à suis Ecclesiis absunt, ipso iure irrogantur.

Primo quaeritur, Quam poenam episcopi, & aliis superioribus, qui à suis Ecclesiis absque iusta, & legitima causa absunt, irrogavit Concilium Tridentinum? ut constat Sessio. 6. cap. 1. de reformat. Synodus ita decrevit: Si quis à Patriarchali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quocunque ille dignitate, gradu, & praesentia praesulerit, legitimo impedimento, seu iusto, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis, extra suam diocesim morando absuerit, quarta pars fructuum unius anni, fabricae Ecclesiae, vel pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicanda, eo ipso amittat. Crescente vero contumacia, seniori sacerdotum Canonum censura subiiciatur.

Eadem Synodus Sessio. 23. cap. 1. de reformat. statuit, ut Patriarcha, Primates, Metropolitanus, & quicumque, alii Cathedralibus Ecclesiis quibuscunque, quocunque nomine, & titulo praesentibus, etiam si Romanae Ecclesiae Cardinales sint, personaliter in sua Ecclesia vel diocesi residentur. Et infra: Si quis autem contra huiusmodi dispositionem absuerit: statuit sacrosancta Synodus, praeter alias poenas ad alios non resistentes sub Paulo III. impositas, & innovatas: & mortalis peccati reatum, quem incurrit: eum pro rata temporis absentia, fructus suos non facere, nec iura conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse, sed teneri hoc ipso cessante, per superiorem Ecclesiasticum illos fabricae Ecclesiae, aut pauperibus loci erogare: prohibita quocunque conventionione, vel compositione, qua pro fructibus male perceptis appellatur: ex qua etiam praedicti fructus in potum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscunque privilegiis, quicunque Collegio, aut fabricae concessis. Hæc ibi.

Secundo quaeritur, Quam poenam constituat Synodus Tridentina Parochis, & aliis curam animarum habentibus, qui sine legitima facultate extra suam Ecclesiam absunt? Respondeo, in eadem Sessio. 23. cap. 1. sic esse sanctum: Eadem omnino, etiam quoad culpam, & amissionem fructuum, & poenas de Curatis inferioribus, & aliis quibuscunque, qui beneficiis aliquid Ecclesiasticum, curam animarum habentibus, obtinent, sacrosancta Synodus declarat, & discernit. Et postea subiungit: Quod si per edictum citati, etiam non personaliter, contumaces fuerint: liberum esse velle ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia etiam usque ad privationem, compellere: nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscunque beneficii, pactione, statuta, etiam iuramento, vel quocunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, qua potius corruptela censenda est, sine appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianae constitutionis suspendi posse. Hæc ibi.

Tertio quaeritur, quæ poena in eadem Synodo Tridentina decreta sit in eos, qui dignitates, vel Canonicatus, vel portiones habentes, absunt à suis Ecclesiis, sine legitima facultate? Respondeo, 24. Sessio, c. 12. sic esse sanctum: Praeter ea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis, dignitates, Canonicatus, Praebendas, aut Portiones, non liceat vigore cuiuscunque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse: salvis nihilominus eorum Ecclesiarum institutionibus, qua longius servari tempus requirunt: alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebende, ac residentiae fecit suos, quod si iterum eandem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit, crescente vero contumacia, contra eos, iuxta sacerdotum Canonem Constitutiones, procedatur. Ita Synodus eo loco. Dubitabis, An Canonici

aliqui Ecclesiae, qui privilegio à Romano Pontifice ante Concilium Tridentinum impetrato poterant ad quatuor menses abesse, eodem vii privilegio post Concilium Tridentinum possint? Respondeo, posse, quia Concilium Tridentinum solum ait: Non liceat vigore cuiuscunque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses abesse. Ergo non abrogat privilegium Pontificium. Quid dices, si Canonici vi, & ratione foundationis tres menses abesse queant? Respondeo, rem esse dubiam, quia Concilium solum abrogat statuta, & consuetudines, quibus ultra tres menses possunt Canonici abesse: ergo non tollit facultatem ratione foundationis Ecclesiae concessam: perferret si Ecclesia fuerit à laicis extracta, & dotata: alioquin enim laici à fundandis, & dotandis Ecclesiis auerterentur. Nihilominus tamen probabilius videtur, hanc etiam facultatem esse à Concilio sublaram, maxime si Ecclesiam Clericus fundaverit, vel dotaverit, nam et si Patronus non nominandi, ex fundatione, vel dotacione comparaverit: et iuri Rom. Pontifex derogare non consuevit: nihil tamen exigere potest, quod damno Ecclesiam afficiat, ac absentia Canonicorum, vel aliorum, dignitates, vel portiones habentium, solet esse noxia Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, nam privantur Ecclesiae suorum ministrorum opera, & consilio.

Quarto quaeritur, An iure communi antiquo ante Concilium Tridentinum Parochus, vel alius beneficiarius curam animarum habens, si à sua Ecclesia sine legitima facultate abesset, beneficio esset priuatus, an vero iudicis sententia priuandus? Item, An Canonice, vel alius dignitatem, vel portiones habens in Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, si absit, prius iudiciali ordine citari debeat? nam hæc nosse oportet: cum Synodus Tridentina innovet etiam poenas iure communi constitutas in eos, qui sine facultate legitima à suis Ecclesiis absunt. Respondeo, in iure communi antiquo dubiam esse quaestionem: nam in cap. Extirpanda, §. Qui vero, de praebenda, postquam dictum est, eum qui habet Ecclesiam Parochialem, non per Vicarium, sed per seipsum deseruire debere: Et qui dignitatem, vel praebendam obtinet, cui sit Ecclesia Parochialis annexa, posse in ipsa Parochiali per Vicarium inferuire, subiungitur: Alioquin illa se fecit auctoritate huius decreti priuatum: libere alii conferenda, qui velit, & possit, quod dictum est adimplere. Quo ex decreto colligitur, Parochum absentem, ipso iure esse Ecclesiam priuatum. At vero cap. Ex tua, de Clerico non residuo, de Beneficiario absenti, dicitur: Si citatus, & monitus non redierit, & ultra sex menses absuerit, debet beneficio spoliari. Et cap. Clericos, eodem tit. dicitur: Si moniti non redierint, licet eos suis beneficiis spoliare: nisi excusationem rationabilem ostenderit. Eodem tit. cap. Inter quatuor: Si congruo tempore expectati non redierint, possunt priuari, dummodo non sint iusto impedimento detenti. Et idem patet eod. tit. c. Ex p. 1. Ex quibus decretis aperte constat beneficiarios, si à suis Ecclesiis absint, non esse suis beneficiis ipso iure priuatos, sed priuandos.

Quidam hæc iura conciliant in hunc modum, in cap. Extirpanda, clausulam ultimam qua dicitur (esse priuatum) aiunt, non referri ad omnia praecedentia, sed tantum ad ea, quæ proxime praecesserunt: videlicet, ad eum, qui cum dignitate, vel Canonicatu habet Parochialem Ecclesiam coniunctam, & in ea Vicarium non constituit. Quorum sententiam merito refutavit Abbas. Glossa censet, omnia illa iura in titulo de Clerico, non residuo, esse correctæ per decretum, quod in capitul. Extirpanda, continetur, ex Concilio Lateranensi de iuramento. Sed Glossam eam hac in parte optime refellit idem Abbas, ut colligitur ex cap. Cum expedit, de elect. in 6. legum, & iurium correctiones facile admittendæ non sunt, nisi cum eas recipere certa ratione compellimur.

Quare probabilius est, quod idem ipse auctor sentit, quem alii quoque secuti sunt: non esse ipso iure priuatum, sed priuandum in hunc modum: Cum manifestum notoriumque fuerit, Parochum, vel alium beneficiarium curam

anima

animarum habentem, absque legitima causa, & facultate à sua Ecclesia abesse, tunc nulla est citatio, ac monitione opus, sed ob euidenciam facti, beneficium eius potest ab ordinario alteri conferri tanquam vacans, & in hoc locum habet decretum *cap. Extirpanda*, sancitum. Item, cum manifestum fuerit, Parochum suum beneficium pro derelicto habere, ordinarius habet ius alteri conferendi, non solum ratione absentiae, sed etiam quia pro derelicto habet: vt, si absens uxorem ducat, vel aliam Parochialem Ecclesiam accipiat, vel miles effectus in bello pugnet. *Glossa in cap. ult. de Cleric. non resid.* Et quamuis in his casibus beneficiarius non sit ipso facto priuatus beneficio: iure tamen priuatus censetur, quia propter facti euidenciam, potest ordinarius alteri beneficium dare, ac si citatus, & monitus fuisset. Quando vero dubitatur, aut non constat, legitimenè Parochus absit, aut ambigitur iustenè impeditus sit, quo minus ad suam Ecclesiam redeat, tunc prius est admonendus, vt reuertatur, quam sua Ecclesia priuetur: Et hoc modo intelliguntur iura citata *extir. de Cleric. non resid.*

Quinto quaeritur, An Parochus, sine legitima facultate absens prius citari debeat, quam sua Ecclesia priuetur? An sitis sit, si moneatur? In hac etiam parte videntur iura sibi inuicem aduersari. Nam in *c. Extirpanda, de Cleric. non resid.* dicitur: *Qui se fraudulentè absentauerint, nec ad ipsos valet citatio peruenire, vna citationis editum facias publicari: Et si nec sic curauerint obedire, & ultra sex menses suos deseruerint Ecclesias, iuxta sanctiones Canonicas eis debent merito spoliari.* At in *cap. Clericos, & cap. Inter quatuor*, solum dicitur: Beneficiarios absentes, si moniti, vel expectati non redierint, & iuste impediti non sint, suis Ecclesiis priuari debent. Respondeo cum Abbate, beneficiarium abientem, cum ignoratur, vbi gentium, vel locorum commoretur, esse citandum, *iuxta id quod habetur in d. cap. extirpanda*: At vero cum scitur, quoniam Beneficiarius à sua Ecclesia recesserit, tunc satis est, si moneatur, vt constet, legitime nec ne absit, & iuste nec ne sit impeditus: & sic intelliguntur cetera iura, quae monitionem tantum requirunt, non citationem.

Sexto quaeritur, An Beneficiarius absque iusta causa ac facultate absens, & nec per se, nec per alium suae Ecclesiae inseruiens, iure communi ante Concilium Tridentinum, fructus quos absens perceperat, restituere debet? Certum est atque exploratum, quod & supra ex Concilio Tridentino animaduerti, episcopos, Parochos & ceteros curam animarum habentes, si absint, fructus minime lucrati: Ij vero, qui dignitatem, vel Canonicatum, vel portiones in Ecclesiis Cathedralibus habent, officio ordinariorum priuari debent fructibus beneficiorum.

Sed in eo tota quaestio versatur, An iuxta antiquiores Canones, & iura, omnes in vniuersum beneficiarii, si contra ius à suis Ecclesiis abessent, fructus beneficiorum, dum absentes erant, amitterent, ac eos deberent restituere? Quidam id affirmant. Sic videtur Calderinus sensisse in *cap. 1. de celeb. Missa*, cuius sententiam secutus est Angelus in *verb. (Clericus) 7. num. 4. Gabr. 4. distinct. 15. q. 8. art. 2. conclus. 3.* At illa *verb. beneficium num. 88* ex Antonino *par. 3. tit. 5. cap. 1.* eo vnicò ducti argumento, quod quidquid ob causam datur, ea non secuta, tuto quis apud se retinere non potest, vt colligitur *videtur ex toto titulo, ff. de condit. causa data, & ex cap. ult. de refer. in 6.* sed beneficium propter officium, laborem, & operam datur, *cap. ult. de rescrip. in 6.* ergo si Beneficiarius absit, & suo munere, & officio non fungatur, fructus amittit. At Syluester in *verbo (Clericus) 4. q. 23. Rosel. eod. verb. n. 23.* & alij, sentiunt, absentem Beneficiarium fructus perceptos in absentia, minime ad restituendum cogi ante iudicis sententiam. Quorum sententia videtur esse probabilis: nam iure communi nusquam legitime hanc poenam ante iudicis sententiam soluendam, & poenae restringi debent, non laxari. Imò quidam addunt, quamuis concedamus iuxta id quod habetur in *cap. Extirpanda, §. Qui vero, de prob.* Parochos ob absentiam contra ius suis Ecclesiis esse priuatos, non continuo cogimur fa-

teri, eos fructus interim perceptos, ab illis esse restituendos: nam etsi priuati sint iure, proprietate, & dominio beneficii, fructus tamen perceptos retinent cura conscientia, quouque ordinariorum auctoritate beneficiis spoliuntur.

Mihi tamen hoc vltimum non placet: nam cum quis ipso iure priuatus est beneficio, fructus non facit suos, vt postea inferius dicam, *cap. 16. q. 2.*

Magis probò id, quod Panormitanus in *c. 1. de celeb. Missa* sentit, primam opinionem esse quidem tutiorem, sed nimis rigidam, nec eam sequitur Cardinalis: quia nullo iure probatur, talem beneficiarium non esse iure ipso priuatum beneficio, nec ad dimitendum illud, nec ad restituendum fructus obligari, antequam iudicis sententia condemnatur. Et quamuis Ecclesiae suae priuatus non seruiat: seruiat tamen Ecclesiae vniuersali, vel diuini officii preces horarias recitando, vel aliter in ordine Clericorum inseruiendo. Item, beneficium non datur simpliciter solum propter officium, sed etiam vt Clericus in partem Domini assumptus, ex Domini patrimonio viuat, & non mendicet: quod indecorum eius status & conditioni maxime est, *cap. Diaconi dist. 93. & cap. 2. de preben. & secundum leges, & iura*, quod acceptum est ob causam, debet restitui, si causa secuta non fuerit, & sit tota causa, ob quam datum est. Atqui non est tota causa, ob quam beneficium conferatur, vt Clericus in sua Ecclesia commoretur: nam sunt quoque aliae causae, nimirum, vt ex bonis Ecclesiae viuat, & non mendicet, vt paulo ante diximus: vt preces horarias recitet: vt Missae sacrificium offerat, vel sacerdoti offerenti in altari inseruiat: vel denique, vt tanquam Clericus in Ecclesia vniuersali militet. *Hac ex Panormitano, & Syluestro.*

C A P. VII.

Quam beneficiarii praesentiam Canones decretaeque possulent, vt distributiones quas vocant, quotidianas sibi possit acquirere.

DE distributionibus quotidianis tractant Doctores *c. licet, de prob. & c. de careo, de Cler. non resid. & c. 1. de Cleric. non resid. in sexto, Couar. lib. 3. Varia. resolu. c. 13.*

Primo quaeritur, Quidnam Canones, & iura intelligant nomine distributionum quotidianarum? De hac quaestione Parisius *consil. 31. num. 1. volum. 4. Oledra. consil. 140. Boerius decis. 17.* Respondeo, eas portiones intelligere, quae debeantur quotidie Clericis beneficiariis, eo quod stans horis illi intersint officijs diuinis. Vnde, quia non solum sunt portiones, quae singulis dari quotidie consueuerunt, sed quia in singulis diuiduntur, qui stans horis diurnis, & nocturnis praesentes diuinis officijs intersunt: ideo distributiones quotidianae vocantur, hoc est, portiones, quae pro certarum horarum varietate in singulis quotidie distribuuntur. Verbi gratia, qui interest sacrificio Missae, certam sibi fructuum portionem lucratur: qui matutinis, aut vespertinis officijs, qui debitis eidem aliis horis Ecclesiae inseruit, certam aliam portionem acquirit: vt *Gloss. c. 1. de Cler. non resid.*

Harum distributionum sit mentio in *cap. licet, de prob. & c. vt non doceat, & c. ult. de elect. in sexto, & c. 1. de Cler. non resid. eodem libro, & plenius in Extrauag. Cum nonnullae de preben. inter communes.* Et teste eadem Glossa, huiusmodi distributiones quodammodo in quibusdam Ecclesiis dicuntur Manualia beneficia, vt vocari videntur in *cap. Olim, de verbo, signif. in aliis locis appellatur victualia, vt nominantur in cap. de catero, de Cleric. non resid.* Praeterea alicubi consistunt in iis, quae pertinent ad cibum, & potum, vt in pane, in vino, in oleo, alicubi in pecunia, alibi vero in certi frumenti mensuris.

Secundo quaeritur, An Canones, & decreta, appellatio- ne fructuum, qui ex beneficio percipiuntur, distributiones quotidianas intelligant? Constans est omnium iuris

Pontificij interpretum opinio, ut patet ex *Covar. loco citato, n. 1.* Fructuum, vel praebedae nomine, non accipi distributiones quotidianas in iure communi, vel Constitutionibus, siue literis Apostolicis, vel in Regalis Cancellaria. Quo fit, ut Clericus, qui Papae privilegio à sua Ecclesia abiens, potest sibi fructus beneficii lucrari, nullum ius in distributionibus quotidianis acquirat, *Glossa in c. ult. de Magist. c. 1. de priuil. in sexto in verbo, integre.* Item, cui absentis, siue à iure, siue à Papa, siue ab Ordinatione beneficii fructus conceduntur, non eo ipso concessi creduntur distributiones quotidianae, ut constat ex *c. Licet, de praeben. c. de catero. c. cum dilectus, de Cleric. non residen.* Item, cui conceditur facultas, ut absens, tantumdem ex beneficio sibi acquirat, quantum lucrificaret, si praesens adesset, & quantum lucrari solent ceteri, qui resident, non intelligitur esse concessum, ut lucrificari distributiones quotidianas. Vnde *respo. Glo. in c. 1. de Cler. non resid. in 6. ijs,* qui Bononiae in litteris studio operam collocant, privilegium est datum, ut absentes, beneficii fructus acquirant, & tamen eorumpo non est concessum ut distributiones lucrificarent. Nam distributiones non eo ipso quo Clerici resident, sibi lucrantur, sed quo praesentes diuinis officijs, statim horis intertinent. *c. 1. de Cleric. non resid. in 6.* Cum priuatur quis ob delictum fructibus beneficii, non intelligitur priuatus distributionibus. Cum itidem cogitur qui priuatur ex beneficio, vel praebenda soluere, nihil ex distributionibus debet. Cum pensio similiter in aliquo beneficio constituitur, ea minime intelligitur in distributionibus imposita cum beneficio fructus reddidit distributionibus separatis, nisi Papa id expresserit: beneficium igitur, vel praebenda praeuenitque à distributionibus quotidianis distinguitur. Ita ut beneficii fructus sint annui quidam redditus, qui ex certis bonis Ecclesiae percipi solent, distributiones vero sunt portiones dari solitae Beneficiarijs, eo quod diuinis officijs statim praesentes intertinent.

Aliquando tamen totum beneficium in quotidianis distributionibus consistit, ita ut Beneficiarius nullos alios prouentus annuos percipiat, nisi quos sibi lucratur ex hoc, quod in ecclesia certis horis suum munus, & officium implet. Et tunc, ut colligitur ex *Glo. loc. cit.* nomine distributionum ipsum Beneficium intelligitur: alioqui beneficium, siue praebenda, & fructus b. vlls esse.

Tertio quaeritur, Quor sint genera distributionum? Respondeo, cum *Henrico c. cum omnes, de consue. c. Glossa in pragmat. Sancti. titulus, quo quisque tempore debeat esse in choro, verbo distributiones,* tria esse genera. Nam in quibusdam ecclesijs, non sunt Canonici siue praebendae distinctae, sed sunt omnia bona communia, & singulis quibusque diebus dantur cuilibet Canonico residenti, siue diuinis officijs adsit ille, siue absit, certa mensura panis & vini ad victum quotidianum, & certa pecunia ad vestitum, & haec portiones sunt potius praebendae, & beneficia quam distributiones, & ideo debentur ijs, qui commorantur, & resident in Ecclesia, non autem ijs, qui absunt, sicuti debentur ipsi fructus, nisi consuetudo, statutum, vel privilegium Ecclesiae aliter habuerit. Nam vsu, vel statuto, vel privilegio fieri potest, ut absentes quoque lucrari faciat, sicuti & fructus. Et hoc sensu intelligitur, quod habetur in *c. Olim de verb. signif. ut Hosti. c. Ioan. Andr. annotarunt.* In alijs Ecclesijs praebendae sunt distinctae, & praeterea est mensura communis, ex qua dantur distributiones quotidianae etiam illis, qui diuinis officijs absunt, dummodo in ecclesia resident: & aliquando more vel statuto non dantur, nisi ijs, qui saltem, vel matutinis precibus, vel vespertinis, vel Missae sacrificio praesentes fuerint: & de his distributionibus idem iuris est, quod de superioribus, & de ipsis etiam intelligitur, quod dicitur in *c. Olim de verb. signif. ut doctores Archid. c. 1. de Cler. non resid. in 6. & Hosti. in summa c. de Magistri. §. vlt.* Aliae sunt distributiones quotidianae, quae quotidie dantur ijs, qui diuinis officijs praesentes adfuerint, & haec sunt proprie distributiones quotidianae, de

quibus Canones & decreta loquuntur.

Quarto quaeritur, An appellatione distributionum quotidianarum comprehendantur portiones funerales, quae vocari solent Anniversaria, & diuiduntur in singulos Beneficiarios, qui exequijs & ceteris Officijs pro mortuis fieri solitis intertinent? *Lap. allegations 34. & 36. Card. in Clemen. ut hi, qui de a. a. & qualis.* negant intelligi. Alij vero affirmant. Certe, ut Ioannes Andreas, & Dominicus docuerunt in *c. 1. de Cler. non resid. in 6.* quamuis nomine distributionum quotidianarum non intelligantur, eodem tamen iure & privilegio gaudent, quo distributiones, unde non debentur absentibus etiam si ratione privilegij fructus beneficii percipiant: nec debentur residentibus, nisi funeri, exequijs, & alijs officijs diuinis intertinent.

Quomodo cumque haec se habeant, Bonifacius VIII. in *c. Consuetudinem, de Cler. non resid. in 6. ad finem* sic ait: *De distributionibus etiam pro defunctorum anniversarijs largiendis idem decernimus obseruandum. hoc est, ut Glo. declarat, eos qui funeri exequijs anniversarijs praesentes non sunt, eiusmodi distributionum nihil sibi lucrari, tamen si consuetudo contrarium induceret, quoniam eo consuetudo, ut corruptela abrogatur. Solet certa pecuniae quantitas, aut certa mensura panis vel vini, aut cerei diuidi in Beneficiarios, qui intertinent, vel cum funus effertur deferturque, vel cum mortuo iusta soluuntur, vel cum septimo, aut trigesimo die ab obitu alicuius facta fiunt.*

Quinto quaeritur, Quibusnam distributiones quotidianae debeantur? Respondeo in *c. 1. de Cler. non resid. in 6.* consuetudinem damnari, qua distributiones quotidianae Beneficiarijs residentibus tribuuntur, quamuis diuinis officijs, quibus debent horis, non intertinent. Vnde Bonifacius VIII. *Statuimus,* inquit, *ut distributiones ipsae quoque quotidianae, in quibuscumque rebus consistant, Canonici, ac alij Beneficiarijs, & Clericis Ecclesiarum ipsarum, qui visum Ecclesiae adfuerint, tribuantur, iuxta Ecclesiae cuiuslibet ordinationem rationabilem tam factam seu etiam faciendam. Qui vero aliter de distributionibus suis quidquam receperit, exceptis illis, quos in firmitate seu iustitia & rationabilis corporalis necessitate, aut eadem Ecclesiae utilitas excusaret, rursus receptarum dotum non acquirat, nec faciat eas suas: immo ad omnium restitutionem, quae contra huiusmodi nostram Constitutionem receperit, tenentur.* Haec ibi. Vnde percipitur, non esse eodem Beneficium in sua Ecclesia residente, seu praesentem esse, quod diuinis officijs interesse. Nam qui in oppido, castro, vel loco, ubi est beneficium, assidue commoratur, tamquam in sua ecclesia resident, siue praesens habetur: & tamen si statim horis absit ab officijs diuinis, distributiones quotidianas sibi non lucratur. Deinde ex eodem capite intelligitur, aliquas consuetudines in Canoniceorum Collegijs inuectas condemnari: talis est consuetudo *respo. Nauarro cons. 8. de Cler. non resid.* qua aliqui ex Canoniceis per vnam hebdomadam ecclesiae inseruientes lucrificiant non solum distributiones, quae illa hebdomada seruientibus dantur, sed etiam illas, quae diebus alijs hebdomadae dari solent, in quibus tamen ipsi à diuinis officijs absunt. At quidam huiusmodi consuetudinem approbat, eo quod est in utilitatem ecclesiae: nam ubi talis est consuetudo, alliciuntur Canonice ad inseruiendum Ecclesiae. Verum nisi Summi Pontificis auctoritate approbetur, admittenda non est.

Quares, An licita sit consuetudo, qua Canonice vita functo debentur tum distributiones quotidianae, quae anno proxime sequenti dantur, tum fructus, qui eodem anno percipi solent? Respondeo, consuetudinem quidem, qua in vsu eius Canonice fructus primi anni dantur, licite admitti posse, non tamè vsu, quo distributiones quotidianae conferuntur. *Ioan. Andr. Ancharan. Geminianus, & alij c. 1. de Cler. non resid. in 6.*

Quares secundo, An sit improbanda consuetudo, qua Canonice ex loco vnde obierat, reuersus, per triduum vel biduum distributiones quotidianas lucratur, etiam

iam si à diuinis officijs, sic absens, tanquam defessus ex labore itineris? Archidiaconus hanc improbat consuetudinem. *cap. x. de Cleric. non resid. in 6.* At Ioan. Monachus ibidem eam probat: tum quia post liborem pauper est quiescendum, tum quia Papa, inquit, solum damnat consuetudines, quibus Canonici absentes, continuant. (vt *Pap. verbis utat*) distributiones quotidianas lucratiunt, non tamen eas consuetudines, quibus ad paucos dies, vel breue tempus absentes beneficiarij, distributiones lucrantur: eodem modo interpretatur Pontificis mentem *Lapus allegat. 36.* Sed probabilis est, quod Archidiaconus tradidit, dummodo tamen sic intelligatur. Aut enim Canonici redit ex loco, in quem abierat, ob agenda ipsius Ecclesie negotia, aut ex loco quo se conuolat ob priuatas suas res vel commoda. Si primum, probanda est consuetudo, quia distributiones lucratur absens triduum, vel biduum, postquam redierit, quoniam cum laborantur sit, vt quiete indigeat. Ecclesie negotia adhuc agere videtur Canonici, qui illas ex itinere, triduo, vel biduo sine domi quiescit. Si secundum, consuetudo probanda non est, quia sui tantum commodi causa, iter suscipit, ac facit.

Quæres tertio, An sit probanda consuetudo illa, qua Canonici recens creati, ad aliquos paucos dies absentes distributiones lucrantur, item & illa, qua etiam presens diuinis officijs nihil sibi acquirit? Solent Canonici statuto decernere, vt dimidia pars Canonico, altera hebdomadis in teris diuinis officijs, & tunc in Canonici, qui interest in hebdomada sibi non competenti, nihil distributionibus lucratur. Respondeo, primam consuetudinem iure esse improbam, secundam non item: quia licet ius constituat, vt distributiones dentur ijs, qui officia obeunt diuina, non tamen usum illum damnat, quo ijs, qui statis horis intersunt aliqua ex causa denegantur, quia tenues aliquando sunt distributiones.

Sexto quaeritur, An consuetudine possit induci, vt qui refideat, siue presentes sunt in loco, ubi est beneficium, distributiones quotidianas lucrantur, licet diuinis officijs ad tempus breue non intersint? Talis est consuetudo, qua Canonici in quibusdam Ecclesijs Collegiatis, qui quotidie diuinis intersunt, possunt tribus mensibus per singulos annos quietis gratia abesse, & nihilominus lucrari distributiones etiam tribus illis mensibus, quibus absunt animi relaxandi gratia. Non dissimilis ea etiam est consuetudo, qua Canonici, qui nocte iugunt, & matutinis precibus intersunt, lucratiunt distributiones, quæ dari solent ijs, qui intersunt diuinis officijs in reliquis diuinis horis, nec tamen nocturnis precibus intersuerunt. *Lapus Allegat. 16* talem consuetudinem dictam affirmat induci posse. Nam Constitutionem Bonifacij VIII. videtur ille in eligere de ea consuetudine, qua distributiones quotidianas diuiduntur in Beneficiarios perpetuo absentes à diuinis officijs, non autem de ea consuetudine, qua Beneficiarij ad paucos dies ex aliqua causa absentes à diuinis officijs, distributiones lucrantur: quo etiam modo Ioan. Monachus Pontificum illud decretum est interpretatus. Quidam ingiores moti auctoritate *Lapi, & Ioan. Monachi*, dicunt prædictas consuetudines licitas esse etiam post Concilium Tridentinum, quia sunt in utilitatem Ecclesiarum. Sic enim Canonici licentius Ecclesijs intersunt. Probabilis alij putant oppositum. Nam Bonifacius VIII. damnat vniuersè quamuis consuetudinem, qua distributiones dantur Beneficiarijs, qui absunt ab officijs diuinis: nam cum tres eas suscipiat, ceteras omnes improbat, & damnasse videtur. Quam Constitutionem Tridentina Synodus inuouit *sess. 24. c. 11. de reform.* his verbis, [Distributiones vero, qui statis horis intersunt, recipiunt, reliqui vero careant iuxta Bonifacij VIII. decretum, quod incipit: *Consuetudinem*: quod Synodus in vsum reuocat, non obstantibus quibuscumque statutijs & consuetudinibus.]

Sepimo quaeritur, Ab quando omnes redditus annui beneficij in distributionibus quotidianis consistunt, eas

lucrantur Beneficiarij, qui presentes quidem sunt in loco ubi est beneficium, sed diuinis officijs non intersunt? *Glossa in c. Consuetudinem. De Cleric. non resid. in 6.* docet prædictam Bonifacij VIII. Constitutionem locum duntaxat habere in ijs distributionibus, quæ seorsum diuise sunt à fructibus beneficij; non autem in his, in quibus vniuersi proventus beneficij consistunt: nam hæc distributiones ipsam beneficium constituunt: ita vt beneficium nihil aliud sit, nisi ius percipiendi eas distributiones: quippe quod nullos alios redditus aut fructus reddit; ac proinde huiusmodi distributiones debentur omnibus Beneficiarijs eo ipso, quod resident, imo etiam ijs qui privilegio, vel quavis alia facultate legitima, sibi fructus, quamuis absentes acquirunt; quos alias acquirere, si adessent. In alijs vero distributionibus, quæ à fructibus beneficij seunctæ ac separatæ sunt, locum habet Bonifacij decretum, quia sunt simpliciter distributiones, eo quod beneficium præter eas, fructus ac redditus annuos habeat.

Octauo quaeritur, An distributiones quas Canonici amittunt ob absentiam à diuinis officijs, accrescant cæteris, qui intersunt? *Glossa communi consensu approbata, in Clem. V. q. qui de arat. & qualis. & Clem. Quoniam. De vita & honesta. Clericor. sentit eas cæteris accrescere.* At in Concilio Tridentino *sess. 22. c. 3. de reform.* videtur constitutum, vt distributiones amittat ob aliquorum absentiam, etrogenit in usum fabricæ Ecclesie, vel loci causæ communis pietatis extructi. Nauarius *traç. de hoc Canon. c. 22. nu. 50 quem sequitur Sarmen. de visitat. lib. 1. c. 15. nu. 25.* ait, distributiones partim esse ordinarias, partim extraordinarias.

Ordinarias appellat, quæ constituuntur ex communibus beneficium fructibus, diuidendæ in eos, qui statis horis sunt in Ecclesia presentes, & hæc distributiones cæteris beneficiarijs accrescunt. Extraordinariae sunt, quæ ex priuatis redditibus certæ alicuius dignitatis, Canonici, vel præbendæ extrahuntur, vel quæ instituuntur ex certis bonis alicuius hominis priuati, vt diuidantur in eos, qui statis horis in Ecclesia seruiunt; aliquando enim sunt distributiones sic institutæ, vt certa pecunia quantitas detur Præposito, alia Diacono, alia Archidiacono, alia Thesaurario, alia ei, qui statutijs diebus sacrum fecerit, alia vero, Matutinum, vel vespertinum officium in choro, solemnitate inchoanti. Et hæc, inquit Nauarius, distributiones ob Clericorum absentiam amittit, cæteris qui intersunt non accrescunt, sed conuerti debent in usum fabricæ Ecclesie, vel in usum alicuius hospitalis domus. Piaset mihi sententia Nauarii, vel fortassis Concilium *sess. 22. cap. 3.* locum habet in distributionibus, quas amittunt Canonici, quia non intersunt hæc vel illa hora diuinis officijs, accrescunt cæteris, qui intersunt illis eisdem horis. *Couarruuias lib. 3. var. resol. cap. 13. num. 7.* docet, quoties nullus Canonici, vel Beneficiarius, statis horis, diuinis officijs intererit, distributiones in ipsius Ecclesie usus esse impendendas. Idem, inquit, iuris est, quando certa & definita quantitas debetur cuius Beneficiario, qui in Ecclesia debitis horis seruerit. At quando distributiones sic sunt institutæ, vt diuidi debeant inter eos, qui intersunt, seruata proportione, tunc ob aliquorum absentiam amittit, cæteris accrescunt. v. g. Si Ecclesie statuto dicatur inter eos qui certis horis intersunt officijs diuinis, certum diuidantur, tunc in his distributionibus est ius accrescendi. Secus vero est, si dicatur; ei qui intersuerit, dentur quatuor; ei, qui sacrum fecerit, quinque.

Quidquid sit, Concilium Tridentinum sic habet: *Episcopi etiam tamquam delegati Apostolici, ex fructibus & proventibus quibuscumque omnium dignitatum, Personarum & officiorum, in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis existentium tertiam partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas, diuidere possunt: ut scilicet, qui eas obtinent, si personarum competens sibi seruatum, iuxta formam, ab eisdem Epi-*

scopus prescribendam, quolibet de statu non implerent, illius autem distributionem amittant, nec eius quomodo dominum acquirant, sed fabrica Ecclesie, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarij applicetur.

Ex quibus verbis perspicitur, Concilij Decretum locum habere in ijs distributionibus, quæ deinceps ab Episcopis, tanquam Papæ delegatis instituentur ex fructibus beneficiorum: decernitque Concilium, ne in his locus sit iuri accrescendi, ita ut distributiones ob aliquorum absentiam amittantur, ipsi Ecclesie, vel pijs locis addicat. Potest enim Papa vel Generale Concilium in distributionibus quotidianis accrescendi ius abrogare, & eas, cum ob absentiam Beneficiorum amittuntur, in usus alios pios convertere. Quo fit, ut si Canonicus tuta conscientia distributiones in absentia perceptas sibi retineat, cui Papa concessit, ut certam pecuniæ quantitatem in usus Camerae Apostolicæ soluat, & sibi retineat, quidquid absens ex distributionibus quotidianis percipit.

Nono quaeritur, An Canonici absentes tuta conscientia distributiones retinere queant, si eas ipsis ceteri remittant, & donent? Respondet Glossa in c. 1. de verb. signif. c. 1. de Cleric. non resid. in 6. posse: quia huiusmodi distributionibus his, qui intereunt, accrescunt: ergo quisque potest liberaliter donare partem sibi accrescentem. Cæterum Concil. Trident. sessio. 24. cap. 12. de reformat. constituit, ut huiusmodi donatio nullius esset momenti. Verba Concilij sunt: *Distributiones vero, qui statu horis intersuerint, recipiant: reliqui quantum collusione, aut remissione exclusi, his careant.*

Quæres, An licite possint eas distributiones recipere, si postquam restituerunt alijs, quibus accreuerunt, ab eis sponte sua donantibus acceperint, Navarrus loco cit. distinguit: Aut pactio inter Canonicos fuit, ut absentes restituant presentibus, quibus accreuerint, & postea presentes eas sibi restitutas iterum donent absentibus: & tunc non licet absentibus eas sibi donatas accipere, quia pactio manifeste in fraudem legis inierunt, & quia donatio profus est ficta & simulata. Aut sine vilo pacto, vi, vel metu presentes Canonici distributiones sibi restitutas, & iam acquisitas liberaliter absentibus donant, & tunc possunt absentes eas tuto recipere, quia Concilium Trident. non dixit, simpliciter quantum donatione exclusi, sed quantum collusione & remissione. ac remissio est, cum creditor debitorem à soluendo liberat: remittimus enim, cum debitum nobis soluendum condonamus.

Decimo quaeritur, Ex quibus causis Beneficij absentes licite possint distributiones quotidianas acquirere? Respondet, ex tribus duntaxat expressis in cap. Consuetudinem de Cleric. non resid. in 6. videlicet si infirmitas Canonici aut iusta & naturalis corporis necessitas, aut evidens Ecclesie utilitas excuset. Corporis necessitas tem ius appellatam, qua Canonicus videtur, aut aliquo alio modo impeditur, quo minus ad Ecclesiam se conferat, si valetudinis gratia medicamentum sumpserit, quo corpus expurget. Quæres, An licita sit consuetudo, quia Archidiaconus quando ratione sui muneris & officij Ecclesias inuisit, distributiones lucratur, ac si in Ecclesia interesset? Respondet, licitam esse, quia est vna ex causis exceptis, nimirum evidens Ecclesie utilitas.

Vndecimo quaeritur, An Canonicus infirmus, qui alioqui cum bene valet, diuinis officijs tempore statuto interesse non solet, distributiones acquirat? Respondet, ex communi sententia Doctorum in cap. 1. de Cleric. non resid. in 6. minime, quia morbus causa non est, ob quam in Ecclesia officium suum non præstet, siquidem quo tempore bene valet, in Ecclesia inferuire non solet. Exemplum sit, si quis Canonicus Bononiæ ægrotasset, alioqui recte valens, non solitus in Ecclesia adesse, nequit tuto distributiones accipere. Sed quid si Canonicus, qui alioqui suum munus in Ecclesia obire consueverat, sua culpa in morbum incidit, aut vulnus acceperit, aut in carcerem coniectus fuerit? Respondet Couarruias lib. 3. var. resolut. c. 13. num. 8.

vesic. septimo quotidiana, cum posse tuta conscientia distributiones acquirere, etiam in morbum sua culpa lapsus: nam infirmitas etiam ex culpa contracta impedit, quo minus præsens in Ecclesia sit, ac proinde iustam habet absentie excusationem. Idemque iudicandum, si ex culpa sua vulnus acceperit. De Canonico vero in carcerem detulso, respondet idem Couarruias: si contra ius ac fas est in carcerem missus, ei distributiones debentur, quando carcer in eodem est oppido, ubi Canonicus beneficium habet: nam per inuicem impeditur, quo minus in Ecclesia suo munere fungatur. Si vero in carcerem iure deturditur, distributiones ei non debentur: nam Pontifex in prædicto Decreto infirmitatem generatim, non carcerem excepit. Rogabis, an debeantur distributiones Canonico ob seditionem, vel factiones, vel inimicitias ab oppido, ubi beneficium obtinet, expulso, aut in oppidum ob factiones se recipere recuanti? Respondet: Si contra ius, vel per iniuriam eicitur, ei distributiones debentur: & idem iuris est, si iniuriam meritus, in oppidum se referre renuat. Secus est, si sua, aut suorum culpa, vel ex oppido eicitur, vel in oppidum aditus, vel reditus denegatur.

Duodecimo quaeritur, An distributiones debeantur Canonico iam senio confecto, ac ob id impedito, quo minus diuinis officijs quibus debet horis, intereant? Quidam negant, quia in capite supra citato solum excipitur infirmitas, ut iuste absentiam excusans: senium autem non est infirmitas. Alij vero affirmant, distributiones ei debentur, eo quod senium, licet non sit infirmitas, est tamen iusta & rationabilis corporis necessitas: & hæc opinio est verior, quando Canonicus ita senio conficitur, ut domo egressus, ad Ecclesiam ire commode non possit, qui alioqui reliquo suæ ætatis tempore ire consueverat, iusto enim impedimento detinetur, ne scilicet è domo exitus corpori & valetudini noceat.

Decimotertio quaeritur, An distributiones duplicatae debeantur ei, qui in eadem Ecclesia licite dignitatem & Canonicatum habet? Ioan. And. c. 1. de Cler. non resid. in 6. sensit debentur, nisi contrarium sit in aliqua ecclesia vltu receptum: atque se hoc consilium dedisse, velut cum quis in Ecclesia Florentina creatus est Thesaurarius, & deinde Canonicatum obtinuit. Pro hac sententia facit Bart. in l. si Consul. ff. de Adoptione ita dicens: *Quando munera & officia non sunt contraria, ea simul habere quis potest, ita ut vnus & idem duorum vice & munere fungatur. Quare, inquit, si testator instituerit, ut centum dentur Senatoribus alicuius oppidi, & deinde reliquit quinquaginta donanda Titio, vni ex illis Senatoribus: ipse Titius præter portionem sibi tanquam Senatori debitam, quinquaginta simul obtinebit. Hanc sententiam sequitur Abbas & Felinus in cap. Cum olim. de sent. & re iudic. Bald. eodem c. Cum olim. Card. consil. 53. & probat, quia in l. Titus. §. qui Marco. ff. de ann. leg. habetur: Si legentur libertis annua alimenta, & Marco centum, debentur Marco alimenta annua, & simul centum, si Marcus libertus sit item, quia si quis sit simul Archidiaconus & Canonicus in eadem Ecclesia, duplicem vocem in electionibus habet, ut colligitur ex c. Cum olim. supra citato & ibidem docent Abb. Felin. & alij cum Glossa. Hæc sententia est communis, ut testatur Felinus, cap. Cum olim. de sent. & re iudic. Cæterum oppositum senserunt Rochus Curtius, in cap. vlt. de consuet. Anton. in c. Cum olim. de sent. & re iudic. Gomez. in tract. de expectatiuis, n. 54. Primam sententiam dicit esse veriorem. Couarr. li. 4. var. resolut. c. 13. num. 6. saltem cum res sit dubia, eo locum habet, præsertim ubi fuerit vsu recepta. Alijs magis placet secunda sententia: nam distributiones non debentur, aut dantur ratione beneficij, sed præsentie, muneris & officij, quod quis in Ecclesia faciat: at vaus & idem licet duo beneficia in eadem ecclesia simul obtineat, duo tamen munera & officia simul non obit.*

Decimoquarto quaeritur, An quando Canonicus absens ob euidencem ipsius ecclesie utilitatem, tuta consci-

entia lucrificat distributiones, ac si stas horis adesse, officijs diuinis? Quæstionem hanc mouet id, quod habetur in *c. sepe citato, Consuetudinem*: ubi tanquam iusta causa absentiam excusans, adfertur euadens utilitas Ecclesie: sed in *v. Cum non doceat, de Elect. in 6.* oppositum videtur esse constitutum. Glo. hæc duo iura conciliat hoc modo: Aut distributiones dantur Canonico absentibus ab ijs, qui interfunt, & eas licite Canonici retinet: & de hoc sermo est in *c. Consuetudinem*. Aut non dantur, & tunc eas Canonici absens tuta conscientia non accipit, & hoc est, quod dicitur in *c. Cum non doceat*. Sed probabilis est quod alij: ut Ioan. Andr. in *r. 1. de Cler. non resi. in 6.* ad propositæ solutionem quæstionis tradiderunt, ita distinguentes: Aut de more, eam ob causam distributiones absentibus Canonico debentur, aut non debentur. Si primum, tuto eas Canonici obtinet, hanc enim consuetudinem approbat Pontifex in *c. ita Consuetudinem*, si secundum, tunc ei distributiones non debentur: & hoc est, quod insinuat in *c. Cum non doceat*. Vnde Archid. *c. 1. de Cler. non resi. in 6.* ait, consuetudinem non esse improbandam, qua Canonici, cum absunt pro negotijs suarum Ecclesiarum utiliter agendis, quotidianas distributiones lucrantur, ac diuinis off. intereunt.

Decimo quinto queritur, Quid Synodus Tridentina statuerit de quibusdam Canonici in absentia distributiones lucrantibus. Respondeo *sess. 24. c. 8. de Reform. constitut.* esse, ut Canonici, qui in singulis Cathedralibus Ecclesijs, ubi id fieri commode potest, institui debet iuxta formulam à concilio ibi præscriptam ad excipiendas penitentium confessiones, distributiones lucrificat, dum in ecclesia penitentium confessiones audit, perinde, ac si stas horis adesse in choro. Item *sess. 22. c. 3. de reform. decernit Synodus: ut si alicui ex his, qui habent dignitates in Ecclesijs Cathedralibus, vel collegialibus, iurisdictio, administratio, vel officium non competat, seu extra curiam in diocesi cura animarum imminet, cuius, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in curia a ecclesia residerit, ac ministraverit, tanquam presens sit, ac diuinis intersit, in Ecclesijs Cathedralibus, ac Collegialibus, habeatur. Hæc in ijs tantum Ecclesijs constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dicta dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & proventuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quavis auctoritate firmatis. Hæc ibi.*

Decimo sexto queritur, An ad lucrificandas distributiones, opus sit, ut Canonici non solum in choro stas horis intersint, sed etiam ut vna cum alijs preces horarias decantent. Hanc questionem supra diluimus, cum de horis Canonici ageremus.

Decimo septimo queritur, An Collegium Canonico-rum sine Episcopo possit statuta condere de distributionibus eerta ratione & modo diuidendis? Respondeo, posse, quando nihil contra episcopi iurisdictionem, aut contra ius commune constituitur. *Francus in c. Consuetudinem §. statutus, n. 2. de Clericis non resi. in 6.*

CAP. VIII.

Quid iuris habeant Beneficarij in suorum beneficiorum fructibus.

Illud præmittendum; grauem & difficilem esse quæstionem de iure, quod habeat Beneficarij in fructibus, quos colligunt ex suis beneficijs. Et in primis queritur, An Beneficarij sint vere & proprie, ac simpliciter domini, An vero potius usufructuarij, An vsuarij in fructibus, quos ex beneficijs percipiunt? Nauarrus edidit libellum de Redditibus Ecclesiasticis, in tres quæstiones præcipue distributionibus: ubi tandem multis concludit, Beneficarios non esse dominos fructuum suorum beneficiorum, nec usufructu-

arios, sed tantum vsuarios, quibus licet solum accipere, quod est sibi necessarium ad victum contra Nauarrum sententiam, libellum postea Franciscus Sarmientus scripsit, quatuor in partes diuisum: ubi conatur ostendere, beneficiarios dominium simpliciter habere fructuum, quos ex suis beneficijs quotannis percipiunt. Idem Nauarrus deinde in sua sententia defensionem, contra Sarmientum Apologiam vulgavit. Tandem Antonius Marsilius Coldenensis, Salernitanus Archiepiscopus tractatum concipit, quo Sarmienti opinionem confirmat, & Nauarrum sententiam confutat. Tractat Redoanus in *opus. de spol. eccl. q. 3. de potestate circa fructus & res Ecclesie Clericis concess.*

Sciendum est, in hac controuersia, appellatione Domini intelligi liberam facultatem, qua quis suo nomine & auctoritate de re sua statuere potest quidquid ipse voluerit, sive in vita, sive in morte. Vnde licet secundum Ius ciuile, dominium proprie non sit nisi in reb. coporatis: præsentem tamen loco, ubi queritur, habeant nec ne Clerici dominium fructuum, quos ex beneficijs in annos singulos capiunt, dominium accipiunt pro quasi dominio, hoc est, pro iure, quod Beneficarius habet in suo beneficio, quod inter res corporis expertes habetur: & usufructus intelligitur in præsentem quæstione ius, quod habet Clericus vtendi in vita, non in morte solum, fructibus beneficij sive in suos, sive in alios, salua ipsius beneficij substantia. Vfus vero accipitur pro iure, quod habet Beneficarius in vita tantum, non in morte, vtendi ipsius beneficij fructibus, sui tantum commodi gratia, non aliter, saluo quoque & integro ipso beneficio. Et ideo quæstio est, An Beneficarij in fructibus suorum beneficiorum comparentur usufructuarijs, an vsuarijs tantum?

His positis. In præsentem controuersia Sarmientus in suo libello, par. 2. c. 8. viginti sententias recensuit: Sed plus, quam par est, eas multiplicauit, cum ad quatuor duntaxat, vel tres, aut etiam duas commode reuocari queant.

Prima igitur sententia est quorundam afferentium, beneficiarios non esse simpliciter dominos, vel usufructuarios in vita, sed vsuarios tantum, hoc est, nihil tuta conscientia ex fructibus beneficiorum posse retinere ultra id, quod est necessarium ad commodam ipsorum sustentationem, & quidquid superat, in usus pios, sive in usus pauperum, erogare debere, quod nisi fecerint, eos lethali iniuria crimine & scelere obstringi, furum committere, & ad restituendum secundum conscientiam compelli. Sic Archidiaconus in *cap. Statutum §. Assessorum, de Rescript. in 6. & capit. Episcopus p. 12. quæstio. 1. & distinctio. 44. in principio*. Sic etiam Gloss. in *cap. vlt. de Pecul. Cleric. & in cap. Quia nos, de Testam.* Hanc opinionem secutos fuisse triginta quatuor Auctores, refert Antonius Marsilius. Sed meo iudicio eam secuti sunt Alexander par. 3. quæstio. 56. numer. 5. quæstio. 2. & 3. Palud. in 4. distinctio. 24. quæstio. 3. art. 4. ad finem. Pelag. de Planctu Eccl. cap. 28. Henricus Quodlib. 81. quæstio. 27. Richard. quarto distinctio. 45. art. 3. qua. 1. Maior. in quarto. distinctio. 24. quæstio. 17. B. Antonin. 3. par. sit. 15. cap. 1. §. 19. Angelus verb. Clericus 3. num. 1. & 4. Rosel. verb. Restitutio 14. nu. 6. & 7. Armil. in verb. beneficium num. 41. & verb. Clericus n. 55. & 56. Petrus Sotus de Inst. Sacerdo par. 2. de rit. Sacerd. lect. 5. de bonis Ecclesiarum usu. ¶ al. 10. l. 4. c. 42. & seqq. & hi inter Theologos. Inter Iuris vero Canonici Doctores Innocentius, Ioannes Andreas, Calderinus, Antonius, Abbas, Ancharanus, Dominicus, Francus, Apud Antonium, Marsilius: Et apud Redoanum tract. de spol. ecclesiast. q. 3. versiculo, ex prædictis habes. Et testibus Antonio Marsilio, & Sarmiento par. 2. capit. 1. Iason, Barbarius, Decius, aiunt, eam esse communem sententiam. Immo Archidiaconus affirmat in capitul. statutum §. Assessorum, de rescript. in 6. quem citat Zabarella in capit. vlt. de pecul. Clericor. esse hæreticum, in Iure Canonico contrarium assertere: hanc sententiam acriter defendit Nauarr. loc. supra citatis.

Altera sententia est afferentium Beneficarios fructuum benefici-

beneficij vere dominium habere, ita ut in quolibet vsu impenderint, peccare quidem, sed non quia alienum vsu pauperum, sed quia vane consumpserint. Huic opinioni adhaerent Sorus lib. 10. de Insti. q. 4. ar. 3. Turcote. ca. Si priuatum. 12. q. 1. c. Nulli. eadem causa. q. 5. Bellamera. cap. Cum venerabili. de excep. nu. 46. & 47. Alexandrin. Cardin. dist. 44. in summa. Adrian. 4. de Resitu. q. qua incipit: Pro clariori Silu. Resu. 3. q. 5. Tabien. eod. verb. 19. Couac. testim. c. Cum in offic. n. 3. Atque hanc sententiam contra Nauarrum tuetur, & defendit acerrime Sarmetus libello predicto par. 4. per sex integra capita, eiusdemq. sententiae fuisse tradidit Antonius Marfilus in suo illo tract. quem superius allegauit, quadraginta quinq. Auctores; verum sine delectu enumerauit.

Tertia sententia est Hostien. in c. ult. de Pecul. Cleric. & c. Cum in officijs. & c. Rotum. 2. de test. ubi sentit, Beneficiarios, qui habent beneficia cum administratione, quales sunt Parochi, & caeteri curam animarum, vel dignitatem, vel Personatum, vel Praeposituram, vel Canoniam, vel aliud beneficium à caeteris distinctum habentes, fructuum dominio carere; ac proinde vsu: iis comparari, cum aegrotantes, vel morientes de fructibus beneficiorum statuunt: & dum viuunt ac valent, comparari vsu fructuarijs: caeteros vero Beneficiarios simplices, qui praebendas distinctas non habent, sed tantum ad exitum anni, vel quotidie per partes accipiunt fructus, esse fructuum illorum aominos, & idcirco esse eos vsu fructuarijs similes. Glossa in c. praesenti. verbo. reseruari, de offic. ordinarij in sexto ait: Beneficiarios administrationem habentes, dum viuunt, ac bene valent, esse vsu fructuarios, hoc est, posse in suos & aliorum vsus beneficij fructus impendere: at in aegritudine constitutos, aut in mortis articulo, esse tantum vsuarios, quoniam testari iure nequeunt, sed sibi necessaria tantum percipere: caeteros vero, qui carent administratione, & vita, & mortis tempore vsu fructuarios esse. Idem videtur docere alia Glossa in c. litteris, de probat. At Glof. in c. ult. de Pignorijs. c. Quia nos, de testam. c. Si quis sano, de Peculio Cleric. ca. Cum olim, de rerum permutat. simpliciter docet, Beneficiarios quoluissse tantum vsuarios, quia tantum sibi sumere possunt, quod est ad victum & vestitum necessarium: nec testari possunt de beneficio omnium fructibus, nec donare nisi in communes pauperum vsus.

Quarta sententia est Caietani, qui secunda secunda. qu. 185. art. 7. censet Episcopos, quorum Ecclesiae amplos & vberes prouentus ac fructus reddunt, lege iustitiae debere vsus pauperum impendere, quidquid superest ultra portionem ad ipsorum commodam sustentationem necessariam: ac proinde eius, quod est reliquum, nullum dominium habere, ita ut id totum in communes vsus pauperum erogare iustitiae lege cogantur. Alios porro Beneficiarios inferiores quoslibet, siue magnos, siue modicos habeant redditus annuos, nulla lege iustitiae, nisi tantum charitatis & misericordiae debere quod ipsis abundat, in vsus pauperum communes elargiri. Hoc ideo docuit Caietan. quia ipse coniecit, ubi Episcopi amplos ex Ecclesijs redditus habent, quartam partem quae olim ex bonis Ecclesiae pauperibus dari solebat, sibi vsurpasse, ac proinde amplissimos prouentus habere: quia cum facta est diuisio bonorum Ecclesiasticorum, quae antea communia erant, Episcopi omnium tunc diuisim, sibi quartam partem pauperibus debitam sumpturunt, imo etiam partem, quae in vsus Ecclesiarum in sumi deberet, cum passim videamus Ecclesias ipsas ad suos vsus, redditus aut modicos, aut pene nullos habere. Caietani sententiam sequuntur quidam iuniores, Petrus Sorus de vita sacerdot. lect. 3. Ledesmus in 4. q. 18. art. 5. ad finem: licet Petrus Sorus id senserit, de omnibus in vniuersum Beneficiarijs: Caietanus vero, & Ledesmus solum de Episcopis & Abbatibus, pingues redditus habentibus, id expresse tradiderunt. Gab. 4. dist. 15. q. 8. ar. 2. concl. 5. primam & secundam sententiam, ut probabilem proponit. Haec tenus de Auctor. sententijs.

Quod attinet ad hanc controuersiam: prima opinio, Archidiaconi scilicet, & aliorum, cum iure Canonico, & sanctorum Patrum testimonijs conuenire plurimum videtur. Ea enim non, ut quidam interpretantur, sed sic intelligitur: Beneficiarios portionis ad honestam & commodam sustentationem necessariae dominium habere, sed eius quod superest, ex fructibus beneficij tantum vsu & administrationem obtinere: ita ut totum id reliquum quod superest, iustitiae lege, & non solum misericordiae & charitatis: in communes pios vsus impendere debeant. Dominium quidem portionis sibi ad vitam vsu necessariae habere, ex eo constat, quod in vniuersum operarius mercedis & stipendij sibi ob laborem debiti dominium acquirit: at Beneficiarius, vere est in Ecclesia operarius: ergo fructus beneficij sibi ad vitam necessarios suos facit, quemadmodum miles stipendium. Deinde non est potior ratio, cur pauperes fiant domini quartae partis sibi ex Ecclesiae bonis assignatae: & Ecclesiae similiter dominium acquirant tertiae partis sibi datae, ad fabricam, quam quod Episcopi, & caeteri Beneficiarij portionis sibi ob laborem & operam destinatae, dominium assequantur. Praeterea haec opinio quod attinet ad id, quod docet Beneficiarios lege iustitiae debere in pauperum vsus erogare, quod illis superest ex fructibus beneficiorum, ut dixi, plurimum cum ipso iure Canonico congruit, ex quo mirum multis in locis colligitur beneficiorum redditus esse Clericis datos, vel à pijs & religiosijs viris, qui Ecclesias dotarunt, vel ab ipsa Ecclesia, quae beneficia dotauit, hac lege & conditione, ut ex ipsis sibi Beneficiarij sumerent, quod est ad vitam vsus necessarium, & reliquum in vsus pauperum erogarent. Clemens libro 2. Constitutionum Apostolicarum. cap. 34. & libro 4. cap. 8. plane testatur esse decimas ad Clericos, & pauperes sustentandos ab Ecclesia institutas: & propterea appellat eas Patrimonium Clericorum & pauperum: sed beneficia magna ex parte sunt ex decimis constituta. Ibidem etiam dicitur, Episcopos, bonorum Ecclesiasticorum dispensatores administratoresque esse: & oportere eos cum iustitia, ut ipse ait, ea bona pauperibus dispensare, & cum ipsis Ecclesijs communicare. Idem penitus liquet ex constitutione Vibani I. primo temp. Conciliorum. & cap. Res Ecclesiae, 10. q. 1. ait idem Pontifex: Res Ecclesiae non quasi propria, sed ut communes, & Domino oblatae, cum summo timore non in alios quam in praefatos vsus sunt fideliter dispensanda. Idem & ex Origine Homil. 16. in Mattheum. Prope lib. 2. de vita contemplatiua, ca. 9. Bernardo in Epistol. ad Falconem, qua est 2. Concil. Antiochen. cap. 25. Tribariensi cap. 13. Aquil. granensi c. 7. ex Gregorio, ut habetur 12. qu. 1. c. Quia iustitiae: nias: ex Ambrosio in cap. Aurum Ecclesiae habet. 12. q. 2. & c. Conuenior ipse. 23. q. 8. ex Hieronymo item, ut habetur in c. Gloria Episcopi. 12. q. 2. & cap. Quoniam quidquid. 16. q. 1. & ex multis decretis quae habentur 12. q. 1. In his locis habetur, Episcopos esse procuratores, aut quasi patres pauperum, dispensatores, & administratores bonorum Ecclesiasticorum. cap. Si priuatum 12. qu. 1. habemus ex Augustino, Clericos procuratorem gerere. Idem 14. q. 1. §. 1. & cap. Ex Canonib. 16. q. 1. Clerici dicuntur defensores bonorum Ecclesiae, cap. Quorum vices. dist. 68. dicuntur patres & procuratores: & huiusmodi bona, esse Clericorum alimenta, patrimonia pauperum, vota fidelium, pretia peccatorum: hoc est, bona quae pijs & religiosi homines studio misericordiae, & charitatis Ecclesiae obtulerunt ad alendos Clericos, ad pauperes sustentandos, ad sua peccata redimenda. Item olim Ecclesia constituit, ut ex redditibus & bonis Ecclesiae, hoc est, primitijs & oblationibus, fierent quatuor portiones: prima, in vsus Episcopi: secunda, in sustentationem Clericorum ministrantium, & seruientium in Ecclesia: tertia, in ipsius Ecclesiae vsus: quarta, in subsidia & alimenta pauperum. cap. De redditibus c. Quatuor. c. cognouimus. c. Mos est. 12. q. 2. Ex his omnibus colligi videtur, bonorum Ecclesiasticorum, vnde sunt beneficia instituta, hanc esse naturam & condi-

tionem, vt ex ipsis episcopi, ac ceteri ecclesiastici capiant, quod est sibi ad vitæ vsus necessarium, & reliquum quod superest, in pios vsus impendant.

Verum secundæ opinionis Auctores, ad hæc omnia respondent Canones & Lira, in quibus episcopi dicuntur dispensatores, procuratores, administratores, & patres pauperum, & bona ecclesiæ esse pauperum patrimonia, & alimenta, & in quatuor partes iustitiæ legibus debere distribui, locum habere in bonis ecclesiasticis eo tempore, cum nondum erat bonorum ecclesiasticorum in quatuor partes facta diuisio. At vero diuisione iam facta, si cur pauperes facti sunt domini quartæ partis sibi assignatæ, sic ecclesiæ dominium acceperunt tertie sibi datæ, & Clerici secundæ partis, quæ ipsis obtrigit, & episcopi primæ. Nec mirum est, quod prima pars quæ data est episcopis, incrementum acceperit: quia totum illud incrementum, in bonum dominorum, hoc est, episcoporum, eessit: res enim cum augetur & crescit, domino suo vna cum ipso emolumento quaeritur.

At enim contra hos facere videtur, quod bonorum ecclesiasticorum hæc conditio esse videatur, vt ex ipsis Clerici percipiant portionem tanquam laboris mercedem sibi debitam, & ad vitæ vsus necessariam, & reliquum in pauperum subsidium, & alios pios vsus erogetur. Nam *Actuum quæ vito*, prima bona, quæ sunt ecclesiæ data, hac conditioe & donata fuisse constat: ergo etiam post diuisionem factam, bona ecclesiæ naturam & conditionem suam retinent: nec enim diuisio eorum substantiam mutauit. Deind: Synodus Tridentina sess. 25. c. 1. de reformatione, sic ait: *Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Cathagineni non solum iubet, vt Episcopi modesta suppellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint: verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei celum ac vanitatum contemptum præferat. Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, ipsi, vt pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: immo quam maxime potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vnde multorum malorum in Ecclesiâ seminarium exeat, penitus deponant. Quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, tam secularia, quam Regularia obtinentibus, pro gratia sui conditione obseruari, sed ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Roman. Pontificem, cum vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, non ipsi etiam virtutum insignibus, ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ merito omnium in se oculos conuertant. Hæc ibi: Bernardus etiam, quamuis de tempore, quo erant iam beneficia diuisa, ait tamen, illum Fulconem, quem paulo ante nominauit, ita alloquens: [Veruntamen quæ sunt illa tua beneficia Ecclesiæ? Recte, quia surgis ad vigilias: vadis ad Missas: horis chorum nocturnis, diurnisque frequentas. Beneficis: Sic Ecclesiæ præbendam gratis non accipis. Dignum est, vt qui altari deferuit, de altario viuas. Conceditur ergo tibi, vt si bene deferuis, de altario viuas: non autem de alterio luxurieris, vt de altario superbas, vt inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria de argentata, varia griseaque pellicia à collo, & manibus, ornatu purpureo diuersificata. Denique quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, ac rapina est, sacrilegium est.] Idem Bernardus in Epistola 42. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum: [Clamant, inquit, nudi, clamant famelici, conqueruntur, & dicunt: Dicite Pontifices, in fræno quid facit aurum? nunquid à fræno repellit frigus, siue esuriam? Nobis frigore, & fame laborantibus conferunt tot mutatoria, vel extensa in per-*

ticis, vel plicata in manticis. Nostrium est, quod effunditis: nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. Vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostri necessitatibus detrahitur, quid accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala de vna prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando petitis, & nos spoliando perimitis: lumenta gradiuntur onusta gemmis, & nostra non curatis crura nuda caligulis? Annulli, catenule, & tintinnabula, & elauaræ quædam corrigiæ, multaque alia tam speciosa coloribus, quam ponderibus pretiosa, multorum dependent ceruicibus: fratrum autem lateribus nec semicincta miserantes apponitis? Huc accedit, quod hæc omnia nec negotiationis studio, nec proprio manuum exercitio vobis elaborastis, nec iure hæreditario possidetis.] Hæc eo loco Bernardus.

Præterea post factam diuisionem bonorum Ecclesiæ loquebatur Gratian. in capitul. *Episcopatus* 14. q. 1. §. Quia ergo, vbi sic ait: *Aliud est sua possidere, aliud est communium proteratorem esse. Canonici non possident sua, quiares Deo oblatæ non sunt alicuius: videntur enim rebus Ecclesiæ non vt suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis. Et paulo inferius: Isti (nimirum Canonici) non sua possident: nec sua repetunt, sed res Ecclesiæ, quarum procuratorem gerunt. Idem capitul. *Nu. 12. q. 1. §. Si ergo*, idem Gratian. ita scribit: *Sicut perfectione charitatis manente, secundum discretione Ecclesiarum, distributio sit Ecclesiarum facultatum, dum alij possessiones huius Ecclesiæ ad dispensandum committuntur, ex quibus licet res Ecclesiæ omnibus debeant esse communes: primum tamen sibi, & sua Ecclesiæ deseruientibus necessaria (Episcopus) subministrat, reliqua quæ supersunt fidelium vsibus ministrantur. Ita & præbende Ecclesiarum eadem charitate manente, pie & religiose possunt distribui: nec tuos rebus Ecclesiæ, vt propriis, sed vt communibus utilitatibus deseruientur: vt ex his quæ sibi assignata sunt, primum sibi necessaria percipiat: si quæ vero suis necessitatibus supersunt, in communes vsus Ecclesiæ expendat. Ita Gratianus.**

Postremo, cum eadem quoque facta iam erat bonorum Ecclesiæ diuisio, loquuntur Romanorum Pontificum Decreta, in toto Titulo de Testamentis: & tamen in c. 1. prohibetur Episcopus testamentum facere de rebus ex Ecclesiâ, siue beneficio quaeritis. In c. cum in officio, ex Concilio Later. dicitur, *Quidam Clerici ab Ecclesiis suis mutuo beneficia perceperunt: bonæ per eas acquisita, in alios transferre præsumunt. Hoc igitur quia antiquis Canonibus constat inhiberetur, nos indermatati Ecclesiarum prouideri volentes, siue intestati accesserint, siue alios conferre voluerint, penes Ecclesiâ eandem bona præcipimus remanere. Et c. Adhæc, Alexander III. sic ait: *Innotescat quod Clerici de mobilibus, quæ per Ecclesiâ sunt adepti, de iure testari non possunt. Viuentes tamen & sui compotes, moderate valent aliqua de bonis ipsis, non ratione testamenti, sed elemosyne intuitu erogare in agriuitudine constituti. Et cap. Quia nos, idem sic inquit: *Licit Clerici de his quæ paterna successione, vel cognationis intuitu, aut artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut aliorum, non habito respectu ad Ecclesiâ, perueniunt ad ipsos, libere disponere valeant. De his tamen quæ consideratione Ecclesiæ perceperunt, nullum de iure possunt facere testamentum. Ex his percipitur, Beneficiarios vltra portionem sibi ad vitæ vsus necessarium, reliqua quæ ad fructus beneficiorum supersunt, in communes indigentium utilitates erogate debere. Sed dubie est quaestio, num lege iustitiæ, an solo misericordie & charitatis iure id præstare cogantur: de qua re proxime sequenti quaestione dicemus.***

Secundo quaeritur, An beneficiarius si quod superest ex fructibus beneficii, in alios vsus præterquam in communes utilitates pauperum, vel Ecclesiarum egentium insumat, violat iustitiæ legem, ita vt tantundem ex suo patrimonio in vsus indigentium refundere debeat? Plurimum enim interest lege ne iustitiæ id facere cogatur, an solo iure charitatis: nam si primum dixeris, fateri quo-

que debes, nisi id præstitent, cum ex patrimonio tandem compensare debere, quantum ex ijs, quæ superfluit, in alios vsus impendit: imo ij quibus dedit, restituere pauperibus, vel Ecclesiæ debent accepta, si Beneficiarius reddere, aut recuset, aut non possit. Si secundum concesseris, peccat quidem Beneficiarius dando quod supererat, quibus non debet: sed nihil restituere cogitur. Nauarr. *in citato Libello de redditibus Ecclesiasticis*, leuere & rigide Beneficiarios censet debere omne id, quod sibi superest ex fructibus beneficiorum restituere; si in alios vsus impendat, præterquam in communes egentium necessitates: & hanc putat esse sententiam Archidiaconi, & aliorum, quos superiori quæstione in prima opinione protulimus. At enim ab ijs, qui fundarunt & dotarunt Ecclesias, ex quorum bonis sunt erecta beneficia, res, vt pote possessiones, fuisse Ecclesiæ donatas hac lege & conditione, vt Beneficiarij ex ipsis necessaria sibi sumerent, & reliqua quæ ipsis supererant, in communes utilitates indigentium erogarent. Vnde colligit, redditus beneficiorum cum hoc onere transire in eos omnes, ad quos transferuntur, quia est onus non personis Clericorum, sed beneficiorum fructibus impositum: ac proinde siue transeant ad Reges & Principes, siue ad milites, siue ad quosuis alios, huic oneri esse subiectos, & cæteri, qui in superiori quæstione secundam sententiam secuti sunt, arbitratur, hanc opinionem omnino esse falsam, tum quia veteres Canones, & iura, quæ permulta sunt, in quibus Clerici dicuntur res communes possidere, locum habent duntaxat in illis Clericis, qui olim communem vitam agebant, nihil proprium habentes, & in Episcopis, quorum tunc erant bona Ecclesiarum communia in omnium indigentium vsus distribuere, prout cuiusque necessitas postulabat, tum etiam, quia postquam facta est beneficiorum distinctio, Clericis itidem & Episcopis assignata est portio, quæ ipsis tanquam laboris merces, & operæ ac ministerij stipendium debetur: quæ si amplior & maior effecta est, quam fuerat initio, non continuo sequitur, vt quod superest, pauperibus debeat: quia cum res decreuerit, aut crescit, suo domino prodesse, aut nocet. Mhi quidem, vt ingenue fatear, nec omni ex parte Nauarri, nec Soti sententia placet. Illius enim opinio rigidior est, & ferocior videlicet, quam par est: huius vero liberior & laxior. Contra Nauarrum facit, quod et si Archidiaconus, & plerique alij, tum Theologi, tum Pontificij Iuris Interpretes, cum eo sentire videantur, videlicet, Halensis, Richardus, Henricus, Paludanus, Gerson, Gabriel, Antonius, Maior, Hostiensis, Innocentius, Andreas, Caldeanus, Lignanus, Antonius, Ancharanus, Abbas, Dominicus, Felinus, Astensis, Angelus, Rosella: non tamen expressim docent, beneficiorum redditus ad quosuis transire cum eo onere, vt quæ superfluit, in egentium communes vsus impendere debeant. Nec firmis argumentis Nauarrus concludit, pios homines sua bona Ecclesijs dedisse hac conuentione, & lege, vt Clerici sibi ex eis necessaria caperent, & quæ superfluit, pauperibus largirentur. Contra Sotum vero facit in primis, quia nullam fere differentiam constituit in hac parte inter Beneficiarios, quibus ex beneficiorum fructibus multa superant, & inter laicos, qui opibus abundant: nam vtique, *iuxta Soti sententiam* sola charitatis lege, debent quod superest, indigentibus erogare.

Nec obstat, quod responderi Sotus, arctiori vinculo Clericos, quam Laicos obstringi: nam non explicat in quoniam arctius illud vinculum consistat, nisi forte, iustitiae lege Beneficiarios dicat, non laicos teneri: Ego autem quamuis concedo Beneficiarium iustitiae lege non cogi, quod sibi superest pauperibus elargiri: affirmo tamen lege & præcepto Ecclesiæ, non solum charitatis iure cogente id facere debere. Deinde, quia Sotus, & alij qui illi assentiuntur, aiunt, Canones & iura quæ decernunt, vt Clerici sibi tantum necessaria sumant, quæ vero superfluit, in communes pauperum utilitates impendant, lo-

cum solum habere in Clericis, qui olim communem vitam agebant. Ego vero, vt in superiori quæstione tradidi, arbitror in vniuersum veteres Canones & iura loqui de omnibus bonis, quæ Clerici ex Ecclesijs, & beneficijs acquirunt, siue ante, siue post beneficiorum diuisionem factam. Et ita eos Canones intellexisse videntur etiam prædicta beneficiorum facta diuisione, S. Bernardus, Gratian. Prosper. Synodus Tridentina, Glossa, & omnes loci Canonici Doctores, & supra citati Theologi, quibus puto magis in hac parte fidem esse habendam, quam Soto, & quibusdam alijs Theologis iunioribus.

Mihi itaque in hac controuersia duo videntur veriora: Vnum est contra Nauarrum, Beneficiarios non lege iustitiae debere, quod superest dare pauperibus, sed iure misericordiae charitatis præcepto, item & lege, quam ecclesiæ Canones personis beneficiorum, non reous aut fructibus beneficiorum, imposuerunt. Quo fit, vt ipsi Beneficiarij lege quidē & præcepto, sed ab ecclesia posito, debeant quod supererat ex beneficijs in communes egentium utilitates insumere: cæteri vero, ad quos huiusmodi bona transeunt; hac lege & præcepto iure liberi, quamuis charitatis lege teneantur. Alterum contra Sotum mihi videtur longe verius: Beneficiarios, etsi sola lege charitatis, non iustitiae obligentur, debere tamen quod abundat ex fructibus beneficiorum, in pauperum vel Ecclesiarum communes, consuetas & frequentes necessitates, quales nullo vnquam tempore desunt, impendere. Ita vt Beneficiarij à laicis hac ratione differant, quod opulenti laici si nulla pauperum extrema, vel quasi extrema, aut gratis indigentia occurrat, possint licite retinere, vel ad augendam rem suam domesticam & familiarem, vt ad superiorem & altiore vitam conditionem & statum perueniant, ac proinde ad honorem & dignitatum gradus ascendunt: vel ad donandum quibus voluerint, vel ad commodius & lautius viuendum, dummodo tamen eleemosynas dent, quibus ordinarijs & communibus pauperum necessitatibus subueniant: At vero Beneficiarius, quod superest ex fructibus beneficiorum, in communes & solitas pauperum necessitates debet impendere; tamen si nulla extrema vel grauis egentium necessitas urgeat. Quapropter in multis etiam lethaliter peccant Beneficiarij, quoniam contra sacros Canones & iura ea, quibus abundant, retinent: cum tamen diuites sæculi, etiam quæ superfluit sibi seruantes, non semper lethaliter peccent. Nam si Beneficiarius, quod ex fructibus sibi redundat, insumat in venationibus, in canibus, vel equis nutriendis, in ludis, in paratis, scurris, & alijs otiosis hominibus sustentandis, in pompa, in fastu, & luxu, in epulis & conuiujs, in voluptatibus & delicijs, & huiusmodi alijs reb. inanibus, lethali se culpa commaculat: item si suorum alioqui non indigentium fortunas amplificet, si item primigenia constituat, si amicis & notis nihil indigentibus donet, vt eorum rem familiarem augeat, & ad altiore vitam conditionem prouehat, in honorem & dignitatum gradibus collocet: lethale etiam peccatum admittit. Præterea de beneficij fructibus testamentum condere iure communi non potest: & tamen in his extra grauem, vel extremam pauperum egestatem, laici lethaliter non peccant, si opibus abundant, quoniam Beneficiarios fructibus & redditibus affluere, Canones & iura prohibent, laicos non item: ergo Beneficiarius, si quod superest, in alios vsus, præterquam in communes & vtilitates indigentium necessitates impendat, graui se crimine obstringit, sacris Canonibus violatis, qui hæc omnia, & id genus alia in Clericis vetere, vt eos ab omni auaritia, ambitione, superbia, & luxu procul auertent. Hinc est, vt Beneficiarij, in quibus hæc aueruantur, offensionem non paruum, nec leuem populo præbeant. Constat etiam ex dictis, eos Beneficiarios lethale quoque peccatum committere, eo solo, quod habeant in animo non insumere superflua ex beneficijs in communes & ordinarias indigentium necessitates, etiam si struerint illa in vsus grauius vel extreme indigentium erogare.

Queres, reus ne sic lethalis peccat Beneficiarius, qui cuiuslibet mendico sibi occurrenti, & petenti elemosinam, & communitantum, non extrema aut graui necessitate laboranti, non dat ex eo, quod sibi superest ac redundat? Respondeo, S. Thom. quoad lib. 8. ar. 12. minime, quia licite potest vni denegare, quod referuat alteri aequaliter indigenti. Queres secundo: debeat ne Beneficiarius pauperes & indigentes perquirere, quibus quae sibi superflua largiatur? Respondeo, cum eodem S. Thom. loco citato, nequaquam: quoniam mendici pauperes passim occurrunt, de more victum & vestitum quaritantes. Et quamquam istiusmodi homines non occurrerent: non de sunt tamen vsuam hospitalis domus, & alia loca causa communis pietatis extructa, in quibus aegroti, senes, infantes, pueri, & alij egeni sustentantur, quibus Beneficiarius dare & potest & debet ex ijs, quae reliqua sunt, nisi in alios pios vsus illa impendat. Queres tertio, An studium aliquod, & diligentiam adhibere debeat in hominibus querendis, qui extrema vel graui necessitate vexantur? Respondeo, minime, satis enim est si illorum inopiam subleuet, vbi de illa fuerit certior factus, vel parato sit animo ad subueniendum egentibus. Demum si queres, An cum generatim beneficiarius noverit necessitates Christianorum communes, quales fere sunt eorum, qui in carceribus & vinculis tenentur, debeat ad miserias hasce subleuandas aliquid impendere, ex sui beneficij fructibus. Respondeo dum nullam esse speciatim huiusmodi calamitatem referierit, satis erit; si in alios communes & frequentes indigentium vsus, quae abundant, infumat.

His quae haecenus dicta sunt, obijciuntur nonnulla, Primum, *id quod habetur in Conc. Trid. sess. 24. c. 12. de reform. Prouisi de Canonicatibus & dignitatibus: publicam fidei professionem faciant? alioquin fructus non faciant suos.* Ergo a contrario sensu, Beneficiarij fructus possunt suos facere. Ibidem quoque statuitur, *ne obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegialibus Ecclesiis dignitates, Canonicatus, Præbendae, & Portiones, liceat abesse ab eisdem Ecclesiis ultra tres menses quolibet anno alioquin primo anno priuatur vniuersi quique dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendae, ac residentiae fecerit suos: quod si iterum eadem fuerit vsus negligentia, priuatur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: ergo Beneficiarius beneficij fructuum dominium habet.* Et c. 1. *De Clericis non resid. in 6. sancitur, ut Canonici, qui statim hōis in ecclesia non interfunt, distributionum quotidianarum dominum non acquirant.* Atque hoc idem in Concil. Trid. dicitur, *sess. 22. c. 3. de reform. His omnibus responderet, In primis non difficti nos, beneficiarios esse dominos portionis sibi debitæ, & ad victum & vestitum necessitate, item non negamus eos fructuum omnium prædictam portionem, & aliquid præteream continentium esse dominos, sed dicimus eos comparari, aut vsufructuarijs, quorum vsufructus morte finitur, aut vsuarijs, quibus licet sibi sumere quod est ad vitam necessarium. Ac proinde Canones & Decreta ecclesiastica, cum aiunt: Beneficiarios, fructus facere suos, id iudeo dicunt, quia vsuarijs comparantur, ut tanquam suum capiant, quod est necessarium vitae, quae superant vero, dent ijs quibus ecclesiae lege, & præcepto debent, fatemur itaque Beneficiarium esse dominum fructuum sibi ex beneficio obuenientium, nihilominus debere eum dicimus ecclesiae præcepto quod superat, egentibus erogare, quia hanc legem ei imposuit Ecclesia, sicut haeres sit dominus hereditatis suae fideicommissis, sed ea lege, ut eam in morte alienare non possit aut alteri relinquere, nisi ei, quem testator elegerit. l. deducta. §. vlt. §. l. quidam. §. si quis. ff. ad senat. Trebellianum.*

Secundo obijciuntur, quod ait Gloss. in c. Duo sunt, in verbo proprietatem. 12. q. 1. Clericos esse dominos fructuum collectorum, vbi, collectorum. dixit, non colligendorum, qui nimirum ipsi Ecclesiae vel successoribus debentur? Respondeo, mentem Glossae fuisse, Beneficiarios, quod atinet ad fructus vitae vsibus necessarios, & iam collectos vsu-

fructuarijs comparari, quia ex his possunt donare, quod volunt, nihilominus tamen minus fructus ipsi redundantes, in communes indigentium vsus erogare, Canonico iure coguntur. Vnde Glossa ibid. subijcit hæc verba: *Sed licet proprietas fructuum, videlicet collectorum, Clericis sit: eam tamen non potest alicui in morte testamento dare, nisi causa pauperum, sicut haeres, inquit, licet sit dominus rerum, quae fideicommissas accepit, eas restituere alteri debet in morte, nec aliquid potest alienare.* l. Deducta. §. vlt. §. l. Quidam. §. si quis. ff. ad senat. Trebell.

Opponitur tertio loco, S. Thomæ sententia in 2. 2. q. 85. ar. 7. quæ sic habet: *Si distincta sint bona, quae debent in vsuam Episcopi cedere, ab ijs quae sunt pauperibus. Et ministris, & alij ecclesiae eroganda, & aliquid sibi retinuerit Episcopus de ijs, quae sunt pauperibus, danda, vel etiam in vsuam ministrorum, aut in cultum Diuini expendenda, non est dubium quod contra fidem dispensationis agit, & mortaliter peccat, & ad restitutionem tenetur. De his autem quae sunt specialiter suo vsui deputata, videtur esse eadem ratio quae est de propriis bonis, ut scilicet propter immoderatam affectionem vsuam peccet quidem, si immoderata sibi retineat, & alius non subueniat, sicut requiritur debitum charitatis. Si vero non sunt prædicta bona distincta, eorum distributio fidei eius committitur, & si quidem in modico deficiat, vel superabundet, potest hoc fieri absque bona fidei detrimento: quia non potest homo in talibus punctualiter accipere illud, quod fieri oportet. Si vero sit multus excessus, non potest latere. Vnde videtur bona fidei repugnare. Et ideo non est absque peccato mortali hæc S. Thomæ. cuius verba quisque in suam sententiam trahere conatur. Nauarros & Maior aiunt pro se facere: contra Sorus, Sarmentus, & alij, in oppositam omnino sententiam interpretantur. Certe dubitari non potest, quin fuerit Sanctus Doctor subobscurus locutus. Nec puro eum pro Nauarro. Maiore & alijs facere: nam apertis verbis docet facta beneficiorum diuisione, Beneficiarium esse dominum portionis sibi ob laborem, operam, & ministerium debitæ: aut deputatæ: Clericis portio iure naturali & diuino non debetur, nisi quæ est ad vitam necessaria, & de hac inquit S. Thom. potest statuere Beneficiarius idem, quod de patrimonio, ita ut quemadmodum immoderate patrimonium amans, & auare retinens, peccat, nisi ex eo aliorum inopiam subleuet, videlicet extreme vel grauiter indigentium: sic etiam Beneficiarius, si ex fructibus sibi ad vitam necessarijs, cupide vero & auare retentis non subueniat extrema vel grauiter indigenti & necessitate pressis, grauiter delinquit, & hoc est, quod docere voluit S. Thom. quod nos non negamus. Nihilominus quæ ex fructibus beneficiorum superflua, & ministerij eorum sit dominus, in communes tamen & frequentes indigentium vsus lege & præcepto Ecclesiae debet impendere, hi enim fructus excedunt portionem Clericis ad vsus vitæ debitam: & præcepto ecclesiae, ut eos Clericus in pauperum vsus impendat.*

Quarto obijciuntur: Facta beneficiorum diuisione, fructus Clericis redduntur tanquam laboris merces, operæ ac ministerij stipendium: eorum ergo fructuum dominium penes Clericos est: alioquin operarius non sibi stipendium lucraretur, nihil etiam prodesset bonorum ecclesiae communium facta diuisio, primum enim erant communia, ac deinde sunt in singulos distributa, & deinde facta propria singulorum. Respondeo, beneficiarios esse dominos portionis ad suum victum & vsum destinatae, quo etiam modo ceteri operarij sunt domini mercedis sibi ob laborem debitæ, sed reliquorum fructuum huiusmodi portionem superantium, Beneficiarij dominium quidem habent verum, sed illud habent Canonibus & decretis ecclesiasticis obstructum, & quodammodo impeditum. Si dicas, ergo Beneficiarius restituere debet quidquid superest, si in pauperum vsus non impendat, siquidem accepit ea conditione ut daret pauperibus? Respondeo, peccare quidem, sed ad restituendum non cogi, quia Ecclesiae præceptum dedit Beneficiario, ut quod superat,

infumat

infamari in pauperum usus, non tamen dedit mandatum, ut restituat si non impenderit in pauperes. Ac proinde beneficiorum reditus sunt quadam ex parte Clericorum fideicommissi, ut dicitur quod superat, egeantibus. quem admodum si Rex vel Princeps aliquis mille nummos aureos Titio dedisset, imposito quoque precepto, ut ex eis sibi ad vitam necessaria sumeret, reliquum vero in morte vel vita Caio, vel Sempronio daret. Nihil item refert bona sint diuisa, an indiuisa: quod enim sint diuisa, liberius dominium: quam antea non arguunt. Veluti si Rex Titio mille scuta iure & titulo fideicommissi daret, ut sibi ex eis necessaria ad victum & vestitum perciperet, & reliquum in morte Caio daret. Idem profecto esset, si diceret: Sume tibi hanc totam pecuniam quantitatem: & deinde dedisset preceptum, ut prater id quod esset ad vitam usum necessarium, reliquum in pauperes distribueret. Quoniam haec enim diximus Beneficiarios precepto, & lege ab ecclesia posita, in viuersum, quae ex suis beneficiis superant, aut superant, in usus egenorum erogare debere, soluendae sunt aliae quaestiones.

CAP. IX.

Alia quaestiones ad eandem rem atinentes diluuntur.

Primo quaeritur, An Beneficiarius de fructibus sui beneficij possit condere testamentum? Certe iuris est, eum posse testari de patrimonio, videlicet, de bonis paternae successione vel cognationis iure obtentis; vel arte, doctrina, industria, ingenio acquisitis: vel consanguineorum, amicorum, vel aliorum donatione absque ulla Ecclesiae ratione comparatis, s. *Episcopi*. 12. q. 1. c. *Placuit, eadem causa*, & q. 5. cap. *Quia nos c. Relatum*. 2. §. *Ceterum, cap. Requisisti*. §. *Illud, de Testam.* Constat etiam iure communi de bonis ex Ecclesia quaesitis, hoc est, de fructibus beneficij non posse testari. cap. *Episcopi, c. sint mansisti*, 12. q. 1. c. *Quia nos, c. Cum in officio c. Relatum*. 2. de Testam.

Tota igitur praesens controuersia in duobus versatur: Primo, An consuetudine introduci queat, ut beneficiarius possit de fructibus sui beneficij facere testamentum. Secundo, An Rom. Pont. possit facultatem concedere, ut Episcopi, & alij Superiores, Beneficiarij itidem inferiores testentur de bonis ratione suarum Ecclesiarum quaesitis.

Quod atinet ad primum caput propositae quaestione, dicitur autem sententiae: quarum primam affirmat posse id consuetudine introduci, siue Beneficiarij sint simplices, nullam rerum Ecclesiasticarum administrationem habentes, siue habentes: nec usum eiusmodi improbandum, si alicubi existerit. Sic opinantur Hostiensis, Ioan. Andreas, Faber, Imola, Antonius, & inter Theologos Palud. Antonius, quos omnes refert Couarruus. *De Testam. c. Cum in officio n. 9.* id probant, quia beneficiarij etiam Episcopi, & alij Superiores, aut sola lege misericordiae & charitatis debent impendere in egenum usum, quae ipsis superant ex redditibus Ecclesiarum, aut saltem lege & precepto ab ecclesia constituto, quocumque tandem modo id facere cogantur: consequitur, ut solo iure scripto videlicet Canonico prohibeantur testari: sed ius scriptum Ciuile vel Canonicum potest consuetudine, vel ex toto, vel ex parte abrogari.

Secunda opinio negat posse consuetudine introduci, ut Beneficiarius testetur simpliciter ad quosvis usum etiam non pios, quamuis consuetudo testandi ad usum & causas pias possit induci. Sic Archidiaconus, Franc. Barbatus, Aluarus, Pelagius, & inter Theologos Angel. Siluest. & Maior apud Couarruuiam *De Testam. cap. Cum in officio numer. 9.* Hanc opinionem defendit Nauarrus in suo illo libello *De Redditiibus Ecclesiasticis per totam quaestio-nem tertiam.* Vtrumque probat. Primo, quia Beneficiarius

nullum prorsus dominium habet eius, quod ipsi superest ex fructibus beneficij, & lege iustitiae id in communes indigentium usum dispensare compellitur: sed nemo potest de re aliena conficere testamentum. Secundum concludit; quia Beneficiarius solo iure Canonico ad pias causas & usum testari prohibetur: nam etsi in pauperum usum debet impendere id, quod ipsi redundat, prohibuit tamen ecclesia quo minus moriens vel infirmus ad pios usum testetur, ut dum viuat ac valet, liberalior esset in pauperes, quo fit, ut consuetudo ad pios usum testandi introduci queat. Vtrumque probati potest ex c. *Relatum*. 2. *De Testam.* vbi consuetudo approbatur, qua beneficiarius testamentum relinquit aliqua in usum pauperum, & locorum Religiosorum, vel consanguineorum, aut aliorum etiam diuitum sed non nisi ratione stipendij, quod sit ipsorum ministerijs & laboribus debitum: ergo consuetudo testandi ad pios usum, approbatur: generalis vero ad quoslibet usum, non item. Abbas in *capitul. Cum in officio, de testa.* approbat consuetudinem testandi, sed solum de rebus mobilibus, ac modicis, quem sequuntur Siluest. verbo. *Cleric.* 4. *Angelus in verbo emptio. nu. 12.* Redoanus de *solitijs Eccles. qu. 1. 4.*

In hac quaestione illud in primis consuetudine est receptum in Hispania & Gallia, testibus Couarruuiam, Sarmiento, & Nauarro, locis supra citat. & interprete pragmaticae Sanctionis tit. de *Annullis, versic. De adquisitis*, ut Beneficiarij Episcopi inferiores, si Religiosi non sint, testamentum efficiant de fructibus suorum beneficiorum. Item, ut si ab intestato moriantur succedant eorum haeredes, videlicet parentes, vel fratres, vel alij consanguinei. Et in Hispania huiusmodi consuetudo, ait Couarruuias, priuatis regni legibus comprobatur. Nam Carolus V. anno sal. humanae 1542, & Philippus II. eius filius an. 1566. lege lata praecerunt hanc consuetudinem seruari. Ceterum ea consuetudo vim habet, non quia legibus laicorum confirmetur, sed quia Pontificum Romanorum consensu approbatur. Neque enim Principes profani possunt aliquid statuere de causis Ecclesiasticis quod si statuunt, irritum est & inane statutum *dist. 96. in principio* *ibi Glossa c. bene quidem. §. c. ubi nam, Cum similibus.* Et certe non est cur ea consuetudo damnetur, cum in ecclesia satis iam nota sit atque permessa. Nusquam tamen siue in Hispania, siue Gallia, Italia, Germania, Polonia, Sicilia consuetudine introductum est, ut Episcopi, & alij his superiores, de redditibus ratione suarum ecclesiarum quaesitis testamentum efficiant; ac idcirco non nisi concessu & priuilegio Rom. Pontif. testantur. Praeterea Beneficiarij Episcopi inferiores, qui Religiosi non sunt, in Hispania, & Gallia, non solum de fructibus beneficiorum ad pios usum & causas testantur, sed etiam simpliciter ad quoslibet etiam non pios, & eis sine testamento decedentibus succedunt haeredes in fructibus beneficij pertinentibus ad eum annum in quo Clericus mortuus est, ut parentes, fratres, ceterive propinqui, etiam si diuites sint, & multis bonis abundent. Neque vero est, quod nobis Nauarrus dicat, solum in more positum esse ut in pios usum testentur, nam certe ex ipsa consuetudine oppositum apparet: nec item est, quod cum Panormitano dicas, solum valere consuetudinem, ut succedant in modicis; nam generaliter habet consuetudo, ut succedant in omnibus, siue modicis, siue magnis fructibus.

Obiicies, Beneficiarios lege iustitiae quae superant, in pauperes erogare debere: sed legi iustitiae, cum sit naturalis, consuetudo derogare non potest: ergo talis consuetudo est corruptela. Respondeo, ex supradictis, Beneficiarios, vel iure tantum charitatis debere, quod superat, in communes & solitos pauperum usum elargiri, vel saltem praecipuo & lege ab Ecclesia data: non autem, ut putauit Nauarrus, lege iustitiae, videlicet, quod a pijs & Religiosis hominibus sint bona Ecclesiae donata eo pacto, & conuentione, ut inde sibi sumerent Clerici necessaria, & reliqua in communes egenium usum impende-

rent. Cum itaque Beneficarij præcepto & lege quam ecclesia ipsis imposuit, debeant id quod redundat, egentibus dare: sequitur, ut Ecclesia huiusmodi præceptum & legem possit, vel ex toto, vel ex parte abolere: ac proinde beneficarios hoc iuris vinculo solvere. Et sicut Ecclesie auctoritate Beneficarij possunt hac lege solvi, sic etiam consuetudine recepta, & in Ecclesia approbata: Nam sicut auctoritas humana potest de iure scripto Canonico, vel Civili aliquid remittere: ita & consuetudo moribus Clericorum utentium confirmata. Secundo itidem quis obijciat, hæc tamen esse à nobis dictum, Beneficarios lethale peccatum admittere, nisi id quo abundant, in usus pauperum infumant: ergo consuetudo, corruptela est, qua testantur de fructibus beneficiorum simpliciter in quolibet usus etiam non pios. Respondeo, eos debere, quæ superant, dare pauperibus, præcepto ecclesie, quod consuetudine potest, vel ex toto, vel ex parte abrogari. Dices eius, quod superest ex beneficio, clerici dominium non habent: ergo de re aliena minime testari possunt. Respondeo, nihil referre, habeant necne eius, quod superat, dominium: nam si dominium non habent, id solum erit, quia ecclesia noluit, ut dominium haberent: ac de eo testantur tacito ecclesie consensu, quia consuetudo testandi nota est in Ecclesia, & permilla. Si vero dominium habent, ut ego arbitror habere, sed legibus & Canonibus ecclesiasticis obstructum, de re aliena minime testantur, quamvis iure communi de eo testamentum facere prohibeantur: sed ius commune ipsa consuetudo, ubi illa est recepta, abolevit.

Quid si dices, de fructibus beneficiorum ad vanos & inutiles usus testantur? Dicam, eos quidem peccare, quia sunt in donando prodigi dissipatores, & quia contra Canones, & mandata ecclesie id faciunt, nec consuetudo hanc facultatem concedit, licet eam det, ut in usus quosvis etiam non pios, testantur: nec enim idem est quippiam donare ad usum, qui pius non est, quod donare ad usum inutilem & vanum: hoc enim per se malum est, illud non item. Si petas: an testamentum ad usus vanos & inutiles factum, valeat? Respondeo, in iudicio subsistere, ita ut actio contra testamentum non detur: quamvis Beneficarius male testando peccaverit: sed coram Deo peccatum est, etiam si hæres institutus rei sibi relicte dominium acquirat, ita ut restituere accepta non debeat.

Secundo quaeritur, An Romani Pontificis consensu, possit Beneficarius de fructibus beneficii testari? De hac questione Redeanus tract. de Spol. Ecclesiast. quæst. 7. Dux sunt opiniones: negat prima testari eum posse præterquam ad usus, & causas pias. Sic Archidiaconus, Abbas, & plerique alij, quos refert Covarruvias loco citato, quibus assentit Nauarrus in suis illa prædicta questione 3. contendens Romanos Pontifices nunquam dare facultatem testandi, nisi in causis, quæ ad pietatem spectant. Et quoties potestatem faciunt simpliciter testandi in usus quosvis, id nimirum intelligi in eum sensum, ut in usus tantum pios testari queant, alioqui minime. Id autem solo illo probat argumento Nauarrus: quod bona ecclesie ad Beneficarios transferunt cum hoc onere, ut quæ ipsis vsui non sunt, sed abundant, pie & utiliter expendant, hanc enim dicit fuisse mentem eorum, qui hæc bona ecclesie dederunt: & proinde minime fraudandam: & idcirco iure naturæ, quæ ex beneficijs redundat, egentibus debentur, atque Romanus Pontifex ius naturale laxare, & solvere non potest. Ceteri vero Doctores, qui hanc sententiam primam sequuntur. ut Abbas in eum in offic. de testam. Barbat. in tract. de præstantia Card. par. 1. quæst. 4. ideo negant id licite fieri posse, quia Papa, non dominus, sed administrator & dispensator beneficiorum est: ergo eorum redditus & fructus nullo suo absque legitima causa donare non potest, & idcirco nequit facultatem concedere, ut beneficarius eos fructus in usus, qui pij non sint, impendant.

Affirmat secunda sententia, & verius longe, meo iudi-

cio, atque probabilius. Solent enim Romani Pontifices simpliciter facultatem dare, ut Beneficarij testantur in quoslibet usus, & ut relinquunt siue cognatis, siue externis, & his quidem siue diuitibus, siue pauperibus. Neque obstat quod Nauarrus, Barbatius alijque respondent, in his facultatibus à Summo Pontifice datis semper tacite intelligi eas esse datas ad testandum in pias duntaxat utilitates indigentium: nam Pontifex in vniuersam potestatem facit in quosvis usus, non est igitur cur nos eam facultatem restringamus. Respondet aliter Nauarrus facultates huiusmodi generatim dari, ut in iudicio vim, robur, & locum habeant, non autem coram Deo. Hoc certe responsum mihi minime probatur. Est enim difficile creditur Papam facultatem concedere aliquid faciendi, quod quamvis in iudicio ratum firmumque sit, tuta tamen conscientia bene fieri non potest. Item, cum Episcopus petat à Pontifice facultatem testandi, eam petit, ut sibi liceat sine peccato testari, non solum, ut impune in iudicio faciat, & ne contra ipsum testantem actio detur, neve testamentum tamquam inofficiosum rumpatur aut rescindatur, sed simpliciter ne testando, peccet. Præterea fructuum ex beneficijs provenientium, qui secundum Ecclesie leges pauperibus debentur, plenam ac liberam administrationem Romanus Pontifex habet: ac proinde potest eos in quos voluerit usus, impendere, si boni sint: & vitales, quamvis non pij. Hinc est, ut redditus qui Beneficario superant, vel Ecclesie, vel successor, vel suo fisco siue Camere Apostolicæ possit addicere, Dices forsitan non posse Pontificem, sine causa iusta eos fructus in quos velit usus distribuere: quod si fiat, erit illa potius bonorum Ecclesiasticorum dissipatio, quam dispensatio. Respondetur, non inficari nos, debere Pontificem iusta ex causa facultatem testandi concedere: sed non est idem, dare facultatem testandi in quoslibet usus, etiam non pios, quod testandi potestatem facere sine iusta causa. Nam ut Beneficarius cognatis, vel amicis, etiam diuitibus, ex fructibus sui beneficii aliqua relinquat, potest esse causa iusta, vel ex parte ipsius Beneficarij, quia sit de Ecclesia & Republica Christiana optime meritus: vel ex parte eorum quibus relinquit, videlicet, quia sunt viri, vel vite probitate, vel doctrina, vel generis nobilitate clari.

Tertio quaeritur, An data à Pontifice facultas Episcopo, vel alteri, testandi in primo testamento, re integra finiat: an vero ad secundum, & etiam tertium porandatur? Covarruvias e. Cum in officio. de Testam. n. 8. docet esse communem sententiam, in primo testamento finiri & extingui: idem docet Redeanus in tract. de spolijs ecclesiast. quæst. 7. vers. Et ista gratia seu licentia: quia in his, quæ ad odia & onera spectant, simplex facultas aliquid faciendi, primum tantum actum respicit, ut colligitur ex l. Bonus §. Hoc sermo ff. De verbo signif. ut facultas in oppidum veniendi data proscripto, & relegato, primo actu finitur. Bartolus in l. 1. ff. Ad legem Iuliam, de Adulterijs, & Abbas, cap. secundo de treuga, & pace. & facultas, ut quis possit duo beneficia simul obtinere, in duobus primis finitur, e. Non potest §. 1. de præben. in sexto. Et cum quis promittit dotem alicui, cum nupserit, de primis tantum nuptijs intelligitur. l. Dotis promissio ff. de Iure dotium. Potestatem arbitro data de prorogando termino compromissi, in prima prorogatione terminatur: Facultas concessa alicui ingrediendi in cœnobium Sanctimonialium, in primo ingressu extinguitur: Quamvis data facultas simpliciter aliquid faciendi in his, quæ sunt favoris & gratiæ, non primo actu finiat. l. Places ff. de libe. & posthum. Ostradius, Annania, Alexander, Decius, ab ab. apud Covarruviam loc. cit. cuiusmodi est facultas eligendi Confessorum: facultas item, qua potest Patronus Clericum nominare. Quare cum facultas testandi odiosa sit in primo testamento finitur. Sic Covarruvias sic Decius consil. 512. Et Socinus in not. consil. 89. li. primo. sic multi alij, quos Covarruvias profert.

Ceterum longe præstat opinio Tiraquel. qui ad l. Bene-

§. Hoc sermo ff. de verb. signif. l. 17. post Baldum ad l. 1. in principio. col. 1. in 1. v. 1. Deinde quatuor. pone quod principis. in de pace. Co. si. in. d. o. c. et. quando datur simpliciter facultas quippiam faciens quod est iure vel natura sua reuocabile, primo actu non finitur. Verbi gratia Princeps potestatem dedit civitati statuta condendi, qua facultate ciuitas vlt. quippiam statuit, potest illud statutum reuocare, & alterum scribere. Sic etiam datur episcopo facultas, vt possit conficere testamentum, potest primum reuocare, & secundum condere, quoniam testamentum, donec morte testatoris confirmetur, potest reuocari. l. 2. ff. de testam. leg. 1. Cod. de Sacrosanct. Eccl. l. 1. Ioannes Andreas. §. Dominus eius, cap. Non potest §. Illud. de Præbend. in sexto sic Rotæ Decisiones 1. part. Decision. 47. & ipse Couarr. uias post primam, & secundam editionem mutata sententia Tiriquello adhæsit. Quæ vero principio sunt obiecta idem habent in eis, quæ primo actu suum effectum plenius sortiuntur.

Quarto quaeritur, An testandi facultas à Pontifice datur episcopo, vel Beneficiario, obitu ipsius Pontificis concedentis extinguitur? Inde oritur occasio dubitandi, quod mandatum, & integrum, mandantis morte finitur. l. Mandatum. C. Mandati. §. c. Gratian. §. c. Relatum, de officio delegati. Sententia item, qua à communione piorum omnes, qui futurum commiserint, reuocentur perit morte eius qui illam tulit. Glossa in c. A nobis. 1. de sentent. excommunicati. Facultas itidem cuiuspiam data, à sua ecclesia recedendi, obitu ipsius concedentis finitur. Glossa in c. penul. de Cleric. non resid. Cum etiam aliquis prohibetur se in arte aliqua exercere, morte eius qui prohibuit, finitur prohibitio, l. vlt. ff. de Pœnit. Abbas in c. vlt. de officio Legati.

Nihilominus est multorum opinio, facultatem datam alicui testandi, concedentis morte non extingui: nam si cui datur potestas conferendi beneficia, non finitur obitu eius, qui dedit, c. Si cui. de præb. in sexto, §. c. Si super gratia, de offic. deleg. in sexto, & facultas Religiosis concessa confessionibus audiendi, eius qui concessit, morte non desinit. Glossa in Cl. in. Dandum, de sepultis, §. statum us, verbo, ac deinde, & verbo, Concesserunt, & facultas ab episcopo data Parocho ad sepeliendum literas studendi, obitu episcopi non finitur, c. cum ex eo, de elect. in sect. verb. Septennium. Potestas item facta alicui Ordines suscipiendi à quouis episcopo, post mortem concedentis durat Cardinalis, cuius sententia communi consensu recipitur in Clem. vlt. de elect. quæstion. 5. Insuper facultas cuiuspiam concessa alicui sacrum in domo sua prima, morte concedentis non desinit. Item, peccatorum remissiones, quæ Indulgentiæ vocantur, à Legato concessæ, durant eius etiam legatione finita. Innocentius in c. Quod translationem, de offic. Legati. & facultas eligendi Sacerdotes ad confessiones audiendas, morte eius, qui concessit, non terminatur, Antonius par. 3. l. 17. c. 19. Siluester verb. confessor. 1. quæst. 7. Nauarrus de Pœnit. quæst. 6. c. Placuit n. 161.

Quinto quaeritur, An de eo, quod sibi subtrahit beneficiarius parcius viuendo se portionem sibi ad vitam destinata, possit aut suo statuere quidquid maluerit, ita vt id, quemadmodum & patrimonium, in quos velit vltus impendere queat? Thomas secunda secunda, quæst. 185. ar. 7. ad secundum videtur affirmare, id autem intelligitur, nisi Canon vel lex ecclesiastica obstrinxerit. Nam portionis ad vitam necessariæ, Beneficiarius est dominus: sed dominium est libera facultas, quæ nobis conceditur, vt vitamur nostris reb. nisi lege prohibeamur. Deinde si Filius familias ex portione sibi ad vltum datur parcius viuatur, potest quod sibi subtrahit, dare cui voluerit. Et idem est iuris de seruo, cui Dominus certam ad vitam, & vestitum portionem assignauit. Præterea id, quod Clericus ex fructibus beneficii, parte viuendo sibi detrahit, censetur inter bona eius industria, & labore parta: ergo de eo potest decernere, quod voluerit, Sic Nauarrus in tract. de redditibus. eccl. quæst. prima, monit. 43.

Quæres, An de eo moriens, vel in aegritudinem lapsus

possit Beneficiarius sibi arbitrari testari in locis, in quibus Beneficiarius de fructibus beneficii testari de more non possunt, vt in Italia; & vbi que sit Episcopus? Respondet, non posse, quia etiam dum viuere, & valet, in quos voluerit vltus id potest infundere in morte tamen, vel morbo de eo testari iure communi prohibetur, c. ad hoc. c. quæ nota. cum in off. c. relatum. 2. de testa. Dicitur quoque sibi subtrahit, dominium habere: ergo cui voluerit potest id testamento relinquere. Verum id quidem est, dum viuere, & valet, dare eum potest cui ipsi libuerit, at tamen communi iure, cum moritur, vel egrotat, de eo testari non potest: sed prohibetur. Sed nunquid dare conanguineo potest iura conscientia? Respondet, cum S. Thom. l. c. vt. in iure: nisi moderate, & egentibus. ratione pauperum, & indigentium, non vti ditiores habent, iuxta illud S. Ambrosii l. 1. om. c. 30. Hac. ff. ap probanda liberis, vt proximos seminis tui ne despicias. si eger cognoscas, non tamen vti ditiores fieri velis ex eo, quod tu potes conferre iustis.

Sexto quaeritur, An Beneficiarius iure communi cogatur ex alienum contractum dissoluere ex fructibus sui beneficii? De hac quaestione egit Panormitanus in repetitione super ea cum esset, de testamentis, quæst. 4. principali n. 2. Non quaerimus quidnam consuetudine, sed quid iure communi facere debeat. Vbi ait ille, Hostiensis sententia, si beneficiarius nullam ad administrationem habent, fructus esse, ceteris non item. Ita sentit Hostiensis; quia vt Iuperius dixi, parat simpliciter Beneficiarios, fructuum collectionem dominium habere, & vlt. fructuariis comparari: non ita reliquos Antonius vero in c. Pernis, de Fidei iur. docet in vniuersum id Beneficiariis licere facere, quia iniquum est creditores pecunia ipsis debita fraudare. Tum etiam, quia alioqui Clerici in magno damno assiderentur, quia inuenire non possent, qui mutuum ipsis pecuniam darent. Opponent sibi, Clericum totum, quod ipsi superest, egentibus debere: Respondet ille Clericum ex fructibus sibi ad vitam necessariis parcius viuere, & ex eo, quod sibi detrahit, creditoribus soluere debere. Speculor in c. de sentent. excom. vers. Quod si debitum, ait: Aut Clericus alia bona non habet, tunc potest restituere quod debet, aut habet. Si secundum, ex illis bonis separatim primum, tunc potest iura conscientia ex redditibus ecclesie se ex parte altero liberare. Collectan. in c. Ouardus, de solutionibus. dicit in Curia esse vlt. receptum, vt Clericas patrimonio carens, cedat beneficii fructibus, eo solum deducto, quo ad vitam suam indiget, & ita ex reliquis fructibus sit satis creditoribus. Idem testatur Antonius in c. Olim 2. de restitu. spoliat. Archidiaconus in cap. statutum. §. Assessor, de rescript. in sexto, absolute negat licere Beneficiariis debita ex beneficii fructibus soluere. Abbas loco citato, magis probat Archidiaconi sententiam, sic dicens: Aut Clericus ex alienum fecit, quia egestate premebatur, vt vitam sustentaret: & hic non solum dum viuere, sed etiam moriens, ex fructibus beneficii satis facere creditoribus debet. Vnde in cap. Olim 2. de restitu. spoliat. Episcopus qui fuerat Episcopo spoliat, & nihil habebat vnde viuere, ac alienum suscepit: ac propterea Pontifex præcipit, vt ex redditibus ecclesie, debitum soluat: Aut Clericus se arte alieno obstringit, non vt se sustentet; sed vt alijs suis necessitatibus subueniat, videlicet, vt domum suam reficiat, vineam, aut agrum colat: & hic ex fructibus beneficii se ab arte alieno, quod ijs in rebus agendis contraxit, liberare nequaquam potest, quia cum res alienum factum non est in rem, & utilitatem Ecclesie, creditoribus ecclesia obligata non est. Et ideo in c. 1. de solutionibus. successor in ecclesia prioris Beneficiarij debita soluere non cogitur, nisi ea contracta fuerint in ipsius ecclesie utilitatem. Et c. Ex presentium de Pignori. res alienum, quo se Beneficiarius obstrinxerat, vt pote in iustitate proflus, successor in beneficio soluit, non tamen alia debita: hæc enim, hæres Beneficiarij, non successor in beneficio soluere cogitur.

Obijciens id, quod dicitur in c. Cum secundum Apostolum,

de præ-

de praben. Clericum debere ex bonis Ecclesie vivere: ergo ex bonis Ecclesie solui debet omne res alienum, quod ob necessitates contraxerit. Respondeo, cum Abbate in c. ex presentium, citato, omne res alienum, quod Clericus facit, ut habeat unde sustentet, ex fructibus beneficii solvendum: non tamen quod contrahit, vel patrimonium suum conferuet, vel domum reparat, vel agrum colit. Secundo obijciens, in cap. Peruenit, Pontificem precipere, ut creditoribus facis fiat ex redditibus Clerici. Respondeo, cum Abbate, statuisse Pontificem, ut res alienum solvatur ex redditibus Clerici, quos videlicet alium de habeat, nempe, ex patrimonio: vel id factum esse auctoritate Papae, qui fructus pauperibus alioqui debitos, potuit creditoribus addicere. Tertio obijciens ex c. Adde hoc, et c. Relatum 2. de testamento. constare, Clericum posse ex fructibus beneficii rem modicam donare, & elemosynam largiri: ergo potest etiam creditoribus satisfacere. Respondeo, modicam pro nihilo haberi, & elemosynam ad inopiam, & egestatem subleuandam dari. Aliud vero est de ere alieno magno facto, & de creditoribus, quibus aliunde bona suppentur, unde viuant. Rogabis, num si Clericus parcius, ac moderatus viuat: debeat res alienum soluere ex eo quod sibi subtrahit? Negat Panormitanus. Sunt autem qui dicunt, Clericum non esse cogendum parcius vivere, ut creditoribus satisfaciat. Ceterum si parcius, honeste tamen se sustentauerit, iure potest ex eo, quod sibi detrahit, res alienum dissoluere. Imo eodem teste Panormitano in c. peruenit, de fideiussu 12. consuetudine receptum est in iudicio, ut ex redditibus beneficii Clericus debitum soluat, deductis ijs quibus ad vitam usum eger. Nam ut Glossa notauit in c. statuta, dist. 2. a debitore Clerico non sunt omnia extorquenda, sed remitti ei debet unde vivere queat. Quoniam miles armata militat, non cogitur omnibus bonis cedere, nec conuenit nisi ut faciat quod commode potest, ne eger cogatur. l. Miles ff. de sent. et re iudic. ergo nec Clericus qui est miles sacrate militat.

Septimo queritur: Cuius sunt iure communi fructus Beneficarii vita suacti ex beneficio collecti, percepti, & relict? hoc enim multum interest scire, praesertim ubi nulla est consuetudine receptum, ut Beneficarii testentur: vel fructus quos ex beneficijs perceperunt, ad consanguineos haeredes transmittant. Respondeo, iure communi ad Ecclesiam, in qua beneficium habuit, pertinere. c. Placuit, 12. q. 3. c. 1. Et ad causam q. 4. c. Fixum, rursus ead. causam, q. 5. c. 1. Et c. cum in officio de testam.

Verum id in quaestione versatur, Quid nomine Ecclesiae iure legitur? Respondeo, si Beneficarius Canonice, vel Personatum habuerat in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiali, ad Collegium Canonicorum pertinere. Si vero simplex aliud beneficium habuerit, ita ut Beneficarius non sit ex Collegio Clericorum, successoribus debent, Verumq; colligitur ex c. Relatum 2. de testam. §. Quia vero, c. cum non, de offi. ord. c. Praesenti, eo. 1. in 6. Si quis item Clericus beneficia habeat in duab. Ecclesijs, fructus ab eo relict iater eas, iuxta congruentem aestimationem diuiduntur, v. g. ut explicat Glossa in c. Relatum 2. de testam. verbo. congruum et ibi Abbas, Titius fuerat Canonicus Bononiensis. & Parmensis: ex Canonicatu Bononiensi percipiebat centum, ex Parmensi, ducentos nummos aureos; Bononiensis ecclesia vnam partem fructuum remanentium, Parmensis vero duas habebit, ut ei plus detur, a qua plus percipere consuevit.

Octauo queritur, ad quem pertineant bona relict a Clerico vita functo, quae postquam fuerat ad beneficium promotus, acquisierat? Respondeo, in hunc modum cum Abbate in repetitione supra citat. q. 3. principali n. 25. aut certo constat, Clericum patrimonium simul, & beneficium habuisse, & tunc si apparuerit etiam bona fuisse ex patrimonio acquisita, pertinent ad haeredes Clerici: si vero consisterit ex beneficio fuisse, partim debentur Ecclesiae quod si dubitetur, ex patrimonio ne, an ex beneficio sint acquisita, ea partim haeredibus, partim ecclesiae debentur

aut certo liquet, cum beneficium tantum, & non patrimonium habuisse: & tunc omnia bona relict pertinent ad Ecclesiam, in qua beneficium habuerat: aut dubitatur, patrimonium simul, & beneficium habuerit, & tunc bona relict iuter haeredes & Ecclesiam diuiduntur.

Nono queritur, An Romanus Pontifex iure poterit sibi reseruare fructus beneficiorum, quos Beneficarii in vita perceperunt, & post obitum reliquerunt? Sciendum est, in Italia, ubi consuetudo non est, ut Beneficarii, quicumq; sint illi, testentur de fructibus beneficiorum, nec relictus post mortem transeant ad consanguineos haeredes, redditis ex beneficijs relictis, qui iure communi, ut dixi, vel Ecclesijs, vel successoribus, debentur, Romanos sibi reseruasse Pontifices, ut eos in vius quos maluerint, dispensent: quae vulgo spolia Clericorum dicuntur: ad quem nimirum vendicanda, & obtinenda, Collectores Pontificij destinantur: & Paulus III. fuit primus, qui Constitutionem edidit, qua declarauit spolia Clericorum ad Camera Apostolicam, sine sicutum Pontificum pertinere, nam antea Apostolica Camera, spolia Clericorum conuenerunt, ne vlti rece, ta, non scripto iure communi vendicabat. Paulo III. qui successit Pontifices spolia Clericorum eidem Camera Apostolica soluis, editis hac de re Constitutionibus sanxitur. In Hispania certe, hoc est, in Principijs Castellae Regno subiectis, sola Episcoporum spolia camerae Apostolicae debentur: ut enim iam dixi, ceteri Beneficarii Episcopis inferiores, de morte testantur de fructibus beneficiorum, quod si intestati decedant, relictus fructus ad eorum haeredes perueniunt. In Gallia vero, Germania & Polonia, redditus Episcoporum relictis, Ecclesijs, vel successoribus, aut iure communi, aut consuetudine conferuntur reliquorum beneficiorum fructus, aut testamento legantur, aut pertinent ad haeredes, si absq; testamento Clericus e viuis excesserit, ut in Gallia, vel ad successores transeant, ut in Germania, & Polonia.

His positus, constat Romanu Pontificem redditus beneficiorum post obitum Clericoru relictos, sibi & suae camerae Pontificae reseruare potuisse, ut reuera reseruauit, quoniam iure tantu scripto canonico, no diuino, aut naturali ecclesijs, vel successoribus, debentur: quod ius potuit auctoritate Rom. Pontificis antiquari. Deinde quia Rom. Pontifex huiusmodi bonorum administrator, potest igitur ea in vius pios quos voluerit, dispensare. Praeterea non est Rom. Pontificis potestati denegandum ius, quod in hisce bonis potest consuetudo introducere: at consuetudine receptum est, ut redditus Ecclesiarum vacantium in primo, & secundo anno pertineant ad Clericum Beneficarium vitam functu, ut ex eis res alienum, quod contraxerat, solueretur, c. Si propter tua, de rescrip. in sexto. et c. tua, de verb. signif. et in Extraneanti Joannis 22. cuius initium est: Suscepti de relict. et habentur etiam inter extraneantes communes, tit. ne sede vacante. Et alicubi est in more positum, ut beneficario e vita decedente, Episcopus ex nobilibus, aut femoventibus bonis eius, ius habeat optandi, & vendicandi sibi birem vnam quom maluerit, siue ex sit mancipium, siue equus, siue res alia pretiosa, & nobilis.

Decimo queritur, An id quod Clericus lucratur ex distributionibus, quotidianis, possit iura conscientia in quos voluerit vsus impendere, vel in vita donando, vel testamento in morte legando? Nauarrus in suo tractatu de Rebus Ecclesijs, quae sunt prima, Amonitio tertia, docet id esse iuris de distributionibus, quotidianis, quod de fructibus beneficii idem videtur primo sensisse Oldra, conf. n. 8. quod incipit: Ex virtute gratiae. & ideo, sicut Clericus ex fructibus beneficii, deducto eo, quo ad vitam vsus indiget, reliquum in communes pauperum vsus debet insumere, sic etiam ex distributionibus solum sumere potest portionem ad victum & vestitum necessariam, & reliquum in pauperes erogare debet: quia quotidianae distributiones ex eisdem bonis, videlicet decimis, & primitijs colliguntur, ex quibus redditus beneficiorum: ergo Clericus hac conditione, & lege distributiones quotidianas acquirit, ut

inde sibi sumat, quod est necessarium ad vitam, & reliquam pauperibus largiatur. Secundo, quia Clericus distributiones quotidianas acquirit ex ministerio quo seruit Ecclesie: ergo sibi, & pauperibus acquirit.

Ceterum, mea quidem sententia, probabilis opinatur, h. qui volunt Beneficiarios esse distributionum quotidianarum sibi obuenientium dominos, & posse Clericum, quidquid ex distributionibus quotidianis lucrificerit, suo arbitratu dispensare. Sic in ca. 1. de Cleric. non resid. in 6. Dominicus, Barbat. & Franciscus ex Ionn. Andr. & Abbate. Sic Laurentius in Clem. ult. de prob. Nicolaus Vbold. in tract. de success. ab intest. Cler. §. ult. versic. Sext. quero. & versic. non obstant motus C. d. Sic Angelus verb. (Cleric.) 13. n. 3. Rosella eo. verb. 4. n. 2. Silu. eo. verb. q. 44. Testatur etiam Couarrua in c. Cum in off. de Test. n. 4. cum Parisio cons. 33. in vol. 4. esse opinionem communem. Nam distributiones quotidianae Clerico soluantur, tanquam laboris merces, operæ, & ministerij stipendium: ac proinde potest Clericus de eo statuere, quod voluerit, ut potest operarius de mercede sui diurni laboris.

Nec impedit, quod distributiones sint ex decimis, & primitiis detractæ: quoniam non dantur Clericis, ut fructus beneficii, sed ut stipendium ad opera Ecclesiastici ministerij sustinenda. Vnde eas Clericus acquirit, ut operarius Domini laborans: ergo ratione personæ, non ecclesiæ. Quemadmodum Grammaticæ professori solet conferri præbenda, ut Clericos Grammaticam doceat: & habeant curam pulsandi æra campana, aut musica instrumenta, redditur portio ex præbenda aliqua, ut laboris merces, & operæ stipendium. Quid si beneficium, dices, nullos alios fructus habeat, nisi distributiones quotidianas, quæ quot die dantur ijs, qui præsentibus Diuinis intersunt, vel ad exitum anni, ubi præbendæ distinctæ non sunt, sed in commune possidentur, An eas quoque Clericus suo nutu, in usus quos voluerit, possit impendere? Respondeo, cum Silu. ex Abb. & Dominico, posse: quia siue distributiones sint à beneficii fructibus distinctæ, siue secus, eas clericus acquirit tanquam mercedem, & stipendium laboris. Idem iuris est de distributionibus, quæ ex annuatarijs de functionum exequijs acquiruntur, ca. 1. de Cler. non resid. in sexto. Idem quoque dicendum de ijs, quæ acquirunt Clerici ex Capellanij, quæ sunt ad nutum reuocabiles, & non dantur ut beneficia, sed ut stipendia pecuniaria ad exitum anni, ratione laboris, & operæ personalis. Angelus, Silu. Dominicus, Franciscus, & alij locis supra citatis, & Redoanus in tract. de spoliis Eccl. quest. vltima, versic. Alij domum fructus, & quest. 6. n. 18. & quest. 8. versic. in secunda specie in fructibus.

Vndecimo quaeritur, An Beneficiarius libere dare possit, quæ acquirit non ratione beneficii, nec ratione personæ: hoc est, non ex redditibus beneficii, nec industria labore, arte, doctrina, donatione, sed ratione dignitatis, vel ordinis Ecclesiastici. Sic exemplum: Titio Sacerdoti data sunt multa, quia rem diuinam sapienter fecit, aut quia conuersiones habuit, aut quia Episcopus, alicui, vel Duci, aut principi tanquam Capellanus inseruit: ad tempus. Quaeritur, an de his possit suo nutu testari: Quidam videntur negare, posse Clericum de his bonis testari: quia de his idem iuris est, quod de bonis ratione ecclesiæ acquisitis. Oppositum affirmant Innocentius, & Hostiensis in c. Quia nos. de testam. quod & magis Abbati placuit in c. Cum in off. eo. sic. Nam quidquid Clerico hac causa, & ratione datur, non datur ratione Ecclesiæ, ut videlicet ex eo sibi sumat, quod est vitæ necessarium, & reliquam tributat indigentibus, sed ratione laboris quem sustinet, & ratione ministerij, quod præstat. Deinde etiam, quia datur ad compensandum damnum: possit enim Clericus industria, opera, & labore sibi quippiam aliud comparare: Quare hæc bona sunt eiusdem rationis, cnius sunt ea, quæ industria, & labore quaeruntur à clerico, de quibus potest facere testamentum.

Duodecimo quaeritur, An ea, quæ Clericus acquirit

ratione Ecclesiasticæ pensionis, quam percipit quousque, anis ex beneficio alienus, possit vel donando, vel testando dispensare: quod est quaerere, An qui pensionem ecclesiasticam habet, possit nutu suo statuere, & testari de fructibus ex pensione perceptis? De hac questione inferius, cum de pensionibus ecclesiasticis differemus. Illud satis sit nunc dixisse, Nauarrum Tract. de Redib. Eccl. q. 1. monit. 32. n. 2. & de spol. Cler. §. 8. n. 8. docuisse, idem esse de bonis ex pensione Ecclesiastica acquisitis, quod de fructibus beneficii iudicandum. Et sermo est de pensione, quæ datur alicui, ut Clerico, non de ea, quæ datur alicui, ut laico.

Veniens tamen longe quis dicat, posse Clericum iure communi, secluso iure speciali Pontificio, & vsu Apostolicæ Cameræ de spoliis Clericorum alicubi recepto, de ijs bonis statuere, quod ipsi libuerit: ac proinde testari non secus, ac de patrimonio suo. Sic Couarruas de Testam. cap. Cum in off. num. 6. Gigas de pensionib. quest. 2. Paulus Rom. de pensioni quest. 8. versic. 1. Ecclesiastica pensio, Redoan. de spol. Clerico q. 3. §. 1. n. 27. & 28. & §. Quia dicendum, n. 7. & §. 8. §. deueniendo. n. 24. & sequentibus. & in tract. de Alienat. rerum Ecclesiastica q. 33. c. 5. n. 24. & seq. quamvis hic Auctor tandem dubitare videatur. Communem sententiam sequitur Caccialu. tract. de pensioni. q. 25. & Gigas ait, q. 32. supra citata se ita sepe consultum respondisse, & Rotæ Auditores sic iudicasse, item teste Redoano, quest. on. 3. de spoliis Ecclesiasticis §. quid dicendum, num. 12. Auditores Rotæ sic definitur, seclusis constitutionibus, & Bullis Pauli Tertii, & Iulij Tertii, ac etiam vsu Cameræ fuit conclusum, quod pensiones decurse, & non solutæ, non computentur inter spolia, sed magis transeant ad hæreses: quia pensio non est beneficium ecclesiasticum, sed consistit in mera temporalitate. Sic illi.

Obiicies: Pensio in locum beneficii subrogatur: ergo naturam, & conditionem eius sortitur, in cuius locum sufficitur? Respondeo, non subrogari tanquam beneficium, quia beneficium propter officium, & ministerium conferitur, ac pensio datur, ut quoddam vitæ subsidium. Secundo obiicies, pensionem aliquando dari, eo quod quis suum beneficium dimiserit, cetera sibi reseruata pensione: datur etiam interdum ad litem de beneficio dirimendam: aliquando etiam, quia quis alteri datur adiutor: ergo videtur in locum beneficii supponi? Respondeo, pensionem quacunque ex causa dari, dummodo data non sit tanquam beneficium, non sortiri beneficii naturam, & conditionem, cum detur ad vitæ subsidium: ac proinde Clericus si non sit Religionis professione adstrictus, de fructibus ex pensione ecclesiastica comparatis, potest statuere quidquid ipsi libuerit, suo arbitratu.

Decimotercio quaeritur, An Clericus patrimonium habens commodum ad vitam suam tuendam, beneficium ruto possit acquirere, vnde viuat. Hanc questionem tractat Adrian. in quarto de restitut. quest. qua incipit. Quia supra determinatum est, & Mai. distinctione vigesima quarta, questione vigesima prima. Questionem mouet id quod habetur in cap. vltim. 16. questione prima, & cap. Sacerdos, 1. questione secunda, & cap. Illi autem qui, 12. questione prima, & ex alijs Canonibus, quos Glossa ibidem refert. Hieronymus enim, ut habetur cap. vltim. ad finem 16. questione 1. ait Clericos illos conuenit Ecclesia stipendijs sustentari, quibus parentum, & amicorum nulla suffragantur bona, qui autem bonis parentum, & opibus suis sustentari possunt, si quod est pauperum, accipiunt, sacrilegium profectio committunt. Et Prosper. ut refertur in cap. Pastor. 1. questione secunda. Illi, inquit, qui sua possident, dari sibi aliquid volunt non sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clerico quidem dixit Spiritus sanctus Osee 3. Peccata populi mei comedent. Sed sicut nihil habentes, non peccata, sed alimenta, quibus indigere videntur, accipiunt: ita possessores non alimenta, qui ut abundant, sed aliena peccata suscipiunt. Hæc ibi Decius in cap. Postulasti. de rescript. negat. Clericis habentem commodum patrimonium: posse licite ex bonis

Ecclesie vivere, sed in c. *Episcopus. de prob.* oppositam sententiam sequitur.

Dicendum existimo ex communi sententia omnium, videlicet, Innocentij, Hostiensis, Andree, in ca. *Episcopus, de Praben. quos sequitur Panormitan ibidem, & in Disputati- one que incipit: Titius Clericus dub. 4. & capit. 3. de Pignori- bus.* Card. in. Felin. in capitul. *Postulasti. de Rescrip. Socin. consil. 91. volum. 3. Conar. de testamen. cap. 1. numero secundo, id Clericum posse tuta conscientia. Nam teste Apostolo, nemo militat suis stipendiis, & Qui ab ar. inferuit, de al. ar. vi- uere debet: Ergo Clericus, Ecclesie gratis inferuire non cogitur, & propterea potest ministerij, laboris & operae mercedem, & stipendium exigere, Sic etiam Caietanus sentit in *secunda secunda questione 185. numero septimo.* At Adri- an. *questione citata. 5. conform. iter huius opinionis dicit, licitum esse Clerico habenti patrimonium vite sufficiens vivere ex bonis ecclesie, dummodo patrimonij fructus in pios vsus impendat: has minime. Sed non est cura communi sententia reced. minusquam secuti sunt etiam Maior in *quarto d. st. 2. quest. 22. Sotus de Inst. lib. 10. quest. 4. art. 3. prope finem. Nauar. tract. de Rediti. lib. 10. quest. 32. numero primo, & eam videtur vsus ipse confirmare. Canones vero illi superius allati solum locum habent in Clericis, qui patrimonium habentes, cum pauperes summa alio- qui, vel graui egestate premantur, nec adsint alia, ex quibus eorum inopia subleuari queat, nisi Ecclesie bona, ea capiunt, sibi retinent & seruant. Sic eos Canones inter- pretantur sanctus Thomas *secunda secunda, questione 185. articulo septimo, ad tertium, & Maior & Sotus locis citatis, Couarruias in locis predictis. Vel locum habent in ijs Clericis, quos olim, cum veteres Canones vigeant, aliquae Ecclesie ad ordines non promouebant, nisi communem vitam agerent, & certae asciberentur ecclesie, cui inset- uerent, & ex eius bonis alerentur.****

Decimoquarto quaeritur, An beneficiarius, qui ex Pa- trimonio aliquid in ecclesia utilitatem insumpsit, tunc possit tantumdem ex fructibus beneficii sibi sumere, & id, in quos voluerit vsus impendere, ita vt de eo etiam nutu suo statuere queat: Respondet, ex communi quoque sen- tentia, quam sequitur Nauar. in *Manuali, cap. 17. nu- mer. 94. & de Rediti. bus, questione prima, monit. 27. numero quinto, & questione, tertia, monit. 4. n. tertio, & monit. 32. posse quoniam quod ex suo in Ecclesia vsus impendit, benefi- cij fructibus compensari.*

CAP. X.

Alia itidem questionem eiusdem argumenti di- luuntur.

PRIMO quaeritur, Ad quem communi iure pertineant ea, quae beneficiarius emit, etiam suo proprio nomine, vel alieno, non ecclesie, ex pecunia siue ex beneficii fru- ctibus. Explico quaestionem. Titius Clericus ex sui benefi- cij fructibus, comparata pecunia emit domum, agrum, e- quum, vel liberos suo, non ecclesie nomine: Quae, An huiusmodi bona empti, pertineant ad ecclesiam, in qua beneficium obtinet, An vero ad ipsum Titium Clericum? siquidem videntur esse bona propria industria acquisita. Nam pecunia sine hominis industria factum non parit. Deinde empti ex pecunia fortuita, non quaeruntur domi- no pecuniae, sed emptori, quamuis furi: vt constat ex l. *Si pe- cunia, C. de rei vendicat.*

Duae sunt sententiae: Prima in vniuersum ait, omnia ip- so iure ecclesie deberi, siue sint bona immobilia, siue mo- bilia, siue se mouentia, vt fundus, liber, equus. Hanc sen- tentiam late probat Sarmenus *tract. de Rediti. eccles. par. 3. e. 2.* Sed ille confundit omnia, ratus idem iuris esse de emptis ex redditibus beneficii, quod de emptis ex bonis ecclesie, cum sit tamen ratio diuersa. Nam quae emit be- neficiarius ex bonis Ecclesie, communis est sententia, ea

fieri ipsius Ecclesie, quamuis Clericus, non Ecclesie, sed alieno, vel suo nomine emat, vt docent Innocent. Hosti- en. Ioan. Andr. & Glo. in cap. *cum in Officiis, de Testam. & ca. 1. de Pecul. Clerico. Couarruias item in cap. 1. Testam. num. 5. & alij iuniores, atque etiam Summistae, Angelus verb. empt. numer. 12. Siluester eod. verb. numer. 22. Id probant ex c. *Placuit. 12. quast. 3. ca. Presbyter, c. Sacerdotes, c. Quian- que, eadem Causa qu. 4. cap. 1. Cap. Inquirendum, c. Fixum. 12. q. 5. c. *vl. de Pecul. Clerico. quibus locis decernitur, quae emit Clericus, vel administrat Ecclesie ex redditibus, & bonis ipsius ecclesie, non sibi, sed ipsi Ecclesie eam acqui- rere. Sed quaestio nunc est, non quidem an quae emit Cle- ricus ex pecunijs, siue bonis Ecclesie, sicut ipsius Ecclesie, sed an quae beneficiarius emit ex fructibus sui beneficii suo nomine, non Ecclesie, computentur in bonis ipsius Ecclesie. Quidam distinguendo sententiam bona immo- bilia ex fructibus beneficii empti, ipsius Ecclesie fieri, non tamen mobilia, se mouentia, quae sibi Clericus ac- quirat. Sed haec sententia merito ab omnibus rejicitur, quia Canones, & iura nihil distinguunt. Secunda igitur sententia est Nauar. in *Tract. de rediti. lib. 10. quest. 32. monit. 42. generatim affirmantis, empti ex redditibus be- neficii sibi Clericum comparari, non Ecclesie, nisi fue- rint ipsius Ecclesie nomina empti, aut ipsi tradita: Id ille probat, quia in constitutionibus Pij Quarti, & Pij Quinti, de spol. Cleric. huiusmodi bona empti, inter spolia Cle- ricorum computantur, vnde & ea sibi Pontificus sicut, id est, Camera vendicat Apostolica: ergo non sunt Eccle- siae bona, sed Clericorum si in Ecclesia dominium tran- sissent, ea tanquam Clericorum spolia, Pontificia Cam- era non sibi vendicasset.****

Mihi prima sententia, tanquam communis, & vera, probatur, quod attinet ad ea, quae emit Beneficiarius ex pecunijs siue bonis ipsius Ecclesie, quamuis non nomine Ecclesie emerit. Quoniam licet generatim ius civile constituit in l. *si ea pecunia, C. de rei vendicat.* empti pecu- nias alterius, in dominium emptoris transire, non domi- no pecuniae debet: peculiare tamen ius est de his, quae emit tutor, vel curator, vel administrator ex pecunijs pu- pilli, minoris, ciuitatis l. 2. ff. *Quando ex factis tutoris, vel mi- noris 4. l. si res propter, C. de rei vendic. vel Ecclesie, ca. 1. §. 2. 12. questione tertia, & capitul. Exum. 12. questione quinta, haec e- nim pertinent ad dominum ipsius, cuius sunt pecuniae, non emptoris. Attamen existimo, quidquid dixerit Sar- mentus loco supra citato, nihil expressum sanxisse Canones, & iura de ijs, quae emit Beneficiarius suo nomine ex sui beneficii pecunijs, arbitror enim Canones supra citatos locum tantum habere in his quae Clericus emit ex ipsius Ecclesie bonis, aut in his, quae emit nomine ipsius Ec- clesie, in quo Ecclesia pupillo, minori, ciuitati, & militi comparatur. Quamuis putet Sarmenus, Canones in r- niuersum appellare redditus, pecunias, & bona Ecclesie quae Clericus habet ex sui beneficii proventibus, Patri- monium enim Clerici ius Canonicum dicit esse ipsius Clerici, beneficii vero redditus, asserit esse bona Ecclesie, quoniam eos Clericus habet ex ecclesia, patrimonium ve- ro habet ex suo.*

Ceterum dicendum arbitror, Beneficium idem iuris habere in ijs, quae emit ex sui beneficii fructibus, quod in fructibus ipsius. Quare sicut beneficiarius fructibus benefi- cij, quod pertinet ad portionem sibi debitam, facit suos, & sibi, non ecclesie acquirit: sic quae suo non Ecclesie no- mine emit ex beneficii fructibus, sibi non ecclesie acqui- rit: & in vita donare potest suo nutu, quamuis de eis testa- ri iure communi non possit, vnde sicut fructus, si nihil de ipsijs Beneficiarius in vita constituit, iure communi ad ec- clesiam, vel successorem spectant, sic etiam bona empti, quae dixit, iure communi antiquo in bonis Ecclesie computantur, & ad eius dominium pertinent, quando nihil de ipsijs beneficiarius qui emit, in vita statuit. Quapropter, cum consuetudine, & iure nouo sit intro- ductum, vt Pontifices ea sibi reseruauerint, quae Be- neficia-

Beneficiarius ex fructibus relinquit, nisi fuerit alicubi more profectio receptum, vt ea ad heredes ab intestato transmittat, sic vt quae ex beneficij fructibus emitt, dummodo Clericus nomine ecclesiae non emerit, aut ei nondum tradiderit. Camera Pontificia, ea bona, tanquam spolia Clericorum, sibi vendit: sicut ex fructibus beneficij relictos: nam Pontifices, quod erat consuetudine introductum, seruari, editis super ea re constitutionibus. praecipitur: videlicet, vt bona Beneficiorum relictas, quae iure antiquo ad ecclesiam, vel successorem atinebant, cedant in dominium Camerae Pontificiae, vt spolia Clericorum.

Secundo quaeritur, An Beneficiarius praecipitur, & legi ecclesiae satisfaciat, si quod superest ex fructibus beneficij, in alios vsus pios, praeterquam in pauperum sustentationem impendat, vt si infumat in vsum fabricae ecclesiae, vel Religiose domus, vel in quoduis aliud pietatis officium. Respondeo ex communi sententia, quam habet Nauarrus *Tractat. de Redituibus Eccles. monit. 26. num. 2. quae 7.* Pauperum appellatione in praesenti, intelligi pios vsus, hoc est, quae libet pietatis officia. Quaes, An Beneficiarius debeat saltem id quod supererat, impendere in necessitates pauperum, vel pios vsus eo in loco, vbi beneficium habet? Respondeo cum Nauarro *tract. de redituibus. Eccl. 41. monit. 27. n. 1.* iure communi non cogi eos infumere eo in loco, vbi situm est beneficium: Immo Canones sanxerunt decimas esse soluendas ad vsus Clericorum, ecclesiarum, pauperum, peregrinorum etiā, & aduenarum. Obijciat quis; cum testator relinquit aliquid in pauperes loci vel Parochiae, in qua ille commorabatur: ergo pari ratione Clericus, quod superest ex fructibus beneficij, debet infumere in vsus pauperum, vel Ecclesiae, in qua beneficium obtinet. Respondeo distinguendum: aut de voluntate testatoris constat, aut dubitatur, aut libera voluntati commisit testamentarij, vt quos mallet pauperes eligeret. Si primo, in eos pauperes diuidendum est, quos expressit in testamento, aut tacite infinuauit: si secundo modo aut tertio, factis est, si in quorumlibet pauperum vsus erogatur. Nauarr. *de redituibus. Eccl. quae 1. monit. 27. n. 2.* Eadem ratione, vbi Canones, & Iura praecipuerint aliquid in certos pios vsus impendendum, in alios sine auctoritate summi Pontificis infumi non potest. Vbi vero generatim praecipunt aliquid in pauperes, vel pias utilitates esse distribuendum, sufficit, illud in quosuis pauperes, vel in quoslibet pios vsus erogari. Sed nunquid pauperum nomine illi etiam possunt intelligi, qui quamuis aliqua bona, vt pote possessiones, vel redditus annuos habeant, & ex ipsis tamen commode, iuxta suam vitam statum, & conditionem, viuere, & sustentari negarunt? Respondeo, cum Nauarro *de redituibus, q. 1. monit. 27. n. 3.* pauperes accipiuntur non ij soli, qui ex pane non mendicatio viuunt, sed etiam qui ex suo patrimonio commode, & honeste viuere non possunt. Quae etiam aliquis, an ex fructibus beneficij tuto possit Clericus dare quicquid pertinet ad remuneranda ministeria, obsequia, & officia in eius utilitatem facta? Respondeo, posse, vt colligitur ex *cap. relatum 2. de Testamen. nam id quod hac ratione datur, iure grati animi, & voluntatis debetur: nam rationi est conseruaneum, vt beneficia in eos conferamus, qui sunt de nobis optime meriti: retribuendum est beneficium ei, a quo beneficium accepimus. Denum quispiam rogabit, An etiam liceat Clerico ex fructibus beneficij ratione hospitalitatis impendere, quod superest? Respondeo, licere: hospitalitatis enim officium, quo non solum peregrini, & aduenae, sed etiam amici, & noti benigne excipiuntur, & tractantur, est opus charitatis, & vrbauitatis cuiusdam, laudabili consuetudine inter omnes homines vsitatae. Sed inde colligi dicit aliquis, vt fas sit etiam Clerico aliqua liberaliter, & magnifice donare, & in ludos etiam impendere gratia rescindi, & relaxandi animum: si quidem liberalitatis, & magnificentiae opera sunt virtutum officia, & ludus etiam honeste suscipitur? Respondeo, non esse idem iuris*

de ijs, quod de pietatis officijs: nam liberalitatis quidem & magnificentiae opera sunt virtutum officia: sed non cadunt in Clericos Beneficiorum bona dispensantes, quippe qui quod supererat ex fructibus beneficiorum, in pauperum vsus, iuxta Canones, & Iura erogare debent. Etenim dare etiam consanguineis, per se malum non est: & tamen Canones, & Iura constituunt, ne Clerici, quod redundat ex beneficio, consanguineis, nisi ratione paupertatis, & inopiae largiantur. Et testari de fructibus beneficij, quod attinet ad portionem debitam Beneficiario, non est per se malum: & tamen iure communi est Beneficiarijs interdictum.

Tertio quaeritur, An Beneficiarius tuto conscientia possit beneficij sui redditus, fructusve locare? Respondeo, distinguendum esse: aut enim sermo est de reb. ex quibus beneficij fructus colliguntur, vt sunt fundus, praedium, domus; aut sermo est, de fructibus ipsis, quos Beneficiarius, quotannis, vt sibi debitos percipit. Si loquamur de rebus beneficij, tunc ad vitam eos locare non potest. *Glossa in Clem. 1. de reb. Ecclesiae non alien. in verbo, eius, & ibidem Ancharanus, Cardinalis, Imola, & Alexander conf. 119. in lib. 3. & conf. 165. lib. 2. Couarru. lib. 2. Variar. resolut. e. 16. num. 3.* Quoniam locatio rei ad vitam, tanquam perpetua habetur: licet possit accidere, vt vita ultra septennium, vel triennium non protrahatur. Eas itidem ad longum tempus locare, iure non potest. Nam *Clem. 1. de reb. Ecclesiae alienam. vel non alienam. & capit. Nulli. eod. titul.* Clerici res ecclesiae ad longum tempus locare nequeunt. Porro longum tempus intelligitur decennium, vt ait *Glossa, & Cardin. & Imola, & Ancharan. in Clem. citata, in verbo, Locationes, Abbas in cap. Vestro, de Locat. Decius conf. 142. num. 1. Bartolus, Bal. Barbas. Socinus, & Paulus, quos citat Couarr. lib. 2. Variar. resolut. e. 16. num. 1.* Extat praeterea Pauli II. Constitutio huius inij: *Ambitiosa, inter Extrauagantes communiis de praeben.* vbi locatio rerum Ecclesiae ultra triennium prohibetur: Ex qua percipitur, annuos redditus, possessiones, res, & bona alia, vt sunt fundi, agri, praedia & domus; in quibus, & ex quibus ipsa beneficia constitunt, iure quidem communi antiquo ad nouem annos locari posse: sed iure nouo in Constitutione praedicta, ultra triennium locari non posse, licet locatio infra decennium, tanquam ad modicum tempus facta iure communi haberetur. Verum de hac quaestione latius libro proximo dicemus. Si vero loquamur de fructibus, qui Beneficiario debentur ex bonis, & reb. Ecclesiae, eos locare potest Beneficiarius ultra triennium, imo etiam ad vitam suam *Abb. in c. ult. ne pralati. vices suas, vbi cit. Federicum, & Hosti.* Sic etiam cum Abbate Redoa. *tract. de reb. Eccl. alie. vel non alie. Rub. 33. casu. 2. in. 28.* Vnde Couarr. *l. 2. var. resolut. e. 16. n. 6. vers. 6. visum est,* scribit Constitutionem Pauli II. *Ambitiosa*, non prohibuisse locationem fructuum, sed rerum beneficij ultra triennium.

Quarto quaeritur, An ea extante Pauli II. Constitutione locatio rerum beneficij ad octo annos facta, vim & locum habeat ad tres primos annos, ita vt sit ex parte rata & firma, & ex parte irrita, videlicet vt triennium excedit, nullius sit momenti: quod ad tres primos annos, subsistat, & valeat? Baldus, Paulus, Imola, Decius; Tiraquellus apud Couarruam *lib. 2. varia. resolut. e. 16. num. 5.* De iure communi, extra Constitutionem praedictam Pauli II. loquentes, senserunt, locationem factam ad plures annos, quam Ius ipsum commune praestituit, non valere quantum attinet ad annos excedentes triennium iuris; subsistere tamen quod ad annos, qui continentur intra tempus communi iure praefixum. Vetum ij probabilius opinati sunt, qui voluerunt eam locationem ex tuto esse irritam, & inanem; quia est vnica locatio, & indiuidua ex mente contrahentium, in qua nequit separatio fieri eius temporis, quod est iure permillum, ab eo tempore in quo excessus adest ipsa lege prohibitus. Ita Panormitanus, Cardinalis, Dominicus, Felinus, Aretinus, & alij, quos citat, & sequitur Couarruam loco citato: de qua etiam

questione copiosius libro proximo disputandum nobis est. Eadem ratione si locatio facta sit ad vitam, minime valet, nec subsistere poterit ratione trium annorum, aut eius temporis, ad quos alias fieri iure poterat. *Couarruias loco presu. n. 5. versu. Eadem ratione si locatio.*

Quinto queritur, An locatio rerum beneficij fieri queat ad nouem annos hac adiecta clausula, vt totidem locationes esse intelligantur, quot sunt triennia, ita vt finito primo triennio, locatio de nouo fieri intelligatur, & finito secundo triennio incipiat tertia. *Couarruias loco citato. refert multos sensisse, hanc locationem valere iure communi. Sed certe verior est opposita sententia, quam secuti sunt Cynus, Albericus, Ancharanus, Cardinalis, Bartolus, Alexander, Lopus, & alij, ab ipso met Couarruias producti, qui dicunt, prædictam clausulam etiam ipso iure communi antiquo damnari in *Aut. hont. de ven. alienand. rebus Ecclesiasticis, §. Quod autem dictum est.**

Sexto queritur, An ea Pauli II. Constitutione prohibeatur Clericus res, & bona beneficij locare ad triennium, 40 pacto, & conditione vt triennio finito, eidem conductori iterum locet easdem res siue bona ad secundum triennium? Respondeo prohiberi, quia nomine alienationis etiam intelligitur promissio, pacto, & conuentio de alienanda, vel locanda re. *Baldus in l. ult. ff. ad legem Falcidiam, §. alij quos cit. Et sequitur Couarruias loco cit. n. 4. Et locatio ad triennium, cum pacto de renouanda locatione ad alterum triennium, est alienatio, at prædicti Pontificis Constitutio statuit, ne vltra triennium res ecclesie alienentur, vel locentur.*

Septimo queritur, An procurator habens mandatum ad res beneficij, siue Ecclesie locandas: & locans eas ad triennium, indigeat nouo mandato, vt iterum exacto triennio, ad alterum triennium possit locare. Item, an si mandatum expresse accepit ad locandos redditis bis, ter, & sæpius, ita tamen, vt singulae quæque locationes triennium non excedant, finito primo, sine noua facultate possit ad alterum triennium locare. *Couarruias lib. 2. var. resol. c. 16. n. 6. versu. Quarum ead. consist. De iure secutus ait, nouo mandato, vel facultate indigere, si qui possit procurator, inquit, in perpetuum locare. Deinde, primo triennio finito, locatio quoque finitur, ac desinit, ac proinde mandatum acceptum ad locandum extinguitur. Alijs vero hæc sententia minime probatur, quia licet exacto triennio locatio finitur, quando mandatum est procuratori datum simpliciter ad locandum, siue causa mortis, legata, & quæcumque alias dispositiones de dominijs, terris, castris, domibus, & quibuscumque alijs bonis, & rebus in mobilibus, mobilibus, & se mouentibus, pecunijs, iuribus, actionibus, ex beneficijs, fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis quibuscumque confectis, & alijs quomodocumque prouentibus, nec non de peculio, & alijs sola industria, labore, & meritis, & quocumque alio modo partis, cuiuscumque quantitatis, qualitatis, speciei, nature, & valoris existentibus, in quoscumque illegitimos, siue suos, siue extraneos, etiam legitimos, eos denique ex toto, vel ex parte hæredes instituenti, & substituendi, seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant. Respondendum existimo cum Navarro tract. de spolij. Clericor. §. 19. num. 9. 10. Et in ea Constitutione abrogasse Pontificem omnes facultates, licentias, privilegia, & indulta dandi aliquid ex fructibus beneficiorum, siue per testamentum, siue extra testamentum: non tamen sustulisse facultatem id faciendi quod iure communi concessum, in c. Cum haberet supra cit. Et hoc meo iudicio patet ex ipsa Constitutione, quæ privilegia, & facultates à Pontificibus datas abolet. At quod iure communi conceditur, non est privilegium, facultas, licentia, vel indultum. Præterea, quia Pontifex abrogat etiam facultates relinquenda aliquid ex testamento, vel extra testamentum ipsius etiam ex bonis, quæ industria, labore, vel alia ratione sunt parata, & tamen iure communi de iis bonis potest Clericus testari, & ea in usus quos elegerit ipse, conferre: ergo*

Octauo queritur, An quando redditus beneficij colliguntur ex reb. quæ non singulis quibusque annis fructus reddunt, sed alternis annis, locari eas res licite possint ad sex annos, vt triplices fructus conductor percipere queat? Respondeo, cum *Andrea, Barbos. Rubrica de rebus Eccles. non alienandis, §. Couarruias in capite citato. numer. 6. posse locari: quia licet prædicta Pauli II. Constitutio sancierit, ne vltra triennium locetur, triennium tamen non computatur ex annis, sed ex fructibus, qui ex re locata percipi solent. Ita vt mens Pontificis fuerit, ne res Ecclesie locentur ad tempus, in quo plures quam triplices fructus colligi queunt. Si igitur res alternis tantum annis fructus reddere solita est, locari potest ad sex annos. Immo si fructus solum tertio quoque anno ferre soleat, licite locari potest ad nouem annos, quod si quotannis fructus reddat, vltra tres annos locari non potest, vt li. proximo docebo.*

Nono queritur, an Beneficiarius, qui plus operæ, & laboris collocat in Ecclesia, quam ipsius beneficij eonditio postulet, tuto possit ex fructibus beneficij vltra portionem vitæ necessariam tantundem sibi sumere, & in quos voluerit usus impendere: quantum illius operæ & labor metetur. *M. ii. 4. distinct. 24. quest. 17. & Nauarr. de redditib. Eccles. quest. 1. monit. 29. nu. 1. affirmant, quia cuique debetur la-*

boris, & operæ merces, ergo si Clericus plus laboris, & diligentie ponit; quam beneficium requirit, licite potest sibi capere tantundem, quantum labor metetur: Et cum illud percipiat tanquam laboris & operæ stipendium: consequitur, vt id possit impendere pro suo arbitratu.

Alijs vero magis oppositum placet: qui ea ratione adducuntur, quoniam Clerico non licet ex beneficio percipere, nisi quod est ipsi ad vitam necessarium, & reliquum, quod supereat, pauperibus & ecclesijs debetur. Ceterum minime negandum est, fas esse Clerico aliquid amplius sibi sumere, si plus laboris, quam debet, in commodum & bonum ecclesie conferat, quia id accipit tanquam debitam laboris sui mercedem.

Decimo queritur, An Clericus ex fructibus beneficij possit spurio filio iure communi alimen. a p. abere? Certum est, non solum posse, sed etiam debere ex fructibus beneficij alimenta filijs ex legitimo matrimonio susceptis: nam alimenta quæ liberis, vel alijs consanguineis, & ceteris legitimis patrimonij, vnde viuunt, conferuntur, non liberaliter, sed tanquam debita iure pauperibus præbentur. Sed questio in eo versatur, An etiam filio spurio, qui aliunde alimenta non habet, vnde commode sustentetur, Clericus tuto conscientia possit ea ex beneficio præbere iure communi? Constantis est omnium sententia, posse: *Curtius de iure patron. verbo. honorificum. num. 12. Pauromitan. in cap. peruenit. de arbit. Gloss. in cap. omnino constituitur. dist. 30. Syluest. Clericus 4. quest. 14. Cardin. Palae. de Notis §. spur. filius. cap. 44. numer. 6. nam ex ca. Cum haberet. de eo qui duxit in matrimonium, colligi videtur, esse danda alimenta etiam filijs spuris: nam licet Ius Ciuile illa denegauerit: Ius tamen Canonicum æquius iudicauerit illa præberi, & vbiq; etiam Magistratus Ciuiles, & ac profani Iudices. Iuris Canonici æquitatem hæc in parte seruauerit. Ex quo etiam fit, vt liceat Clerico filijs spuris, vel forori ex redditibus beneficij, iure communi dotem dare, si aliunde non habeat. *Curtius. Syluest. Card. Palaeus loco cit. & ratio id probat quia dos loco alimentorum succedit, vt docet Bartolus, cuius sententia communi consensu recepta est. l. v. de iur. Pater naturalis ff. de Leg. 3.**

Vndecimo queritur, An id quoque liceat Post editam Constitutionem à Pio Quinto, quæ incipit: *Quæ incipit Ecclesiastico*, ubi Pontifex reddit in Clericis irritas omnes licentias, privilegia, dispensationes, indulta faciendi testamenta, donationes, siue inter viuos, & sine causa mortis, legata, & quæcumque alias dispositiones de dominijs, terris, castris, domibus, & quibuscumque alijs bonis, & rebus in mobilibus, mobilibus, & se mouentibus, pecunijs, iuribus, actionibus, ex beneficijs, fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis quibuscumque confectis, & alijs quomodocumque prouentibus, nec non de peculio, & alijs sola industria, labore, & meritis, & quocumque alio modo partis, cuiuscumque quantitatis, qualitatis, speciei, nature, & valoris existentibus, in quoscumque illegitimos, siue suos, siue extraneos, etiam legitimos, eos denique ex toto, vel ex parte hæredes instituenti, & substituendi, seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant. Respondendum existimo cum Navarro tract. de spolij. Clericor. §. 19. num. 9. 10. Et in ea Constitutione abrogasse Pontificem omnes facultates, licentias, privilegia, & indulta dandi aliquid ex fructibus beneficiorum, siue per testamentum, siue extra testamentum: non tamen sustulisse facultatem id faciendi quod iure communi concessum, in c. Cum haberet supra cit. Et hoc meo iudicio patet ex ipsa Constitutione, quæ privilegia, & facultates à Pontificibus datas abolet. At quod iure communi conceditur, non est privilegium, facultas, licentia, vel indultum. Præterea, quia Pontifex abrogat etiam facultates relinquenda aliquid ex testamento, vel extra testamentum ipsius etiam ex bonis, quæ industria, labore, vel alia ratione sunt parata, & tamen iure communi de iis bonis potest Clericus testari, & ea in usus quos elegerit ipse, conferre: ergo

Pontifex hoc ius commune non tollit, sed privilegia tantum, & facultates concessit: ad testandum de iis bonis in spuriorum commodum & utilitatem.

Dices, Pontificem primum quidem huiusmodi privilegia abolere, postea vero subungere: *Deinde vero distulimus prohibemus ne talia, sive in predictis illegitimos virtualiter facta, sive in eorum coniuges, sive parentes, sive filios ascendentes, aut descendentes sive alios cognatos, etiam pauperatis, dotis, aut alterius cuiuscumque sui operis intuitu fiant, sive utis, sive mortuus ipsi illegitimos.* Quibus verbis videtur Pontifex omnem facultatem sustulisse dandi aliquid ex bonis ecclesie, filiis spuris, etiam iure pauperatis, alimentorum, & dotis. Respondeo, eum eodem Navarro, ea verba intelligi, ne scilicet aliquid detur vi alicuius privilegii, facultatis, licentiae, vel indulgentiae, non tamen si detur vi ipsius iuris communis: nam similes Pontificie Constitutiones nihil horum prohibere videntur: nec forte iure sine causa prohibere debite possent.

Ceterum scire oportet, duas esse Decisiones Rotae Romanae in volumine Decisionum nouissimarum anno 1590. *Veneris excuso*, quae sibi inuicem aliqua ex parte repugnare videntur. Una est decisio 437. 1. parte, ubi habetur: Constitutionem Pii Quinti reuocantiam facultatem testandi de reb. ecclesiasticis, gratia spuriorum, & aliorum filiorum extra legitimum matrimonium susceptorum, intelligi sic, ut per eam reuocentur facultates testandi, vi privilegiorum, licentiarum, indulgentiarum eorum, quae conueniunt iure aliquo speciali, non autem vi tollantur facultates testandi, quae conueniunt iure communi, videlicet causa dotis, vel alimentorum, quando tales filii sunt ita pauperes, ut nihil habeant aliunde quo viuunt, nam tunc potest, tum laicus ex bonis Ecclesie, tum Clericus ex beneficiis aut bonis sui patrimonii testamentum relinquere spuris filiis dotem, vel alimentaria: quando habent unde commode sustententur, tunc non potest: quia tunc facultas non conuenit nisi iure speciali, nec iure communi patet filium, aut filium patrem alere cogitur, habentem aliud, unde se alere queat. *Si quis a liberis. §. si filius, & §. solent. ff. de liberis agnos.* Et ibidem dicitur, hanc Constitutionem Pii V. ex parte esse corrigendam, quatenus praecipit ne quidquam ex testamento relinquatur ascendentibus & aliis cognatis ipsorum spuriorum, omni dolo & fraude etiam remota: quoniam haec pars non solum est praeter commune ius, sed etiam est irrationabilis, & nimis dura lex, quae sane verba ego non dixissem, nam legibus Pontificiis derogare videntur.

Est alia Decisio 214. parte 2. huic contraria, ubi haec habentur: Pium V. in sua Constitutione praecipisse, ne Laicus ex bonis Ecclesie, si quae habet, aliquid testamento relinquat filiis spuris, & aliis non legitimis, nimirum ex feudo, emphyteusi, aut pensione Ecclesiastica, quam laicus aliquando habere solet privilegio, & auctoritate pontificia, ne peculium Christi ad spurios transeat. Secundo praecipit Pius V. ne Clericus ex bonis ecclesie relinquat aliquid testamento praedictis filiis, ne bona ecclesie ad indignos deueniant, & ne alius offensionis causa, & occasio praebetur. Tertio, ne Clericus ex suo patrimonio, vel quibusvis aliis bonis sua industria partis, vel aliunde qua ab ecclesia acquisitis, relinquat testamento aliquid illis, & hoc ne alium offendant. Solet enim caeteri offendi, quando Clerici ita testantur. Solum igitur vnum excluditur a Constitutione praedicta, quando laicus ex suo patrimonio aliquid relinquat, hoc Pontifex non prohibet.

Si obijcias: Iure communi Clericus potest ne ex suo patrimonio testari suo arbitratu? Respondent quidam, id Pium V. veruisse merito, ut omnem offensionis occasionem praecideret. Laici enim, ut diximus, offendi solent, cum vident, Clericos filios sua bona relinquere. Nec mirum est, posteriores Pontifices aliquid prohibere, quod priores permisissent. Sic etiam iure communi permillum fuerat, ut Beneficiarius ex sui beneficii bonis causa dotis, vel alimentorum spuris aliquid reliqueret. Et tamen

Pius V. id fieri vetat: immo etiam praecipit, ne aliquid testamentum relinquatur ex praedictis reb. cognatis spuriorum, quod iure communi interdictum non fuerat. Certe in hac decisione Romae verus & germanus sensus Constitutionis Pii Quinti, contineri videtur. Nihilominus sunt post eam constitutionem Rotae decisiones, quibus iudicatum est, licere Clericis iure dotis, vel alimentorum relinquere filiis spuris, etiam ex fructibus beneficiorum, iuxta id quod habetur, in c. cum haberet, de eo qui duxit in matrimonium, nec id esse sublatum Constitutione Pii V. quoniam id iure communi conceditur, nec iure communi derogatur nisi expressis verbis.

CAP. XII.

De annuo vectigali, quod vulgo annatam vocant, a Beneficiariis exigi solito.

Sciaendum est, esse genus quoddam vectigalis, sive pensionis, cum is, qui beneficium ecclesiasticum obtinuit, aut est ad certam aliquam Ecclesiasticam praefecturam, tanquam Episcopus aut Cœnobiarcha electus, integros fructus, aut dimidiam eorum partem qui primo anno colliguntur, Romano Pontifici reddat ac soluit, si beneficii redditus annui summam 24. nummorum aureorum excedant: atque hanc pensionem Romano Pontifici referuatam, annatam appellant. Porro Platina in vita Bonifacii IX. scriptum reliquit, hoc vectigalis genus esse à Bonifacio IX. constitutum; quamvis alii tradiderint à Ioanne 22. esse primum beneficiis impostum.

Primo quaeritur, An talem pensionem Romanus Pontifex iure communi, an speciali a Beneficiariis exigat? Colmas Auctor Glossae in Pragmaticam sanctionem, titulo de annatis, & Duarenus, li. 6. de sacris Ecclesie ministeriis, scriptum imprudenter, & temere reliquerunt, id esse contra totius Iuris diuini, & Canonici Constitutiones, & leges Contra ius quidem diuinum, quia Christus dixit: *Gratis accepistis, gratis datis:* ergo Episcoporum, Abbatum, & aliorum Beneficiariorum potestas pecuniis vendi, aut emi non potest. Unde auctor inquit Duarenus: *Consuetudo inter Pontificem Leonem X. & Franciscum I. Gallia Regem, irrita, turpis, & inhonesta quibusdam videtur, ideoque pro non scripta haberi ac recipi debet. Ita tamen, ut caetera capita eiusdem conventionis, quae à ratione, & honestate non abhorrent, nihilominus obseruentur.* Sic ille.

Deinde argumentantur iidem Auctores, quia rerum spiritualium nundinatio diuino iure damnatur: nam spiritualia pretio villo aestimari non possunt, nec in alicuius, nisi Christi patrimonio, & bonis computantur. Contra ius vero Canonicum, inquit, est praedicta annata, quia 1. q. 1. multi extant Canones, & decreta, quibus sancitum est, ne spiritualia pretio dentur, vel acquirantur. Aiunt praeterea, supra dictam pensionem, nempe annatam esse omnino damnandam multis de causis. Primo, quia, ab omni specie mali nos abstinere oportet (ergo multo magis Romanum Pontificem, & Curiam Romanam, quorum mores, & exempla caeteri imitantur, at quis neget, eos quodammodo à Romano Pontifice beneficia nundinari, qui cum primum Ecclesiarum praefecti, rectoresque creantur, huiusmodi pensionem tanquam debitam soluere consueverunt? Ex quo item tempore introduci coepit talis impositio pensionis, qui minus appi, & idonei sunt ad ecclesias administrandas, eo quod pecuniis abundant: ad ecclesiarum praefecturas, & beneficia promouentur. Accedit quod inde Antistites occasione accipiunt, nouas ecclesias, & Clericis sibi subiectis imponendi pensiones. Praeterea ex Provinciis, & Regnis pecuniae extrahuntur, & ad Rom. Curiam deportantur. Adde quod Ioan. Andr. in ea, *Inter caetera, de off. Ordinarii*, scribit se optasse, ut Ro. Pont. acciperet vigesimam partem omnium proventuum beneficiorum, quae sunt in toto orbe Christiano ad susten-

tationem sui & Cardinalium, & Ecclesie Romanæ: ne aliquid aliud exigeret pro communib. (ait ille) seruitijs, ex fructibus primi anni, exceptis stipendijs laborantium, puta scripatorum, & similibus, ac vt ex prædicta pensione prouideret Pontifex Legatis, & Nuntijs, quos in Provincias, & Regna mittit, ac vt abstineret à pecendis annatis.

Addit etiam idem Ioan. Andr. de hoc fuisse tractatum in Concilio Generali Viennensi, sed Prelatos eo conuocatos noluisse, vt hoc constitueretur: Quia si hoc (alabant illi) fiat, illud & illa, qui succedent Pontifices, exigent. Sic Ioan. Andr. Refert etiam Cosmas in Glossa quo diximus loco, in Gallia S. Ludouicam Regem, & Carolium Quintum huius nominis Regem Francorum vetuisse, quo minus in suo Regno exigeretur annata: Duareus vero tradit in Concilio Basiliensi sess. 21. hoc annum vetigal merito damnatum fuisse. Et licet, inquit, ex fructibus beneficiorum pars aliqua detrahi possit, si id necessitas, magna-que utilitas Ecclesie postulet: Verum id coactio generali Episcoporum Conuentu fieri deberet, vt apparet illud in utilitatem Ecclesie fieri, non in priuatum commodum, quod Conuilius Constant. sess. 24. prohibet. Ita Duareus sed profecto vt etque Cosmas, & Duareus parum aut nihil Ro. Pontificis auctoritatem reuerentur, & multū eius potestati derogant.

Tempore Sixti Quarti, Ferdinandus Cordubens. tractatum edidit de annatis, vbi conatur ostendere, huiusmodi pensionem summo Pontifici diuino iure deberi, auctoritatem ex iure diuino scripto originem trahere: quoniam in veteri lege iussu Dei, decima pars fructuum Levitis, & Sacerdotibus soluebatur, & deinde Levite, & Sacerdotes ex decimis sibi à populo redditis, summo Pontifici decimam soluebant, quæ decima decimarum dicebatur. Numer. 18. præcipitur sic: *Filijs Levi dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo foederis* Paulo post: *Præcipe Levitis atq. denuncia: Cum acceperitis à filijs Israel decimas quas dedi vobis, & primitias eorum offerte Domino, id est, decimam partem decime; vt repositur vobis in oblationem primitiuorum, & non de aris, quam de torcularibus, & de vniuersis quorsum accipitis primitias, offerte Domino, & date Aaroni Sacerdoti.*

Eckius in Enechiridio locorum communium contra Lutheranos. tit. de annatis, fatetur annatam Romano Pontifici sibi iuxta veteris legis institutum: Panormitanus in cap. 1. de Simonia, plane docet, Papam pecuniam accipientem pro concessione beneficij, cui inest Ordinis functio, & vt ille ait, executio, vt potestas ligandi, & absoluendi Parochianos, Simoniæ crimen committere, quia est potestas spiritualis: vsq. Episcopatum accepta pecunia conferat, qui vere est ordo. c. Reperiuntur. 1. q. 1. Nec potest, inquit, Pontifex iustam excusationem habere si dicat, se pecuniam exigere pro eo, quod est in beneficio temporale, non spirituale, quia venditio vno cum duo sunt sibi inuicem connexa, venditur quoque alterum. cap. Si quis obiecerit. 1. quaest. 3. Et in alijs beneficijs, inquit, in quib. non est Ordinis functio, quamuis Papa pecuniam accipiens Simoniæ crimen non admittat, quia iure tantum Canonico prohibetur, quo Papa minime tenetur abstinere tamen deberent tanquam ab specie mali. Petrus Gregor. in Syntagmat. Iuris vniuersi p. 3. lib. 33. c. 13. num. 41. in Gallia inquit, merito videtur sublatæ Constitutiones Curie, aut cancellariæ Romanæ, quæ Bursales vocantur, & amata, seu taxatio beneficiorum, quas Galli non solunt, nec tenentur in impetratione exprimere verum beneficij valorem, etsi de his quædam cõpositæ, nec soluantur. Hactenus illi Auctores.

Sane, in primis dubitari non potest, quin annua pensio siue annata, omni Simoniæ vitio careat, nam Rom. Pont. legem constitutere potest, vt qui deinceps Ecclesiasticum beneficium obtinerint, integros fructus primo anno colligendos, & percipiendos, vel dimidiam eorum partem soluant, in subsidium huius vel illius Clericorum secularium, vel Regularium Conuentus, vel Hospitalis Domus ergo pari ratione poterit referuare in commune aliam vtilitatem. Quidni igitur poterit eos fructus exigere in cõ-

mune Romanæ Curie, vel Camere Apostolicæ commodum, quæ omnium ecclesiarum vtilitatibus inferuit? Potest itidem Romanus Pontifex huiusmodi fructus referuare Clerico in beneficio successuro vel priori vita ante iam functo, quare igitur sibi, & suæ Curie referuare non poterit?

Accedit quod Pontifex absque vlla Simoniæ labe, quotidie pensiones beneficij, quæ conferri, imponit in Clericorum vel aliorum indigentium subsidium: ergo non est Simoniæ crimen, si huiusmodi pensionem referat in subsidium eorum, qui in Curia Romana inferuiunt. namque annatam solui Romano Pontifici, nihil aliud est, nisi ei fructus primo anno colligendos, vel dimidiam eorum partem referuat. Neque vero vlla est hac in parte, & Duareus auctor scribit, beneficij uindictio: Pontifex enim dat aliquando beneficium alicui, & fructus vel ex toto, vel ex parte in alterius subsidium referuat: quod igitur quotidie fecit gratia alterius, iure potest facere causa eiu suorum ministrorum necessarijs indigentium, quibus sua stipendia debentur. Dices, debere Pontificem, & Romanam Curiam ab omni specie mali abstinere: ac proinde ab specie venalis beneficiorum concessione. Respondetur tunc & imperitum vulgus in huiusmodi rebus aliquando pretium vocare, quod non tanquam pretium, sed tanquam vicæ subsidium datur. Sic cum quis Sacerdoti factum facienti elemosynam porrigit, dicit se pro Missæ sacrificio pecuniam soluere, & tamen non est, quod hunc morem eiu bique receptum damnemus: neq. enim est Missæ pretium, aut merces, quod pro Missæ sacrificio datur, sed tantum elemosyna, vel laboris stipendium, quod Sacerdoti tribuitur, vt habeat vnde honeste, & commode sustentetur. Ad eundem profusum modum Romano Pontifici annata soluitur, non tanquam beneficij Clerico collati pretium, aut tanquam merces Papæ conferenti debita, sed tanquam pensio vel debitum laboris stipendium in vita subsidium, vnde necessarij ministri ad vsus Curie Romanæ sustentati queant. Dices: vel gratis inferuire debent, vel aliunde, præterquam ex beneficij fructibus sustentari, vt omnino mali species, & occasio præcidatur. Respondeo, neminem suis stipendijs militare, & dignum esse operarium mercede, ac cibo suo, alioqui rati proculdubio inuenirentur ministri, qui Romanæ Curie gratis inferuirent, & fortassis inde plura, & gratiora in commoda nascerentur: nec Papa tot ac tantis opibus abundat, vt possit Romanæ Curie ministros honeste, & commode sustentare. Ex quo fit, vt Cosmas & Duareus imprudenter temereq. annatam condemnare videantur. At quanto his cautius, & moderatius Ioan. Andr. se habuit, qui rationem potius, ac modum indicare maluit, quo ad incommoda tollenda, suo iudicio, possit Romanæ Curie necessitatibus facilius, & commodius prouideri, quam annatam damnare. Postremo, quamuis in veteri Hebræorum populo, iussu Dei & proinde iure diuino, Levitæ, & Sacerdotes ex decimis, decimam summo Sacerdoti soluerent; non inde tamen fit, vt iure diuino ex fructibus beneficij, decima pars Romano Pontifici debeat. nam veteris legis iudicia, & ceremoniæ Christi morte sunt abrogatæ. Nihilominus tamen possunt Rom. Pontifices ius condere, quo certa pars, pensio, vel fructus ex beneficijs sibi, iussu de causis, soluantur.

Ex dictis etiam perspicitur, im merito Panormitanum tanquam Simoniæ damnasse, si quid Romanus Pontifex ab Episcopo, vel Abbate, cui Ecclesie præfaturam concedit, accipiat: nec enim pecuniam exigit, vt beneficij collati pretium, sed in subsidium ministrorum, quorum opera, industria, & labore vitur, quod die. Neq. dicit Panormitanus, temporale ab spirituali nequaquam hac in parte seiungi posse: nihil enim Papa hic vendit nec spirituale, nec temporale; sed beneficium duntaxat conferit, cuius certos fructus sibi referuat: sicut etiam aliorum gratia solet quotidie referuare. Deinde id solum Panormitani argumento concluditur, vt Papa, quemadmodum

gratis spirituale dar, iure quoque gratis debet, quod est in beneficio temporale necessario cum ipso spirituali iure coniunctum, quod est dicere: sicut Clerico vendere non potest Ordinem quem confert, sic nec mercedem omnino illi ob sacrum Ordinis ministerium debitam. Ac proinde nequit Papa ius a iuri in beneficio conferre, & subtrahere mercedem, aut proportionem ipsi necessariam ad vitam: bene tamen, quo suis alios fructus vite minime simpliciter necessarios potest alteri reservare. Quin & ipsius Clerici consensu, cui beneficium confertur, potest portionem fructuum vite necessariam subtrahere, quia Clericus sponte potest suo iuri cedere.

Secundo queritur, An vbique, hoc est, in omnibus Christiani orbis Ecclesijs solvatur Annata? Respondeo, extare Constitutionem Nicolai V. quae incipit: *Ad sacram Petri sedem*, in qua constituitur, ut in Germania Cathedralibus Ecclesijs, & Canobijs virorum duntaxat, solvantur pro annatis ex fructibus primo anno colligendis a die vacationis, summa pecuniarum in libro Camera Apostolicae taxata: quae communia servitia dicuntur. De cetero Dignitatibus, Personalibus, Officijs, Beneficijs Secularibus, vel Regularibus, quae auctoritate Apostolica conferuntur, solvantur medij fructus iuxta estimationem taxari solitam a tempore professionis intra annum. Et quod debitum huiusmodi in successorem non transeat. In Gallia vero primo Pragmatica sanctio, in Bituricensi Conventu, auctoritate Caroli VII. huius nominis Francorum Regis constituta approbavit, quod Synodus Basiliensis sessione vigesima prima, de annatis decreverat in hunc modum: *Sacrosancta Generalis Synodus Basiliensis in Spiritu sancto legitime congregata, vniuersalem Ecclesiam representans, ad perpetuam rei memoriam statuit, quod iam in Curia Romana, quam alibi, pro confirmatione electionum, admissorum, postulationum, presentationum, provisione, collatione, dispositione, electione, postulatione, praeservatione, etiam a laicis faciendis instituti, ne, in installatione, & investitura de Ecclesijs etiam Cathedralibus, & Metropolitans, Monasterijs, dignitatibus, beneficijs, officijsque Ecclesiasticis quibusvisque: nec non Ordinibus sacris, & benedictione, & pallo. De cetero nihil penitus ante, vel post exigatur ratione litterarum, bullae, sigilli, annatarum communium, & minutarum, seu viciorum primorum fructuum, depozitorum, aut sub quocumque alio titulo, colore, vel praetextu cuiusvis consuetudinis, privilegij, vel statuti, aut alia quavis causa, vel occasione, directe, vel indirecte solum Scripturis, Abbreuiatoribus, & Registratoribus litterarum seu minutarum pro ipsorum labore competentis solario soluendo. Hinc autem sacro Canonis si quis exigendo, dando, vel promittendo, contrahere quid praesumpserit, peccatum incurrat aduersus Simoniacos infidelitatem, & in ipsis dignitatibus ac beneficijs, aliter obtentis nullum ius, ac titulum acquirat. Obligationes quoque promissiones, & censuras, ac mandata, & quicquid in prauidicium decreti huius saluberrimi fieri contingerit, nullas obineat vires, atque omnia irrita censentur. Et si (quod absit) Romanus Pontifex, qui praeter cetera, vniuersalium Conciliorum exequi, & custodire Canones debet, aduersus hanc sanctionem aliquid faciendo, Ecclesiam scandalizet. Generali Concilio deferatur. Haec ibi.*

Sed hoc Basiliense decretum, quatenus Pontificis & Romanae Curiae auctoritati nonnihil derogare videtur, ratum & firmum non est: nec est, cur Duarenus, & Gomas illud magnificent: nec itidem est, quod mirentur, si iuris Pontificij Doctores plerique testentur id, quod Modestinus Iureconsultus docuit, legem Iuliam de ambitu, Romae locum non habere, quodiam sicut Magistratum creatio ad Principis curam pertinet, non ad populi fauorem: sic etiam leges, & decreta de Simonia iure tantum Canonico interdicta, in Pontifice Romano, cuius in Ecclesia summus est Principatus, locum non habent.

CAP. XIII

De Vestigialibus ex beneficijs pendi solito, quod vulgo quinquennium appellant.

A Nimaduertendum est, Hoc genus vestigialis, siue pensionis, originem ex annatis traxisse: vnde cepit etiam introduci vlt, & consuetudine Curiae Romanae, & deinde Constitutionibus Pontificijs confirmatum est. Quis vero primus Pontifex hoc pensionis genus solui iuuenit in Ecclesia, mihi quidem certo non constat. Verisimile autem videtur, primum fuisse huius nominis Paulum II. Cuius extat Constitutio de quinquennijs ex beneficijs soluentibus soluentibus, sic incipiens: *Decretum Romanum Pontificis.*

Primo queritur, Quodnam genus vestigialis siue pensionis quinquennium appelletur, & cuius rei gratia sit institutum? Respondendum est, quinquennium esse introductum in locum Annatae: nam beneficia saepe auctoritate Pontificia annectuntur Collegijs Clericorum secularium, vel Religiosorum, adolescentium Seminarijs, Hospitalibus Domibus causa pietatis extractis: quae quidem amplius non vacant, quoniam vniuersitas non moritur. Vnde elapsis quindecim annis a tempore quo sunt beneficia his Communitatibus coniuncta, solvantur Romano Pontifici, & eius Apostolicae Camerae, siue Pontificio Fisco integri fructus vnus anni, vel saltem dimidia eorum pars, ac propterea quinquennium, est pensio, quae decimoquinto quoque anno, Rom. Pont. soluitur ex beneficio gratia alicuius Communitatis, vel Collegij dimisso, & antea. Nam quia vniuersitas perire non solet, beneficium certae Communitati coniunctum, & adhaerens, fingitur decimoquinto quoque anno vacare, & denuo conferri, & ideo exactis quindecim annis, solvantur Pontifici fructus vnus anni, vel dimidia eorum pars, perinde, ac si beneficium vacaret, & collatum denuo altari esset, ne Pontificij ministri ob perpetuam beneficiorum, cum huiusmodi Collegijs coniunctionem, annatae fructibus fraudarentur. Secundo queritur, Ex quibus beneficijs Communitati coniunctis quinquennium debeatur? Respondeo, ante Sixtum V. solui solitum fuisse ex beneficijs auctoritate Apostolica alicui Communitati, siue Collegio coniunctis: Postea vero addita est ab eodem Pontifice Constitutio, qua sancitum est, ut quinquennia soluantur ex quibuslibet beneficijs dimissis, & vnitis causa alicuius Collegij, vel vniuersitatis auctoritate Legatorum, vel Nunciorum Apostolicorum, vel etiam Ordinatorum cuiusvis loci.

Tertio queritur, An id genus pensionis nonnulla Simonia saepe vitetur? Respondeo, minime, quia in locum annatae successit, Annata vero omni Simoniae vitio liberam esse diximus ex parte superioris. Ob ieres, Collegia, quorum causa beneficia sunt annexa, vel dimissa, coguntur soluere decimoquinto quoque anno dictam pensionem: ac videtur a ratione alienum, ut quis ex suo beneficio, tam ante legitime acquisito soluat pensionem? Respondeo, nullam fieri hac in parte iniuriam Collegio, Seminario, vel Communitati, quia perinde est, ac si decimoquinto quoque anno beneficium vacaret, & denuo conferretur. Item posset Pontifex Collegio beneficium annectere ad tempus: posset & pensionem imponere in singulos annos soluendam. Postremo, contra aequitatem non est, ut beneficium Collegio conferatur, reservante iustus de causis Rom. Pont. fructus decimoquinto quoque anno colligendos: nam beneficiorum bona sunt bona Ecclesiae: ergo potest Pontifex ea conferre reservatis fructibus certorum annorum.

Quaeritur, An quinquennium solui debeat ex quibusvis beneficijs in perpetuum vnitis, & annexis, t. g. aliquando beneficium annectitur certae Ecclesiasticae dignitati, veluti Praepositurae, Decanatus, quo fit ut quemadmodum dignitas est perpetua, ita beneficium illi in per-

peruam adherens? Respondeo, Pontificias Constitutiones de quinquennio soluendo, hæcenus edictas locum habere tantum modo in beneficijs quæ annexantur Collegijs, Capitularibus, quæ vocant, Conuentibus, Societatibus, Congregationibus & generatim quibuslibet locis causa communis pietatis extractis. Atqui Pontificia, dicit aliquis, Constitutiones decreuerunt, ut quinquennium soluatur ex beneficijs in perpetuum non amplius vacaturis. Tale autem beneficium non habetur quod est vnitū dignitati: nam licet sit in perpetuum annexum, vacare tamen solet vna eum ipsa dignitate cui annexum, & adheret.

Quinto queritur, An quinquennium summo Pontifici debeatur ex beneficijs, quæ ante Martinum V. fuerunt Collegijs annexa, & conuincta? Respondeo, in Constitutione Pauli II. solum præcipere Pontificem, ut quinquennium soluatur ex beneficijs vnitis post Martinum V. locis causa pietatis extractis. Sed extat alia Constitutio Pauli III. quæ incipit, *Decens esse*: qua decernitur, quinquennium deberi ex omnib. beneficijs cuiuslibet loco, Collegio, vel Communitati ante Martinum V. annexis.

Sexto queritur, An quinquennium soluendum sit ex beneficijs Collegio vnitis, sed in distributiones quotidianas conuersis: item, An debeatur ex beneficijs vnitis, ad ius tamen Patroni laici pertinentibus. Præterea, An etiam ex beneficijs vnitis loco, Collegio, vel Congregationi, priuilegio, vel aliquo alio speciali iure exemptis? Respondeo ex omnib. hæc beneficijs, siue Sæcularia sint, siue Regularia, siue Manualia. siue sæcra, quinquennium deberi; id enim aperte constat ex ipsis sanctionibus. Pontificijs de soluendo quinquennio constitutis.

Septimo queritur, An cætera alia Pensionum genera, quæ solui solent in Curia Romana pro diplomatis Pontificijs habendis, ab omni Simonie labe sint libera? Sciendum est, in Curia Romana, antequam Pontificia diplomata concedantur, quibus beneficiorum possessionem consequuntur ij, quibus sunt auctoritate Apostolica collata, multa solui, quæ vulgus appellat taxationes, compositiones, communia seruicia: quæ nonnulli damnant, & improbant, eo quod Simonie speciem habere videantur, ac si pecunijs beneficia nundinentur, qui impetrant cum tamen gratis dari deberent.

Cæterum libera sunt hæc à Simonie crimine, quia dantur tanquam stipendia ministro: um in Curia Romana laborantium. Possunt quidem in his pecunijs exigendis & accipiendis sic in alijs reb. humanis, abusus irrepere, & vitia contingere, non nego; vt si ministri auari, & laici cupidi, immoderatas pecunias exigant: si minus aliqui idonei, & apti Clerici, quod pecunias habent, ad beneficia delignantur: si digni, & idonei, quia pauperes sunt ideo negligantur, & à beneficijs excludantur, si ecclesijs præficiantur, qui plus pecuniarum obtulerint, vel à quibus plus lucri expectatur, & alia generis eiusdem. At propter abusus hominum, male scilicet vtentium rebus aliqui per se bonis, res ipsæ damnandæ non sunt: sed abusus, si qui irrepserint, submouendi, & præciendi.

CAP. XIV.

De alijs quibusdam, quæ beneficiarij, ratione sui muneris, & officij, præstare iure coguntur.

PRIMO queritur, An omnes in vniuersum Beneficiarij pensum precationum, quæ horæ Canonice nominantur, ex soluere debeant? Hanc questionem supra suo loco diluimus, cum de Horis Canonicis ageremus, *par. i. li. 10. cap. 3.*

Secundo queritur, An Clericus Ecclesiam Parochialem adeptus, debeatur fieri Sacerdos intra annum, à die, quo

professionem estactus, computatum. Item, An omnis Beneficiarius intra certum tempus iure cogatur cum Ordinem suscipere, quem beneficium requirit? Hæc etiam duas questiones supra diluimus.

Tercio queritur, An Beneficiarius etiam solis minoribus Ordinibus initiatus, deferre debeat primam Clericorum tonsuram? Respondeo, debere. *e. Ioannes. de Cleric. tonsur. §. ca. 1. De Bigamis, in sexto.* Quæres, An qui eam non gestat, lethaliter delinquat? Respondeo, grauius peccare, iuxta communis opinio. nam Canones, & Decreta Pontificum id grauius, & seuerè præcipiunt: & in eos qui non parent admoniti, grauem poenam constituunt. Sed qualem tonsuram Beneficiarius debet deferre. Respondeo, quam prouincie mos patriæ, vel gentis approbat, & fetuat. Olim enim Clericorum in lumina capitis parte capilli radebantur, & ab inferiori parte vsque ad aures tondentur, & capillorum circulus inter vtramque partem pendebat: quæ consuetudo etiam alicubi recinetur. Alii vero solum in vertice capitis raduntur capilli, & deinde totum caput æqualiter tondetur. Sed quæ poena Beneficiarijs aliter facientibus imponitur in iure? Respondeo Sixtum V. Constitutionem edidisse, sic incipientem: *Cum sacrosanctum n. vi. præcipit Pontifex, vt omnes Beneficiarij tonsuram Clericorum gestent: alioqui sine vlla monitione, citatione, iudicis decreto, aut ministerio, ipso facto priuati declarantur, ita vt ipsa beneficia vacare dicantur, quæcumque habent. Dubitatur etiam, An Beneficiarij barbam, aut comam nutrire prohibeantur? Respondeo, prohiberi, *e. Si quis, & c. si Clericus, de vita, & honest. Cleric.* Alicubi tamen hoc est consuetudine abrogatum. Solet nihilominus Ordinariorum Constitutionibus, præcipi, vt Beneficiarij presbyteri à superiori labro barbam ita tondent, vt impedimentum non afferat sumentibus, corpus, & sanguinem Domini, cuius sumpcionis non leue aliqui incommodum presbyter pareretur.*

Quarto queritur, An Beneficiarij habitu, & veste Clericorum vti communi iure cogantur? Respondeo, cogi eos habitu vti honesto, & moderato, quem Clerici deferre consueuerunt. *e. Clerici, de vita, & honest. Cleric. Clem. Quoniam, eod. tit.* Quæres, An lethali crimine se obstringant ii Beneficiarij, qui solitam Clericorum vestem non deferunt? Respondeo, eos grauius peccare, nisi iustam allunde habuerint excusationem. Clementina nuper allata, fiti etiam perceptione ad sex menses priuatur simplex beneficiarius, qui sine iusta, & debita causa gestat vestem virgatum, vel partitam, id est, diuersis coloribus distinctam. Qui vero beneficium curæ animarum conuictum, vel dignitatem, vel Personatum habens eodem vestis genere vtitur, priuatur fructibus ad annum obtinendum efficitur ineptus. *Ac vt docet Siluester verbo, Clericum. 2. nu. 2. versic. Tertio peccat.* si Beneficiarius sine iusta causa, veste virati viridi, vel rubro colore affecta; lethalis peccati reus est, nisi aliud Magistratus honoris, vel publici alterius muneris, & officij ratio postulerit. idem, inquit, iuris est si vestem admodum pretiosam deferre consueuerit: qualis esset, si omni ex parte serica esset. Constitutionibus Ordinariorum sancti i solet, vt Clerici sacris Ordinibus initiati, aut beneficium habentes Ecclesiasticum, vtantur veste tam exteriori, quam interiori, talari, hoc est, vsque ad talos demissa, & nigri coloris: vt abstineant itidem a caligis laicorum more confectis, aut crepidis inaniter incisis, sed simplicibus, & integris vti debent: Ne gestent camisas ad manum, vel collum arte elaboratas, aut crispas, aut vt vulgus dicere solet, lactucatas: Item vt pallium habeant Clericorum Ordini conueniens, quo vtatur contra pluuia, & frigoris incommoda, & semper cum talari tunica: & vt pileis itidem simplicibus vtantur. Præterea, vt abstineant à pretiosioribus pellibus, & alijs odorum suauitatibus. Item ab omni mulæ, aut equi instrumenti vsu, quale solet esse ornamentum aurum, argenteum vel ferreum.

Extat etiam Constitutio Sixti V. cuius initium est:

Cum sacrosanctum; in qua præcipitur, vt omnes beneficiarij, autius habentes ad beneficia Ecclesiastica, deferant vestem, & habitum Clericorum: hoc est, vt ibi dicitur, tales vestes. Alii vero facientes priuatim ipso iure, & bñq; vltima alia iudicis sententia, & declaratione, omnibus beneficijs, quæ obtinent; & e Romano Pontifici referuat.

Quinto quaeritur, Nunquid liceat Beneficiarijs, vbi id est consuetudine receptum, alio genere vestis, quam talarii vti? Glossa in c. pen. in verbo; *Deiuratus, de vita & honestate Cleric.* docet in genere vestium seruandam esse consuetudinem locorum, vnde quidam aiunt, si alicubi consuetudo vigeat, vt Clerici eodem genere vestis vtantur, quo laici, eam esse seruandam. Ita vt Clericus tunc habitum Clericorum deferre videatur, cum vtrius vestis honeste comparatur: & qua ceteri Clerici prouinciae, vel loci vti consueuerunt. Alij vero dicunt, eos Clericos habitum Ordini Ecclesiastico conuenientem gestare, qui vtuntur eodem genere vestis, quo Scholastici honeste incedentes, si id usu receptum sit, vt Clerici ea veste induci incedant. Meo certe iudicio, habitus Clericorum, quo vti tunc debent, est talaris vestis, & nigri coloris, tam exterior, quam interior. Cæterum consuetudo moribus vtrius recepta, pro loco & tempore, plurimum in parte. Iuri derogare potest: quia vestium genera, pro ratione locorum, & temporum maxime variantur: ita vt pro more patriæ, & loci etiam in Clericis Beneficiarijs, pretiosæ vestes licite deferantur.

Sexto quaeritur, Vtrum Beneficiarius beneficium obtinet, quod ipsi ad vitam sufficiat, aliud simile, vel diffinitum habere simul queat tuta conscientia. Hanc quaestionem diluimus supra, cum de pluralitate beneficiorum ageremus, videlicet li. superiori. c. 10. q. 2. & c. 14. q. 4.

Septimo quaeritur, An Beneficiarius soluere iure cogatur pensionem auctoritate Rom. Pont. beneficio impolitam causa alterius, in cuius subsidium est referuata. Sciendum est, sæpe contingere, vt quis suum beneficium coram Pontifice Romano deponat, referuata sibi annua pensione ex fructibus beneficij dimissi, quotannis percipienda; & soler Romanus Pontifex talem pensionem dimittendi referuare, pœna constituta in eum, cui dimissum beneficium confertur: vt si ad tempus constitutam pensionem non soluerit, sit ipso facto a priorum communione semotus, & beneficium priuatus: & ei qui beneficium dimisit, ius & facultas conceditur, vt auctoritate sua, beneficij resignati, vel dimissi possessionem apprehendat: quod ius appellatur vulgo soler regressus, accessus, vel ingressus ad beneficium, de quibus Mandos. in Praxi Signatura gratia, in verbo, *regressus & accessus*.

Octauo quaeritur, An regressus ad beneficium concedi solet Pensionario etiam extra causam referuationis? Sciendum est, eum quis coram Romano Pontifice, vel Ordinario loci suum beneficium dimittit, & deponit, vulgari loquendi modo dicitur ille resignare, cedere, vel renunciare. Cum quis igitur coram Romano Pontifice beneficium resignat, hoc est, deponit, ne magnum egestatis detrimentum patiat, ei Papam certam pensionem ex fructibus beneficij alteri collati referuat. Vnde is cui beneficium dimissum conceditur, cogitur pensionem soluere, dimidiam quidem partem post sex menses exactos, & alteram partem dimidiam post alios sex menses, quod si pensionem non soluerit ad tempus constitutum, datur libera facultas ei, qui beneficium dimisit, apprehendendi possessionem beneficij dimissi.

Est igitur quaestio, An regressus solum concedi solet ob causam resignati, hoc est, dimissi beneficij? Gigas de pensionibus q. 99. n. 22. ait, solum esse in Curia Romana usu receptum, vt regressus concedatur, cum pensio non soluitur ea beneficio, causa alterius resignato, vel cum aliquis cedit iuri, liti, vel cause gratia alterius simul litigantis. Sed verius est, quod testatur Mandosius in Praxi Signatura gratia, in verbo (*Regressus*.) *prope finem*, regressum concedi solum esse etiam extra causam resignationis: nam gene-

ratur concessio solet, quotiescunque pensio gratia alterius in beneficio constituitur: datur enim potestas Pensionario beneficij possessionem apprehendi: quando cumque ad tempus constitutum pensio non redditur, imo etiam quando cumque is qui pensionem soluere debet, instat vt pensio ad maiorem summam reducat, siue vt pensio tanquam nulla reuocetur. Sic Mandos. loco citato. Et ita habet clausula talium pensionum referuatarum: *Nonnon dicto, & vel aliquo ex successoribus in dicto beneficio in solutione dicto beneficio in solutione dicta pensionis deficiente, seu illam ad maiorem summam reduci, vel inuaditari petente, &c. licet eidem P. liberum habere regressum, accessum, & ingressum, ipsiusq; corporalem possessionem perso, vel aliam, seu alios propria auctoritate libere apprehendere &c.*

Quæres, An Ratio, vt quis pensionem non soluit, beneficium amittat? hoc est, an sit ipso iure beneficio priuatus, an vero sit iudicis sententia priuandus? Hanc quaestionem tractat Gigas de Pensionibus quaest. 7 & Respondeo, pensionem solui debere ad sex menses, quibus exactis Beneficiarius eam non soluens, in excommunicationem incurrit: in qua, si ad triginta dies post sex menses computandos persistit, beneficio est priuatus, & eo ipso vacare intelligitur: & tunc regressus locum habet, nec vlla est opus iudicis sententia, qua declaratur, eum talem pœnam contraxisse, sed propria auctoritate licet Pensionario beneficij possessionem nancisci.

Quærat aliquis, an saltem, vt regressus locum habeat, necesse sit, vt Pensionarius beneficium petat? Respondeo, id esse necessarium: quia cum regressus sit contra Beneficiarium concessus fauore, & gratia ipsius pensionarij sit, vt si pensionarius suo iure sponte cedat, Beneficiarius suum beneficium iure retinet, ex quo efficiatur, vt quando cumque beneficiario pensionem denegante, pensionarius expresse, vel tacite remittit pensionis solutionem, locum non habeat regressus; Hic autem regressus vbiq; vim, & firmitatem habet, & admittitur, præterquam in Francia.

Nono quaeritur, An hæc pœna locum habeat in eodem, qui in beneficio succedit, v. g. Titus Beneficiarius soluere debet annuam pensionem Caio; alioqui ius habet Caius contra Titium, sed deinde obitu Titij succedit in beneficio Seius: Quæritur, an Caius idem ius habeat contra Seium, quod contra Titium habebat? Respondeo: quod ad pensiones attinet à Titio minime solutas, nihil iuris habet Caius contra Seium, eas enim Seius non debet; quod ad excommunicationem vero, priuationem beneficij, & regressum ob pensionem denegatam, idem ius profertur est Caio contra Seium, quod contra Titium, hoc est, dicitur, si eius ad sex menses Caio pensionem non soluit, vinculo excommunicationis obstringitur, & beneficium priuatur; & Caius triginta diebus lapsis, iure potest beneficij possessionem nancisci.

Decimo quaeritur, An si Titius beneficium sibi collato soluere Caio debeat annuam pensionem centum aureorum, & soluat tantum quinquaginta, alijs quinquaginta denarijs, Caius iure queat ad beneficium redire, quod Titij causa dimiserat? quod est quaerere, An ius pensionario concessum redeundi ad beneficium ob pensionem sibi constituto tempore denegatam, locum habeat non solum quando tota pensio, sed etiam quando pars aliqua soluta non sit. Respondeo locum habere: quia si Titius qui debet centum reddere, soluat tantum modo quinquaginta, pensionem debitam non soluit: ac proinde in pœnam incidit constitutam.

Vndecimo quaeritur, An Caius, cui referuatur pensio viginti aureorum ex duobus Titij beneficijs perceptis, ita vt sit percepturus tredecim aureos ex Canonico, quem Titius obtinet, & septem alios aureos ex alio beneficio simplici, ius habeat possessionem vtriusque beneficij capessendi, si debita pensio ei soluta non sit? Respondeo habere, quia in vtroque beneficio est pensio constituta.

CAP. XV.

A quibusnam Beneficiarius se continere debeat, ne beneficium amittat.

Annotandum est quibusdam rebus esse iure communi beneficiario interdictum, sicut etiam Clerico ad sacros ordines promotio. In utroque enim vitæ, & morum probitatem, & honestatem Canones requirunt.

Interdicta igitur est in primis Beneficario militia, ut constat cap. Nimum. cap. Cum à Iudæis. cap. Quicumque Clericus. c. Clerici. c. Quicumque ex Clero, 23. q. 8. unde Beneficiarius miles effectus, & ad bellum progressus, & in eo pugnans, hoc ipso beneficium dimittere creditur. Quares, an Ecclesia pro derelicta habeatur eo ipso precise quo Beneficiarius sic miles? Glossa in capit. qualiter. de Cler. non resid. sentit pro derelicta haberi, ita ut Ordinarius iure possit eam Ecclesiam alteri conferre, nec ad id opus esse alia monitione, citatione, aut priuatione. Sic ceteri Iuris interpretes in capitulo ex tua. de Clero. non resid. eadem questio est, cum quaeritur, an Clericus minoribus ordinibus initiatus, si miles fiat, eo ipso Clericorum privilegia amittat. Innocentius cap. 1. de Apostatis censet non amittere, nisi in bello pugnet, arma tractet. ceteri teste Abbate cap. ult. de Clero. coniug. aiunt illum amittere. Certe si fiat miles ea lege & conditione, qua olim iure civili milites fieri solebant, ipso facto amittit, nam ut Glossa docet in l. Milites 2. ff. ex quibus causis Maio. olim milites cingulum militare accipiebant, & iurabant se pro Repub. pugnaturus: quod Clericis facere non licet.

Prohibetur etiam Beneficiarius arma deferre. ca. Clerici arma. de vita & honesta. Cleric. quod locum habet in omni genere armorum, quibus homines uti consueverunt ad offendendum, & laedendum alios; secus de armis, quibus quis vitur ad se tuendum & defendendum: nam fas est Clerico armis vitam suam tueri, si quis per vim in ipsum irruerit, ut docet communis opinio. Fas itidem est suorum, vel externorum etiam innocentum vitam defendere, teste Pan. in c. Clerici. citato n. 3. de vita & honesta. Clericor. Dubie tamen questio est, An Clerico liceat armis uti ad res, & bona sua defendenda: sed eam dubitationem suo loco diluemus. Quo fit, ut si beneficiario sit transeundum per loca, in quibus latrones, & hostes insidiantur, depraedantur, & interficiunt, aliaque perpetrant huiusmodi mala, ei liceat arma gestare. Prohibetur quoque Beneficiarius, sicut Clericus in Sacris Ordinibus constitutus iurare coram Iudice seculari: nisi iustus à Iudice Ecclesiastico. cap. Nullus. 12. q. ult.

Item Beneficario nec licet Aduocati munere, fungi apud civiles & profanos Iudices in negotiis profanis, & secularibus nisi in quatuor casibus, videlicet vel causa defendendi se, vel secundo Ecclesiam suam, vel tertio eos, qui in iure miserabiles personæ vocantur; quales sunt ij, qui per se, vel per alios id facere nequeunt. capit. Clerici, & in capit. cum Sacerdotes, de postulando, vel quarto causa defendendi eos, qui sunt sibi sanguine coniuncti. Antonius in c. ex parte Decani, c. Nonnulli, de Resc. Angelus in verb. Aduocatus n. 5. Silu. eo. ver. b. Quarto utrum, Panorm. in c. 1. de Postul. Porro coniuncti sanguine, intelliguntur vsq; ad quartum gradum. Angelus loco cita. secus vero est apud Iudices ecclesiasticos. Inno. c. 1. de Postul. Silu. in eo loc. cuius supra meminimus.

Præterea beneficiarius procurator esse non potest in iudicio, in his, quæ ad causas criminales, siue civiles spectant, nisi tantum pro se, vel pro ecclesia sua, vel pro sibi coniunctis, vel pro miserabilibus personis. Prædicti Auctores loc. supra cit. Non possunt itidem beneficiarij esse famuli, vel ministri laicorum, nec procuratores eorum, etiam extra Iudicium. Abbas in c. Sacerdotibus, ne Clerici, vel Monachi.

Prohibetur etiam Beneficiarius alea ludere. c. Clerici of-

ficia, de vita & honesta. Clerico. Porro alea ludus intelligitur is, in quo magis casus valet, quam industria, vel ingenium ludentium. Unde alea ludus comprehendit omnes ludos, qui pendenti casu accipiunt. extrat Titulus in Iure civili ff. de alea lusu, & Aleatorib.

Non licet Beneficario fungi munere, & officio macellarij, tabellionis, histrionis, aliorum vilium opificum. Cl. 1. de vita & honesta. Cler.

Beneficiarius quoque prohibetur sententiam sanguinis per se ferre, aut præcipere, ut alius ferat, aut consilium dare, aut litteras dictare, vel scribere, c. sententiam, Ne Cler. vel Monachi.

Porro sententia sanguinis est, quæ fertur, ut quis, vel morte, vel membri alicuius amputatione muldetur. Non potest itidem præfens esse, vbi talis poena Iudicis officio executioni mandatur. Cap. sup. cit. An vero contrahat irregularitatem Beneficiarius, si interfit, dubium est. Sed Respondet cum Glossa. & Inno. Hostiensis. & Abb. in eo. c. si solum præfens adfit, non contrahet: verum peccare, si interfit sine vlla rationabili causa, sola voluntate, quia facit contra præceptum ecclesiæ: & poena arbitraria pollet molestari. Cum beneficiarius autem sua præsentia prædictam Iudicis sententiam quasi auctoritate approbat, atque confirmat, sic irregularis, Innocentius & Panormitanus in eo. cap.

Prohibetur quoque Beneficiarius canes, & aues nutrire, vel habere ad venationem, vel aucupium c. 1. & 2. de Clerico venatore, & Glossa in ca. Qui venatorib. dist. 86. quibus in locis dicitur: Episcopum, Presbyterum, aut Diaconum canes aut accipitres, aut huiusmodi ad venandum habere non licet, quod si quis talium personarum in hac voluptate sapienter detentus fuerit: si Episcopus fuerit, tribus mensibus à communione: si presbyter, duobus: si Diaconus, ab omni officio suspendatur.

Ad hæc Clerico interdicitur negotiatio, ca. ult. de vita & honesta. Cler. c. 1. & 2. Ne Cler. vel Monach. Sed quid negotiationis nomine canones & Iuraintelligunt? Respondet, cum Antonio & Abb. c. ultimo, de vita & honesta. Cleric. eam solum negotiationem intelligi, qua quis rem quampiam emit, vt eandem non mutatam postea vendat. Unde non est interdictum Beneficiarijs animalia nutrire, & postea vendere, vel ex lana, vel filo, vel panno, arte, & industria confecto lucrum querere. Idemque dicendum, si ex argento, vel auro aliquid arte elaboratum vendiderit. tunc enim ex artificio, non ex negotiatione lucrum comparat, quod est licitum Clericis. Glossa 14. quæst. 3. in summa. ex ca. Cler. dist. 91. & c. 1. 21. q. 1. & c. nunquam, de consec. dist. 5. & Glossa in c. Canonum. 14. quæst. 4. Pari ratione si quippiam ex suo patrimonio, vel ex beneficij fructibus habuerit venale.

Secundo quaeritur; An liceat Beneficario, non per se, sed per alium negociari? Sit exemplum: Titius Beneficiarius habet ex patrimonio pecunias, quaeritur, an ei fas sit eas mercatori tradere, vt negotiationi exponat. Similiter, An tuta conscientia possit cum fratre suo laico, cognato, vel amico societatem inire, ita vt ipse pecuniam in commune conferat, sed solus laicus negocietur. Præterea, Religiosorum Cœnobium ex suis redditibus, & bonis pecunias colligit, An liceat eas mercatori ad negotiationem conferre? Respondet, cum Medina tractatu de reb. restitu. en. q. 31. Canones, & Iura solum prohibere, quo minus Beneficiarij, vel Clerici sacris Ordinib. initiati per se negocientur: eo quod negotiatio eos minime deceat. Porro Beneficiarius si ter admonitus, à negotiatione non desistat, Clericorum privilegium amittit. ca. vlti. de vita & honesta. Cleric. liber & immunis non est à tributis, & vectigalibus auctoritate publica negotiationi impositis.

CAP. XVI.

De modis, quibus beneficia vacant.

Hactenus explicuimus, quor. & quibus modis beneficia acquirantur: quo modo conferuntur, & quid iuris in ipsis Clericis habeat; consequens est, ut exponamus modos, quibus illa amittuntur, & vacant.

Primo quaeritur, *Quid* vacationis nomine in beneficijs intelligatur? Respondeo, vacare beneficium dici, cum omni possessore est desitutum. Eodem fere sensu Iurisconsultus Martianus in l. *Qui casu*, §. *ut ff. Ad legem Iuliam, de vi publica*, vacantem mulierem dixit, pro vidua. Sic etiam vacans locus dicitur, qui caret corpore, cum eo repleri soleat. Obitus igitur Beneficiarij vacat beneficium, quia ipsum non extinguitur, aut perit, sed possessore caret. Penitio vero morte Penitentiarj non vacat, quia finitur, ac desinit: ac proinde dicitur extingui, vti usufructus morte fructuarij.

Secundo quaeritur, *Quot* modis beneficium vacare dicitur? Respondeo, in iure beneficium tunc dici vacare aut factio solum, aut iure solum, aut factio simul, & iure. Factio solum vacat beneficium, quando quis beneficij possessionem amittit, non titulum: At quatuor modis hoc contingit. Primo, quando vi est beneficij possessione Clericus deiecit. *c. Accepto*, §. *c. Olim de rescriptis, spoli.* Secundo, cum legitime electus fuerit coactus beneficium dimittere per merum incussum a populo. *c. Ad aures de his qui vi, metu, & causa finit*, vel per merum Principis, *c. Ad audientiam, eod. tit.* Tertio, cum Clericus beneficium pro derelicto habet, *c. 2. & 3. de Cleric. non resid.* Quarto, cum quis in beneficio sibi collato nondum consentit. *c. si tibi absenti, de prob. in 6.*

Tunc vero solum iure vacat beneficium, quando auctoritate Canonis, & iuris, aliquis ita beneficio priuatus est, eo quod quispiam fecerit, vt sine monitione, sine citatione, & sine vlla alia sententia priuationis possit illud ordinarius conferre: quamquam is, qui ipso iure priuatur, possideat factio beneficium. *Ex c. Licet Episcopus secundum de proben. in 6. & c. Cum nostris. de concess. proben.* Factio & iure beneficium vacat, cum quis illud deponit, & nondum est alteri collatum, vel cum obitu Beneficiarij vacat.

Tertio quaeritur, *Quot* modis beneficium vacet ipso iure? Respondeo, tribus modis. Vel enim vacat ex derelicto Beneficiarij, vel ex quasi derelicto, vel sine vilo derelicto, vel denique morte naturali, vel ciuili. vnde Glossa in *6. si propter ius de rescriptis, in 6.* enumerat breuiter octo modos, quibus beneficium ipso iure vacat, videlicet, Per mortem naturalem Clerici: Per ingressum eius in Religionem: Per promotionem ad aliud secundum beneficium, quod simul cum priori haberi iure non possit: Cum quis itidem non est promotus intra annum ad Sacerdotium, quod requirit beneficium: Per translationem ad alteram Ecclesiam: Per resignationem: & per depositionem sic vulgo appellatam.

Quarto quaeritur, *Quot* modis beneficium vacet sine derelicto beneficiarij? Respondeo, in primis vacare beneficium per obitum beneficiarij: quia mors corporis omnia huius vitae vincula dissoluit. Deinde vacat beneficium per ingressum Clerici in Religionem: ingressum autem in Religionem Canones appellant professionem religiosae vitae expresse, vel tacite factam in aliquo Religiosorum Ordine approbato. *ca. beneficium, de Regularibus in sexto. c. ex transmissa, de renunc. c. Consalduis. 17. q. 2.* nam eo ipso, quod Beneficiarius Religionem professus est, pro derelicto beneficium habere creditur. Tertio vacat beneficium per matrimonium contractum a Clerico *c. 1. & 3. de Cler. coniug. in 6.* Et ita vacat beneficium, vt Ordinarius possit illud conferre, sine vlla monitione, citatione, aut sententia priuationis. Glossa in *cap. 1. De Cleric. coniug.* nam eo ipso quod beneficiarius nuptias contrahit, videtur Eccl-

liam pro derelicta habere. Glossa in *c. ult. De Cleric. non resid.* intelligitur autem matrimonium per verba praesentis temporis contractum, etiam si non fuerit corpus in commixtione perfectum, vt est communis opinio. *Abb. in c. 1. de Cleric. coniug. Rota dec. 26. qua incipit: Si impetratur in neuis.*

Quinto quaeritur, An beneficium iure vacet per matrimonium, quod ex aliquo impedimento ipso iure non subsistit? Respondent, Ioan. Andr. in *c. Ioan. de Cleric. coniug.* Anton Henricus, & Panormit. in *c. 1. de Cleric. coniug.* in eo omnes conuenire, vt dicant, beneficium non vacare, quando ij, qui matrimonium contrahunt, aetatem legitimam non habeant, nec sunt proximi pubertati: Ille vero dicitur proximus pubertati, qui distat solum a pubertate sex mensibus, hoc est, qui vndecim annos, cum sex mensibus compleuit. Glossa in *ca. Continebatur, ver. Prox. de Impub. de spons.* Cum impubes contrahunt, tale matrimonium solum vim habet sponsalium. *cap. 1. de Sponsat. impuber. §. Idem quoque, in sexto:* non item vacat, si ideo irritum est matrimonium, quia beneficiarij contractus consensu in eo deficit propter furorem. *Ioan. Andr. in dist. c. Ioan. quia nec tunc professio Religionis subsistit. c. sicut, de Regul.*

Sed merito dubitatur, An vacat, quando nullius est momenti matrimonium, eo quod post sacros Ordines fuerit initum a Clerico. Ioan. Andr. sibi contrarius, teste Abbate in *c. 1. de Cler. coniug. num. 7.* censet non ipso facto vacare, sed Clericum esse beneficio priuandum Idem sentit Glossa, *cap. 1. de Cleric. coniug. in verbo dimittere:* atque id ipsum sequuti sunt Anton. & Imol. in *illo c. & Decius consil. 166. & Card. in Clemen. gratia, de rescript. q. 17.* & ita iudicatum esse semel in Senatu Parisien. testatur Lopus, *part. 2. Notarij. lib. 3.* sic etiam sentit Petrus Gregorius de *beneficijs. c. 25. nu. 4.* Abbas tamen verius putat ipso facto vacare, & hoc mihi magis probatur: nam tunc Clericus, quantum in se fuit, fecit, & contraxit, nec est quod melior sit conditio, quam qui licite contraxit, *c. Eum qui, de Prob. in 6.* Sic etiam Aufret. *ad q. Tholos. q. 240. Buxi. q. 10. Saphilius de luteris gratia, & instit. Couart. de matrim. par. 2. c. 6. §. 3. num. 4.*

Dubitatur etiam, An beneficium vacet, quando matrimonium est irritum, & inane, quia contractum cum femina consanguinea, vel furiosa, vel aliter Canonice impedita? Duae sunt opiniones: Vna est negantium ipso iure vacare, sed officio, & auctoritate Iudicis Clericum esse beneficio priuandum, *ita Decius consil. 166.* Altera est opinio communi consensu affirmantium, tunc beneficium vacare. Sic Ioan. Andr. Anton. Barbat. & Panormit. item, Iason. Romanus, Imola, quos citat, & sequitur Rebuffus de *pacifica possessori. n. 223.* Sed nunquidnam Clericus suum beneficium recuperat, si eius sponsa, antequam ab ea cognoscat, ad Religionem se conferat, Religiosorum initium professus? Respondeo, aequaquam, quia ius semel extinctum non reuiuiscit, nisi de integro conferatur. *Sic Abbas c. 1. de Cleric. coniug. n. 6.*

Sexto quaeritur, An beneficium vacet per matrimonium, quod est irritum ob defectum consensus in eo ex parte feminae. Ioan. Andr. Zabarella, & alij *c. 1. de Cleric. coniug. §. c. Ioannes. eod. tit.* sentiunt ipso iure vacare, eo quod factis sit Clericum consensus: nam eo ipso peccauit ad nuptias transiens post sacros Ordines, quod si post minores transiit, licet non peccauerit, ac quia quod in se fuit, fecit, nec per ipsum stetit, quominus matrimonium valeat, sed aliunde non valuit, nimirum, quia femina non consentit, tunc vacat etiam beneficium.

Septimo quaeritur, An Episcopi consensu Beneficiarius, beneficium simplex quod ante contractum matrimonium habebat, retinere queat etiam post matrimonium cum puella incorrupta, & virgine contractum. Quidam, vt Abbas, Francus, Goffred. Specul. Philip. teste Panormit. in *cap. Ioannes. de Cleric. coniug.* senserunt posse, sumpto argumento *ex c. Si qui. dist. 32. & c. Quia tua. 12. qu. 1. & Ioannes de Clericis coniug.* Communi tamen omnium con-

sensu

sensu receptum est, id Episcopi auctoritate fieri nequire. *Hofstiensis, Abbas, & Cardinalis in cap. Ioannes, supra citato, & cap. 1. de Cleric. coniug.*

Quaeritur, An auctoritate Episcopi Sacerdos possit ad beneficium redire, postquam doliuit de matrimonio contracto, quod reuera irritum fuit, & inane? Respondeo, in c. sana 2. de Cleric. coniug. Episcopo esse concessum, ut iuris rigorem hac in parte relaxare queat, ea conditione, si Clericus longam poenitentiam egerit, & laudabilem vitam.

Nono quaeritur, quando vacet beneficium ipso iure, ex eo quod Beneficiarius fuerit secundum beneficium consecutus? Respondeo, ex cap. de Multa de praben. & extrauaganti Execrabilis, de Praben. Ioannis 22. cap. cum nostris, de concess. Praben. c. cum in curia. §. de Elect. cap. licet Episcopus, de Prab. in sexto, ipso iure vacare beneficium, quod curam animarum, dignitatem, vel personatum habet, si Clericus secundum obtineat similiter curam animarum, dignitatem, vel personatum praeditum: non tamen si secundum beneficium simplex adipiscatur, quomodo ex numero sit eorum Beneficiorum, quae aliam Beneficiarij praesentiam requirunt. *Staphi. Tract. de Grat. expecta. de ver. mod. vacat. numer. 58.* Quaerit, quando nam primum beneficium vacet, statim ne, ut Clericus secundum est adeptus, an vero post possessionem secundi apprehensam? Respondeo, non vacare, donec Clericus secundi possessionem beneficij absque ulla lite, & controuersia fuerit nactus, hoc est, non vacare primum beneficium, si secundi possessio sit litigiosa, quia statim Beneficiario intenditur ius iure, vel factio de secundo beneficio. *c. licet Episcopus, de praben. in sexto, & c. Commissa, de elect. in 6. nisi per ipsum steterit, quo minus eam adipiscatur.*

Quaerit etiam aliquis, An vacet prius beneficium statim atque Clericus posterioris possessionem consecutus est, an vero necesse sit, ut etiam percipere queat beneficij fructus, aut saltem maiorem partem eorum? Respondeo, non vacare, si nequeat habere fructus ex secundo beneficio, utpote qui forte priuilegio, statuto, vel consuetudine, vel superioris auctoritate, vel alia causa alteri debentur ad tempus, cap. si tibi concessio, de prabend. in sexto, ibi Glossa in verb. vacare. Ioan. Monach. Ioan. Andreas, Dom. Francus, & Panormit. in cap. de multa, de Praben. n. 16. vnde promotus ad Episcopatum, etiam post consecrationem, & possessionem detentum, retinet priora beneficia, si fructus dicti Episcopatus ex causa alteri ad tempus debentur, donec liberi fructus sint. *Glossa in cap. si tibi concessio praedicto.* Item si Papa contulerit Clerico secundum Beneficium his verbis (ut primum vacet possessione secundi apprehensa) non vacat primum, si fructus secundi alteri ad tempus debeantur. *Ioan. Monach. Dominicus, & Francus cap. si tibi concessio, citato: nam possessio sterilis esse non debet, sed fertilis.* Si Legatus itidem excommunicationis sententiam ferat in omnem Clericum habentem duo beneficia in eodem oppido, ea sententia non obstringit Clericum, qui secundi beneficij fructus percipere non potest, quia alteri debentur ad tempus. *Francus in cap. si tibi concessio, nuper allato.* Potest itidem Beneficiarius secundo beneficio donatus, retinere possessionem primi, ratione impensarum quas fecit ex suo patrimonio in primo beneficio, *ca. Quicumque, 12. q. 4. Panor. in conf. 10. vol. 2. & in cap. de multa de praben. n. 15. vnde teste eodem Panormitano ibidem: si Beneficiarius sine testamento decesserit, potest haeres repetere impensas, quas Clericus fecit ex suis bonis in beneficio. Insuper non vacat primum beneficium, si superior noluerit secundi beneficij ademptionem confirmare, & Clericum ad primam Ecclesiam reuocauerit. *Panormitan. in cap. de multa, num. 11. de praben.* si Clericus itidem subito iure calore secundum beneficium acceperit, si statim facti sui eum poenituerit, non propterea vacat primum beneficium: *idem Panor. in eod. cap. nu. 13. de prab. & cap. ex literis, de Divort.* Praeterea si primum beneficium cura animarum careat, non vacat per ademptionem secundi habentis cu-*

ram animarum. *Panormitan. in eodem capitulo, de multa, de praben.* Postremo, si quis dubitet, an vacet ipso iure primum beneficium, tamen si adeptio secundi sit irrita, & inanis? Respondeo, cum *Abbate cap. 1. de Cleric. coniug. n. 8. vacare: quia effectus, & animus in hac parte punitur factio quomodocumque coniunctus.*

Porro huiusmodi beneficij vacationis formula continetur in cap. licet Episcopus, de praben. in sexto, ubi sic habetur. *Licet Episcopus beneficium, quod cum animarum cura tenetur (postquam aliud acceperit consimile, ac ipse possessionem pacificam habuerit, vel per se steterit, quo minus haberes eundem) possit alteri de iure conferri: illum tamen cui consulerit, non debet, et non vocato, cum forsitan possit ius tibi competere retinendi in possessionem ipsius inducere corporalem: Sic ubi vnde quamuis ipso iure beneficium primum vacet, & possit alteri conferri: factio si ab alio possessio retineatur, nequit ab ea deijci, nisi vocatus: quem admodum tamen si quis rem vnam facto detineat, possum eo non vocato, de ea statueret, & ius quod in ea habeo, ad alium transferre. *Qui potest ff. de Reg. iuris, l. qui abernas ff. de contraben. emp. ca. Verberabilis, de prab.**

Aliter tamen est de possessione corporali, quae adimipi cupiam non potest inuito, siue cognitione causa, *l. extat, ff. quod vi, metusue causa. l. si quis in: antum. C. unde vi, possessori exceptio, vel defensio deneganda non est, cum possit eam possessionem multis modis tueri, veluti si exceptio ius sibi competere per dispensationem superioris auctoritate factam, c. de multa, de praben. si item excipiat sibi in primo & secundo beneficio conuenire, quia ad tempus est sibi concessum, ut possit fructus primi beneficij retinere, c. non potest, de prab. vel quod habeat vnum beneficium nomine, & iure commendationis, alterum vero iure tituli, c. qui plures. 21. q. 1. vel quod primum beneficium retineat ratione impensarum, quas in eo fecerit, *ca. quicumque, 12. q. 4.**

Decimo quaeritur, An ipso iure vacet beneficium, ut primum Clericus in eadem Ecclesia secundum beneficium simile adipiscitur? Constant est omnino opinio, vacare. *c. litteras, de concess. praben. & Clem. vlt. de prab. Abb. in c. litteras, de concess. prab. & Siabuleus in Tract. de Gratij expectat. §. tertio forma, n. 7.* Hoc autem locum habet in Clerico, qui secundum beneficium simile sub eodem recto, hoc est, eandem Ecclesiam assequitur, quae locum, si illud, etiam simplex, nec Clerici praesentiam postulat, etiam modicum, quod ad vitam Clerici non sufficit. Communis sententia Doctorum in c. litteras, & c. c. vlt. in 6.

Vndecimo quaeritur, Quando ipso iure vacat beneficium ex eo, quod quis intra annum ad Sacerdotium non promotus? Respondeo, beneficium Parochiale ipso iure vacare, *cap. licet Canon. & ca. Commissa, de elect. in sexto.* Caeterum quamuis tantum de anno transierit, ut intra ipsum nequeat ad Sacerdotium promoveri; nihilominus non vacat nisi elapso integro anno, *cap. praedicto, commissa.* Porro annus incipit computari ab eo die; quo Clericus Parochialis beneficij possessionem, sine lite nactus est, nisi per eum steterit, quo minus adipiscatur, *c. Commissa, de elect. in 6. & Glossa in c. licet Canon, superius allegato.* Non tamen computatur annus, quomodocumque Clericus legitime impeditur, quominus Sacerdos creetur, *c. Commissa, ut puta, si intra annum episcopum non inueniatur, quo Ordines possit accipere: vel in morbo praedictus Episcopum adire non potuit, vel quia episcopus eum ad Sacerdotium promoveri recoluit. *Glossa in c. Commissa, de elect. in sexto, in verbo, (iusto impedimento) vel si post impetrationem beneficij factus est Clericus irregularis, sine ulla sua culpa, & inde ad Sacerdotium promoveri non potuit, ut quia oculum, vel manum amisit, tunc enim nec est compellendus fieri Sacerdos, nec priuandus beneficio. *Glossa in ca. licet Canon, in verbo, Priuatus: secus vero est, si culpa sua factus sit irregularis. *Glossa ibidem.****

Quaerit, An praedicta poena locum etiam habeat in Vicario perpetuo, qui est in Ecclesia Parochiali consti-

curus? Respondeo, habere: *Clemen. de officio Vicarii*: Habet item locum in priori conuentuali, seu claustrali. *Clem. Ni in agro. §. Caterum, de statu monacho.* siue ratione tituli, siue ratione commendationis Ecclesiam obtineat.

Quæres etiam, An habeat locum prædicta pœna in Præpositis, Decanis, vel aliis collegii Canonicoꝝ Præfectis, de quibus loquitur, *c. Cum in cunctis. §. inferiora, de elect.* Respondeo, minime, quia prædicta iura solum pœnam irrogant iis, qui Parochialem Ecclesiam consequuntur: Pœna autem in iure restringitur, non laxari debent, *Glossa in cap. licet. Cano. prædicto in verbo. Parochialis.* Minus quoque locum habet in Episcopis, vel Abbatibus: nec in Archidiaconis, aut aliis dignitatibus curam animarum habentibus, cui scilicet curæ inest iurisdicção in foro exteriori, non autem in interiori foro pœnitentiæ. Nec in Ecclesiis item collegiatis, hoc est, etiam si Parochiales sint. *cap. statuum. de electio. in 6.*

Duodecimo quaeritur. Quando iam ipso iure beneficium vacet per translationem Clerici ad aliam Ecclesiam, vel electione contra Canones facta? Respondeo, eo ipso, quod Episcopus etiam auctoritate legitima ex vna Ecclesia ad alteram transfertur, priorem Ecclesiam vacare, cum primum secundæ possessionem nanciscitur. *Glossa & Doctor in cap. Si quis iam translatus 22. q. 2.* Quod si episcopus auctoritate sua ad secundam Ecclesiam, & sedem se transferat, utramque ipso iure amittit, *cap. Quanto, de Translat.* Item in promotio ad episcopatum, post electionem, confirmationem, & consecrationem, atque possessionem Ecclesie, vacant ipso iure omnia etiam simplicia beneficia, vt docet constans omnium sententia in *cap. Ordinationes, dist. 75. c. Quoniam, dist. 100.* Et satis aperte statutum est in *cap. Cum in cunctis. §. Cum vero, de elect.* Ita vt iure communi sint quatuor necessaria: Electio, Confirmatio, Consecratio, & Possessio. Item, si electus episcopus, vel alius prelatus intra tres menses cõfirmationem non petat, aut per ipsum fuerit, quo minus intra id tempus confirmetur, omne ius, quod acquisierat per electionem, amittit. *cap. Quam sit, de elect. in sexto.*

Præterea, si electus, & confirmatus intra tres menses non consecratur, aut per ipsum stat, quo minus consecratur, ius quod acquisierat, perdit. *cap. Cum in cunctis, §. Cum vero, de elect.* Item, si electus prelatus electioni oblatæ consentit intra mensem non præterit, vel intra tempus ad id sibi constitutum, ius amittit, *c. Quam sit, de elect. in 6. Glossa in Clem. 1. Prælit pendente, verbo, Collata,* testatur in curia Romana vsu esse receptum, vt cum primum episcopus electus in ipsa curia consecratur, etiam Ecclesie possessionem nondum adeptus, omnia beneficia, quæ habebat, vacent, & tanquam in curia vacantia conferantur, & Abbas in *cap. Cum in cunctis, §. Cum vero, de elect.* ait esse more in curia Romana receptum, vt in episcopo auctoritate Papæ promotio, statim beneficia vacent, nam etiam consecratione non expectata conferuntur à Papa. Idem referunt Decius *ibidem,* & Gigas *de pensioibus, quest. 56. §. 3.* Rebuffus in *concordat. tit. de mandat. Apostol. §. vit. quem more approbat,* si episcopus in sui promotione ad Ecclesiam consentiat, secus non item, additque Caldecius, *c. 1. de translat.* Episcopos semper expresse, vel tacite consentire. Hanc veto consuetudinem ipsa Glossa, Ioannes Andreas, Romanus, & Cardinalis, & Imola, aiunt esse contra ius in *cap. Cum in cunctis, §. Cum vero, de elect.* eamque reprehendunt Ioannes Andreas in *Clem. citata,* & Castaldorus *deciso. 2. de consuet. & Romanus consil. 145. n. 16.* Sed quid mirum est, si curiæ Romanæ consuetudo iuri communi detoget, cum sæpe Canones, leges, & iura consuetudine abrogentur.

Ex dictis colligitur, in iis episcopis, qui Titulares vulgo dicuntur, etiam consecratis, beneficia nõ vacare, quia possessionem Ecclesiarum, ad quas eliguntur, minime apprehendant, nec vllos ex ea fructus percipiunt, nam eliguntur ad Ecclesias, quas bello occupantur Turcæ, Sarceni, & alii Pagani. Sic censet Mandolius in *regula Can-*

cellaria 26. q. 4. vbi argumentis oppositis responderet. Sic Hojeda *de beneficiis incompatib. par. 1. cap. 4. num. 16.*

Quæres, An si episcopus statim post confirmationem consecratur, vacent beneficia etiam ante tres menses, qui iure conceduntur, aut intra eos consecrari queant? Innocentius, & Glossa *loco citato* aiunt, statim beneficia vacare, ita vt possint ordinarii auctoritate conferri. Hostiensis vero negat posse statim dari, nisi post tempus trium mensium elapsum. Ioannes Andreas, & Panormitanus distinguunt: aut episcopus statim, vt est consecratus, vel antea possessionem Ecclesie nanciscitur, aut secus: Si primum, beneficia vacant, vt possint ab ordinario statim conferri ante tres menses exactos. Si secundum, non vacant, & ordinarius expectare cogitur antequam conferat, vel cursum trium mensium elapsum, vel saltem donec consecratus episcopus possessionem Ecclesie consequatur. Sed quid si electus in Episcopum, vel Abbatem, vel aliam Ecclesie Præfecturam; antequam confirmetur, moriatur in curia Romana: tunc ne Ecclesia Cathedralis, vel Abbatia vacat in curia? Archidiaconus in *cap. Si electio, de elect. in sexto,* in vtramque partem Canones, & iura citat. Sed dicendum existimo cum *Glossa in Clem. 1. Prælit pendente, verbo, Collata,* non vacare in curia, etiam si in ea de electione, vel confirmatione ligaret, quoniam durat prima vacatio, donec confirmetur electus. Dubiæ tamen quaestio est, An si episcopus confirmatus in curia, apprehendat possessionem Ecclesie Cathedralis per procuratorem, beneficia quæ habebat, vacent in curia, vel extra curiam? Archidiaconus in *cap. Commissa, de elect. in sexto,* censet ea beneficia in curia vacare. Sed probabilius est, quod ait *Glossa in Clementina, quam proximo citauimus,* vacare extra curiam: nam inde fieret, vt beneficium dimissum in curia per procuratorem, vacaret, vbi Dominus renuncians procuratorem constituit, & non in curia, vbi procurator renunciat. Generatim, ait *Glossa,* vbi procurator mandatum habens, possessionem apprehendit ibi, & ea die, vacat beneficium. Sed vbi amicus, vel negotiorum actor renunciat, non ibi vacat beneficium, sed in eo loco, in quo Beneficiarius renunciationem acceptam, & ratam habet. Sic *Glossa eo loco quem supra retulimus.*

Item si electi ad regimen, siue præfecturam Ecclesiarum ante confirmationem electionis factæ se ingerant in administrationem Ecclesiarum, vel eam sibi committi, tanquam procuratoribus, siue æconomis procurauerint per se, vel per alium, ex parte, vel ex toto, iure, si quod quaesitum in illis fuerit, eo ipso priuati sunt. *cap. Auaritia, de elect. in sexto.* Insuper, si electores electione facta, vel concordia, vel in discordia, intra octo dies postquam commode poterunt, non præsentent electionem electo, qui fuerit in culpa ex ipsis, omnibus beneficiis suis, quæ in Ecclesia, de cuius pastoris electione agitur, obtinent, per triennium continuo ex eo tempore inchoandum ipso iure suspensi sunt: ad quæ si intra illud tempus se propria temeritate, vel alio quaesito colore ingesserint, ipso iure sunt illis priuati. *cap. Cupientes, §. Caterum, de elect. in sexto.* Qui itidem opponit aliquid electioni iam factæ, vel appellat ab ea, proponens aliquid contra formam electionis, vel contra personam electam, si deficiat in probatione, à beneficiis, quæ habet in Ecclesia, de cuius electione agitur, est per triennium suspensus: & si intra illud triennium, propria auctoritate se immiscuerit in administratione illorum, ipso iure priuatus est illis. *cap. 1. §. vltim. de elect. in 6.*

Præterea, Si quis plures dignitates, aut beneficia curam animarum habentia possideat, districte compellitur per ordinarium loci, dispensationes, quarum auctoritate ea possidere se asserit, intra tempus pro facti qualitate ipsius ordinarii arbitrio constituendum, exhibere: quod si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem intra illud tempus exhibuerit, tunc beneficia, sine vlla dispensatione possessa, tanquam ipso iure vacantia, per eos, quorum est ea beneficia conferre, idoneis Cle-

ricis conferri queunt. *c. Ordinarium locorum, de officio ordinis in sexto.*

Item, si Beneficiarius miles factus, ad bellum profectus, in eo dimicet, hoc ipso beneficio pro derelicto habere intelligitur, & ordinarius potest illud alteri conferre. *Glossa communi consensu recepta in cap. qualiter, de Cleric. non residens.*

Decimotertio quaeritur, Quo pacto vacet beneficium per depositionem Clerici? Sciendum est, Canones, & iura depositionem Clerici vocare, cum beneficiarius ob crimen aliquod à beneficio deicitur, hoc est, cum Clerico beneficium admittitur. In iure autem extant Canones quidam, quibus decernitur, ut Clericus ob certa quaedam delicta ipso facto à beneficio deicitur, & amotus sit. Alii vero Canones constituunt, ut Clericus ob aliquod crimen per iudicis sententiam beneficio spoliatur.

C A P. XVII.

De criminibus, ob quae Clericus beneficio, ipso iure sine ulla sententia iudicis priuatur.

PRIMO quaeritur, Quae & quot sint crimina, ob quae Clerici suis beneficiis sint ipso iure priuati? Respondeo, multa esse. Primum est crimen Haereticus, *cap. Cum secundum leges, de haeret. in sexto, & cap. Ad abolendam, de haeret. Glossa ibidem. Panorm. Innoc. cap. inter dilectos, de excess. pralat. Felin. cap. 2. de rescript. Ancha. cons. 288.* Eandem poenam incurrit Christianae fidei defector, quem iura Apostatam nominant. Item Schismaticus *Rebus. in tit. de regia ad Pralaturas nomin. §. monasteriis, in verbo. vacantibus, in 31. modo vocando in Concor. eadem poena afficiuntur credentes, receptatores, defensores, & fautores haereticorum: quia eisdem poenis puniuntur, quibus haeretici. cap. excommunicamus, de haeret. c. ut commissi. eo tit. in 6.* Quartus, An haereticus per solam haereticam mente conceptam hac poena afficiatur? Respondeo, minime, quia Ecclesia occulta mentis peccata non punit. Sed nunquid, si est haereticus exterior, sed occulta, hac poena suum afficit auctorem? Negant quidam hanc poenam contrahi, nisi per haereticam manifestam, vel sententiam iudicis, vel euidentiam facti, vel propriam confessionem rei in iudicio. *Glossa in cap. Ad abolendam, citato, ait, manifestum haereticum dici, qui se talem esse profiteretur, & asserit, vel qui pro tali damnatus est: vel qui praedicat dogma haereticum, aut asserit, vel defendit. Et in cap. dicto. Ad abolendam sic est: Quicumque fuerit manifestus in haeresi deprehensus. Verum sunt alii, qui contra sentiunt: quoniam in c. Cum secundum leges citato, bona haereticorum sunt ipso iure siclo addita, & haeretici Dominio suorum bonorum priuati: ergo & beneficiis.*

Secundum crimen, est laesae maiestatis crimina. *Doctores in cap. Cum secundum leges, in sexto.*

Tertium. Si quis Cardinalem S. R. E. hostiliter fuerit persecutus, vel percussit, vel ceperit, aut se socium adiunxerit his qui tale quid fecerint, vel consilium, vel auxilium, vel mandatum dederit, aut suo nomine factum ratum habuerit, aut suo nomine id facientes, postea receperit, vel defenderit. *c. Felicitas, de poenis, in 6.*

Quartum est crimen, cum quis Episcopum per iniuriam, vel temere percussit, aut ceperit, aut bannierit, hoc est, proscripserit, siue publice extra urbem eiecerit, vel de his mandatum dederit, vel consilium, vel auxilium, vel haec facientium socius fuerit, aut facta rata habuerit, aut facientes receperit scienter, vel defenderit. *Clement. 1. de Poen.*

Quintum crimen: Qui per se, vel per alium in literis Apostolicis falsum fecerit, aliquid in eis deluerit, vel interleuauerit, vel in hoc consilium, auxilium, vel mandatum dederit, *cap. Ad falsarium, de crimine falsi: quod caput intelligunt communiter interpretes de priuatione ipso iure, quamuis textus non expresse, sed declarat priuan-*

dom. Sic interpretatur Petrus Rebuffus *de Pacifico presb. num. 265. & in practi. par. 8. tit. de modis amitt. benef. n. 43.*

Sextum in Clem. Mulcorum, de Pœnis statuitur. *It qui coegerit Clericum, suum beneficium resignare, hoc est, deponere atque dimittere, aut ne citatus ad Apostolicam sedem, ab homine, vel à iure venire ad ipsam valeat, capiendum eum, & prendendo, si sit inferior qui id fecerit, vel faciendum curauerit, sit beneficius obtentis priuatus, si vero fuerit Pralatus, aut alius superior, sit à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum adriuenium suspensus, praeter sententiam Canonis, quam facientes, & fieri procurantes praemissa incurere dignoscuntur. Sic ibi.*

Septimum crimen continetur in Constitutione Pauli II. quae incipit: *Ambitiosa, & inter communes refertur Extrauagantes, de rebus Ecclesiae alienan. vel non alien. vbi dicitur: Pralati inferiores Episcopo, & Abbates, Commendatarii, & aliarum Ecclesiarum Rectores, si alienauerint bona Ecclesiarum, hoc est, dominium, vel ius aliquod bonorum Ecclesiae transfulerint in alium, vel per venditionem, donationem, emphyteusim, hypothecam, pignus, locationem ultra triennium, praeterquam in casibus à iure permissis, vel de rebus in emphyteusim ab antiquo tempore dari solitis, & tunc in euidentem Ecclesiam utilitatem, aut de fructibus, & bonis, quae seruando seruari non possunt, & praeterquam si alienatio fiat ex licentia Romani Pontificis, ipso facto priuati sint quibuscumque beneficiis secularibus, vel regularibus, vel sine cura, quorum res & bona alienauerint, & absque ulla alia declaratione illa beneficia vacare consentant. Haec ibi.*

Caictanus in summa in verbo, excommunicatio, cap. 75. & Armilla eodem verbo in ordine excommunicationum, excommunicat. 62. aiunt, hanc excommunicationem non esse receptam vbiq; & alicubi non ex toto, sed ex parte tantum. Syluest. Excommunicatio 7. in excommunicat. 47. num. 83. dicit alicubi non esse approbatam. Rochus Curtius c. ult. de consuetud. ait esse consuetudine abrogatam.

Ego in aliis locis admonui, triennium non computandum annorum ratione, sed fructuum: hoc est, bona Ecclesiae non esse locanda ad tempus, in quo percipiuntur plures fructus, quam triplices. Quare si res Ecclesiae non nisi alternis annis fructus reddit, potest ad sexennium locari: si tertio quoque anno fructus fert, potest ad nouem annos locari: Si autem singulis quibusque annis fructus reddat, non nisi ad triennium locari iure potest.

Octauum est crimen in cap. 1. de homicidio in sexto. *Affasius, hoc est, Conductus pretio ad aliquem Christianum occidendum, & similiter, qui de eo mandatum dederit, licet mors secuta non sit: & qui Affasium receperit, vel defenderit, vel occultauerit: sit eo ipso beneficiis priuatus, ita ut libere possint ea beneficia conferri ab eo, ad quem ex iure pertinet eorum collatio. Haestemus Constitutio.*

Nonum Crimen in Constitutione, quae incipit: *Cum de restabile, de Simonia inter extrauagantes communes, ita decernitur: Per electiones vero, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quascumque alias dispositiones, quas Simoniacae lae contigerit fieri, & quae viribus omnino careant, in Ecclesia, Monasteriis, dignitatibus, personaribus, officiis Ecclesiasticis, & quibusvis beneficiis, aut aliquo eorum cuiquam ius nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum qua percipit restitutionem, sub anima sua periculo sit restrictus.*

Olim crimen Simoniacum in ordine, vel beneficio commissum, non ipso iure, sed per sententiam priuationem inducebat. *capit. Presbyter. 1. quaest. 1. ibi: (Ecclesia priuatur) cap. 2. de concess. praeben. Sed nunc committens Simoniam, priuatus est ipso iure beneficio simoniace adeptor: ita ut adeptio non valeat, & beneficium, vel vacans impetrari possit, per supradictam Extrauagantem, Cum destabile.*

Item, olim Simoniacum manifestum, non occultum, beneficium adimebatur. *cap. Insuperatum, de Simonia. Hodie vero Simoniacus, siue manifestus, siue occultus, priuatus est ipso iure beneficiis simoniace acquisitis, per iam dictam Extrauagantem, Cum destabile.*

Si que-

Si querās, An prædicta pœna comprehendat Simoniam mentalem? Respondeo, minime. *Gomesius in regula de trienniali possess. quæst. 12.* Si iterum querās, An huiusmodi pœna afficiat Simoniacum Conuentionalem? *Gomes. loco citato ait, vñ curiæ receptum esse, vt talis Simoniacus non sit ipso iure priuatus beneficio, sed per sententiam priuatur. Sic etiam Collectana. Decis. quint. de Constitut.*

Querēs, An Constitutio prædicta locum habeat tantummodo in beneficiis, quæ per Simoniam acquiruntur, An vniuersim in omnibus etiam illis, quæ erant ante iam comparata, ita vt per Simoniam ipso iure amittantur? Respondeo, locum habere, quod attinet ad suspensionem, quam irrogat Simoniacis. Simoniacus enim manifestus ipso iure est suspensus; & infamis: vnde quauis non sit cæteris beneficiis ipso iure priuatus, est tamen tanquam infamis, priuandus. Simoniacus vero oculus est suspensus, quod ad se pertinet, non quod ad alios, sed suspendendus est. *cap. 1. §. 2. 1. quæst. 3.* Vnde si renunciet beneficio Simoniaci acquisito, potest vii ordine suo post peractam sui peccati pœnitentiam, alius item beneficiis obtentis absque Simonia: vt eo beneficio, quod Simoniaci acquisiuit, retento, legitimam pœnitentiam agere non potest. *cap. Inquisitionis, de accusat. Sic Angelus, Simonia 6. num. 2. cuius simonia est communit in hac re.*

Decimum crimen est in *cap. Eum qui, de præben. in 6. vbi statuitur: Si quis beneficium curam animarum habens, vi occupat, seu se scienter in illud intrudit, ipso iure est priuatus simili beneficio, hoc est, alio curam animarum habente, quod ante iam obtinebat. Ibidem: Si quis violenter propria auctoritate dignitates personatus, aut alia quacumque beneficia Ecclesiastica occupauerit, eo ipso ius, si quod in illis taliter occupatis, vel suis ad illa habebat, amittat.*

Vndecimum crimen habetur in *capit. primo, de electio. in sexto.* his verbis: *Si quis opponit aliquis contra electionem, postulationem, vel promotionem factam ad dignitates, & personatus, non probans, quod in formam, vel personam opponit, suspensus est triennio à beneficiis: quod si intra illud tempus sese temere in illa ingererit, sit ipso iure priuatus perpetuo.*

Duodecimum crimen. In *cap. Ordinarii, de officio Ordinarii, in sexto,* præcipitur, vt Ordinarii locorum subditos suos plures dignitates, personatus, vel Ecclesias, quibus est annexa animarum cura, habentes, aut personatus, vel dignitatem cum alio beneficio curam animarum habente, districte compellant dispensationes, quarum auctoritate illa plura beneficia incompatibilia obtinent, intra tempus pro facti qualitate, ipsorum Ordinarii arbitrio moderandum exhibere: quia si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem intra illud tempus exhibuerint, Ecclesia, beneficia, personatus, seu dignitates, quæ sine dispensatione aliqua eo ipso illicitè decerni consuevit, per eos, ad quos collatio pertinet, libere personis idoneis conferantur.

Decimum tertium crimen. In Concilio Tridentino *sess. 24. capit. 17.* sic est decretum: *Illi vero, qui in præsentem plures Parochiales Ecclesias, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinent; cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus, vnam tantum Parochialem, vel sola Cathedralem retenta, alias Parochiales infra spatium sex menses dimittere: alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia quæ obtinent, ipso iure vacare censentur, ac tanquam vacantia libere aliis idoneis conferantur. Item, in extrauaganti, *Execrabilis, de præben. inter communes* dicitur: *Qui vero deinceps receperint dignitatem, vel personatum seu officium, vel aliud ministerium curam animarum habens, si antea simile beneficium obtinebant, illud, quo ipso iure, postquam secundæ possessionem habuerint, vel per eos omni dolo, & fraude cessantibus, quo minus habeant, steterit, priuati noscuntur, absque mora dispensatio, in Ordinarium manibus dimittere debeant pari modo. Alioquin ex tunc sint ipso iure, secundo priuati. Et paulo ante in eadem Constitutione dictum est: Præsentis decreti statim, vt omnia, & singula beneficia incompatibilia sic dicentia, infra tempus, vt præscribitur, limitatum verbe, ac facti, & sine fraude coram Ordinariis, sub testimonio simuliter publico dimittere teneantur. Quod si non fecerint; &**

*illo sint ipso iure priuati, in quo in eis alius competebat, & inhabiles penitus ad quascumque obtinenda Ecclesiastica beneficia censentur. In Concilio quoque Tridentino *sess. 7. cap. 4. de reformat.* ita decernitur: *Quicumque de cætero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam unionis ad vitam, seu commendam perpetua, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum Canonum, & præsertim Constitutionis Innocentii 111. quæ incipit: De multa, recipere, ac simul retinere præsumperit, beneficiis ipsis, iuxta ipsius Constitutionis dispositionem, ipso iure etiam præsentis Canonis vigore, priuatus existat. Et capit. 5. statim subiungitur: Ordinarii locorum, quoscumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant iuxta Constitutionem Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, Ordinarii: quam eadem sancta Synodus inuouendam censet, & inuouat.**

Decimumquartum crimen. In Constitutione Pii V. quæ incipit, *Intolerabilis* quam habet Nauarrus in suo *Manuali, cap. 24. num. 110.* sic est: *Quicumque obtinet beneficium, vel pensionem per Simoniam, quam confidentialem appellant, in Constitutione damnatam, sit ipso iure priuatus omnibus beneficiis, etiam legitime ante acquisitis. Imo etiam, qui ante prædictam Constitutionem beneficia, & pensiones acceperunt per Simoniam confidentialem in ea Constitutione interdictam, & statim facti certiores de ipsa Constitutione non respicerunt, & dimiserunt beneficia, & pensiones per Simoniam confidentialem obtentas, ipso iure priuantur omnibus beneficiis.*

Decimumquintum crimen. In Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit, *Ab ipso Pontificatus:* [Dantes aliquid, aut recipientes ex promissione, aut promittentes, vel promissionem accipientes, vel pactum facientes, aut recipientes factum de dando aliquid pro obtinenda gratia, vel iustitia apud sedem Apostolicam, & qui supra dictis auxilium, consilium, mandatumve dederint, omni beneficio Ecclesiastico, ipso iure priuantur, & priuati esse declarantur.]

Decimum sextum crimen. In Constitutione eiusdem Gregorii XIII. quæ incipit, *Ab ipso Pontificatus:* [Dantes aliquid, vt resignationes beneficiorum publicentur, sub certa forma, quæ in ea Constitutione exprimitur: alioqui ipso iure priuantur beneficiis contra eam formulam resignatis, ij quibus beneficia conferuntur.]

Decimum septimum crimen. In Constitutione Sixti V. quæ incipit, *Cum sacrosanctum,* iubentur Clerici beneficia quacumque habentes, & alii Clericali titulo pensiones quascumque obtinentes super quibuscumque bonis Ecclesiasticis gestare Clericalem tonsuram, & habitum Clericalem hoc est, vestes talares: & milites pensionibus, vel fructibus, vel aliis bonis Ecclesiasticis gaudentes, incedant in militari habitu, regulari, siue militiæ approbatæ conuenienti: alioqui omni beneficio, pensione, vel iure quod habent ad beneficia, priuentur: & sine vlla monitione, citatione, iudicis decreto, aut ministerio ipso facto priuati declarantur: ita vt ipsa beneficia vacare, & pensiones extingui, & fructus, vel alia bona Ecclesiastica cessare dicantur.

Decimum octauum crimen. In Constitutione eiusdem Sixti V. quæ incipit, *Sanctum, & salutare,* mandatur, vt Clerici male promoti contra Constitutionem Pii, quæ incipit, *Cum sacrorum:* hoc est, ad sacros Ordines ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel sine literis dimissoriis electi, sint suspensi ab omni Ordinum exercitio, sublata omni facultate ascendendi ad alios Ordines superiores, quod si in eis suspensi ministrare præsumserint: irregulares effecti; omnibus & quibuscumque per eos in titulum, commendam, aut aliis obtentis dignitatibus, officiis, & beneficiis, Ecclesiasticis ipso facto priuantur, & priuati esse declarantur, & inhabiles, & incapaces in perpetuum ad illa, & alia similia beneficia, vel dissimilia in perpetuum obtinenda.

Secundo queritur, Quot effectus consequantur priuationem,

tionem, cum quis ipso iure est beneficio priuatus? Respondeo, quatuor, aut quinque. Primus est: beneficia quæ ipso iure vacante, possunt impetrari ante vllam sententiam condemnationis, & absque citatione, vel monitione facta ei, qui facto beneficium possidet: sufficit docere, post impetrationem, causam vacationis, si is qui est beneficio priuatus intercedat, vel se obiciat. *c. licet Episcopus. 2. de preben. in sexto.*

Secundus effectus est: Priuatus ipso iure beneficio, non facit postea fructus suos, sed debet secundum conscientiam restituere, quos percepit: *cap. Cum detestabilis, de Simoniacis, inter extraneas communes.* Quando vero quis est priuatus, non priuatus beneficio, is à tempore sententiæ, qua beneficio priuatur, cogitur restituere fructus. *Panorm. in cap. Item cum quis, de restitut. spoliat.*

Tertio, Priuatus ipso iure beneficio, nequit quidquam statuere de beneficio ab eo tempore, quo est ipso iure priuatus: non potest renuntiare, aut permutare: At is qui est priuatus, ante condemnationem potest renuntiare, & permutare. *Glossa in cap. 1. verbo. Finita, ut lite pendente, in sexto. Rebuff. de pacif. possessor. num. 261, 262. Et latius postea in 1. Vacationis per sententiam.*

Quarto: Priuato ipso iure, agenti pro eo, qui priuatur, beneficio in petitorio obici potest causa, ex qua priuatus est, vt quia Hæreticus. *Panorm. in cap. Inter dilectos, de excess. prelat. Diaz, in pract. criminali Canon. c. 106.*

Quintus effectus: Quando moriente reo criminis, ex cuius delicto ante mortem beneficium vacabat, non debet beneficium impetrari per mortem, qua per mortem non vacat, cum ante vacaret, sed ex causa delicti, vel quasi delicti, vt per hæresim, per non promotionem. Contra in beneficiis quæ non adimuntur nisi per sententiam, hoc locum non habet, quia ante sententiam mortuus beneficiarius impetrari queunt per obitum beneficiarii. *Glossa in cap. 2. in verbo. Finita, ut lite pendente in sexto:* eo quod, mortuo reo, si sit lis, illa etiam extinguatur, et crimen. *c. Quorundam, dist. 23.*

Tertio queritur, An quando cumque Canones, & iura constituunt hanc pœnam, vt Clerici ob crimina prædicta, aut alia similia, sint ipso facto beneficiis priuati, eiusmodi pœna in foro conscientie contrahatur, ita vt Clerici ante vllam iudicis sententiam beneficia dimittent, & deponere debeant? Alphonsus Castren. lib. 2. de iusta hæretico. punit. cap. 7. Et latissime lib. 2. de lege pœnalis, affirmat debere. Sic ante eum sentit Abbas, Felinus, Ruinus, & alii, quos citat, & sequitur Tiraquei. in lege. Si unquam C. de reuocat. donat. in verbo. Reuertatur. num. 236.

Cæterum Nicolaus Milis in verbo, Intrusus, Sotus lib. 1. de Iustitia, quest. 6. art. 6. Couarru. de matrimon. par. 2. cap. 6. uum. 10. Syluest. in verbo, Pœna, num. 25. Et verbo, Assensus, ad finem, Angelus eodem verbo, Adrianus, Caietanus, & alii apud Couarruuiam loco citato sentiunt, tuta conscientia huiusmodi Clericos beneficia possidere, quamuis titulo careant, donec iudicis officio & auctoritate sententia sequatur, qua crimen declaratur, & lata declaratoria criminis sententia beneficiis priuantur, & irritum habetur, quidquid de beneficiis statuerint à die parati criminis.

Quid igitur, inquit, significant Canones, & iura cum dicunt: Ipso iure priuamus, vel priuatos esse declaramus, vel sint ipso iure priuati beneficiis: præsertim cum addunt, priuamus, vel, priuatos esse declaramus, sine vlla monitione, citatione, aut iudicis decreto? Respondent illi auctores, horum verborum sensum esse: statim vt Clerici in prædicta crimina incurrerint, eo titulo beneficii careant, & posse ea beneficia, tanquam vacantia, impetrari: & licere Ordinariis locorum eos spoliare beneficiis, ita vt ea conferre valeant, sine vlla nominatione, citatione, aut alia iudiciali sententia. Et hoc est, quod dicitur, posse Ordinarios ea beneficia, tanquam vacantia, conferre: & posse etiam compellere, vt ipsi Clerici à die commissi criminis irritum, & inane habeant, si quid de ipsis benefi-

ciis statuerint, vt si illa resignauerint, vel permutauerint. Hæc illi.

At primæ sententiæ Doctores verius esse putant, si Canones, & iura ipsa diligenter expendamus, & non consuetudinem moribus vcentium receperim, quam dixi pœnam in foro conscientie contrahi ante vllam iudicis sententiam: hoc enim, inquit, significant ipsi Canones, & iura, cum dicunt ipso iure, vel ipso facto priuamus: ita vt ipso iure vacare beneficia censentur: & tanquam vacantia libere conferri queant. Item, priuati sint ipsis beneficiis, si ne vlla alia declaratione, imo etiam secundum conscientiam:

Præterea, quis, aiunt, negare potest, beneficium vxorem ducentem, debere beneficium dimittere, & rescindere quidquid de ipso post initum coniugium statuerit? Quis item miles potest, parem esse rationem, quando beneficiarius miles effectus arma capit, & in bello pugnat, aut quando certam religionem solum ni voto profiteretur, aut cum Clericus parochialem Ecclesiam adeptus, intra annum sacerdos non fit, aut per Simoniam obtinet beneficium, aut quando Episcopus creatus, confirmatus, consecratus Ecclesie suæ professionem nanciscitur?

Accedit, quod beneficia sunt Ecclesie bona, quare ea Clericis dat sub hac conditione, & lege, vt à certis quibusdam delictis se continent: alioqui beneficia amittant, & reuocant si quid de ipsis beneficiis statuerint post delictum perpetratum. Nec inquit, continuo hinc efficitur, vt Clericus suum crimen prodere cogatur: nec enim eo ipso quo quis beneficium deponit, se reum criminis declarat, præsertim cum diligenter curare possit, vt sibi denuo beneficium, quod tantum, non iure possidet, conferatur, & cum Romano Pontifice, vel Præfecto Camere Apostolicæ conuenire, vt sibi liceat beneficium retinere, imo etiam fructus, vel certam eorum partem possidere, & confirmare denuo resignationem, vel permutationem à die parati delicti factam. Auctores vero secundæ opinionis distinguunt hoc modo: Aut Canones, inquit, ob crimen, Clericum ipso facto priuati beneficio, aut ob factum aliquid omni culpa vacuum. Si primum, leges sunt pœnales: pœna vero ante iudicis sententiam non contrahitur aut soluitur: ac proinde beneficiarius secundum conscientiam non cogitur beneficium dimittere. Si secundum, tunc leges non sunt pœnales, sed potius conditionales, dantur enim beneficia Clericis ea conditione, vt si quid enorme fecerint, vel omiserint, beneficia vacent, ac propterea tunc ante iudicis sententiam conditio locum habeat, & quæ obtinentur beneficia, amittuntur. Tales leges sunt, vt videlicet beneficium ipso facto vacet, cum Clericus vxorem ducit, religiosorum institutum expresse, vel tacite professione facta, cepisset: miles effectus in bello pugnat, vel cum Ecclesiam parochialem adeptus, intra annum sacerdos non fit: vel si Episcopus electus, confirmatus, & consecratus, possessionem Ecclesie nactus fuerit, vel si obtinens beneficium curam animarum habens, dignitatem, vel personatum, secundum beneficium simile obtineat, & eius possessionem absque lite consequatur.

Mihi hæc sententia placet. Dicendum igitur puto, eum, qui ob crimen ipso iure priuatus est, non cogi ante delicti declarationem beneficium, quod legitime ante crimen obtinebat, dimittere, quia est pœna, quæ ante iudicis declarationem non debetur: at vero fructus talis beneficiarius non facit suos, qui caret titulo beneficii. Sed est aduertendum, simoniam esse crimen, & tamen qui per simoniam beneficium adipiscitur, ita ipso iure priuatur, vt nec fructus faciat suos, & beneficium obtentum dimittere queat, nisi curet denuo sibi conferendum. Quoniam idem iuris nõ est de beneficio ante crimen obtento, quod de beneficio per simoniam impetrato: nam Ecclesia impedit, quo minus beneficium simoniaci labe obtentum facias tuum: non tamen priuati beneficio ante cri-

men impetrato citra ullam criminis declarationem iudicis sententia latam, ut colligi videtur ex cap. Cum secundum leges, de heret. in sexto. Certe valde probabilis est hæc opinio, quam tuto sequi qui voluerit, potest: dummodo, ut dixi, fructus, si quos percepit, ut die commissi criminis restituat se cum eos suos facere sine titulo beneficii non poterit, & reuocet resignationem gratia alterius, aut permutationis causa factam à die perpetrati delicti, quia ea ab initio non valuit.

Quarto queritur, An quando beneficiarius ob crimen est beneficio priuatus iure ipso, valeant quæ ratione publici muneris, & officii quo fungitur, facit? Gratia exempli. Parochus crimen admisit occultum, ob quod ipso iure beneficium amittit: nihilominus tamen audit penitentium confessiones. si itidem Canonice sit, eligit: si Episcopus, beneficia confert, literas dispensatorias dat: Queritur, an eæ confessiones sint ratæ & firmæ, ita vt non sint repetendæ, & cætera similititer valeant acta? Respondeo, ex communi omnium sententia, ea omnia acta valere: ratio huius est, quoniam Ecclesia, quando in crimen est occultum, beneficiario iurisdictionem non admittit, & communis erroris tribuit, & excusat. Socinus consil. 32. lib. 1. Alexand. consil. 138. lib. 1. Sic etiam in l. Barbarius ff. de officio Prætoris, ius civile constituit, vt quidquid facit is, qui magistratus, vel iudex communi populi errore ceusetur cum reuera non sit, pro rato, & firmo habeatur, si ratione muneris, & officii quo fungitur, videtur, id fecerit.

C A P. XVIII.

De criminibus, ob quæ beneficiarius iudicis sententia à beneficio amoueri potest, & debet.

Superiori capite recensimus delicta, propter quæ Beneficiarii Ecclesiis ipso iure priuati censentur: reliquum nunc est, vt ea persequamur crimina, quibus merentur, vt iudicis sententia beneficiis amoueantur.

In primis igitur qui in suis Ecclesiis assidue commorari, & præsentem esse iure communi, vel statuto, vel consuetudine debent, si absque iusta causa, & legitima facultate abint, priuati beneficiis possunt, c. Inter. § cap. Conquerente, § cap. ex parte, de Cleric. non resid.

Secundo: Beneficiarius homicida est priuandus beneficio: nec enim est ipso iure priuatus, cap. Clericus, ne Clerici, vel Monach. Sic Innoc. in cap. Cum nostris, de concess. præben. Abbas in c. ult. de excess. Prælat. cuius opinionem communem esse testatur Ananias, Felin in cap. Inquisitionis, de accusat. & Imola in cap. Cum nostris citato, Corleus in singularibus in verbo (sententia) Couarru, in Clem. Eufrosius, parte secunda, §. 3. num. 6. de Homicid.

Quæres, An saltem ipso iure priuatus sit, qui homicidium grauissimum, & nefarium admisit, vt qui patrem suum, vel fratrem, vel Principem, vel Clericum occiderit: aut qui per insidias, vel prodicionem quempiam incremerit? Rebuffus in praxi, parte tertia, sic. de modis amittent. beneficia. nu. 42. affirmat esse priuatum: & citat Ananiam, & Felinum. Sed communi sententia, est oppositum receptum teste Diaz. in praxi Criminali Canonica, cap. 9. ad finem: nam nullus exeat in iure Canon. quo ea poena irrogetur.

Deinde quæres, An Beneficiarius certæ Ecclesiæ, qui Rectorem, aliumve Clericum eiusdem Ecclesiæ per se, vel per alterum nefarie occiderit, vel mutilauerit, sit ipso iure priuatus beneficio? Affirmat Rebuffus loco citato, num. 43. id colligens ex cap. In quibusdam, de Penit. verum tamen tale quid ex eo ca. non constat: non enim ibi dicitur, ipso iure, vel ipso facto amittat, sed simpliciter tantum amittat, quod verbum, vt omnes testantur, non continet sententiam ipso iure latam, sed iudicis sententia ferendam.

Quæres postremo, An homicida, Episcopi concessu, & indulgentia possit ad beneficium promoueri, vel ad beneficium, quod antea habebat, reuerti, si illo ipsius Episcopi

sententia fuerit priuatus? Respondeo, posse, si beneficium fuerit simplex: secus vero, si curam animarum, vel dignitatem, vel personatum habuerit. sic docet communis opinio: dummodo, inquam, beneficium sit simplex, non dignitas, aut personatus, aut curæ animarum coniunctum. quod plane colligi videtur ex cap. 11. de Cleric. pugnans in duello, idque Glossa ibidem docet, idem etiam Hostien. & Abbas. Obiicies: Homicida Clericus irregularitatem contrahit, ac proinde beneficiorum capax non est, cum suo munere & officio fungi nequeat: ergo videtur ipso iure esse beneficio priuatus. Respondeo, multa impedire, quo minus quis beneficium acquirat, quæ tamen illum è beneficio ante iam obtento non deiciunt: nimirum si Clerico irregulari, vel vinculo excommunicationis innodato beneficium conferatur, irrita est & inanis concessio, & tamen in irregularitatem, vel excommunicationem Clericus lapsus, iure ipso non est priuatus beneficio quod habebat. Sic etiam si homicida ad beneficium vel simplex, vel non simplex eligatur, sine iusta superioris dispensatione, nullius momenti est electio, quia est irregularis, & tamen huiusmodi beneficio ante homicidium obtento, iure ipso priuatus non est.

Tertio Clericus publice concubinam habens, si ab ipso Episcopo monitus eam non deserat, vel ea deserta atque dimissa alteram accipiat, olim iure communi beneficiis priuari solebat. In Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 24. de reformatione præcipitur quibusdam Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus haberi suspicio potest, in domo, vel extra detinere, aut cum his ullam consuetudinem habere audeant: alioquin poenis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si, à superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint: tertia parte fructuum, obuentionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicentur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia femina perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint: non tantum fructus omnes, ac proventus suorum beneficiorum, & pensiones à ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficiis ipsorum administratione, quoad Ordinarius etiam vt sedis Apostolicæ delegatus arbitrabitur, suspendantur: & si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur: tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur: donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Hæc ibi Synodus.

Quarto periturus Clericus non est ipso iure beneficio priuatus, sed priuandus tamen. Sic Gloss. in cap. querelam, de iureiur. & in c. illud, de excess. Prælat. quam sententiam testantur esse communem Abbas, Felin. Decius in c. 2. de rescrip. Couarr. in 6. quamuis pactum, de pactis in sexto. par. prima. §. septimo. num. tertio. Ioan. Selua. tract. de iureiur. questio. ultim. & in tract. de benefice. part. 3. quest. secund. quamuis Rebuff. de pacif. possess. num. 118. & ante eum Barbarius in cap. 1. de rescrip. & Anton. eo cap. tradiderint esse ipso iure priuatum beneficio. Dubitare quis potest, an talis poena in quemlibet periturum sit constituta? Respondeo, in eum solum, qui in contractibus, pactis, conuentionibus, negotiis, & iudiciis peierat, esse constitutam: Ita Doctores ex Glossa communi consensu recepta in l. Lucius, §. Quæro ff. De iis qui notantur infamia. Staphileus de gratiis expectat. §. de modis uocationis. num. 111. ait poenam priuationis locum non habere in eo qui solum fidem datam, & promissam violat, non iusiurandum. item Signatura, inquit, non dat pro perituro priuationem beneficii, nisi fuerit perituro iudiciale.

Quinto, Qui maledictum in Deum, vel sanctos cum Deo in cælo regnantes confert, & obicit, olim iure communi beneficio priuabatur. capit. Si quis per capellam 22.

quæst. 1. Sed illud in dubio vertebatur, num ea pœna in vniuersum omnes blasphemiam afficerentur, aliis quidem afferebantur, ea pœna tantum mulctari eos, qui maledictis vti frequenter consueuerant, vel vti, moniti, non abstinebant sese; aliis vero decentibus, eam pœnam solum constituit in eos, qui nefarii maledicti generibus utebantur, aliis postremo contententibus id pœnæ genus esse consuetudine abrogatum. Ideo Concilium Lateranense sub Leone X. hunc in modum constituit: *Quicumque Deo palam seu publice maledixerit, contumeliosissime atque obscenè verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel Beatam Virginem Mariam eius genetricem expresse blasphemauerit, si Sacerdos, vel Clericus fuerit, eo ipso die, quo de huiusmodi delicto fuerit convictus, beneficiorum quacunquē habuerit, fructibus vnius anni multetur pro prima vice: pro secunda vero, si ita deliquerit, & convictus fuerit, si vnicum habuerit beneficium, eo priuatur: si plura, quod Ordinarius maluerit, id amittere cogatur: quod si tertio eius sceleris arguatur, & conuincatur, dignitatibus, & beneficiis omnibus quacunquē habuerit, eo ipso priuatus existat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari, & conferre possint. Sic ibi decretum est.*

Sexto in Concilio Tridentino *sess. 7. cap. 4. de reformat.* Quicumque post vnum beneficium assiduum Clerici præsentiam in Ecclesia postulans, alterum simile obtinet, & eius possessionem adipiscitur, cogendus est auctoritate ordinarii eorum alterum dimittere.

Secundo quæritur, An Clericus vltra annum in excommunicatione persistens, beneficio sit ipso iure priuatus, An iure priuari debeat? Hanc quæstionem tractauit Ioannes Selua in opusculo de beneficiis *part. 3. quæst. 4. num. 50.* Constantis est omnium sententia, non ipso iure Clericum beneficio cadere: An vero iure communi beneficium ei adimi debeat, est in controuersa. Glossa affirmat in *cap. 1. de iudiciis, ex cap. Rursus, & cap. Quicumque. 11. q. 3.* sic etiam Ioan. Andreas *teste Ioanne Selua.* At Panoritanus, & Ioan. Selua loco citato negant, eo quod iure communi Clericus à beneficio amoueri non potest, nisi graui ex causa, & delicto: at excommunicationis vinculo nonnunquam aliquis obstringitur sine graui scelere, quamuis nō sine contumacia, & lethali culpa. Vt cumque leues habeat, in Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 3. ad finem, de reformat.* sancitum est: Si quis excommunicatus, obdurato animo per annum inforderit, etiam contra eum tanquam de hæresi suspectum procedi possit. Ex quo loco perspicuum est, graue esse delictum, in excommunicatione obdurato animo per annum persistere. Et idem etiam colligitur ex *cap. Cum contumacia, de hæres. in sexto.* Et cuidam Clerico est beneficium ademptum, quia biennio in contumacia perseverauerit. In *cap. Cum bona, de arate, & qualitate ordina.*

Quapropter si Clericus monitus, vt ad certum tempus in iudicio se sistat, vel in quauis alia re obediat: alioqui in eum excommunicationis sententia ferretur, & beneficio quod habet, spoliabitur, nisi paruerit, excommunicationis sententia in eum iure ferri potest, in qua si ad annum permanferit, merito è beneficio deiici potest. Sed preter aliquis, An idem iuris sit de Clerico, qui vel suspensus ab officio, vel interdictus sacris ad annum in delicto perseverat? Respondeo, idem iuris esse, quoniam in Concilio Tridentino loco citato dicitur posse procedi contra aliquem de hæresi suspectum, si censuris Ecclesiasticis obstrictus per annum in illis obdurato, & obfirmato animo persistat.

Tertio quæritur, An qui sodomiticum crimen committit, sit ipso iure beneficio priuatus, an vero priuandus? Rebuffus in *praxi, tit. de modis amittendi. Benef. num. 58.* censet esse ipso iure priuatum, quia est grauissimum crimen. Sed hoc non sufficit, nisi in iure talis pœna irrogetur: at in iure textus non est, vbi ea pœna in huiusmodi criminolum Clericum sit constituta. Nauarr. in *Manuali cap. 27. num. 249.* ait, vt cuiusdam Constitutionis editæ à Pio Quinto, esse ipso iure priuatum, nam Pontifex in ea Constitutione sic ait: *Omnes, & quoscumque Presbyteros, & alios*

Clericos seculares, & regulares cuiuscumque gradus ac dignitatis tam dirum nefas, puta sodomix, exerceat, privilegio Clericali, omnique officio Canonis auctoritate priuatus. Quæ verba cum sint præsentis temporis, inducunt ipso iure pœnam. cap. Excommunicamus, de hæres. Sic ibi Nauarrus, & postea subiungit in huiusmodi pœnam non incurrere nisi Clericum, qui quasi vsu quotidiano id crimen committit: quoniam lata est Constitutio contra Clericos id peccati genus exercentes. Postea dicit capienti mihi, vt solum forum exterius respiceret: idem Sanctissimus respondit, etiam interius respicere, cum non fundetur super presumptione, nec ponat diferimem inter vtrumque forum. Sed certe videtur ea Constitutio, quod attinet ad huiusmodi pœnam, non esse vsu recepta.

CAP. XIX.

De renuntiatione beneficiorum, quam resignationem, vel cessionem appellant.

Vnum genus, quo beneficia vacant, est, cum quis beneficium, quod habet, dimittit. Qui Latine loqui se putant, dicant: cum quis beneficium quod habet, ciurat. Eiuare vero beneficium is dicitur, qui iureiurando interposito, beneficio se abdicat. Porro cum quis suum beneficium deponit, vt dicit Glossa in *Rubr. de renuntiat. in Clemen. Canones, & iura eum beneficium resignare, aut beneficium renuntiare, vel beneficium cedere dicunt. Agendum igitur mihi est de ea, quam Canones, & Decreta appellant, beneficii resignatione. Exar ritulus in iure Canonico de renuntiatione, quo nomine intelligitur resignatio, *cap. 1. de renuntiat. in sexto, & celsio in cap. ex litteris, de excess. Pralat. cap. Susceptum, de rescript. in sexto.**

Primo quæritur, Quidnam sit beneficii Ecclesiastici resignatio, seu renuntiatio? Sciendum est, multa esse, quibus renuntiamus: nimirum priuilegia, actiones, lites, iura alia, & his similia. In præsentis loco, renuntiatio beneficii, vt colligitur ex *Cardi. Rubr. de renuntiat. in 6. & Rebuff. in Praxi benefic. par. 3. tit. de resign.* est voluntaria beneficii dimissio, siue repudiatio coram ordinario legitime facta quo sit, vt cum quis beneficium dimittit, id eo ipso facto vacet, & impetrari, & conferri alteri queat. Vt enim qui priuilegio, lite, actione, & quouis iure alio cedit, eo ipso id repudiat, ita vt eo amplius vti non possit: ita, qui beneficium dimittit, eo ita se abdicat, vt id eius esse desinat, & propterea alteri conferri possit.

Secundo quæritur, Quotuplex sit beneficii renuntiatio? Respondeo, ex *Rebuff. p. 3. tit. de resign.* esse duplicem, tacitam scilicet, & expressam. Tacita renuntiatio est, quæ ipso iure facta censetur absque vllis verbis expressis, sed sola ipsius iuris constitutione, & quæ per consequentiam actus contrarii retentione colligitur: vt cum beneficiarius etiam minoribus tantummodo ordinibus initiatus uxorem ducit, aut religionem solemnè more proficitur: aut miles factus arma capit, & in bello pugnat: aut Parochialem Ecclesiam, eiusque iam professionem nactus, intra annum Sacerdos non fit: aut Episcopus electus, confirmatus, & consecratus, suæ Ecclesiæ possessionem adipiscitur, aut qui obtinens beneficium cui cura animarum inest, aut dignitas, aut personatus, alterum simile beneficium, eiusque possessionem consequitur: aut si beneficium in certa Ecclesia habens, alterum siue simile, siue dissimile obtinet in eadem Ecclesia. Expressa renuntiatio est, cum quis sponte suum beneficium expressis verbis coram ordinario legitime dimittit. *cap. 1. de renunt. in 6. & in Clem. eod. tit.*

Tertio quæritur, Quotuplex sit renuntiatio beneficii expressa? Responderet Rebuff. loco citato duplicem esse, Vnam, quæ appellatur simplex, & pura, cum quis suum beneficium sine vlla conditione coram ordinario deponit. Alteram conditionalem renuntiationem vocant, cum

quis coram ordinario aliqua conditione adiecta, beneficium dimittit. Condicio vero solet multiplex adhiberi, nam primo quis beneficio se abdicat clausula, & conditione apposita, ut beneficium, v. g. Titio Clerico conferatur: Et hæc renuntiatio, siue resignatio beneficii facta dicitur gratia, & fauore alterius. *Glossa Et alii in cap. ex parte. de offic. deleg. Et Rebuff. in Praxi benefic. tit. de resign. condit. num. 1.* Secundo dimittitur beneficium conditione adiecta: cum is videlicet qui resignat, referat sibi fructus, ex toto, aut ex parte, & ad alterum ius, & titulus beneficii transferat ex cap. nisi essent, de prob. *Rebuff. in Praxi tit. de resign. in fauorem, num. 3.* vel cum quis referat certam pensionem sibi quotannis soluendam. Tertio, beneficium quis dimittit cum regressu, vel ingressu, vel accessu ad illud: hoc est, referat sibi iure, vel possit ad illud redire, ac eius possessionem nancisci. *Rebuff. in praxi. tit. de resign. in fauorem.* Quarto dicitur conditionalis resignatio, ea que fit causa permutationis, nempe, cum quis beneficium dimittit ea conditione, ut alterius beneficium simile, vel dissimile, sibi conferatur, tunc enim vnus suum beneficium, cum alterius beneficio commutat: ac propterea vterque suo se abdicat beneficio, vel Ecclesie, ut alterius Ecclesiam, vel beneficium obtineat.

Quarto quaeritur, Quibus de causis fit renuntiatio beneficii in Ecclesiam introducta? Innocentius III. ut habetur in cap. Nisi cum pride, de renuntiat. numerat sex causas, videlicet, Confessionem criminis, debilitatem corporis, defectum scientie, malitiam plebis, graue scandalum, & irregularitatem Clerici. Vnde Hostiensis in summa. tit. de renuntiatione, quem postea secuti sunt Ioan. Andreas, Abbas, & alii in cap. citato eas reducit ad sex, vel septem. ait enim: Renuntiat quis beneficio, vel ob confessionem alicuius criminis quo tenetur: vel ob imperitiam, & ignorantiam literarum, vel ob infirmitatem corporis, vel otiositatem, vel ob morbum, ut si lepra laboret, vel si cæcus, surdus, vel mutus factus sit Parochus, vel Episcopus: vel ob malitiam plebis, vel ob grauem aliorum offensionem: vel ob irregularitatem contractam, à qua liberari commode, & facie non potest. Admitti quoque resignatio beneficii solet ob senium Clerici, ob ætas interuentum, ob potentiorum hominum violentiam, vel tyrannidem, ob capitales inimicitias, ob ingressum in religionem futurum, ob nuptias quoque contrahendas. Et olim beneficii Clerici cedebant ob aliquam ex prædictis causis. Postea vero admitti cœperunt alias etiam cause in beneficiis dimittendis: videlicet, ob Clerici lapsum in crimen, vel in censuram aliquam Ecclesiasticam, vel irregularitatem. Tandem admittæ etiam sunt aliæ cause minus iustæ, & minoris ponderis: velut cum quæ multo tempore in Ecclesia seruiuit. Deinde, ut beneficium dimissum concedatur alteri, cuius causa Clericus beneficium dimittit.

Quinto quaeritur, Quibus de causis admitti queant resignationes beneficiorum extra curiam Romanam coram locorum ordinariis? Respondeo, editam esse à Pio V. Constitutionem, que incipit: *Quanta Ecclesia Dei*: in qua certas quasdam causas recenset, quibus aliquis coram ordinario loci potest beneficium deponere. Nam anno secundo sui Pontificatus, Constitutione quadam præcepit ne ordinarii locorum resignationes admittent, donec certa formula præscriberetur beneficii resignandi. Quare anno tertio insequente Constitutione edita, prædictam formulam præscripsit, ut fraudes, quæ in hac re frequenter committuntur, submouerentur. Prohibet itaque Pontifex ne resignationes deinceps pro cuiusque arbitrio, nullisque, vel certe leuibus causis passim, & temere admittantur. Deinde ait, *ut post hæc Episcopi, & alii facultate habentes, eorum diuitaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiosi, aut crimini obnoxii, censurisque Ecclesiasticis irretiti aut nequeunt, aut non debent Ecclesie, vel beneficio inferuire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerit, vel quos ad aliud contingit promoueri: Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim post-*

ea id re ipsa exequantur: Denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui Constitutione Fel. recordationis Innoc. Papa III. de demittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur: Quæ etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere securi. Sed nec horum ullus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat ullo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commode sustentari. Ad hæc, beneficiorum, vel officiorum permutationes, qua Canonice sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur. Cauent autem Episcopi, & alii prædicti, itemque omnes Electores, Presentatores, & Patroni, tam Ecclesiastici, quam laici, quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Ceterum precipimus atque interdicens, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores de beneficiis, & officiis resignandis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinis, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant providere. Quod si fecerit, ac etiam quidquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum discernimus non habere: qui vero contra fecerint, ut in eo quod deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, presentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique conuenierit, tamdiu suspensi maneant, de ne remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere: Et qui talia beneficia, & officia receperint, eos prædictis penis volumus subiaccere. Et nihilominus in eos qui sic suspensi, conferre, eligere, presentare, confirmare, vel instruere ausi fuerint, excommunicationis, quo ad personas: quo ad Capitula vero, & Conuentus, à diuina suspensionis sententia ipso facto promulgamus: quibus etiam nullus alius, quam ipse Romanus Pontifex, siue absolutiois, siue relaxationis gratiam, excepto mortis articulo, valeat impetrare. Hæc in ea Constitutione. Prima igitur causa, ex qua ordinarii resignationes beneficiorum possunt sua auctoritate approbare, est: cum beneficiarius est senio confectus, quod arbitrio iudicis relinquatur. Secunda: Cum incommoda Clericus valetudine vitur, quod etiam ipsius iudicis arbitrio discernitur. Tertia: Cum beneficiarius est corpore impeditus: vel utcumque lepra, paralyti; aut morbo Gallico, vel Comitiali, aut aliquo alio contagioso, vel periculoso laborat. Quarta: si beneficiarius sit corpore vitiat; cæcus, v. g. claudus, mutus, vel surdus, aut aliquo alio corporis membro abscisso, contracto, vel deformato. Quinta: Cum aliquo crimine tenetur obstrictus: homicidii videlicet, Simonie, adulterii Sodomie, concubinitus, periurii, maledicti in Deum, vel Sacerdos in celo regnantes. Sexta: Si censuris Ecclesiasticis beneficiarius fuerit ligatus. Septima: Si nequit, aut non debet Ecclesie, vel beneficio inferuire, ut si sit Clericus publice relegatus, aut arreptitius, aut alitercumque irregularis, aut si raptus, aut cum aliorum offensione vitat. Octaua est causa, cum duo obtinet beneficia, quorum alterum dimittere debet siue iure ipso, siue iudicis auctoritate. Nona: cum necessitate aliqua fuerit ad secundum beneficium promotus. Decima: Si sit religionem ingressurus. Vndecima: Si matrimonium contracturus. Duodecima: Cum aliqua ad se causa exiit, ob quas Innoc. III. in c. Nisi cum pride, de remon. constituit, Episcopum Ecclesiam posse dimittere. Decimatertia: Si beneficiarius ob capitales inimicitias nequit, aut non audeat in loco beneficii commorari. Deinde vero subiungit Pontifex, ex his causis licere, ordinariis locorum, resignationes beneficiorum approbare: duabus tamen conditionibus seruatis. Vna est, ut si Clericus se beneficio abdicans, sacris sit ordinibus initiatus, habeat unde viuat: alioqui beneficium dimittere non sinatur, nisi sit religionem ingressurus. Altera est, ne ordinarii locorum admittentes ex prædictis causis beneficiorum resignationes, ea beneficia dimissa conferant suis, aut dimittentium consanguineis, affinis vel familia-

ribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum.

Quæres, qua pena puniantur Episcopi, & alii locorum ordinarii conferentes beneficia coram ipsis dimissa consanguineis, affinibus, vel familiaribus suis, vel dimittentium? Respondeo, ex constitutione Pii V. citata eos esse suspensos à collatione, electione, & institutione, & presentatione, & confirmatione, donec à Romano Pontifice remissionem obtinuerint: quam penam suspensionis contrahunt etiam ij qui beneficia sic dimissa recipiunt; quapropter abstinere debent à quouis iure, & officio, quod eis conuenit ratione beneficiorum. Episcopi vero, & ordinarii locorum, qui contulerunt beneficia, dimissa amplius conferre, eligere, presentare, confirmare, instituere non possunt: quorum aliquid si facere tentauerint, in excommunicationem ipso facto incidunt; & si Collegia, Conuentus, siue Clericorum fuerint, in suspensionem à diuinis, quæ est quædam interdicti species: à qua excommunicatione, vel suspensione abolui nequeunt nisi à Romano Pontifice extra mortis articulum. Dubium alicui videri possit, An Episcopi, & alii locorum ordinarii, per ignorantiam, Resignationes beneficiorum sua auctoritate approbantes, & dimissa beneficia suis, vel dimittentium consanguineis conferentes, in suspensionis penam incurrant? Respondeo minime, si per iustam prædictæ Constitutionis ignorantiam id fecerint, quoniam pena legis ignorantes minime afficiuntur in foro interiori conscientie, quamuis in exteriori, ignorantia iuris communis locum non habeat, quia contra legem facientes, scientes facere creduntur.

Quærat etiam quispiam, An prædicta pena suspensionis solum constituatur in Episcopos, & alios ordinarios locorum conferentes resignata beneficia suis, vel dimittentium consanguineis, aut familiaribus; An vero etiam in eos, qui admittunt resignationes beneficiorum, sine causis in ea Constitutione contentis? Respondeo, solum constitui in eos, qui conferunt beneficia dimissa consanguineis: quia Pontifex, postquam causas expressit, ex quibus possunt coram ordinariis beneficiorum resignationes admitti, statim præcipit ordinarii beneficia dimissa conferant consanguineis, vel familiaribus. Ac deinde subiungit: *Qui vero contra fecerint, à beneficiorum collatione suspensi remaneant, &c.* Ex quibus verbis patet, penam suspensionis ad proxime, non ad remote dicta referri debere. & paulo post ea verba, addit: *It in quo deliquerint, puniantur;* nimirum hoc quia in conferendo consanguineis peccarunt, suspenduntur à conferendis beneficiis. Dubitatur iridem, quam penam soluere debeant ordinarii, resignationes beneficiorum citra ullam causam earum, quas Pontifex prædicta in Constitutione expressit, approbantes? Respondeo, nullam aliam soluere penam debere: nisi quod resignationes ipsæ sunt irritæ, & inanes: ait enim Pontifex: *Quidquid præter, vel contra formam fuerit à quoquam temere attentatum, effectum discernimus non debere.* Et hoc locum habet, etiam si per ignorantiam iust. m fuerint resignationes beneficiorum admittæ, hæc enim non est pena, sed decretum, quo lex irritum reddidit aliter factum: huiusmodi autem decreta legum vim habent, etiam si per probabilem ignorantiam aliquid contra eas fiat. Insuper quæret aliquis, An locorum ordinarii possint permutationes beneficiorum admittere? Respondeo, posse, dumtaxat tamen eas, quæ iure communi sunt ipsis permittæ, de quibus dicam inferius; quia Pius V. primum suspendit facultates ordinariorum ad recipiendas resignationes, & permutationes beneficiorum vique ad tempus formulæ præscribendæ. Sed in prædicta Constitutione præscripsit modum obseruandum in resignationibus, non autem in permutationibus. Ergo adhuc suspensæ manent facultates ordinariorum in permutationibus. Postrema dubitatio ea est quorundam, An pena suspensionis afficiat etiam Cardinales admittentes beneficiorum resignationes, & dimissa beneficia conferentes suis consanguineis, vel

familiaribus alioqui dignis, & aptis? Respondeo, minime, quia penæ, & odia restringi, non laxari debent. Et sicut nomine Beneficiorum in penis, & odiis non comprehenduntur Episcopi, Abbates, vel alie dignitates Ecclesiasticæ; ita nec Episcoporum, vel Ordinariorum appellatione intelliguntur Cardinales in prædicta Pii V. Constitutione, tametsi illi sint Episcopi, quoniam sunt in excellentiori honoris, & dignitatis gradu constituti.

Sexto quæritur, An Beneficiarius propria possit auctoritate beneficium dimittere? Respondeo, minime: debet enim coram ordinario. hoc est, ipsius auctoritate, beneficium deponere, *cap. admonet. & cap. ultimo. de renuntiatione:* sunt enim beneficia Ecclesiæ bona, & in Ecclesiæ utilitatem instituta; & proinde ius Canonicum cauet, ne Clericus iniussu superioris beneficium dimittat, ne illud habere videatur in patrimonio, & bonis suis, & ne Ecclesiæ debito sibi ministro destituatur. Vnde qui sine superioris auctoritate beneficium deponit, reuocari potest, ac nisi admonitus redierit, potest excommunicationis vinculo obstringi, *cap. Siquis vero, septima questione prima, & Glossa in capitulo. Admonet. de renuntiatione.*

Septimo quæritur, Cuiusnam superioris auctoritate Clericus beneficio se possit abdicare? Respondet Glossa in *Clemen. 1. de renuntiat.* non omnem ad quem pertinet ius beneficii conferendi, auctoritatem habere renuntiationem approbandi, qua quis suo beneficio cedit: Is, inquit Glossa, & Panormitanus *cap. admonet citato,* habet id potestatis, & iuris, qui potest non solum beneficia conferre, sed etiam ea adimere, id est, Qui potest Clericos ad beneficia promouere, & à beneficiis amouere, & deicere. Tales sunt Romanus Pontifex, Legatus à latere, *cap. s. Abbatem, §. vltim. de elect. in sexto,* Episcopus, *cap. Cum ex iniuncto, §. vltim. de haret. cap. Nullus 17. questione 7.* Quærat aliquis, An Canoniorum Collegium eam etiam potestatem habeat sede vacante? Respondeo, habere. *Sic Panormitanus in cap. Cum olim. de maior. & obed.* nam ea quæ sunt iurisdictionis, non Ordinis, ad Collegium Canoniorum transeunt, si sint iurisdictionis necessariæ, non voluntariæ. Vnde licet Collegium Canoniorum, Ecclesiæ viduata, siue pastore destituta, nequeat conferre beneficia, quorum conferendorum ius, & potestas ad solum Episcopum pertinebat, approbare tamen potest renuntiationem, qua quis suum dimittit beneficium: quia cum renuntiationi non nisi iustus de causis fiat, necessitas est, non voluntatis consensum præstare in renuntiatione beneficii. Ex quo efficitur, vt cum quis beneficium cedit, cuius conferendi ius ad aliquem Episcopo inferiorem spectat, renuntiatione fieri debeat coram Episcopo, & dimissum beneficium is conferat, ad quem ius conferendi pertinet.

C A P. XX.

Quam beneficiarii possint beneficiari-signare.

PRIMO quæritur, Num Clericus possit per procuratorem beneficium deponere: item cum Clericus suum beneficium resignat non per seipsum, sed per procuratorem, vbi nam beneficium vacare dicatur? Respondeo, ex communi omnium sententia, quam habet Rebuff. in 3. part. de procuratoribus ad resignat. constitutis, num. 1. & sequentibus, posse per procuratorem resignare, vt colligitur ex *Clem. 1. de renuntiat.* Et cum quæritur, vbi nam beneficium vacet, an vbi illud procurator dimittit, an vero vbi commoratur is, qui ad renuntiantium constituit procuratorem? Respondeo, vbi procurator beneficio cedit, ibi beneficium vacare, Glossa in *Clem. 1. Vt lite pendente. Archidiaconus cap. 2. de præbend. in sexto. Rebuff. in 3. par. tit. de procurat. ad resign. constit. num. 28.* nam in resignatione procurator non vnum ministerium præstat: nec enim dicit, renuntiat N. sed ego procuratorio nomine renuntio.

Secundo queritur, An si Caius Clericus Titium procuratorem eligat, & deinde Titius nomine Caij beneficium deponat, valeat renuntiatio, si Titius dimittat, postquam a Caio fuerat reuocatus? Respondeo, cum distinctione. Aut Titius procurator beneficium dimisit, certior factus de renuntiatione, aut secus. Si primum, renuntiatione nullius est momenti: si secundum, rata est & firma renuntiatione, ut constat ex *Clem. 1. de renuntiat.* valent enim acta per procuratorem quamuis auctoritate Domini reuocata, quando cumq; procuratori reuocatio ingratia est.

Tertio queritur, An ad deponendum beneficium sufficiat, si procurator electus, laicus sit, An potius Clericus esse debeat? Hanc questionem inferius diluemus. In presentem loco breuiter respondeo cum *Rebuffo loco citato. num. 16.* laicum ad id muneris sufficere, quamuis *Collect. cap. 2. de rer. permutat.* dicere videatur, Clericum esse debere: sed id nullo iure probat. Quæres, An ad dimittendum beneficium, possit Monachus, vel quiuis alius religiosus procurator institui? Hanc etiam questionem infra diluemus: illud interim, respondentes, posse, ut ait *Rebuffus loco citato. nu. 17.* ex Abbatis tamen, vel superioris consensu: eo quod Monachi voluntas ratione voti in religione facti, sit Abbati subiecta. At vero renuntiatione rata est, & firma, etiam si fuerit contra Abbatis consensum facta: nam est peccet monachus id faciens absq; superioris consensu, factum tamen non est ipso iure irritum, & inane.

Quarto queritur, Quinam possint beneficia resignare? Respondeo, in vniuersum quotquot beneficium habent: dummodo tamen coram ordinario legitime beneficium dimittant. Sed dubie est questionis, An qui Parochialem Ecclesiam adeptus intra annum sacerdos factus non est, suo possit cedere beneficio: vltimo die anni, vel eo tempore, quo intra annum sacerdos fieri iam non potest? Nonnulli negant, quia alioqui posset Parochialis Ecclesia perpetuo obtineri, tamen si nullus intra annum createur sacerdos. Vt si Titius cum defecerat extremo die anni, & conferatur Caio, qui & ipse intra annum ad sacerdotium non promotus postremo die illius anni eam dimittit, & datur Seio, qui similiter intra idem spatium temporis sacerdos non factus in vltimo die se abdicat ea. Deinde quia alioqui Titius tota conscientia in fraudem legis differret vsque ad extremum anni diem. Accedit his quod Titius eo ipso quo non potest ad sacerdotium promoueri, priuatus est Ecclesia Parochiali: frustra enim expectatur euentus, qui iam non potest accideri. *Aliquando ff. ad Senatufconsultum Velleianum.* Verum probabilior est opposita sententia eorum qui afferunt, eum posse: tuta conscientia se beneficio abdicare, & renuntiationem valere. Sic *Olshadus consil. 203. Cassiodorus decis. 4. § 27. Archidiaconus in cap. Cum ex eo. de elect. in sexto.* nam in *c. Commissa, de elect. in sexto*, aperte dicitur, Ecclesiam Parochialem non vacare nisi anno, glapso: ergo ante annum elapsum Clericus potest, quod adhuc obtinet beneficium dimittete. Vnde *Ancharanus, & Geminianus in eo. c. Commissa.* docent, vbi poena constituitur in aliquem, si quippiam intra certum tempus non fecerit, non contrahitur ante tempus illud penitus elapsum: vt si causa definienda committatur alicui intra certos dies, intra quos si definita non fuerit, ad superiorem remittatur, nequit remitti etiam vltimo die, quo iam amplius definiti nequit. Cum etiam alicui fas est intra annum appellare, contra eum agi non potest, etiam extremo die, quo iam appellare non possit. Pari ratione cum preceptum est alicui, vt infra tres dies se in iudicio sistat, alioqui à quolibet impune possit occidi, nequit intra eos dies interfici impune, etiam si duobus diebus elapsis, in tertio ad iudicium venire non possit. Ad obiecta vero respondeo, ea nihil efficere, quia ius ipsum permittit, vt etiam si vltimo die sacerdotium capessere nequeat, illud obtineat vsque ad anni exitum, ut constat ex *cap. Commissa, citato.*

Quinto queritur, An Clerico infirmo liceat beneficium resignare, sic, vt resignatio rata sit, & firma? Respon-

deo, licere iure communi *Abbas in c. 1. Et in cap. Licet, de renuntiat.* nam iura infirmis, etiam morti vicinis ceteros actus legitimos permittunt: potest enim infirmus transigere. *l. Sana mente. C. de Transactio.* potest testamentum condere. *l. Sentum, ff. Qui testamentum facere possint,* matrimonium contrahere, vt docet communis opinio: tanquam testis examinari. Item Papa in mortis articulo constitutus potest actus legitimos facere, beneficia conferre, leges condere, facultates, & priuilegia condere: vsu tamen curiæ Romanæ non admittuntur resignationes beneficiorum factæ ab infirmis, nisi facta resignatione, diebus viginti superuixerint.

Sexto queritur, An qui vult religiosum institutum complecti, possit beneficium dimittere? Respondet communis omnium opinio, posse iure antiquo communi, quo etiam iure resignatio valet. At dubie questionis est, an Nouitius dum in probatione versatur, possit ita beneficium dimittere, vt valeat id quod facit? *Geminianus in c. Beneficium, de regulari. in sexto.* docet licere Nouitio se beneficio abdicare, & subsistere resignationem: vtrumque probat, quia cum adhuc sit Nouitius, eius voluntas nondum plene est Abbati subiecta, ac proinde potest sine eius consensu beneficium dimittere? *Resignatio vero, inquit, rata est, quia nullus in iure inuenitur Canon, qui eam irritam efficiat.*

Cæterum in Concilio Trident. *sess. 25. c. 16. de regularib.* dicitur: [Nulla quoque renuntiatione, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarii, fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter vero facta, etiam cum huius fauoris expressa renuntiatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus.] Quod decretum habet locum etiam in renuntiatione beneficij. nam Concilium generatim ait: *nulla quoque renuntiatio aut obligatio, Et ergo fieri potest renuntiatio absq; superiorum consensu, sed non nisi intra duos menses proximos ante professionem, & consensu Episcopo, vel eius Vicario, & facta renuntiatione Episcopus non potest beneficium conferre, nisi emissa professione, vt sacra Cardinalium Congregatio declarauit: quamuis Bonifacius in cap. beneficium, de regulari. in sexto. definiat beneficium Nouitii ante probationis annum elapsum, nulli conferendum, nisi ad id ipsius Nouitii consensu accedat.* Rogabis, An prædictum Concilij decretum, in eo locum habeat, qui suum beneficium resignauit ante ingressum in religionem, habens in animo religiosam vitam capessere? Sacra Cardinalium Congregatio declarauit, locum habere, quia videtur renuntiatio in fraudem decreti facta: & hoc, quando talis Clericus nihil aliud habet vnde viuere queat, vel quando iure, & ratione illius beneficij est ad ordines promotus.

Septimo queritur, An Clericus, qui nihil habet, vnde sustentetur, nisi ex beneficio, illud dimittere queat? Respondeo, in hunc modum: aut est tantum minoribus ordinibus initiatus, aut factus: si primum, potest beneficium deponere, cum possit ad nuptias transire: si secundum, minime, nisi aliunde necessaria vitæ habeat alimentum. Pius V. Constitutionem edidit sic incipientem: *Quanta Ecclesia, vbi sic ait: Sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat vilo modo beneficium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commode sustentari.* Item Concilio Tridentin. *sess. 21. cap. 2. de reformat.* ita statutum est: *Si quis ad sacros ordines fuerit promotus, & titulo alicuius beneficij, id resignare non possit, quod ad illius beneficij titulum sit promotus: neque ea resignatio admittatur, nisi consilio, quod aliunde viuere commode possit: Et aliter facta resignatio nulla sit.* Ita Concilium. Vnde in renuntiatione apponitur clausula. *Quia habet aliunde, vnde viuere queat.*

Octavo queritur, An is qui ipso iure ante vllam iudicis sententiam beneficio priuatus est, possit illud resignare, ita vt rata, & firma resignatio sit? Respondeo, quam-

cumque

cunque opinionem sequamur, siue eam quæ affirmat huiusmodi Clericum ante iudicalem criminis declarationem beneficium debere dimittere, siue alteram, quæ id negat, Communi est sententia receptum, resignationem ratam, & firmam non esse: quia quamuis sit illi permilsum, ut beneficium possideat, donec sententia iudicis crimen declaretur, ius tamen, & titulum beneficii amisit, quo die crimen incurrit: at resignatio beneficii est voluntaria dimissio iuris, quod in beneficio quis obtinet. Verum quærat aliquis, An is qui ipso iure non est beneficio priuatus, sed iudicis sententia priuandus, tuta conscientia possit beneficium dimittere antequam criminis condemnetur? Respondeo, ex communi omnium sententia posse, quia ante iudicis sententiam, in beneficio ius obtinet: ergo potest suo iure cedere, ut ad alterum transferatur.

Nono, An ætate minor possit coram Ordinario suum beneficium dimittere? De hac questione Gloss. Abbas, & alii in *capit. ex parte de restit. spoliator. Abbas, & ceteri ibidem*, & *Couarr. lib. 1. Variarum resolut. cap. 5.* Respondeo, in iure minores appellari, tum eos qui decimum quartum annum ætatis excedunt, & vigesimum quintum nondum agunt, quibus curatores dantur, tum eos qui nondum decimum quartum attingerunt annum, qui in tutorum cura esse solent. Communi sententia receptum est, minorem viginti quinque annis, sed decimum quartum excedentem posse beneficium deponere, sine vlllo curatoris consensu. *Gloss. in cap. Ex parte, de restit. spoliator. Abbas, & ceteri ibidem*, & potest tum per se, tum per procuratorem se beneficio abdicare, sicut etiam absque vlllo curatoris assensu potest beneficium sibi collatum accipere. Nam in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis, & in his, quæ pendunt ab eis, Clericus minor viginti quinque annis pro maiori habetur *cap. ult. de iudiciis*.

Quæres, An hic Clericus minor viginti quinque annis possit beneficio restitutionis vti aduersus resignationem beneficii à se factam? Respondeo, quando cumque in resignatione læsus non est, tunc beneficio legis vti non potest, ut si beneficium dimittit, quia duo habebat, & ex alterutro viuere potest: aut beneficium dimissum ei potius oneri, quam emolumento erat: aut quia dimisit gratia aliquis consanguinei, vel amici: aut quia deposuit matrimonium contracturus, aut in religionem ingressurus, eo quod beneficium restitutionis in integrum iure communi conceditur minori viginti quinque annis, si fuerit læsus, *l. Non omnia ff. de minoribus, & l. minorib. C. de restit. in integrum*. Quando vero minor beneficium dimisit, & in ea dimissione læsus est grauitur, quia ex beneficio vivebat, si res sit adhuc integra, hoc est, si nondum beneficium est alteri collatum, restituitur in integrum sola gratia, & fauore ætatis. Si vero collatum est, iuxta aliquorum sententiam, etiam est restituendum. Sic Vincentius, & Archidiaconus teste *Panormitano loco citato*, quam sententiam sequitur *Couarruias lib. 1. var. resolut. cap. 5. num. 3.* At secundum aliorum opinionem, restitui iure non debet, quia ut dixi, in spiritualibus, & Ecclesiasticis causis maior esse videtur. Sic *Tancredus, Accursius, Glossa, Ioan. Andreas, Lignanus, Cardinalis, Antonius apud Couarruiam loco citato*: Sed Abbas videtur sentire etiam tunc restituendum, si fuerit grauitur læsus, nam etiam in Ecclesiasticis subueniendum est deceptis, & læsis.

C A P. XXI.

De resignationibus beneficiorum cum reservatione omnium fructuum, vel regressus, accessus, vel ingressus.

Primo quæritur, An resignatio beneficii cum reservatione omnium fructuum licita sit? Sciendum est, aliquando Clericum suum beneficium dimittere, omnibus tamen fructibus sibi reseruatis, ita ut ad resignatarium solum ius, & titulus beneficii transferatur, & hæc resignatio

fieri iure communi non potest, vel eo quod iure communi beneficium diuidi nequit. *cap. Maioribus, de præbend. vel eo quod beneficia, sine diminutione conferri debent. cap. ut beneficia, sine diminut.* Diuiditur autem beneficium, vel saltem cum diminutione confertur, cum fructus vni dantur, siue reseruantur, alteri vero ius beneficii confertur. At quia Romanus Pontifex libere potest de beneficiis statuere in iis, quæ solum sunt iuris scripti, non naturalis, vel diuini; inde fit, vt possit beneficium Titio conferre reseruatæ ad tempus omnibus fructibus Caio beneficium dimittere. Porro hæc reseruatæ fructuum admitti solet iustus de causis, neis qui beneficium resignat, detrimentum patitur, sed habeat vnde commode sustentetur, vel contracta debita. Fructus enim dimittenti beneficium reseruantur loco pensionis, quæ in subsidium vite dari solet. Imo, *ut constat ex capit. Si tibi concessio, de præbend.* ad debita Ecclesie soluenda concessum fuit, vt posset ad certum tempus percipere fructus omnium beneficiorum in sua diocesi vacantium: Et *Clemens VII. fertur concessisse Hippolyto Mediceo Cardinali, nepoti suo facultatem, quæ posset arbitrato suo statuere de omnibus fructibus omnium beneficiorum in toto Christianorum orbe vacantium ad sex menses.*

Verum si quæras, Quid ea clausula significatur apponi solita, cum resignanti beneficium, omnes fructus reseruantur, nimirum data facultate, vt eos propria auctoritate percipiat? Respondeo, sensum eorum verborum hunc esse, eos vt possit capere per seipsum, sine cuiusuis alterius consensu, ac si adhuc dimissum beneficium retineret; est enim illi beneficium, quod dimisit obligatum; quare ab eotantum à re sibi addicta seruitutem exigit. Quod si hæc quam diximus clausula non apponitur; tunc fructus capere iure non potest sine consensu resignatarii, *ut docet Robuffus in praxi benef. part. 3. tit. ratione persona & reseruatæ reseruatæ. num. 23.* Quæri posset, An sit necessarius resignatarii consensus expressus, cum resignanti omnes fructus reseruantur ad tempus? Respondeo, esse necessarium, sicuti etiam in pensionibus necessario requiritur: nam alioqui detrimentum pareretur, quando quidem is qui titulum beneficii habet, onus sine fructu vlllo, & emolumento subire, ac sustinere non cogitur: nam qui altari seruit, de altari viuere: ac scienti, & volenti non fit iniuria, siquidem sciens, ac volens onus suscipit. Ergo si quis seruire velit gratis Ecclesie, nulla iniuria afficitur, si alteri fructus reseruentur: nec reseruari solent, nisi cum resignatarius habet, vnde commode sustentetur.

Secundo quæritur, An licita sit resignatio, qua quis beneficium suum in gratiam alterius dimittit, reseruatæ sibi regressu ad illud? Sciendum est, quando coram Romano Pontifice aliquis beneficium suum causa, & fauore alterius deponit, solet Papa concedere facultatem resignanti, qua certis ex causis possit ad beneficium dimissum redire: & hic dicitur regressus: qui nihil aliud est, nisi ius ad beneficium dimissum reuertendi. Vocatur hoc ius tripliciter; *Regressus, Accessus, & Ingressus.* Tunc beneficium resignanti conceditur regressus, quando ei datur facultas, vt si resignatarius, hoc est, is, cuius gratia beneficium dimittit, præmoriatur, redeat ipse resignans propria auctoritate ad beneficium dimissum, quod ante resignationem legitimam possidebat. Regressus enim ad rem aliquam vel ius, est reditus ob quosdam certos euentus ad illud ius dimissum. Necessæ autem est, ad regressum, vt is cui conceditur, beneficii possessionem ante obtinuerit. Tunc vero reseruatæ resignanti accessus ad beneficium, cum alicui sit potestas accedendi ad beneficium, & illius possessionem capiendi, quam antea nactus non fuerat, quia v. g. Titius legitimam ætatem ad beneficium capessendum non habet, vel crimine aliquo, vel censuræ Ecclesiasticæ vinculo tenetur, vel irregularitate impeditur, datur illi facultas, vt cum ad legitimam peruenierit ætatem, vel crimine expurgatus, vel à censuræ absolutus, vel ab irregularitate liber fuerit, propria auctoritate possit ad beneficium

ficiam

ficium accedere, & illius capere possessionem. Vnde Accessus, est iusalicui datum beneficium capessendi, cuius possessionem ante non acceperat aliqua lege Canonica præparatus. Ingressus referatur beneficium resignanti, cum quis dimittit beneficium, cuius titulum, & ius Canonice obtinuerat, sed non possessionem: & datur ei facultas, vt si resignatarius præmoriatur, beneficium dimissum ipse propria auctoritate accipiat, & adeat possessionem illius. Quare hæc tria Accessus, Regressus, & Ingressus, quæ dimittentibus beneficium referuntur consueverunt, hoc differunt inter se se, quod Regressus requirit, vt præcesserit ad beneficium dimissum aditus; Accessus vero, & Ingressus non item. Porro Accessus ab Ingressu distinguitur, quod ille non requirit, vt aditus ad beneficium aliquo modo præcesserit, sed potius dicit aditum oclusum fuisse ob aliquod impedimentum Canonicum quo resignans tenebatur. Ingressus tamen inuit aditum ad beneficium quadam ex parte, hoc est, ad ius & titulum, sed non ad possessionem illius. *De his Rebus in praxi beneficiorum par. 3. tit. de regressibus, & resignationibus.*

Sed quærat quispiam, cuius auctoritate possit resignanti beneficium referuari Regressus, Accessus, vel Ingressus ad illud? Respondeo, solius Romani Pontificis auctoritate: nam resignatio coram ordinariis locorum fieri nequit nisi tantum absolue, & simpliciter, vt dicam inferius. Secundo quæret aliquis, An hæc beneficiorum resignationes referuato regressu, accessu, vel ingressu locum habeant in iure communi? Respondeo, vsu & more curiæ Romanæ eas introductas fuisse præter commune ius: vnde iure Canonico nulla extat mentio, nisi aliqua ex parte in cap. Si beneficia, de præben. in sexto. illis verbis: *Ad beneficia sua priora, collatione quibuscumque personis facta de his, nequaquam obstant, libere reuertantur.* In eo enim cap. statuitur, vt si Titius obtineat aliquod beneficium, quod simul cum alio haberi iure non possit, impetret ab ordinario loci aliud beneficium secundum, quod Papa iam alteri dederat; & Titius id ignorans, scians tamen plura se beneficia habere non posse, dimittit primum beneficium, quod obtinebat, & secundum accipit ordinarii auctoritate sibi collatum: postea vero animadertens, secundum auctoritate Papæ alteri fuisse datum, ad primum reuertitur: vnde ait Pontifex eum iure posse ad primum beneficium, quod dimiserat, redire propria auctoritate.

Tertio quæritur, An hi regressus modo sint liciti? Respondeo, Paulum IV. Constitutionem edidisse, quæ incipit: *Ad Romani Pontificis*: qua irritos efficit regressus, & accessus Cardinalibus concessis ad plures Ecclesias Cathedralis Metropolitanas: & statuit, vt regressus ad vnicam tantum Ecclesiam habere possint; & habentes ad plures, vno tantum retento, alios dimittant. Synodus Tridentina Sessione 25. cap. 7. de reformat. Regressus hunc in modum abrogauit: *Cum in beneficiis Ecclesiasticis ea, qua hæreditaria successione imaginem referunt sacris Constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria, nemini in posteriorem accessus, aut regressus, etiam de consensu ad beneficium Ecclesiasticum cuiuscunque qualitatis concedatur; nec hætenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur.* Hocque decretum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, ac etiam Cathedralibus Ecclesiis, ac in quibuscumque personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habent. Sic ibi. Voluit itaque Concilium, vt deinceps regressus denegentur etiam in Cathedralibus: de concessis vero regressibus nihil aliud statuit, nisi, vt non extendantur, aut transferantur. Pius tamen Quintus edita Constitutione, quæ incipit: *Romani Pontificis providentia*, omnes regressus, accessus, & ingressus sub quibuscumque formis, & quibuscumque personis, & quomodocunque concessis, aboleuit his verbis: *[Omnes, & singulos regressus, accessus, & ingressus, etiam eventuales, aut pœnales, ac coadiutorias, etiam de consensu, aut alias quomodolibet, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis*

plenitudine, clausulis irritantibus, & aliis decretis quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices præcessores nostros ad beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura secularia, & quorumvis Ordinum regularia, etiam si secularia, Canonicatus, præbendæ, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus, etiam Metropolitanis post Pontificales maiores, seu collegiatis Ecclesiis, huiusmodi principales. Regularia vero beneficia huiusmodi, Monasteria etiam Confortoria, Prioratus, Præposituræ, dignitates, etiam Conuenticuales personatus, administrationes, vel officia etiam Claustralia, ac hospitalia, & præceptorias, etiam hospitalis S. Iohannis Hierosolymitani, etiam quarumvis aliarum militiarum, quibusvis personis cuiuscunque status, gradus, Ordinis, & conditionis existentibus, & Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali dignitate, aut Cardinalatus honore pollentibus concessos, super quibus literæ Apostolicæ integraliter hætenus expeditæ non fuerunt; etiam si in Plumbaria nostra, aut penes Summatorem nostrum reperiantur, Motu proprio & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, auctoritate Apostolica tenore præsentium reuocamus, cassamus, & abolemus: mandantes ne in futurum super dictis gratis regressus, accessus, & ingressus, nec non Coadiutoriarum literas expédiant.] Hæc ibi. Vnde perspicitur Pontificem omnes in vniuersum regressus irritos reddidisse; etiam ante concessos, quorum literæ Pontificiæ expeditæ non fuerint.

Quarto quæritur, Quibus de causis sint ad beneficia regressus damnati, & à curia Romana penitus exclusi? Respondet Mandosius in *praxi Signatura gratia, tit. regressus, & accessus*, id merito factum fuisse. Primum, quia iure communi introducti non erant, sed tantum in commodum, & utilitatem resignantium excogitati, & inuenti: nec longè vsu fuerant approbati, vnde curiæ etiam Parisiensis auctoritate eos regressus fuisse abrogatos atque sublatos restat Rebuffus in *praxi beneficiorum par. 3. tit. de regressibus ad finem.* Deinde, vt hæreditariæ successiones in beneficiis penitus tollerentur, & ea quæ hæreditariæ successione imaginem referunt, & speciem habent: Insuper ne Ordinariorum in conferendis beneficiis libera facultas minueretur. Præterea, vt in conferendis beneficiis ratio potius haberetur eorum, qui magis idonei, & apti creduntur. Ad hæc, vt omnis in vniuersum captandæ, vel oprandæ mortis occasio, & anxia præcederetur. Postremo, vt omnis in beneficiis obtinendis ambitiosa cupiditas submoueretur.

Quinto quæritur, An omnes regressuum reservationes sint abrogatæ? Respondeo, minime, nec Concilii Tridentini decreto, nec Pii Quinti Constitutione prædictis: quoniam hi regressus, accessus, vel ingressus, qui conceduntur pensionario, si ei tempore constitutio pensio debita non soluitur, adhuc in curia Romana in vsu sunt. Nec item sublatis sunt illi regressus, qui iure communi subsistunt, qualis est regressus, de quo in cap. Si beneficia, de præben. in sexto, illis verbis: *Ad beneficia sua priora libere reuertantur.*

Sexto quæritur, Qua forma hi regressus concedi solebant ante Synodum Tridentinam? Respondeo, cum Mandosio loco citato, in hunc modum: *N. vero oratori, ne ex resignatione huiusmodi nimium dispendium patiat: quod dicto Resignatario cedente, vel decedente, aut beneficium huiusmodi dimittente, & alias quouis modo etiam apud sedem Apostolicam vacante, liceat sibi ad dictum beneficium quam primum illud per cessum, seu decessum, seu quamvis dimissionem, aut alias quomodocunque, etiam apud sedem Apostolicam præfatam vacare contigerit, liberum habere regressum, & ingressum, illiusque corporalem possessionem per se, vel per alium, seu alios eius nomine propria auctoritate libere apprehendere.* Sic ibi. Ex qua formula perspicitur, regressum ex causa resignationis concessum, locum habuisse, cum resignatarius, aut diem suum extremum obibat, aut se beneficio sponte abdicabat: hoc enim significant illa verba, *Sive per cessum, sive per decessum.* Et hoc, sive coram Romano Pontifice, sive coram ordinariis locorum beneficium dimittebat. Quoniam si in

curia Romana beneficium deponere, non obstat ius commune, quo beneficia in curia vacante Romano Pontifici referuntur, siquidem in formula Regressus dicebatur: *Etiamsi apud sedem Apostolicam vacare contigerit.* Item Regressus locum habebat, etiamsi resignatarius beneficium amittebat, vel sententia iudicis ob crimen aliquod commissum: vel factio aliquo, ut si uxorem ducebat, vel religionem profitebatur, vel consequbatur aliud beneficium, quod simul cum primo stare non poterat. In formula eam dicebatur: *seu quamvis dimissionem, vel amissionem.*

Septimo queritur, An in reservatione regressus ex causa resignationis, necessarius esset resignatarii consensus? Quidam affirmant, esse necessarium, quia in reservatione pensionis, vel fructuum debet adesse beneficiarii consensus, ergo & resignatarii in reservatione regressus. Deinde, quia reservatio regressus non est absque aliquo damno resignatarii, cum beneficium dimittere non possit: quoniam eo ipso ad priorem resignantem beneficium rediret. Accedit, quod huiusmodi resignationes erant odiosae, ergo necessarius erat resignatarii consensus. Sed verius alii negant eum fuisse necessarium: nam sine vilo resignatarii assensu talis regressus concedi solebat, nec vlla exat Cancellariae regula, eiusmodi consensum requirens: cum tamen in reservatione pensionis beneficiarii consensum, regula Cancellariae, vel iura, vel consuetudo deposcant.

Octavo queritur, Quibusnam ex causis regressus desinere, ac finiri solebat? Respondeo, in primis Quando is, cui erat regressus concessus, eo uti volebat, tunc desinebat, suo enim iure quisque cedere sponte potest. Deinde quoties idem sciens regressum locum habere, permittebat beneficium ultra triennium ab alio possideri; haec enim causa repellat per exceptionem regulae Cancellariae, quae dicitur, de triennali possessore. Tertio, si idem coram Notario & testibus consensum praestabat, ut regressus extingueretur: nam extingui poterat etiam sine auctoritate superioris.

C A P. XXI.

De resignatione gratia alterius, aut cum reservatione pensionis facta.

Primo queritur, An resignatio beneficii licite fiat alterius gratia, & favore? Sciendum est, resignationem iure communi absolute, & simpliciter fieri debere: tum quia Canones, & iura penitus cauent, ne in beneficiis sit vlla hereditariae successione species, vel imago. Cum autem quis suum beneficium dimittit ea conditione, ut Titio verbi gratia conferatur, successorem in beneficio constitutur videretur. Addunt etiam alii etiam causam: quia Canones, & iura prohibent in beneficiis omnem pactio-nem, conventionem, & conditionem: sed qui beneficium deponit his verbis: *meum beneficium resigno, ut Titio conferatur, aliter vero non resigno*: resignatio fit cum conditione adiecta, videlicet apposita clausula: *Resigno in fauorem, N. Et non aliter, nec alio modo.* Nihilominus vsu curiae Romanae introductum aliquando fuit, ut coram Romano Pontifice huiusmodi resignationes beneficiorum permitterentur: nam cum haec conditio sit solum iure Canonico interdicta, Romani Pontificis auctoritate permitti potest.

Secundo queritur, An resignatio beneficii alterius gratia, & favore contineat Simoniam Canonico iure damnatam, & an coram ordinariis locorum, licite fieri queat? Dubitari non potest, quin vsu curiae Romanae, Constitutione etiam Pii V. prohibitorum sit, quo minus quis coram ordinariis locorum suo beneficio cedat alterius gratia. Sed questio in eo consistit, An id quoque iure communi sit interdictum tanquam Simoniacum? Duae sunt opinionones. Vna affirmantium id iure communi licitum esse: quoniam etsi Canones, & iura hereditariae successione species in beneficiis condemnant, & in resignationibus

quoque beneficiorum pactus, conuena, & conditiones, non continuo sequitur, ut damnetur, qui hunc in modum dimittit beneficium: *Resigno beneficium in fauorem, N. Et non aliter, nec alio modo*: quoniam haec beneficii dimissio nulla Simoniae labe inficitur, cum coram ordinario exprimat personam, cuius gratia beneficium dimittitur, & liberum est ordinatio resignationem reicere: quo approbante, non est quod resignanti detur vitio, cum superioris auctoritate beneficium dimittit: nec item ex hoc, quod gratia alterius beneficium deponit, successorem deligit: siquidem ordinarius iure potest eam resignationem penitus respicere. His accedit, quod Canones, & iura damnant conditionem in beneficiis piumata Clericorum auctoritate appositam: Sed haec apponitur coram ordinario. Sic Sotus libro 9. de iustit. questione septima, articulo secundo, conclusionem prima, Conarradus lib. 1. variar. resolut. cap. 5. num. 5. ubi in suam sententiam citat Antonium parte secunda, tit. 1. primo, cap. 5. § 11. Syluest. in verbo renunciatio, quasi. 6. & Staphileum, de literis gratia, & iustitia.

Alter opinio est, huiusmodi resignationem iure communi damnari, ut Simoniacam. Glossa in capitulo, ex parte, de offic. iud. deleg. & in capitulo, Ceteri pridem, de Patis. Abbas in capitulo, Cum vntuerforum, de rerum permutatione. Cassiodorus de decisione tertia, & 2. de Simonia, Praefat. & alii in capitulo, Ordinationes prima questione 1. Felinus capitulo, Ad audien. de script. Rebuffus in praxi benefic. parte tertia, tit. de resignatione conditio, quam in fauorem vocant, & ceteri hoc est longe probabilius, & verius. Nam ut Glossa, & ceteri docent in capitulo, pactiones, & capitulo, cum pridem, de Patis, omnis conditio in spiritualibus Simoniam inducit, eo quod datum, & acceptum sub conditione, gratis non datur, & accipitur, item dabitari non potest, quin iure communi ordinarius loci eam resignationem admittere prohibeatur: sit enim cum conditione, quae in beneficiis, & rebus aliis spiritualibus communi iure damnatur. Quis item inficietur, hereditariae successione species, & imaginem in hac resignatione contineri? Si queras, An si huiusmodi resignatio fiat coram ordinario, & ille reiecta conditione tanquam contra Canones, beneficium conferat ei, cuius gratia est resignatum, valeat resignatio? Boerius tractat de dignit. Legati questione secunda, videret dicere valere: contrarium docet Rebuff. loco citato, num. 7. Quid si reiecta conditione resignationem admittat, & conferat cui voluerit? Staphileus, & Couar. aiunt, Ordinarium ea reiecta conditione resignationem admittere simpliciter posse, & beneficium cui voluerit conferre: & hoc est, quod ipsi dicere voluerunt. Sed oppositum videtur docere Rebuff. loco citato.

Tertio queritur, An qui praesente ordinario beneficium simpliciter, & absolute dimittit, mente tamen volens, & optans ut Titio verbi gratia conferatur, in Simoniae mente concepta crimen incurrit? Glossa in capitulo, ex parte, de offic. iud. deleg. & in cap. Ordinationes 1. quasi. 1. negat vllum esse Simoniae crimen, cuius etiam sententia fuit Nauar. Oppositum tamen sensit Panormitanus, Decius & alii in dicto cap. ex parte; mentis scilicet esse Simoniam, eo quod conditio sit in mentis actu, quamvis in verbis, nec expresse, nec tacite appareat. Sed quares, Titio, absolute, & simpliciter beneficium dimittenti apud ordinarium loci, licet statim ab ipso ordinario petere, ut Caio det beneficium dimissum? Respondet Gomezus in regula de triennali possess. questione 12. licitum esse petere post aliquod tempus inuicuum, non statim. In iudiciali foro nequit dubitari, eam resignationem condemnari, tanquam alterius causa factam, imo ipsi Romani Pontifices tales resignationes beneficiorum admittere consueverunt.

Quarto queritur, An si Titius apud Romanum Pontificem suum dimittat beneficium in gratiam Caui, suum ius in beneficio retineat, si beneficium non Caio, sed alteri conferatur? Respondeo, Romano Pontifice admittente resignationem cum clausula: *Resigno in fauorem Caui, &*

non ali-

non aliter, nec alio modo, nequaquam Titium amittere suum beneficium: quoniam Titius abdicat se beneficio ea conditione, ut Caio detur: ea igitur non impleta, beneficium penes Titium manet. Sicut cum beneficium iuripatronatus subiectum dimittitur, abique Patroni consensu dimissio non valet, & ius remanet penes dimittentem, eo quod tacite conditio subesse videatur, si Patronus consensum præstiterit. Ita cum quis beneficium cedit in alterius gratiam, & non alio modo, conditio adest expressim, ut resignatio conferatur. *Rebuff. loco citato, num. 4.*

Quinto quaeritur, An licita sit resignatio beneficium cum reservatione certæ pensionis? Respondeo, reservationes pensionum vsu tantum, & iure nouo esse introductas: iure quidem communi concessum legimus, ut ex iusta causa pensio possit imponi ex redditibus beneficium soluenda, ut colligunt Auctores ex capitulo ad audientiam 2. de rescript. cap. Quamuis, de preben. in sexto, capitulum. Conquerente, de Cleric. non rescriptis. Sed præter ius antiquum commune introductum est, ut dimittenti sponte beneficium, quod habet, pensio referretur. Deinde, ut beneficium cum vacat, vni conferatur, & alteri detur pensio ex illius beneficium fructibus soluenda. Nihilominus hæc pensiones, cum in subsidium vitæ, & gratia alimentorum concedantur, causam habent honestam.

Sexto quaeritur, Quibusnam de causis soleant modo pensiones concedi, cum beneficium dimittitur? Respondeo, eas causas ad duo capita reuocari, Aut enim concedantur ex causa quam vocant iuratiua, aut ex causa onerosa. Primo modo detur pensio, quando vacans beneficium vni conferatur, & alteri pensio datur, ut habeat inde vitæ subsidium: atque hæc pensio data, censetur causa paupertatis, & alimentorum. Deinde ex causa onerosa datur pensio, cum conceditur alicui, eo quod lite cesserit, sequere in gratiam alterius, beneficium abdicauerit: illa enim pensio conceditur gratia concordie, & pacis; hæc vero, ne beneficium dimittens, magnum detrimentum patiat. Solet etiam pensio constitui, cum beneficium vnum cum alio permutatur: tunc enim si alterutrum eorum plures redditus habeat, compensatio fit auctoritate Roman. Pontificis reservata pensione. *cap. Quæstiones, de rerum permutat.*

Septimo quaeritur, An locorum ordinatis liceat beneficium resignatione admittere reservata pensione? Respondeo, minime: neque enim ordinarius loci potest beneficium pensionem imponere, cum sit iure communi sancitum, ut beneficia sine diminutione conferantur, *cap. 1. ut beneficia sine diminutione conferantur.*

Octauo quaeritur, Quibus beneficium pensio possit imponi? Respondeo in Concilio Trident. *sess. 24. cap. 13. de reformat.* sic esse statutum: *Ad hæc in posterum, omnes ea Cathedralis Ecclesie, quarum redditus summario ducatorum mille, & Parochiales, que summam ducatorum centum secundum verum annum valorem non excedunt, nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum grauentur: ex quibus verbis constat huic decreto esse expresse derogandum, cum pensio aliter imponitur, iuxta ea, que tradit Puteus *decis. 494. lib. 2.* In Concilio Lateranensi sub Leone X. statutum fuit, ne mensuræ Episcopales onerarentur pensionibus, nisi ex causa resignationis, vel etiam alia, quæ in Consistorio sacre licita, & probabilis esse videatur. Vnde Romanus Pontifex, quando imponit pensionem in Ecclesiis Cathedralibus per obitum vacantibus, solet expressim derogare Concilio Later.*

Nono quaeritur, An fieri debeat mentio primæ pensionis in beneficio constitutæ, cum in eodem imponitur secundæ, etiam ex causa resignationis? Respondeo, debere: alioquin secunda pensio nullius est momenti. *Cassadorus decis. 4. de pensionibus. Gigos de pensionibus quasi. 29. Mandosius in Praxi de Signatione gratia, titulum. Pensiones.* Nam Romanus Pontifex Ecclesie duplex onus imponere velle non creditur, *cap. Mandatum, & cap. Literis, de rescript. cap. duobus, eodem tit. in sexto.* sicut testatur non videtur dupliciter

velle hæredem grauare, l. Titio testamentum, §. Inuitam, de Legat. 2. l. uxorem, §. in testamento, de legat. 3. Ac proinde si Roman. Pontifex id sciret, absque dubitatione, vel secundam pensionem non imponeret, vel difficilius id faceret, & subreptitia impetratio haberetur, cum aliquid taceretur, quod si diceretur, Roman. Pontifex pensionem denegaret, hoc enim literas, & rescripta Pontificia vitare solet, *cap. super literis, capit. in nostra. capit. Postulasti, de rescript.*

C A P. XXII.

Quomodo fieri resignatio debeat per procuratorem.

Primo quaeritur, An quis possit procuratorem constituere ad suum beneficium dimittendum? Constans est omnium opinio quam habet *Rebuff. in praxi benefic. part. 3. tit. de procurat. ad resign. consil. num. 1. & Bonifacius in Clem. 1. de renuntiat. & Hostien. in sum. tit. de renunt. num. 7. posse.* Nam ex l. *Labeo, ff. de usucapionibus.* qui potest aliquid per se, id ipsum potest etiam per alium, nisi lege prohibeatur: Imo etiam infirmus quamvis morti vicinus, dum est mentis compos, potest per procuratorem suum beneficium deponere. *Paris. consil. 15. num. 9. Episcopi etiam, & Cardinales possunt per procuratores sese officio, & dignitate abdicare.* Serenissimus Ferdinandus, Magnus Hetruriae Dux abdicauit se Cardinalatu per Procuratorem, *ut ait Flamin. lib. 8. de resig. q. 4. & Gregorius XII. Pontificatum deposuit per Procuratorem, ut refert Platina in vita eius.*

Secundo quaeritur, An quis possit laicum in procuratorem eligere, per quem suo beneficio cedat? Bonifacius Vitalinus in Clem. 1. num. 41. de renuntiat. negat, quia quisque consensum præstare debet per Clericum in beneficium recipiendo. *c. accedens, de preben.* Deinde quia res spirituales, & Ecclesiastica negotia, & cause tractari & agi non possunt per laicos, *c. decernimus, de iudiciis, & cap. Cum olim, de arbitris.* Sed verius est, quod cæteri tradiderunt, licere cuique per procuratorem laicum ad id constitutum, suum beneficium dimittere *Glossa communis consensu recepta in Clem. 1. in verbo, Procuratorem, de renuntiat. Rebuff. loco citato, num. 17. Cardin. & Paulus in Clem. 1. de renuntiat. nam laicus procurator non suo, sed nomine alterius beneficio cedit.* Imo, *ut docet Calderinus consil. 1. de preben. & Ioan. Andreas in c. Accedens, eod. tit. & Decius in c. decernimus, de iudiciis,* potest quis beneficium sibi absenti collatum per procuratorem acceptum habere, præbendo consensum.

Tertio quaeritur, An monachus, siue alius quilibet religiosus possit procurator iure constitui, per quem aliquis suum beneficium deponat? Cardinalis Zabarella, *Paulum secutus in Clem. Religiosus, de procuratoribus,* affirmat ob eam causam, quod licet Monachus nequeat ad iudicia, & lites procurator eligi, tamen ad negotia, ac præsertim Ecclesiastica potest. Aliis tamen secus videtur, quos sequitur *Flaminus lib. 9. q. 4. de resig. & ante eum videtur sequutus Vitalin. in Clem. religiosus, in verbo, officium, nu. 3. de procuratorib. eo quod c. in Monachi. 2. 16. q. 1. constituitur, Monachi à monasterio foras egredientes, ne aliquod ministerium Ecclesiasticum præsumant agere, prohibemus, nisi forte cum Abbatu imperio. Similiter ut nullus eorum, id est, Monachorum forensis negotii susceptor, vel executor existat, nisi quod monasterii expofcit utilitas, Abbate sibi nihilominus imperante.* Nimirum Canones, & iura hoc merito vetere: aliter enim si fieret, à diuinis auocarentur Monachi, & vagandi huc, & illuc occasionem artiperent, *teste Archidiacon. in eod. c. Monachi.* Dicendum est posse monachum procuratorem constitui, si superioris consensus accesserit, *Glossa & alii, Clem. 1. de renunt. Rebuff. loco citat. n. 17.*

Quarto quaeritur, An multi possint procuratores constitui? Respondeo, posse, *ut Glossam secuti Doctores testantur in Clem. 1. de renuntiat.* Porro possunt multi procuratores eligi, dupliciter: Aut enim datur singulis in solidum potestas, ut meo nomine quisque beneficio cedat, & tunc

quilibet per se eam potestatem accipit: aut datur omnibus simul, & tunc vnus non potest sine alio cedere beneficio. Primo modo constituuntur, si clausula sic habeat: *Constituo N. & N. & quemlibet ipsorum in solidum: Vel si appositus fuerit clausula: Promitto me ratum & acceptum habiturum, quicquid ab eis vel altero ipsorum factum fuerit. Quæres, an quando duo simul & non in solidum constituuntur, satis sit si vnus post alium consentiat: an vero necesse sit vt simul ambo consentiant? Respondeo, sufficere, si vnus post alium præbeat consensum. *Sarmen. lib. 1. decisioe 144. apud Flaminium lib. 9. quest. 3. num. 27. de resigna. Sic etiam Deciso Auditorum in Rota, 1. Sarmen. lib. 1. Decis. 44.**

Sed dubitatur, An si vnus ex prædictis procuratoribus constitutus non in solidum consentiat, & postea moriatur is, qui eos procuratores elegit, possit alter consentire in resignatione beneficii post obitum principalis resignantis? Respondet Sarmen. *ibidem*, Auditores in Rota definiisse, posse, & sufficere si procurator post mortem domini consenserit.

Quinto quaeritur, An vnus & idem possit procurator constitui, vt nomine Titii beneficium dimittat, & nomine Caii resignari, in cuius gratiam Titius beneficium deponit, consensum præstet in pensione, vel reservatione fructuum, qui Titio resignanti beneficium reseruantur? Respondeo posse. *vt probat Flamin. lib. 9. de resign. q. 13. nu. 8.* quia vnus & idem potest esse procurator duorum, & item in permutatione duorum beneficiorum, vices duorum agere, & huiusmodi procurator, constitutus a resignario ad consentiendum pensioni, potest consentire post cessionem factam a resignante, & ante illam, sed sub conditione si cedat resignans.

Sexto quaeritur, An procurator debeat constitui per scripturam publice confectam? Respondeo, debere *Rebus loco citato, numer. 6.* Vnde non sufficit, si datum mandatum, acceptumque sit per literas missas: verbi gratia, non sufficit, si Titius missis Romam ad Caium literis, scripserit: *Cura tanquam procurator meus, vt porrecta supplicatio signetur, imo etiam si addiderit, quia iam est datum mandatum: nequit Caius ex his verbis ad Caium scripsit, nequit ipse Caius post obitum Titii, suum præbere consensum.*

Sed quot, & quænam in mandato ad beneficium resignandum tradito requiruntur? Respondeo *ex Rebus loco citato, num. 8. & sequentibus, & ex Flaminio lib. 9. de resignat. quest. 7.* in primis debere opera publicæ tabellionis siue Notarii esse in scriptum redactum, & ob signatum signo publico iudicis ordinarii, vel communis, & postea a dante mandatum recognitum, & ab ipso tabellione subscriptum. Debet item procurator specialiter constitui, ita vt expressim ei detur facultas, qua nomine alterius possit beneficio cedere. *Rebus loco citato.* In mandato quoque necesse est, vt beneficium exprimat, & locus vbi sit situm. *Rebus ibidem.* Quæres an sufficiat, si quis fuerit constitutus procurator generalis cum libera, & amplissima potestate? Ratio dubitandi est, quia procurator specialis, & procurator generalis, cum libera administratione, æquiparantur. *leg. Procurator cum libera. ff. de procurato. Dicendum est ex communi sententia, quam habet Rebus loco supradicti ex Hostiensis in summa tit. de renuntiat. num. 7. & Cardin. in Clemen. 1. de renunt. num. 7.* non satis esse: quoniam renuntiatio, est quædam donatio; Sed habens etiam liberam & amplissimam potestatem administrandi, donare non potest. *Contra iuris §. Si filius. ff. de pactis. & l. procurator cui. ff. de procurat. & cap. 2. cod. tit. in sexto.* Ex dictis perspicitur, non sufficere, si procurator sit factus per literas de mandato ante iam tradito, sed nondum ad ipsum perlato: nõ enim potest beneficium resignare, nisi prius mandatum acceperit: debet autem accipere, vel per nuntium, vel per Epistolam à Domino missam. *Rebus loco cit. nu. 24.*

Sed quid dicendum, si Titius mandatum Caiõ dederit, vt nomine ipsius apud Papam, vel ordinarium loci beneficio cedat in gratiam Sempronii, & Caius mandato ac-

cepto, cedit absolute, & simpliciter, & non alterius gratia coram ordinario, huiusmodi renuntiatio valet? Ratio dubitandi est. Nam ex vna parte Titius mandatum dedit, vt Caius in gratiam Sempronii cederet beneficio apud ordinarium loci: ex altera parte, Caius cedit simpliciter, omittens id quod Titius non bene mandauerat, hoc est, cedit simpliciter, quia apud ordinarium loci, in gratiam alterius resignatio beneficii fieri non potest. Nam talis resignatio Simoniacæ censetur. *Cassad. decis. 2. de Simonia.* Respondeo, valere, quia in hoc potius habetur ratio eius quod procurator bene gessit, quam eius quod Titius non recte mandauit. *Sic Rebus loco citato. 85. & 87. Paris consil. 15. num. 13. & 14.* Ex quo efficitur, vt si postea ordinarius loci, qui renuntiationem simpliciter factam admittit, beneficium dederit Sempronio, ob cuius gratiam, resignationem facere procuratori Titius mandauerat, valeat, quod gessit ordinarius loci.

Septimo quaeritur, Possitne aliquis procuratorem constituere ad beneficium accipiendum & dimittendum? Respondeo, *cum Rebus loco citato, n. 16. & Bellam. de permuta. benef. p. 8. q. 2. num. 17.* minime, quia nequit procuratorem constituere Titius nisi ad resignandum, quod obinet beneficium. Vnde procurator vi huiusmodi mandati resignare beneficium non potest: imo nullus iure potest beneficium accipere, habens in animo id dimittere, nõ enim illi datur beneficium, vt dimittat; ac propterea iure ab eo, cui beneficium confertur, iusturandum exigitur, quo iurat se illud non accipere animo & voluntate illud deponendi.

Octauo quaeritur, An qui in curia Romana commoratur, possit procuratorem constituere ad resignandum ibidem beneficium, cum præsens ipse adest? Respondeo *cum Gigante, de pensionibus q. 11.* minime, quia vñ est receptum, vt præsentis in curia, non nisi per seipsum consensum præstent: & regula Cancellariæ 44. à Sixto V. edita, sic habet: *Apostolica litera nullatenus expediantur, nisi resignans, vel cedens, si præsens in Romana curia fuerit, personaliter, alioqui per procuratorem consensum præbeat.* Quæ quidem regula locum etiam habet in Cardinalibus, qui cum resignant beneficia solent præstare consensum per syngrapham propria manu subscriptam, & missam ad notarios Cancellariæ, vel Cameræ Apostolicæ constitutos: quoniam etiam notarii consueverunt ipsos adire, vt consensum eorum accipiant: *vt restatur Flamin. lib. 9. de renunt. q. 12.*

Nono quaeritur, Intra quantum temporis spatium procurator ab accepto mandato, præstare consensum debeat in resignatione beneficii? Respondeo in hunc modum: postquam semel est supplicatio signata, procurator consensum præstare debet ante sex menses, ita vt possit intra sex menses resignatio publice denuntiari, iuxta formulam à Gregorio XIII. in constitutione de publicandis resignationibus sancitam. Si vero supplicatio signata non est, quia potest non fuit, admitti solet mandatum multo tempore antea datum. *Gigas consil. 11. n. 6. Cassador. decis. 1. nu. 2. de renunt.* quoniam voluntas durare videtur quousque ab eodem reuocetur: quamuis Paul. Castren. in consil. 12. sentire videatur lapsu quadriennii finire mandatum, & in Francia mandata de resignando beneficio data, post annum elapsum, non admittuntur. *At vt restatur Flamin. lib. 9. de resignat. quest. 13.* communis opinio est, vt post quadriennium possit præstari consensus.

Decimo quaeritur, An resignatio beneficii per procuratorem, trahatur ad diem, quo datum est mandatum de beneficio resignando, ita vt ab eo die beneficium vacasse dicatur? Respondeo, ab eo die trahi quia eo ipso quod Titius Caiõ mandauit, vt ipsius nomine beneficio cederet, videtur pro derelicto beneficium habere, licet procurator nondum esset: & proinde renuntiatio postea per procuratorem facta, & per superiorem admitta, trahitur ad diem, quo Titius Caiõ mandauit. Quo fit, vt si Titius in mense Augusto Caium procuratorem constituit, & idem Titius mense Septembris penes ordinarium loci, bene-

ficio

ficio cessit, & mense Octobri vi mandati, Caius procurator beneficium resignavit, valeat resignatio per procuratorem facta, licet posteriori, quia retrahitur ad diem, quo Titius tradidit mandatum, Caium constituit procuratorem. *Flamin. lib. 9. de resignat. q. 15. n. 1. & sequentibus.*

Vadecimo quaeritur, An possit procurator constitui post supplicationem signatam, an vero necesse sit ante eam eligi? Respondeo, posse post signatam supplicationem, quoniam potius procurator constituitur ad consensum praestandum in resignatione beneficii coram notariis in Cancellaria vel Camera Apostolica, ut Pontificiae literae conficiantur, sine quibus resignatio minime subsistit. *Sar. in regulis, de infirmis resig. q. 31.* Hinc fit, ut si supplicatio sit signata, & per Datarium rata & accepta habita mense Septembris; procurator vero sit constitutus mense Octobri, qui deinde mense Novembri consensum praestitit in resignatione coram notariis in Cancellaria, vel Camera Apostolica, resignatio valeat, quamvis supplicatio antea per alium potestata fuerit, & a Pontifice signata, & per Datarium recognita.

Duodecimo quaeritur, An possit procurator constitui ad beneficium resignandum certo modo, forma, & conditione, quam in resignando servare debeat? Respondeo distinguendo: aut constituitur procurator ad beneficium resignandum coram ordinario loci, aut coram Romano Pontifice. Si primum, tunc non potest procurator iure constitui ad resignandum, nisi absolute & simpliciter, quia apud locum ordinario non nisi hac ratione possunt beneficia dimitti: alioquin resignatio pro simoniaca habetur. *Cassid. decis. 2. de simonia:* si secundum, potest procurator constitui ad beneficium resignandum certo modo & conditione in resignatione servanda; quam si procurator praetermisit, resignatio irrita est & inanis, quoniam procurator mandati fines transire non potest. *diligenter, ff. mandati. cap. cum dilecti, in fine, de rescript. c. cum olim, de offic. iud. deleg.*

Ex quo efficitur, ut si procurator delectus ad resignandum coram summo Pontifice in gratiam Titii, resignet favore, & causa alterius, resignatio non subsistat. Item constituitur procurator ad beneficium resignandum coram Papa cum reservatione omnium fructuum, si resignet nullis fructibus reservatis, nullius est momenti resignatio. Quaes quid dicendum, si Papa nolit concedere reservationem omnium fructuum, ut modo fit, & procurator resignet reservata dimidia parte fructuum: An tunc valeat resignatio? Aiant quidam, ut refert *Flamin. lib. 9. de resignat. q. 17. num. 20.* resignationem non valere, quia non est servata mandati conditio. Verum probabilis alii sentierunt *res. eodem Flam.* resignationem subsistere; quia cum Papa possit huiusmodi conditionem de reservatione omnium fructuum excludere, procurator vtiliter rem domini sui gessisse videtur, curando ut saltem dimidia pars fructuum ei reservaretur. Quod si nullam procurator diligentiam adhibuit ad hoc, ut domino fructus reservarentur, resignatio est irrita & inanis; quoniam fines mandati transiit. Item procurator constituitur ad resignandum coram Romano Pontifice cum reservatione certa pensionis, si absque ea conditione resignavit, resignatio non valet. Imo si in mandato expressum fuit, ut procurator resignet reservata pensione propter labores, debet eam cum am procurator exprimitere. Si fuerit itidem in mandato constitutum, ut resignet reservata pensione libera & exempta, non valet resignatio, etiam si reservata fuerit pensio, non tamen libera & exempta, & dominus habet ius agendi contra resignatarium, ut supplicatio corrigatur, & ut aiunt, reformetur, eo quod non fuerit servata mandati conditio. Sed quid si in mandato solum est expressum ut pensio reservaretur, & deinde supplicatio signata fuit cum clausula de exemptione pensionis: & postea consensum praestitit procurator absque clausula de exemptione pensionis, & literae Pontificiae sunt absque eadem clausula expressa? Respondeo, valere nihilominus resignationem,

quia literae & consensus cum mandato consentiunt. Et ut habet regula Cancellaria, iudicandum est non ex supplicationis, sed ex literarum expeditarum formula: & princeps qui concedit amplius quid, quam in supplici libello oblato petum fuerit, concessio continet tacitam conditionem, si partes illae uti velint: ut colligitur ex l. si quis in conscribendo. C. de Pactis. Si item in mandato exprimat ut referretur pensio, si fuerit clausula apposita, etiam literis minime expeditis, solvenda, etiam per successorem, & fuit beneficium resignatum reservata quidem pensione, sed absque illa clausula, resignatio nullius momenti videtur esse. *Flamin. de resignat. lib. 9. quaest. 17. num. 53.* quia mandati conditio praetermissa est: volunt tamen quidam *res. Flaminio loco citato,* resignationem valere, propterea quod cum clausulam vsus curiae non admittat, si in mandato contineatur, ut beneficium resignetur, reservata pensione in fructibus, redditibus, proventibus, iuribus & distributionibus quotidianis, quae acquiri solent ab his qui resident, & diuinis officiis intersumt, resignatio subsistit, si reservata sit pensio cum praedicta clausula omnis illis verbis (qua acquiri solent ab his qui resident) nam haec verba cum iure communi pugnant, & proinde continent id, quod iure fieri non potest. *Flamin. de resignat. lib. 9. quaest. 17. num. 56.* Si in mandato contineatur, ut beneficium resignetur reservata pensione, nequit procurator beneficium cedere fructibus reservatis. *Paris. consil. 143. num. 35. volumine 4. Bursat. consil. 395. num. 12. volum. 4.* quia si mandatum ad relata non refertur, mandati exemptio locum non habet. *L. instrumento, ff. de conditio. & demonstrat. Item potest constitui procurator ad beneficium resignandum in gratiam N. modo, & forma, & conditione, quae procuratori videbuntur, & beneficio cedere, reservata cuicumque alteri pensione quam veluerit. Quid si tunc procurator resignet reservata pensione non N. sed ei, qui ipsum procuratorem constituit? Respondeo, resignationem valere: quia procurator fecit meliorem conditionem domini. *Flamin. de resignat. lib. 9. quaest. 17. num. 78.* Sed quaeratur aliquis, An tunc licite procurator beneficium dimittat, reservata tertio, sed non nominata pensione, cum facultate eam transferendi, vel cum reservatione regressus, si pensio non solvatur? Quidam respondeant *res. Flaminio de resignat. libro 9. quaest. 17. num. 80.* resignationem valere, quia constitutus est procurator ad resignandum modo, forma, & conditione, quae ei videbuntur. Aliis oppositum probabilius videtur, quia in mandato nominatus non est is, cui est pensio reservata. *Bursat. consil. 395. volum. 4. Flaminio loco citato.* Quando etiam quis constituitur procurator ad beneficium resignandum in gratiam personae nominandae pro ipsius procuratorem, nominare potest quem voluerit. *Bursat. consil. 390. & 395. nu. 24. volum. 4.* Si roges, An tunc procuratori liceat seipsum nominare? Respondeo, ex communi sententia, minime. *Bursat. consil. 395. num. 24. volum. 4.* quia cui est data facultas eligendi, vel nominandi, seipsum eligere, vel nominare non potest. *leg. si mandavero. §. si tibi certum, ff. mandati:* & data potestate vendendi pignus cui voluerit, non potest sibi vendere; & tradita alicui pecunia, ut det cui ipsi placuerit, neque eam dare sibi: neque procurator a patrono constitutus, potest ipsum patronum nominare & offerre: quamvis executor nominatus ad distribuendum aliqua inter pauperes, possit sibi etiam dare tanquam pauperi. Quaes, An si procurator electus ad beneficium resignandum cum reservatione regressus, accessus, vel ingressus, vel cum reservatione quam vocant coadiutoriae, & resignat beneficium sine vlla reservatione, valeat resignatio? Respondeo, distinguendo: aut procurator resignavit nulla diligentia in ea re posita, aut secus: si primum, resignatio non valet: si secundum, valet, quia per ipsum non stetit, quo minus mandati conditio servetur.*

Ex dictis apparet, quando procurator constituitur ad beneficium resignandum coram Papa, non valere resignationem, si coram ordinario loci resignetur benefi-

ficium. *Rebuff. in praxi benef. tit. de procura. ad resign. constit. num. 21.* & è contrario, si constituitur ad resignandum coram ordinario loci, resignationem minime valere, si coram Papa beneficium dimittatur. *Flamin. de resignat. lib. 9. q. 17. num. 136.* Et ideo ad dationes tollendas, cum datur facultas procuratori resignandi beneficium absolute & simpliciter, solet hæc clausula apponi: vt possit resignare coram Papa, vel ordinario loci. Si mandatum sit procuratori vt simpliciter beneficium resignet coram Papa, & resignauerit reseruata domino pensione, vel regressu, vel fructibus, resignatio subsistit, quia procurator in ea meliorem fecit domini conditionem. Item habens mandatum ad resignandum reseruata pensione, cum potestate transferendi illam, si resignauit absque facultate transferendi pensionem, rata non est resignatio, quia procurator mandati fines excessit. *Flamin. de resign. lib. 9. quest. 17. num. 34.*

Decimotertio quæritur, An mandatum de beneficio resignando traditum, mandantis morte finiatur? Respondeo, finiri: Glossa communi consensu recepta, in *Clemen. 1. versu, Quomodolibet, de renuntiatio.* idque colligitur ex *Clem. ult. de procuratorib.* vbi dicitur: *Procuratorem à Prælo, Rectore, vel alio quolibet pro Ecclesia sua, vel pro beneficio constitutum, per mortem constituentis reuocari censemus.* Sic ibi. Hoc item locum habet etiam in procuratore mortem mandantis ignorante: morte enim omnes obligationes & vincula soluntur. *Barba. consil. 49. lib. 4. ex Authen. de nuptiis. §. deinceps. 2. in summa. ff. de sent. & re iudicata. l. Noyatius. ff. de reg. iuris.*

Quæres, An mors mandantis debeat idonea & legitima probatione constare? Respondeo, debere, quia mandans, nisi mortuus esse probetur, decessisse non creditur, iuxta communem sententiam Doctorum, vt dicit *Flamin. de resign. lib. 9. quest. 24. num. 3.* Probari vero mors mandantis debet, vel publica voce, rumore, & fama: vel ex vestelugubri confanguineorum; vel ex testimonio duorum affirmantium se vel morti, vel funeri, & sepulture eius interfuisse. *Flamin. loco citato.* Quo fit, vt mortuo resignante, procurator non possit porrigere supplicationem, & postea præstare consensum in gratiam resignatarii: quare beneficium obitu resignantis vacabit. Quotiescumque tamen procurator ad resignandum beneficium electus obtulerit supplicationem, quæ fuerit à Papa signata, & à Datarario postea recognita viuo resignante, post mortem eius expressim præstare consensum potest in Cancellaria, vel Camera Apostolica, vt *sape in Auditorio Rotæ est definitum.* quam sententiam Constitutione edita Alexander Sextus approbavit, & postea Leo Nonus, quorum Pontificum Constitutiones hæc de re legi possunt apud Flaminium Parisum *de resignationi. tomo 2. lib. 9. quest. 24. num. 14.* & in *l. Nam & Seruius. ff. de negotio gestis* habetur: procuratorem post mortem domini posse incæpta perficere, non autem inchoare noua. Si statuto caueatur, ne testamentum valeat, nisi in registrum, & librum communem redactum, & Titius testamentum fecerit, & procuratorem constituerit, qui illud in registrum redigeret: poterit procurator post mortem testatoris id præstare, quia mandatum videtur esse collatum ad tempus post mortem succedens. His accedit, quod post supplicationem viuo resignante, Pontifici porrectam, & ab eo signatam, & à Datarario recognitam, ius est resignatio acquisitum: nam consensus, qui postea expressim in Cancellaria, vel Camera Apostolica præstari requiritur ad literas Pontificias conficiendas, sine quibus possessio beneficii capi non potest, & retrahi solet ad diem, quo porrecta est supplicatio, & recognita à Datarario. Hinc fit, vt talis procurator post mortem resignantis cogi possit ad præstandum expressim consensum in Cancellaria, vel Camera Apostolica, vt literæ in gratiam resignatarii expediri queant. Si tamen dominus beneficii supplicationem porrexerit, & postea procuratorem constituerit ad consentiendum in resignationem, nõ potest huiusmodi procurator post mortem illius con-

sentum præstare, quia quod ad procuratorem spectat, res est integra, cum nihil adhuc agere cõperit: ac ideo mandatum obitu mandantis hæc in parte finitur. Eadem ratio est, quoties procurator vigore tantum literarum, non mandati porrexerit supplicationem, eamque signandam curauerit: hic enim post mortem resignantis nequit præstare consensum. Auctore item Saraceni *de infirmitat. resignantib. quest. 11. iuxta Alexandri V. I. Constitutionem* nequit procurator post annum elapsum ab obitu resignantis præstare consensum.

Quæres, An procurator constitutus ad beneficium resignandum, non simpliciter, sed cum conditione, videlicet cum reseruatioe fructuum, vel regressus, vel pensionis, possit etiam consensum præstare post resignantis excessum? Quidam, *respo. Flam. de resign. lib. 9. quest. 24. num. 41.* sententur non esse idem iuris de tali procuratore, quod est de procuratore dato ad simpliciter beneficium resignandum. Verum alii probabilius, vt *respo. idem Flamin. loco cit.* idem iuris esse dixerunt, quotiescumque post supplicationem à procuratore porrectam, & à Pontifice signatam, & à Datarario recognitam resignantis mortem obierit. Postremo, si procurator viuo resignante mandato vsus non fuerit, ita vt nihil inceptum, nequit post eius mortem consensum præstare, quia mandatum obitu mandantis finitum est.

Decimoquarto quæritur, An procurator ad resignandum beneficium datus reuocari queat? Respondeo, posse: vt *constat ex Clemen. 1. de renuntiatio.* Potest autem dominus procuratorem reuocare expresse, vel tacite, videlicet, si alium procuratorem constituat, ac procuratoris reuocatio locum non habet, postquam procurator consensum expressum in Cancellaria, vel Camera Apostolica præstiterit. *Flamin. de resignationi. lib. 9. quest. 25. num. 4.* eo enim consensu omnino aboluit resignatio: ante vero potest procurator reuocari etiam post supplicationem porrectam, ita vt dominus beneficii possit aliam supplicationem offerre, & signandam curare, ac in postea consensum præstare: quoniam per consensum, quem in curia paruum appellat, & per supplicationem porrectam, & signatam, & recognitam à Datarario, quam vocat datam paruum, non perficitur omnino resignatio, donec in Cancellaria, & camera Apostolica præstetur consensus, quem dicunt expressum. *Flamin. loco cit.* Quapropter si Titius Beneficiarius Caium procuratorem constituit ad Canonicatum resignandum, potest ipsum reuocare etiam post supplicationem porrectam, & signatam, & datum paruum consensum. Quo fit, vt si beneficium per alium procuratorem resignauerit, qui in Cancellaria, & Camera Apostolica consensum expressum præstiterit, valeat huiusmodi resignatio. Sed quoniam modo fieri debet talis procuratoris reuocatio? Respondeo, mandatum non censetur reuocatum, nisi reuocatio ipsi procuratori prius denunciata fuerit. *Vitalis in Clem. 1. de renuntiatio.* Itaque si procurator resignauerit ante denunciationem, rata est & firma resignatio. Porro ostendi reuocatio debet in Cancellaria, & Camera Apostolica, ita vt postea procurator consensum præstare non possit. Nec opus est, vt ipsi procuratori denuntiatio fiat: nam satis est, si eorum Notariis Cancellariae, & Camerae Apostolicæ denuntietur. *Flamin. de resign. lib. 9. quest. 26. num. 1.* nam sufficit, si reuocatio veniat ad notitiam superioris: debet tamen vtroque in loco denuntiare; quia cum literæ Pontificæ, vel per Cameraam, vel per Cancellariam deantur, denuntiatio fieri debet in vtroque loco. *Rebuff. in consil. 90. num. 13.* & dicit esse communem sententiam. *Flamin. de resign. lib. 9. quest. 26. num. 8.* Quamuis autem necesse non sit, vt ipsi procuratori ostendatur, sufficit tamen, si speciatim fuerit reuocatio illi denunciata. Nam in *Clem. 1. de renuntiatio.* dicitur sufficere, si reuocatio ipsi procuratori prænuntiata sit. Vsu receptum est, vt *respo. & testatur Flamin. de resign. lib. 9. quest. 26. num. 11.* vt si Beneficiarius abijt à curia Romana, & velit Titium procuratorem à se constitui reuocare, alium nempe Caium,

procuratorem deligat in Romana curia commorantem, cui mandat, vt reuocet traditum à se mandatam Titio de beneficio resignando, ac ei adimat omnem potestatem, & vt ipsam reuocationem denuntiet in Cancellaria, & Camera Apostolica: Aliquando vero ipse beneficiarius absens ab vrbe coram tabellione, & testibus reuocat Titium procuratorem à se ante delectum: & eadem Scriptura per tabellionem confecta Caium procuratorem creat, qui in vrbe denuntiet Titio reuocationem à se factam. Caius deinde procurator in vrbe præsens accepto mandato, vel Titio procuratori, vel in Cancellaria & Camera Apostolica denuntiat.

Sed quid si procurator habens mandatam de resignando beneficio, literas accipiat à beneficiario, quibus mandat ne de resignatione aliquid agat, nisi denuo admonetur, & nihilominus beneficium resignat, & in resignatione consensum præstat expressum, nunquid valet talis resignatio? Respondeo, minime. *Flam. de resig. lib. 9. quæst. 28.* quia licet per huiusmodi literas non sit procurator reuocatus, finitur tamen prior beneficiarii voluntas. Et hoc sufficit, continet enim vim reuocationis, & locum habet, etiam si literæ fuerint ad procuratorem perlatæ, vbi per eum potestata supplicatio signata est à Pontifice, & à Datario recognita: nihil enim amplius procurator agere potest, hoc est dicere, nequit in Cancellaria, & Camera Pontificia expressum in resignatione præstare consensum.

Decimo quinto quaeritur, Vbi nam beneficia vacare dicantur, cum vacant ex permutatione facta per procuratores ad id speciale mandatam habentes: num in loco vbi procuratores beneficia permurant, an potius in loco, vbi domini constituerunt procuratores, & ad permurandum speciale mandatam dederunt? Dux sunt opiniones. Vna docet vacare in eo loco vbi commorantur domini, qui mandatam procuratoribus dederunt. Vnde si in curia Romana commorentur, in ea vacant beneficia, licet extra curiam permutatio fiat per procuratores, *sic Imola in cap. ult. de verum permutat. in 6.* & probare inde videtur, quia ibi beneficium vacare videtur, vbi est is, qui ius habet in eo: nam is dicitur sua Ecclesia viduari. Altera opinio vult, vacare beneficio in loco, vbi procuratores beneficia permurant, non vbi domini commorantur. *Archidiacon. cap. 2. de preben. in 6.* Sic Ioannes Andreas in *Clemen. 1. de lita pendens. Et Clemen. in plerisque, de elect.* quem sequitur *Aggidius de permutatione beneficio. parte 8. quæst. 3. num. 10.* sic communiter alii, *vt testatur Flamin. de resig. lib. 9. quæst. 14.* Et hæc opinio est verior, vt supra etiam dixi in hoc libro, c. 17. quæst. 1. secus vero est, cum amicus vel alius meum beneficium resignasset permurasset, & ego id postea ratum habuissem: tunc enim vacat beneficium in loco, vbi ego resignationem ratam habeo. *Sic Ioannes Andreas.*

C A P. XXIII.

De his qua resignatarius facere debet.

PRIMO quaeritur, An resignatarius post supplicationem signatam, & à Datario recognitam, & ipsi redditam, debeat literas Pontificias conficiendas seu expediendas (vt loqui in curia consueuerunt) curare? Respondeo, communem esse Doctorum sententiam, per solam supplicationem à Pontifice signatam per verbum FIAT, vel FIAT V T P E T I T V R, Pontificiam gratiam perfici. *Calderinus, Baldus, Geminianus, Iason, Barbat. Rebuffus, & dicit Flamin. de resig. lib. 10. quæst. 1. num. 1.* imo testibus *Baldo, Decio, Abbate, Felino, Alexand.* vt testatur idem *Flaminius loco citato*, solo verbo Summus Pontifex Titium certæ vrbe Episcopum, vel certæ Ecclesie Parochum aut Rectorem appellat, Episcopum illius vrbe, vel Ecclesie rectorem aut Parochum creat. Hoc tamen licet in iure communi locum habeat, vsu tamen in Romana curia recepto, vt ait idem *Flaminius loco prædicto*, Beneficiarius omne

ius amittit, si absque literis Pontificiis confectis & expeditis, beneficium possessionem capiat. Vnde per Cancellariæ regulam cautum est, ne iudices in causis sententiam pronuntient vigore supplicationum signatarum, sed vltimæ formularum confecta expeditarum: in qua regula dicitur, ante literas Pontificias expeditas gratiam Apostolicam impetratam esse informem. Quare si Clericus qui à Romano Pontifice beneficium impetrauit, absque literis Pontificiis possessionem cœperit, pro intruso habetur, nec iuvari potest regula Cancellariæ de Annali aut Triennali possessore: nec ad illud beneficium obtinendum in posterum aptus est, vt sancitum est in Constitutione Iulii III. quæ incipit: *Santissimus in Christo Pater*, & in alia Bonificii VIII. de elect. inter extraneas communes fuerat constitutum, ne Episcopi sine literis Pontificiis Ecclesiarum possessionem assequantur, alioqui graues penas contracturi: de qua Constitutione superius dixi in hoc lib. 1. q. 1. Et 2. Possunt autem literæ Pontificiæ confici, & expediti mortuo Pontifice, qui supplicationem potestatem signauit, *teste Geminiano consil. 93. num. 13.* Et *Sarnensi in regula de publican. resignationib. quæst. 6. num. 6.* Expediuntur vero literæ huiusmodi per succedentem Pontificem, facta mentione eius, quod prior Pontifex concesserat. *Abbas in cap. In nostra, de rescript. Felinus, Decius, & alii in Rubrica, de Constitutionibus.* Quæres, intra quantum temporis spatium resignatarius curare debeat, vt literæ Pontificiæ conficiantur? Respondeo, intra id tempus, quod ad promulgandas resignationes beneficiorum conceditur. De qua re in cap. proximo sequenti dicemus.

Secundo quaeritur, Quamnam resignatarius exprimere debeat in talium literarum impetratione, ne literæ subreptitiæ censentur? Respondeo, generatim ea omnia exprimi ab eo debere, quæ si tacerentur, Pontifex vel gratiam fuerat denegaturus, vel certe difficilius alioqui concessurus, vt colligitur ex cap. *Dudum. de elect. Et cap. super literis, Et cap. Postulasti, de rescript.* Quæ autem exprimi debent, ea sunt, vel à iure, vel vsu in curia Romana recepto inducta. *Glossa in Clemen. 1. in verbo. Alteri, de preben. Decius in cap. super literis, de rescript.* Primum exprimi debet beneficii resignati conditio, siue qualitas, quæ in pluribus consistit. Primo vt ponatur nomen sancti illius, cuius honori dicata est Ecclesia, in qua situm est beneficium. *Glossa, Et ibi in cap. quamuis, de preben. in facto.* Secundo vt dicatur, An beneficium sit in Ecclesia Cathedrali. *Soluta de benefic. part. 3. quæst. 11. num. 117.* Tertio, An ei insit cura animarum. *Rota decis. 1. num. 3. de offic. archiepiscopi in antiquis.* Quarto, An requiratur assiduam in Ecclesia beneficiarii præsentiam. *Abb. in cap. ad aures, num. 3. de rescript.* Quinto, An habeat dignitatem, & quænam sit illa dignitas. *Felin. in cap. in nostra, num. 13. de rescript.* Sexto, si resignatarius sit Clericus secularis, dicere debet, An sit beneficium regulare, & an sit beneficium seculare, si resignatarius sit Clericus regularis. *Cas. decis. 4. de preben.* Septimo, An beneficium sit in Ecclesia hospitali, *Cardinalis, Et Imola Clem. ult. de offic. ord.* Octauo, An sit iure patronatus affectum. *Glossa in Clem. 2. de preben. Et ibi ceteri.* Nono, An sit electiuum. *Glossa in cap. cum illis, de preben. in 6.* Decimo, An sit alteri annexum. *Rota decis. 3. de verum permutat. in antiq. quod si duo sint beneficia coniuncta, quorum vnum accedit alteri, satis est principalis expressam fieri mentionem. Ions. And. in cap. super eo, de preben. in 6.* Undecimo, Si est regulare beneficium, An sit Manuale. *Calder. consil. 26. de preben.* Deinde exprimendus etiam est annuus beneficii resignati valor. *Flamin. de resig. lib. 10. quæst. 2. num. 39.* quia verus beneficiorum valor aperiri debet non solum vt Annata soluatur, sed etiam, vt Pontifex sciat beneficii conferendi qualitatem, habita ratione eius, cui est conferendum.

Tertio, exprimendum resignatario est, sit ne Clericus. *Decius in cap. Cum de Deo, num. 3. de rescriptis*, quia laico beneficium iure conferri non potest: quod si mentiat se Clericum Romanum esse, cum tamen non sit, sed alterius diocesis, nullius est momenti resignatio, si beneficium sit

in aliqua vrbis Ecclesia constitutum. *Flaminio loco citato. num. 66.*

Quarto, significare debet, quæ obinet beneficia. *cap. Ad audientiam, & cap. In nostra, de rescriptis.* quod locum etiam habet in beneficio tenui, & exiguo, *cap. si Motu proprio, de praben. in sexto.* Item locum habet etiam quando primum beneficium nondum obinet: vt si habet ius ad illud per literas Pontificias: *Cardinal. in Clem. 2. quest. 12. de offic. ordinarij.* etiam si primum beneficium per vim occupauerit. *Fe. in. in cap. in nostra, de rescriptis, num. 7.* Præterea mentionem facere debet pensionis, quam percipit ex altero beneficio *Socius senior consil. 260. lib. 2.* Quæres, An resignatarius meminisse quoque debeat beneficii iam antea dimissi? *Respondeo, ex communi sententia, quam citat Flaminio de resignat. lib. 10. quest. 2. num. 80.* minime, quia ius omne per resignationem amittit: dummodo tamen resignatio legitima superioris auctoritate approbata fuerit: modo etiam non sit irrita, & inanis. Quæres etiam, An per resignatarium sit mentio quoque beneficii faciendæ, cui habitus tantum, non actus incit cura animarum? *Respondeo, distinguendo: aut nulla spes est reditus Parochianorum futuri, vt si quadraginta annorum spatio Ecclesia sit Parochianis destituta, & tunc nullam oportet fieri mentionem, quoniam eo temporis spatio, beneficii conditio & qualitas mutatur. ex regulari sit secularis, & ex Parochiali sit simplex beneficium: Aut probabiliter Parochiani redituri credantur, & tunc mentio est faciendæ. *Flaminio de resignat. lib. 10. q. 2. num. 87.**

Quinto etiam proderet resignatarius debet Canonicum si quo tenetur, impedimentum: An sit videlicet criminofus, infamis, spurius, aut morbo aliquo affectus graui, quo à beneficiis excludatur: qualis est caducus morbus, aut epilepticus, vel gallicus quem vocant. *Calderin. consil. 20. de presby. & consil. 4. de accusat.*

Sexto tacere, nequit, si est intrusus, *Abb. in cap. Cum iam dudum, de praben. & cap. Propterea vltim. de iure patrona.*

Septimo exprimere debet resignatarius, si aliquis est intrusus per vnum integram annum in beneficio resignato, vt habetur in regula Cancellariæ de Annali possess. *Flaminio loco cit. num. 99.*

Tertio queritur, An resignatarius apprehendere debeat beneficii possessionem? *Respondeo, debere, ita communis opinio, vt testatur Flaminio de resignat. lib. 10. quest. 6. num. 1.* quoniam licet ex sola Caspiana institutione, qua Papa, vel loci ordinarius beneficium contulit, ius in beneficio ipsi Clerico queratur, vt constat ex c. vltimo de prebend. in sexto. & docet communis sententia, vt refert Couarru. lib. 3. var. resolut. c. 16. num. 1. id tamen ius ratum & firmum non est, donec beneficiarius possessionem adipsam fecerit: nam ante eam ius quæsitum multis modis impediti, & amitti potest ac solet, vt dicit *Rebuff. consil. 180. nu. 19.* Sed dubium est, vtum idem beneficiarius possit beneficii possessionem nancisci per procuratorem? *Respondeo, ex communi sententia, vt testatur Couarru. lib. 3. var. resolut. cap. 16. num. 8.* posse, etiam si fuerit laicus. Item dubitatur, An resignatarius pro intruso habeatur, si adeat propria auctoritate possessionem? *Respondeo, minime. Sic Panormitanus in cap. Transmissa, de elect. Selua. de benef. part. 2. quest. 15. num. 3. & Ripa lib. 2. de rescriptis de rescriptis c. 32.* Et quamuis nonnulli, vt *Rebuff. in prax. par. 1. formula noua prouis. vt. per se, vel per alium. Felin. in c. veniens, num. 2. de accusa. Perusin. de union. quest. 2.* opinentur intrusum censeri, communis tamen est opinio, vt testatur *Flaminio lib. 19. q. 6. num. 30. de resignat.* cum pro intruso non esse habendum, quia Canonicam ius & titulum habet. Is vero intrusus censetur, qui absque titulo Canonico propria auctoritate possessionem adierit. Debet igitur resignatarius per se, vel per procuratorem Clericum loci ordinarium adire, & ab eo petere, vt ipsum in beneficii possessionem mittendum curet: sic esse consuetudine receptam ait *Couarru. lib. 3. var. resolut. cap. 16. num. 14.* Præterea dubitant quidam: An beneficium per obitum beneficiarii in curia Ro-

mana vacare dicatur, si dum beneficiarius ad possessionem beneficii capiendam iter facit, moriatur? *Respondeo, Rebuffus consil. 48. num. 1.* tunc beneficium vacare per obitum Clerici, quia licet possessionem adeptus non sit, ius tamen habebat in beneficio nec ad titulum possessionis pertinet, *Dinus in regula. 1. num. 8. de regulis iur.* Quo fit, vt si mortuus fuerit ultra duas dietas, (vt dici solet) à curia, beneficium extra Romanam curiam vacet. *capit. Presenti, de praben. in 6.* Quod si resignans è viuis excellit, antequam in gratiam resignatarii sint literæ expeditæ: per consensum tamen expressum in Cancellaria, & Camera Apostolica præstitum, vacat beneficium per renunciationem, non per obitum beneficiarii. *Flaminio de resignat. lib. 10. quest. 6. num. 58.* & ideo resignatarius iure suo vitur, curans vt literæ Pontificiæ expendantur, quarum auctoritate, beneficium adeat possessionem. Quod si ordinarius loci beneficium contulerit tanquam vacans morte beneficiarii, irrita est & inanis concessio: at vero si resignans intereat, antequam resignatarius in reservatione pensionis, aut fructuum consensum præstet, beneficium non per renunciationem, sed per obitum beneficiarii vacat. *Flaminio loco citato.*

Quarto queritur, An necessarius sit resignatarii consensus, quo beneficium resignatum habeat acceptum & ratum? *Respondeo, ex communi sententia, vt testatur Flaminio de resignat. lib. 10. quest. 8. num. 1.* necessarium esse: nam donatio quoque, nisi eam donatarius acceptum habuerit, ius non tribuit. Vnde beneficium in curia Romana resignatum, priusquam illud resignatarius acceptum habet, in eadem curia vacare dicitur. Et ideo si Hispanus Clericus per procuratorem in curia beneficium resignet, non potest illud ordinarius loci conferre: nec dimissum beneficium, antequam à resignatario acceptum habeatur, permutari, aut conferri potest, quia resignatio continet tacitam conditionem, si eam resignatarius acceptam habeat: ac propterea, ea conditione pendente, conferri beneficium nequit. Sed qui per triennium concessionem beneficii sibi collati acceptam non habet, iure ipso priuatur censetur, vt ait *Rebuffus consil. 186. num. 2.* debet igitur resignatarius beneficium in ipsius gratiam depositam habere acceptum alioquin non absoluitur resignatio, nec resignans suum amittit beneficium. Postquam vero habet acceptum, omne ius in beneficio resignanti adeptum est, & resignatario quæsitum, ac propterea tunc resignans, liber est ab obligatione soluendi pensionem in dimisso beneficio constitutam, & alteri reservationem: liber est item à lege, & præcepto commorandi in Ecclesia, in qua est beneficium quod deposuit: & aliis obligationibus, & oneribus beneficio annexis. Sic communis est opinio, vt testatur *Flaminio loco citato. num. 27.* nam resignatarius se obligat ad omnia.

Quinto queritur, An resignatarius possit beneficium ipsius gratia dimissum habere acceptum per procuratorem? *Respondeo, cum Glossa. cap. Si tibi absent in verbo. Habueris, de prebend. posse, dummodo ad id speciale mandatum habuerit, ad habendum accepta beneficia Ecclesiastica, vt docet esse Couarru. lib. 3. var. resolut. cap. 16. num. 4.* communis opinio. Porro speciale mandatum censetur, si procurator mandatum habuerit vt habeat accepta beneficia Ecclesiastica, quamuis specialim aliquod beneficium nominatum non fuerit. Ita *Couarru. lib. 3. variarum resolut. c. 16. num. 4. Ioan. Andreas, Abbas, & Imola in cap. Accedens de prebend. Et potest procurator esse laicus, vt Ioannes Andreas, & Panormitanus annotarunt.* Sed si querat aliquis, An si nomine absentis, cui est beneficium collatum, quis habeat acceptum absque mandato, vel ex mandato tantum generali possit illud deinde ratum habere? *Respondeo, Couarru. in prædicto cap. 16. num. 5.* posse, quia in his quæ mandatum speciale postulant, rari habitio locum habet. *cap. vlt. de iur. iur. in 6.* Querat etiam aliquis, An absens beneficium sibi collatum possit habere acceptum, si postquam est ipsi concessum, incidit in excommunicacionem,

tionem, & tanceo viaculo teneatur? Respondet Couar-
tu. *prædicto cap. 16. num. 4.* posse. Ita teste *Flamin. de resign.*
lib. 10. quest. 8. num. 39. definitum est in *Autorio Rotæ de*
caus. de sentent. excomm. & de res. 195. in nouis. & de res. 126.
& de res. 720. in antiquis. Ex dictis constat, resignatarium
statim, vt beneficium resignatum habuerit acceptum, su-
scipere in se onera debere ipsi beneficio imposta, ita vt
cogatur pensionem soluere, & in Ecclesia præfens esse, &
proces horarias recitare, si beneficii possessionem sit na-
ctus, eo quod beneficium dimissum gratia ipsius, acce-
ptum habens, ad omnia onera beneficii annexa sese taci-
te obligat.

CAP. XXIV.

De resignationibus beneficiorum promulgandis, iuxta regulas Cancellariæ, & Constitutiones Pontificias.

Primo quæritur, An resignatarius resignationem pro-
mulgare debeat? Respondeo, de promulgandis, siue,
vt loquuntur, publicandis beneficiorum resignationibus
tria tempora distingui oportere. Primo tempore denun-
tiabatur, seu promulgantur resignationes iuxta regu-
las Cancellariæ editas à Pontificibus, quæ fuerant à tem-
pore Sixti Quarti, vsque ad Pium Quartum. Verba autem
regulæ sic habent: *Item, idem Dominus noster statuit, & or-
dinavit, quod quæcumque beneficia Ecclesiastica, siue in Roma-
na curia, siue extra eam resignata, nisi de illis facta resignatio-
nes, si in Romana curia, infra sex menses, si vero extra dictam
curiam facta, sunt infra mensem, ex tunc vbi dicta beneficia
constitunt, publicata, & possessio illorum, ab eis quos id contingit,
petita fuerit, si resignantes ista postmodum in eorundem re-
signatarum possessione decesserint, non per resignationem, sed per
obitum huiusmodi vacari censentur; collationes quoque de illis
tamquam vacantibus facta, & inde secuta, nullius sint roboris,
vel momenti.*

Pius item Quintus Constitutionem edidit sic incipien-
tem: *Sancitissimus in Christo Pater*, quam ad verbum ponit
Flamin. de resignat. lib. 11. in præfatione, vbi sic statuit: *Que-
cumque dictorum beneficiorum resignationes, aut itarum cessio-
nes, tam in manibus suis sanctissimæ quam cuiuscumque Roma-
ni Pontificis sui prædecessoris, aut sui successoris, aut cuiusvis alte-
rius eam loci ordinarii, vsque in diem publicationis præsentis
Constitutionis facta, & quæ in posterum fieri contigerit, sub in-
frascriptis modo & forma, & non aliter publicari debeant: vi-
delicet resignationes & cessationes iam facta, si illarum vigore pos-
sedit non demum fuerit per resignatarium vel cessationarium apprehen-
sa, etiam si super illis consensus præstiti fuerint, nec non eas,
quæ infra tempus inferius designatum, à quo præfens Constitutio
obtinere incipiet: si quidem extra Romanam curiam facta
extiterint, infra unum: si vero in eadem curia, infra sex men-
ses, à die qua eadem Constitutio sicut præfertur, obtinebit nu-
merandor: reliqua vero, quæ post dictum diem fieri contigerint,
si quidem extra curiam Romanam, similiter infra unum: si
vero in ipsa curia fuerint, infra sex menses à die datæ supplicatio-
nis resignationum, seu cessationum eorundem, non autem à die
præstiti seu præstandi consensus computandos, in Ecclesia ipsius
beneficii, ac etiam in Cathedrali vel Metropolitana, vel alia su-
periori Ecclesia, cui beneficium ipsum resignatum, vel cessum
immediate subest: si quidem beneficium extra Cathedralam
Ecclesiam situm est, vel fuerit: si vero beneficium huiusmodi
in Cathedrali, vel alia superiori Ecclesia extiterit, in ipsa sola,
dum inibi populi multitudo ad diuinam audientiam conuenierit, pu-
blice, ac alia & intelligibili voce, ita quod ad omnium in eadem
Ecclesia præsentium notitiam verisimiliter peruenire possit, per
ipsos resignantes, vel cedentes, aut resignatarios, vel cessiona-
rios, vel alium, seu alios eorum nomine publicentur. Ipsique re-
signatarii, vel cessationarii realem & actualem possessionem bene-
ficiorum huiusmodi realiter, & cum effectu apprehendere, vel
saltem illam infra prædictum unum, vel sex mensium termi-*

num, ab his, ad quos illius traditio de iure, vel de consuetudine
spectat, vere, & non fictè, seu per iuriorie congruo loco & tem-
pore patere debeat: & si beneficia ipsa etiam quoad possessio-
nem tantum litigiosa, & per alias possessa fuerint, vel eorum pos-
sessio, ex quavis causa capi, seu apprehendi non possit. Si item
huiusmodi in dicta curia nunc aut in futurum pendere contige-
rit, ultra præmissa, licet res desuper expediat, vel saltem instru-
mentum consensus cum data supplicationis, ac etiam cum desi-
gnatione libri & folii, in quibus supplicatio huiusmodi registrata
fuerit infra mensem à die eiusdem datæ, non autem à die præstiti
consensus numerandum, in actis Notarii causa & lise huiusmo-
di, realiter, & cum effectu præferant, illamque in eisdem actis
annotari facere. Et insuper quod in omnibus & singulis casibus
supradictis resignataris, seu cessationaris, eorumque successores, vel
causam ab eo quomodolibet habentes consentum ante obitum
resignantis, vel cedentis, etiam si supplicatio per eundem resi-
gnantem, vel cedentem, vel eius procuratorem porrecta fuerit in
libris Camera, vel Cancellariæ (si quidem resignatio vel cessio
huiusmodi in ipsa curia. Aliis si extra curiam facta fuerit, vel
fiat) in actis Episcopalis, seu Archiepiscopalis, vel aliorum supe-
rioris curia, cui beneficium ipsum immediate subest, extensum
fuisse, legitime docere, seu probare teneantur. Alioquin resigna-
tiones & cessationes, & extensiones consentum huiusmodi aliter,
quam vt præfertur, publicata, seu facta, cum omnibus in ea secu-
tis, & sequendis, etiam nouis prouisionibus, & aliis cessationibus, &
retrocessionibus, ceterisque quibusvis gratiæ, nullas & inualidas,
nulliusque roboris, vel momenti fore, aut fuisse, & esse statuis, &
præmissa omnia, & singula, etiam in quibuslibet beneficiis Con-
sistorialibus, & vt præfertur, litigiosis, etiam si resignantes, vel
cedentes extra possessionem eorundem beneficiorum ciuilitate vel
naturaliter decesserint: ac etiam si resignationes & cessationes præ-
fata ex causa permutationis, vel cum reservatione omnium &
singulorum fructuum, reddituum, prouentuum, & quotidianarum
distributionum propria auctoritate vel alius percipiendarum,
& cum reservatione tituli, administrationis, seruitus, &
aliis quomodocumque, & qualitercumque, etiam in fauorem ali-
cuius ex scriptis verbis Apostolicis, aut alius Romanæ curie officia-
libus, ac etiam in fauorem alicuius S. R. E. Cardinalibus, hæc-
tenus facta extiterint, aut etiam in futurum fiens: & resignata-
rios, & cessationarios ipsos infra dictum unum, vel sex mensium
spatium cedere, vel retrocedere contingat, locum habere, & reti-
nere voluit. Ita Pius V. in ea Constitutione.

Anno 1583 promulgata est constitutio Gregor. XIII.
de resignationibus publicandis, quæ incipit: *Humano vix*:
quam nunc obseruat Curia Romana, ea enim magna ex
parte prædictæ Regulæ Cancellariæ, & Pii V. Præfate
Constitutioni derogat, quam etiam ad verbum refert
Flamin. loco citato.

Secundo quæritur, Quibus de causis Rom. Pontifices
iusserint beneficiorum resignationes publice denunciari?
Respondet, ad fraudes, & multa alia incommoda, & ma-
la tollenda: ne si occulte fiant resignationes beneficiorum,
simulata & ficta existant: & ne resignantes, post re-
signationem admissam in beneficia dimissa de iure se in-
ferant, & fructus percipiant, & administratione & officio
fungantur: ac vt Parochiani sciant quibus Pastoribus pa-
tere debeant, ac eis partem fructuum decimam perfolue-
re, & ab eis Sacramenta petere & accipere: & ne etiam lo-
corum Ordinarii deludantur, & iure quod habent in con-
ferendis beneficiis, aliqua ex parte fraudentur.

Tertio quæritur, Intra quantum temporis spatium sint
resignationes beneficiorum promulgandæ? Respon-
deo distinguendo: olim per Regulam Cancellariæ,
& Constitutionem Pii V. resignationes beneficiorum
resignatarum extra Curiam Romanam, apud locorum
Ordinarios infra unum mensem publice denunciari de-
bebant, sed resignatarum Curia, intra sex menses, vt resi-
gnatarius satis temporis habeat, quo possit ad locum ab
vrbe distantem se recipere, vbi resignatio est promulganda.
Cæterum Gregor. XIII. Constitutio concessit bene-
ficia resignantibus in curia, sex menses, si ea citra montes
existant: nouem vero menses, si ultra montes extiterint:

Verba Constitutionis sic habent: [intra sex menses, si beneficium citra monies fuerit: ultra vero intra novem.] De resignationibus vero, quae sunt extra curiam eorum locorum ordinariis, praecipit Pontifex, ut Episcopus eas admittat, aut recusat, & beneficia resignata conferat infra unum mensem, & resignatarius resignationem infra tres menses promulget. Verba Constitutionis haec sunt: De beneficiis autem quae deinceps in manibus ordinariarum collatorum, etiam Cardinalium, etiam indulta, & facultates ab Apostolica Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & Delegatorum etiam specialium eiusdem Sedis, etiam extra Romanam curiam resignari etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium universum admissio, vel reiectio, resignationis huiusmodi. Et si per eos facienda erit, provisionem beneficii iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones, omnino absoluant: & qui sic provisus fuerit, intra tres menses à die si facta provisione, illam publice, & possessionem beneficii capiat modo, & forma supradictis. Alioquin illis elapsis nulla sit eiusmodi provisio, & beneficium vacare confectur eo ipso. Ordinariusque, & alii praedicti, qui hoc, ut eis prescribitur, non perfecerint, eo casu possessione dispensandi de ipsi beneficiis, sint ea vice privati, tanquam dispositio apud Sedem Apostolicam devoluta existat, aut alius idoneus ab ipsa Sede duntaxat, modo & forma praedictis concedantur. Sic ibi.

Ex quo efficitur, ut resignationes beneficiorum extra curiam, ij, apud quos beneficia resignantur, debeant admittit, vel recusat intra mensem, & infra eundem illa beneficia per resignationem vacantia conferre, si resignationem admiserint: & nisi horum aliquid effecerint, iure tunc ea beneficia conferendi priuantur. Et hoc Decreto comprehenduntur non solum Episcopi, sed etiam alii inferiores ordinarii, quorum est beneficia conferre: & Archiepiscopi, Patriarchae, Legati à latere, & Delegati, & Cardinales non solum cum iure ordinario beneficiorum resignationes admittunt, sed etiam cum ratione indulgentiarum, & facultatum à Sede Apostolica concessarum. Is vero cui resignatum beneficium confertur, coram eisdem ordinariis resignationem intra tres menses promulgare compellitur, qui menses computantur non à die resignationis admittit, sed à die, quo est beneficium collatum: potest enim accidere, ut prima die Iulii resignatio admittatur, & vigesima quinta die eiusdem mensis resignatum beneficium conferatur.

Quarto quaeritur, A quo die computentur assignati menses ad publicè denuntiandum beneficium resignatum in curia, An videlicet à die supplicationis datae & signatae, An vero à tempore dati consensus expressi? Magna fuit olim de hac re contraversia, ut testatur Flaminio de resignationibus lib. 11. q. 2. num. 12. quibusdam adherentibus esse computandos à die datae supplicationis, aliis vero, à die praestiti consensus. Sed Pius IV. edita Constitutione incipiente: Sanctissimus, anno i. item dixerit: dicens: quaecumque beneficia Ecclesiastica in Romana curia resignata, nisi de illis facta resignationis infra sex menses à die datae supplicationis, & non à die praestiti consensus computandos. Idem etiam expressit Pius V. & Gregorius XIII. in praedictis Constitutionibus. hoc tamen, ut ait Flaminio loco citato. num. 17. locum habet duntaxat in resignationibus, in quibus praestatur consensus, dum vivit resignans, non autem in iis, in quibus post obitum resignantis, iuxta Alexandri VI. & Leonis X. Constitutiones, datur consensus. Sed quid si plures reperiantur datae supplicationes: videlicet, quia prima postea fuit recognita, & in meliorem formam mutata? Respondeo, esse menses numerandos à die primae datae supplicationis: nam Constitutio Gregorii XIII. ita loquitur: Et si postea concessio gratia huiusmodi ex quavis causa, diversisque subsequentibus datis, ac quotiescumque, & quovis modo reformata & valida reddita fuerit, menses computentur à die datae concessionis gratia. Quid, inquires, si resignatarius statim expeditis, vel non expeditis literis resignet beneficium gratia alterius, posteriorne hic resignatarius promulgabit resignationem intra menses nume-

randos à die resignationis sibi factae, an à die prioris datae? Respondeo, menses computari debere à die primae datae supplicationis. Ita Gregorius in ea quam protulit, Constitutione declaravit, his verbis: Et quotquot in alium vel in alios cessiones, vel etiam in ipsum et primum resignantem, vel cedentem retrocessionibus termino praedicto novum elapso intercesserint: ita ut unicus duntaxat terminus omnibus huiusmodi successibus cessionibus, ac retrocessionibus decurrat, ut qui postremus gratiam habuerit, publicationem huiusmodi facere, ceteraque omnia hic prescripta intra eundem terminum praestare teneatur. Haec Pontifex: Quae quidem locum habent, quoties resignatarius resignat infra tempus ad promulgandam resignationem constitutum: secus vero est, quando resignationem denunciavit, vel tempus assignatum publicè denuntiationi faciendae fuerit elapsum. Hinc est, teste Flaminio loco citato. num. 22. ut si gratia eiusdem Clerici, datae sint resignationes factae, & prior firmiter ob promulgationem infra praescriptum tempus omittam, beneficium obtineri nequeat ratione posterioris resignationis, tametsi fuerit publicè denunciata, quoniam resignans cum resignavit, omne ius in beneficio amisit: nam eo ipso quo infra tempus lege praefixum resignata non fuit, beneficium vacavit: ac proinde per resignationem posteriorem nullum ius potuit in resignatarium transfere. cum enim nihil habeat, nihil dare potest. cap. Quod autem, de iure patronatus. Et l. Si univ. c. de Lega. & publicè denuntiatio posterioris resignationis est irrita & inanis, quia quod semel extinctum est, non reuiuiscit.

Quaerens, Quid dicendum, si resignatio fuit admittita ab uno Pontifice in gratiam Titii, & Pontifex moritur intra tempus promulgationis assignatum, An Titius resignatarius plus temporis acquirit ad promulgandam resignationem? Respondeo, olim teste Flaminio de resign. lib. 11. quest. 1. num. 30. maxime de hoc articulo fuisse dubitatum: nunc vero constat mortuo etiam Pontifice, infra tempus promulgationi destinatum, resignatarium debere promulgare resignationem vel sede vacante, vel creato iam novo Pontifice infra ipsummet tempus, quod est promulgatione praescriptum, ut Pius Quartus sancit in hunc modum: Et cum nuper innotuit, nonnullos etiam Iurisperitos, & alia curia officiales, ac causarum Palatii Apostolici Auditores contendere, quod resignationes de beneficiis in manibus praedecessorum huiusmodi, tanquam illa per obitum praedecessorum exspiraverint, non subiciantur, & sub statuto, & ordinatione Sanctitatis suae, tanquam futurae & non praeteritae concernentibus non comprehendantur: Et sic occasionem praestare, ut frustus fiat legi. Et resignationes huiusmodi infra dictos sex menses non publicentur, nec ipsorum beneficiorum resignatariorum possessio ad eos, quos id contingit, petatur: praesentis suae Constitutionis perpetuo valitura tenore declaravit, sua intentione semper fuisse, & esse, ut quaecumque resignationes de quibuslibet beneficiis Ecclesiasticis etiam in manibus praedecessorum huiusmodi eorum factae, & nondum suum plenarium effectum sortita, etiam si infra sex menses obitus eorum praedecessorum praecedentes factae, nec super illis consensus tempore eorumdem praedecessorum praestiti fuerint, statuto, & ordinatione suis praedictis subiciantur, & subiciantur de praesenti, & in futurum. Haec ibi.

Quinto quaeritur, Quorum beneficiorum resignationes sint promulgandae? Respondeo, tum ex regula Cancellariae, tum ex Constitutionibus Pii V. & Gregorii XIII. constare quorumcumque beneficiorum resignationes publicè denuntiari debere: nam in Constitutione Gregorii XIII. dicitur: De quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, prioratibus tam virorum, quam mulierum dignitatibus, officii, & beneficiis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis ordinum, etiam militiarum regularibus, etiam electivis & annualibus, etiam de iure patronatus. Haec ibi.

Quaerens, An resignationes beneficiorum referuatarum promulgari debeant? Respondeo, debere, quia Constitutiones Pii V. & Gregorii XIII. uniuersum de omnibus beneficiis loquuntur. Quae res etiam, An beneficii quo-

que pa-

que patrono addicti, eiusque consensu facta resignatio promulganda sit? Respondeo, promulgandam esse, quia in Constitutione Gregorii XIII dicitur: *Ac etiam de iure patronatus laicorum illustrium, & alius quomodocumque existentibus.* Quid, inquit, si beneficia resignata Consistorialia sunt? Sane in regula Cancellaria de publican. resignat. quest. 5. testatur, quodam negasse, ea esse publice denuntianda. Ceterum Constitutio Pii V. sic est: *Et premissa omnia & singula, etiam in quibuslibet beneficiis consistorialibus locum habent.* Certe Episcopatus, & Archiepiscopatus qui in Consistorio conferuntur, promulgatione non indigent, ut vsus habet, testibus Rebuffo in praxi. regula, de public. Gloss. 1. & Flamin. lib. 11. q. 3. num. 25. de resignat. at vero alia beneficia minoris Consistorialia, quae Abbatiae, & Prioratus dicuntur, quaeque licet sint Consistorialia, extra Consistorium tamen conceduntur, & dantur, opus habent promulgatione. Et in his locum habet illud in Constitutione Gregorii XIII scriptum: *Et de quibus in Consistorio nostro ad ipsi consuevit, seu debet, que posthac quacumque ex causa sent, & per nos, & per dictos successores, extra dictum tamen Consistorium admittentur.* Hac ibi. Quare si praedicta beneficia in Consistorio etiam conferantur, nulla indigent promulgatione. Flamin. loco citato, num. 27.

Queres, An que resignantur beneficia electiva, vel manualia, postulent promulgationem? Respondeo, postulare, quia in constitutione Gregorii XIII habetur: *Et electiva, & manualibus.* Sed quid si litigiosa fuerint beneficia? Respondeo, ea quoque publice denuntiari debere. Sic enim habent verba eiusdem Gregorii in Constitutione praefata: *Et alius quomodocumque existentibus, siue pacificis, siue in petitorio, & possessorio litigiosis.* Sed dubium est, si licet cum resignante, an cum resignatario finiri debeat? Praedictus Pontifex in eadem Constitutione hanc quaestionem dirimit his verbis: *Sed ne in beneficiis super possessione, vel proprietate litigiosis, litis persecutio turbari valeat, vel differri in causis huiusmodi contra cedentem, ad ulteriora etiam sententia non definitivam, & rem iudicata non, ac illius executionem, quousque ille qui gratiam ex resignatione, seu cessione, aut ex omni forma publicationis huiusmodi obtinuit, ad causam per se, vel per procuratorem legitimum accesserit, litemque huiusmodi susceperit, eodem modo & ordine procedi possit, quo potuisset legitime, si cessione huiusmodi facta non fuisset.* Et quidquid interim sic procedendo decretum & expeditum fuerit, siue cum cedente, siue contra eum, etiam postquam ipse, vel quisvis alius incumbens sibi secundum praedicta, praesertim, non solum circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsius ius, quod cessum est, valeat omnino, & vim obtineat: illumque ipsi, cui gratia facta est, non minus afficiat, quam si ipse legitime citato contra eum decretum, & expeditum fuisset: nec ipse adversus hoc, praetextu non acceptatae gratiae, vel etiam ignoratae, aut citationis, vel intimationis executioni contra ipsum minime demandata, aliarve ratione valeat excusari. Possit tamen ipse, etiam si in lite & causa huiusmodi subrogatus non sit, quomodocumque ad illius professionem, & terminationem venire. Hac ibi.

Postremo queres, An resignatio beneficiorum regularium promulgari debeat? Respondeo debere, quia in praefata Constitutione Pontificia decretum est: [De quibuscumque Ecclesiis, Modaliter, Prioratibus tam vicorum, quam mulierum, & quorumvis ordinum etiam militarum, regularibus, & electivis, & manualibus.] Item huiusmodi beneficia sicut aliquando vacant, vel quia beneficiarius moritur, vel quia a beneficio amoveatur: sic etiam vacare solent, quia eis beneficiarius cedit.

Obicies, istiusmodi beneficia regularia non iure tituli, sed commendationis dari? Respondeo etiam iure tituli conferri: nam ij qui conferunt, dicere solent: *Tibi conferimus, & de illo etiam tibi providemus, tuque in illius verum, certum, & legitimum Priorem, Administratorem, & Rectorem facimus, constituimus, & deputamus.* Nec obstant verba apponi solita: *curam, regimen, & administrationem tibi committimus:* quia haec praedicta verba titulo quoque conue-

niunt: nam beneficium quod confertur, dicitur etiam committi. cap. Cum in illis, de prab. in 6. Clem. 1. de suppl. Pralatorum negligentia. Minus etiam obstat votum paupertatis emissum: quia haec beneficia regularia dantur superiorum consensu, & eorum iure adini & auferri queunt. Hinc sic ut ea Gregorij Constitutio locum habeat, etiam cum Praeceptoris S. S. Iohannis Hierosolymitani, vel S. Antonij, vel sancti Spiritus in Saxia de vrbe resignatur: secus vero, cum huiusmodi Praeceptoris dimittuntur intra tempus vacationis, vel mortuarij sic dicti. v. g. statuto religionis S. Iohannis Hierosolymitani, durante tempore vacationis, quod computatur a die, quo obiit Eques Ordinis, vsq; ad diem S. Iohannis Baptistae sacrum, & mortuarij, quod computatur a dicta celebritate S. Iohannis Baptistae, vsque ad aliam eandem in anno subsequenti celebritatem, beneficium nemini confertur, sed redditus, & fructus eo tempore ordini debentur. Vnde ij, quibus per id tempus haec beneficia manualia vacantia commendantur, ea conditione accipiunt, ut intra illud tempus non varient, aliud optando beneficium.

Sexto queres, Quinam beneficia resignata promulgare cogantur? Respondeo omnes in uniuersum resignatarios, ut constat ex Constitutionibus allegatis Pij V. & Gregorij XIII. ita ut ipsi etiam Romanae curiae Officialis hac lege teneantur: imo etiam Cardinales: nam in Constitutione Pii V. dicitur: *Ac etiam in fauorem alicuius ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus habitus facta extiterint, ac etiam in futurum, &c.* & Constitutio Gregorij XIII. Et quibuscumque etiam S. R. E. Cardinalibus, ac pios locis quocumque privilegio suffultis: necnon indultis, privilegiis, & gratiis Apostolicis, etiam praedictis Cardinalibus. Vnde exempti etiam promulgare debent beneficia eorum gratia resignata.

Queres, An secundum resignatarios resignatione promulgare cogantur? v. g. Titius in gratiam Caii beneficium resignauit, & Caius deinde in gratiam Seii, An Seius publice denuntiare debeat resignationem? Respondeo, debere, quando Caius gratia ipsius Seii beneficium dimisit infra tempus promulgationis praefixum. Item, etiam si Caius resignationem promulgauit, debet nihilominus eam Seius promulgare, nam in Constitutione Gregorij XIII. sunt haec verba: *Pluresque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, & etiam in primum resignantem, vel cedentem retrocessionibus termino praedicto nondum elapso intercesserint: ita ut unus dumtaxat terminus omnibus his successivis cessionibus & retrocessionibus detur.* Et qui postremus gratiam habuerit, publicationem huiusmodi facere, ceteraque omnia hic praescripta circa eundem terminum praestare teneatur. Sic Pontifex.

Queres etiam, An impetrantes beneficia vacantia, eo quod eorum resignatio debito tempore promulgata non fuerit, promulgare cogantur, ac si ea per resignationem obtineant? Respondeo, debere, & cogi, quoniam Constitutionis Gregorianae illius verba sic habent: [Et quicumque sic impetrans, aut gratiam etiam motu simili habens, praefinitum cuiusque casui tempus praedictum a data concessionis gratiae sibi factae huiusmodi, ac omnia quae cedens a iure praedicto debebat, praestare teneatur.]

Sed quid si plures impetraverint vacans beneficium, eo quod eius resignatio promulgata non sit? Respondeo, in dicta Constitutione contineri: *Et si pluribus gratiam huiusmodi fieri contigerit, in praesentibus obtineat, qui primus publicationem sua impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requisita praedicta adimpleverit, quamuis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore, prius apprehensa fuerit, vel petita.*

Postremo queres, An minor quatuordecim annis, cui est beneficium per resignationem collatum, promulgare resignationem debeat? Respondeo, debere: nec per ignorantiam excusari iure potest. Ut enim cum pater filio beneficium Parochiale conferendum curauit, filius per ignorantiam intra annum minime promotus, patre diplomata Pontificia retinente, in poenam incidit, & bene-

fium

ficiam amittit: sic etiam patre literas Pontificias apud se referante, ac ob id filio infra tempus legitimum non promulgante resignationem, eo ipso beneficium vacat, nec filius uti potest beneficio restitutionis in integrum: eo quod Constitutione Gregorii prænominata aperte decernitur, beneficia per resignationem collata vacare & amitti, quando cumque intra debitum tempus, resignatio promulgata non fuerit.

Septimo quaeritur, An renuntiatio causa permutatio- nis facta, sit promulganda? Respondeo teste *Flaminio de resignat. lib. 11. quest. 5. num. 16.* olim ante constitutiones Pii V. & Grego. XIII. maxime fuisse de hac quaestione dubitatum: Verumtamen eisdem Constitutionibus Pontificum aperte sancitum est, ut huiusmodi renuntiatio promulgetur, & uterque permutans beneficium, permutacionem promulgate cogatur: quod si alter illorum tantum promulget, permutatio irrita non fit: sed is qui non promulgat, eo ipso beneficium amittit. Vnde valet resignatio illius qui promulgavit: nam *ut docet Ioannes Andreas cap. 1. de verum permutatio. in 6.* quando culpa eius, qui beneficium cum alio permutat, permutatio non sortitur effectum, rata est & firma, ita ut ei liceat ad beneficium redire: quamvis alii sentiant, ei beneficium auctoritate superioris etiam restituendum, *de qua reseruius.* Quæres, An renuntiatio beneficii cum reservatione omnium fructuum, & nominationis tituli promulgari debeat? Respondeo, debere, quia in Constitutione Gregorii XIII. habetur: *Etiams reservationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis, fructuum etiam omnium, ac rerum & iurium quorumcumque.* Et hoc locum habet, siue fructus relictarij percipiendi sint nomine & auctoritate resignatarij, siue propria auctoritate resignantis.

Quæres itidem, An renuntiatio beneficii dari non iure tituli, sed commendationis perpetuæ promulgari debeat? Respondeo, debere, quoniam beneficia, quæ iure commendationis perpetuæ concedi solent, æquivalent beneficiis quæ iure tituli conferuntur. Quid si resignatio facta in curia sit in gratiam Titij, & ipse Titius resignatarius impetrauit à Pontifice, ut sibi gratia daretur in forma *Dignum?* Quidam teste *Flaminio de resignat. lib. 11. q. 5. num. 47.* arbitrantur, huiusmodi resignationem non esse promulgandam, quia Titius beneficii possessionem adipisci nequit, nisi prius auctoritate ordinarij examen subeat, quod vicem promulgationis habere videtur. Sed quia Gregorii XIII. Constitutio generatim loquitur: ideo hæc quoque resignatio promulganda est, *Flaminio loco citato.*

Quæri solet, An quando quis beneficium simpliciter dimittit, & summus Pontifex, apud quem beneficium deponit, alteri dimissum beneficium confert, is cui confertur, beneficium resignatum promulgare cogatur? Respondeo, cogi: quia Gregorii Constitutio vniuersim decernit, ut beneficia per resignationem obventa promulgentur. Quid si apud loci ordinarij, resignatum beneficium non est intra tempus legitimum collatum, ac propterea iure deuoluto ad summum Pontificem id conferre pertinet, & Titius ab eo illud impetrauit, promulgarene resignationem debet? Respondeo, debere: quia quamvis iure deuoluto, per resignationem tamen illud est consecutus. Postremo quaeris, An renuntiatio non beneficii, sed iuris quod quis habet in beneficio, sit promulganda? Sarnensis *de publicandis resignationibus. quest. 20.* sentit, per regulam Cancellariæ non esse promulgandam, quia regula locum habet in beneficio per resignationem accepto. At Constitutio Pii Quinti, & Gregorii XIII. oppositum aperte decernit, his verbis: *Quacumque dictorum beneficiorum resignaciones, nec non litis & iurium quorumcumque cessiones.*

Octauo quaeritur, Vbinam, & quomodo resignationes beneficiorum fieri debeant? Respondeo in hunc modum. Olim per regulam Cancellariæ non constabat, quo in loco beneficia per resignationem obventa promulgari de-

berent: nunc vero per Gregorii XIII. Constitutionem sublata est omnis dubitatio: in ea decernentis, beneficium resignatum, esse promulgandum in Ecclesia, in qua situm est, vel in Ecclesijs, si in pluribus situm illud sit, & in Cathedrali. Et hoc locum habet in beneficio parochiali, vel curam animarum habente, vel perpetuam beneficiarij præsentiam postulante. Si vero beneficium sit, ut vocatur rurale, & populo conuentuque careat, promulgari debet in Ecclesia Parochiali, intra cuius fines continetur, & in Cathedrali. Quod si beneficium in ipsa Cathedrali Ecclesia sit, in ea est promulgandum. Si autem Ecclesia ad nullam diocesim pertineat, sufficit si in ea promulgetur.

Porro promulgandum est beneficium resignatum, cum frequens populus ad Missarum sollempnia conuenit, diebus nempe festis, dum diuina Officia fiunt, & diuinum verbum annuntiat. Et in promulgatione resignationis exhibendæ sunt literæ Pontificiæ, quibus ipsa resignatio beneficii continetur, nam in Constitutione Gregorii XIII. sic est: *Publicare debent cum literis Apostolicis desuper confectis, &c.* Nec sufficit promulgatione fieri aliquo modo, qui promulgationi æquiualeat: quoniam eadem constitutio ita loquitur: *Ceterum modus & forma hic tradita semper & vbiq; debent obseruari, nec alia, vel æquipollens villo modo admitti.* Ex quo fit, ut apprehensa possessio, & ad aliquod tempus continuata non sufficiat: imo nec possessio per annum aut per triennium continenter deducta. Ita ut regula Cancellariæ, de annuali, aut triennali possessore absque promulgatione, nihil in hæc parte resignatario proffit, ut aperte in ipsa Constitutione Gregorii XIII. decernitur.

C A P. XXV.

Quæ beneficia per resignationem dimitti queant.

PRIMO quaeritur, An omne beneficium apud legitimum superiorem deponi queat? Respondeo, posse dimitti: nisi iure aliquo scripto id impediatur: quoniam Clericus in beneficio ius habet: Sed quisque potest suo iure sponte cedere, nisi lege prohibeatur.

Secundo quaeritur, An beneficia quæ Consistorialia dicuntur, dimitti possint apud ordinarios locorum? Respondeo, minime, quia sunt Romano Pontifici referuata; ac proinde ea conferre, permutare, aut eorum resignationes admittere, ordinarij loci non potest.

Tertio quaeritur, An beneficium litigiosum lite pendente per resignationem dimitti queat? Respondeo, minime: alioquin resignatio est irrita & inanis: Sic etiam alienatio rei litigiosæ, lite pendente fieri non potest, quod si fiat, nullius est momenti. Vnde nec donari, nec pignori dari, nec hypothecæ subici iure potest. Eadem de causa nec patronus, dum lis pendet de iure patronatus, nominare, & offerre Clericum potest. At si alter litigantium beneficio cedat gratia & fauore alterius, valet actio, quia ea litem extinguit. Ex quo efficitur ut ordinarij loci, apud quem aliquis litigiosum beneficium dimittit, conferre nequeat, nisi lite finita & extincta, vel per longum tempus neglecta, eo quod licet iure Canonico constitutum certum tempus non sit ad lites & controuersias finiendas. *cap. penult. de iudicis,* si longo tempore fuerit à lite cessatum, lis finita censetur tanquam derelicta: Vnde iudicatum est aliquando litem esse finitam, quia per triginta septem annos fuerat neglecta: imo aliam, à qua intermissio facta fuerat per viginti quinque annos, & aliam item per decem & octo annos intermissam. Quæres, An qui ante litem inceptam beneficium dimittit, possessionem adire queat post litem ipsi intentatam? Respondeo, posse, quando lis contestata non est de possessione, sed tantum de iure ac titulo beneficii.

Ex his perspicitur, resignationem beneficii, nulla fa-

cta men-

Et a mentione litis, nullius esse momenti. Item lite pendente, Principi supplicari non potest, ut referiptum ab eo impetretur ad beneficium litigiosum obtinendum, nisi litis mentio fiat. Similiter etiam beneficium litigiosum nequit impetrari nulla facta litis mentione: sicut nec etiam vitri & coniungi. Rogabis, An si Romanus Pontifex motu proprio litigiosum conferat beneficium nulla facta litis mentione, valeat concessio? Respondeo, minime: quoniam Romanus Pontifex si litem nosset, beneficium non conferret. Sed quid dicendum, cum Titius v.g. litem motu de beneficio quod possidet, & deinde mota lite, beneficium dimisit gratia alterius? Respondeo, irritam esse resignationem, quoniam per eam lis minime extinguitur. Quando vero duo inter se de beneficio litigant, si penitus extinguitur per obitum vtriusque, ita ut beneficium libere conferri cuiquamque alteri queat. *Clem. 1. de lite pendente.* Dubium præterea, apud quem dimitri queat beneficium lite pendente, facta tamen illius mentione? Respondeo, quando quis lite & causa cedit, id non solum coram Pontifice Romano, sed etiam coram ordinario loci fieri potest. Item coram loci ordinario beneficium potest simpliciter dimittere, non causa alterius, dummodo tamen illud beneficium non conferat alteri nisi finita lite, & extincta. Ita ut lite coram ordinario loci pendente, si alter litigantium è vita decesserit, nequeat ipse ordinarius alteri conferre beneficium. Hinc fit, ut quando cumque aliquis lite pendente beneficium coram ordinario loci dimiserit alterius gratia & favore, irritum sit & inane quod fecit.

Quarto quaeritur, An beneficium iure patronatus affectum, dimitri queat alterius causa citra patroni consensum? *Calderinus consil. 6. de reuocant.* sensu patroni consensum non esse necessarium. Sed constans est omnium opinio eum esse necessarium. Ipsius enim interest, ne ipso alioqui neglecto, aliquis in Ecclesia, vel beneficio instituat; possit enim aliquando accedere, ut Clericus patrono ipsi infensus beneficium vel Ecclesiam obtineret. Hinc etiam intelligitur, quod dixi, beneficium patrono neglecto dimissum, & alteri collatum, si deinde resignans obierit, vacare per obitum illius. Si quidem beneficii ius ad resignatarium non transit. *Quæres, An resignatio beneficii in scio & inconsulto patrono facta, ipso iure sit irrita & inanis, an vero solum rescindenda?* Respondeo cum communi opinione adhuc valere: rescindendam tamen, si patronus contradixerit: nam ea conditione valuit resignatio cum primum facta est. Porro necessarius est patroni consensus, siue laicus ille sit, siue Clericus, ut docet communis opinio teste *Lambertino lib. 3. quest. 5. principali art. 1. num. 2.* factis vero est; si postea patroni consensus accesserit, tunc enim resignatio conuallescit. *Quæres, An patronus contradicendi potestatem habeat post elapsum tempus, intra quod Clericum nominandi & offerendi ius habet?* Respondeo, minime: nam si intra illud tempus non contradicit, videtur tacite resignationem ratam habere. *Cardinalis Clem. 1. de supplen. prælati, neglig. & Felinus cap. cum Bartoldus, num. 14. de sent. ex re iudic.* Rogabis etiam, An cum resignans neglecto patrono, se iure quod habebat in beneficio, abdicauerit, si obierit, dicatur beneficium per obitum vacasse? Respondeo, minime, quandoque beneficium dimittit alterius gratia & favore, quoniam resignatio facta esse cum conditione censetur: uti beneficium ad resignatarium transeat: quod quia, contradicente patrono, resignatio non acquiritur, penes resignantem ius permanet. Secus vero est, si beneficium simpliciter sine consensu patroni Clericus dimittat: tunc enim ius amittit in beneficio, quamuis conferri alteri nequeat citra patroni consensum.

Quinto quaeritur, An beneficium electiuum nomine, iure saluo resignetur alterius gratia inconsultis his, qui ius habent eligendi? Respondeo, iure non posse, *testibus Paulo, Ancharano, Imola, Bonifacio Clem. 1. de reuocant.* Ratio huius est, quia ad huiusmodi beneficia Clericos elige-

re, eorum est ad quos pertinet ius eligendi: non tamen est resignatio irrita & inanis, sed dissolui potest iis, quorum est eligere, contradicentibus. Sufficit tamen, si post resignationem consensus eorum accesserit: solet enim superueniens consensus acta firmare. *l. Fido præterito ff. de iustis testam. & actus alioqui malus vim & robur accipit ex consensu secuto. l. cum vir praelium ff. de usufruct.*

Quæres, An oporteat omnium adesse consensum? Paulus, & Ioan. And. respondent: Si beneficium ob alterius utilitatem dimittitur, requiri omnium consensum: si vero ob necessitatem vel utilitatem Ecclesie alicuius, sufficere maioris partis consensum.

Sexto quaeritur, An beneficium, cuius titulo & iure aliquis est ad sacros ordines promotus, resignari queat? Respondeo, Concilium Trid. *sess. 21. c. 11. de reformat.* vetuisse quo minus quis resignet, nisi facta mentione expresserit se ad illius beneficii titulum fuisse promotum. *Neque ea, inquit, resignatio admittatur, nisi constituerit quod aliunde viuere commode possit: & aliter facta resignatio nulla sit.* Sed dubium, An resignatio beneficii valeat coram Romano Pontifice facta, cum reservatione pensionis centum aureorum, cuius titulo Titius verbi gratia fuerat sacris ordinibus initiatus absque vlla mentione de ordinibus ratione illius beneficii susceptis? Respondeo cum Nauarro, in foro conscientie ratam esse & firmam, quia factis est, si ex pensione sibi reservata centum aureorum commode & honeste sustentari queat: neque idem iuris est, si abunde & honeste viuere possit.

Quid si etiam resignatio coram ordinario loci fiat? Congregatio Cardinalium destinatorum ad declarationem Concilii Tridentini, respondit his verbis: *Ordinarius qui admisit resignationem factam ab aliquo presbytero nihil aliud habente præter illud beneficium, unde commode sustentari possit, tenetur eum alere, nec potest eidem beneficium resignatum restituere: Sed in eo institutus debet is, qui fuit presentatus à patrono.* Ita congregatio. Quo fit, ut si cuiusmodi beneficium resignatum fuerit alteri concessum, locum habeat concessio, ut etiam alias eadem Congregatio censuit. Sic ordinarius non habet facultatem admittendi resignationes, nisi in certis casibus iuxta Constitutionem Pii V. Si nullum admisit extra eos casus beneficii, ad cuius titulum est Clericus ad sacros ordines euectus, beneficium vacat, & ordinarius eum presbyterum sustentare compellitur. Alias item respondit: Si aliquis habens beneficium, cuius titulo fuit ordinatus, intrauerit se illud resignaturum, vel constituerit procuratorem ad resignandum, interposito iurciurando de eo procuratore non reuocando: resignare non cogitur, & procuratorem reuocare potest: sed facultate petita, qua à iurciurando soluitur.

Septimo quaeritur, An beneficium exemptum resignari queat alterius causa & favore? Respondeo, tripliciter beneficium intelligi exemptum. primo quia est Romano Pontifici subiectum, & hoc genus beneficii ipsius auctoritate resignari potest. *cap. Auctoritate, de priuileg. in 6. & colligitur ex cap. Si Abbatem, de elect. in 6.* Altero modo, est exemptum beneficium ab Episcopo, quia Abbati vel alteri Prælato sit proxime subiectum, & hoc si huiusmodi Prælati iurisdictionem Pontificalem, aut priuilegium habuerit, potest resignationem admittere: sin minus, Episcopi eam recipere. Tertio, beneficium est exemptum, quia Ecclesia est extra Episcopi iurisdictionem, licet populus sit Episcopo subiectus: & tunc Episcopus potest resignationem approbare.

Octauo quaeritur, An beneficium vnitum possit quis resignare? Subiiciam exemplum: beneficium Titii est monasterio religiosorum, vel collegio Clericorum, vel Seminario adolescentium vnitum: Quaeritur, An Titius antequam vnio suum assequatur effectum, possit resignare alterius gratia & favore? Respondeo, minime, quia per vnionem est alterius ius ad beneficium Titii acquisitum. Vnde cum resignatio alteri noceat, fieri nequit: ac proinde etiam si fiat resignatio coram Romano Pontifice, fieri

mentio

mentio debet de vnione, alioqui nullius est momenti resignatio: facta vero mentione, Summus Pontifex vnionem differre ac prorogare potest: eam enim prorogando, alteri, cui est beneficium vnitum, parum aut nihil nocet, eo quod possit accidere, vt resignatarius prius moriatur, quam resignans, ita vt vnio citius sortiatur effectū. Quæres, An cum resignatio non valet ob eam causam, quod de vnione facta mentio non est, resignans in beneficio ius amiserit, ita vt vnionis effectus conuincatur, & resignans ad suum beneficium redire non possit? Respondeo cum Oldrado, quem citat Parisius consil. 114. num. 7. & 8. volum. 4. quando resignatio fit coram Romano Pontifice, posse resignantem ad suum beneficium redire, quia non se beneficio abdicauit, nisi tacita conditione, si resignatio valeret. Secus vero est, quando quis vnitum beneficium dimittit coram ordinario loci, tunc enim vnio suum ad effectum perducitur, & resignans beneficium amittit, nec ordinarius potest illud alteri conferre. Idem est dicendum de quibuscumque beneficiis, de quibus vacaturis Romanus Pontifex literas quas vocant expectatiuas, alicui concesserit: ea enim beneficia si coram ordinario loci dimittantur alterius causa & fauore, vacant: ac proinde ei, qui literas Pontificias impetrauerat, debentur.

Nono quaeritur, An reseruatum beneficium resignari queat? Respondeo, aut dimittitur absolute & simpliciter, aut alterius gratia & fauore. Si primum, potest non solum apud Romanum Pontificem, sed etiam coram ordinario loci dimittere iure communi: quoniam etiam si beneficium reseruatum sit, nihil impedit quo minus coram ordinario loci deponi queat, dummodo tamen ipsius auctoritate non conferatur: nam reseruatum ideo dicitur beneficium, quod ad solum Romanum Pontificem pertinet illud conferre. Item Clericus per Episcopum potest ob crimen beneficio reseruatō priuari: ergo potest beneficium reseruatum auctoritate Episcopi deponi & resignari. Ex quo efficitur, vt si illud ordinarius conferat, nulla sit huiusmodi concessio: ac proinde quotiescunque apud ordinarium loci aliquis reseruatum beneficium dimittit, eo ipso ius & titulum, & possessionem amittit, ita vt ipsum beneficium vacet. At vero beneficium Romano Pontifici reseruatum coram ordinario loci dimitti nequit, aut causa permutationis, aut alterius gratia & fauore. Innocentius VIII. in Constitutione quæ incipit: *Sicut bonus pastor*, anno salutis 1497. abrogauit omnes facultates resignandi beneficia reseruatā, his verbis: *Reuocamus quoque omnes & singulas licentias, & facultates huiusmodi, obtentas à nobis & à Sede Apostolica ad beneficia compermutantium, seu simpliciter in fauorem habentium facultates, talium resignantium dispositioni Apostolicæ generaliter reseruatā, vel ex generali reseruatione affecta & quoad illa volumus de cætero nunquam suffragari.*

Decimo quaeritur, An beneficium commendatum resignari queat? Respondeo: aut beneficium commendatur alicui ad tempus, aut in perpetuum, hoc est, ad vitam eius. Si primum, resignari nequit alterius gratia, quia scilicet is, cui commendatur ad tempus, ius & titulum in beneficio non habet, sed solum administrationem: potest tamen huiusmodi beneficium simpliciter coram ordinario loci dimitti: tunc enim quamuis nullo iure & titulo se Clericus abdicet, deponit tamen simpliciter administrationem quam habet: Si vero beneficium sit alicui in perpetuum commendatum, non potest resignari simpliciter & absolute coram ordinario loci, sed coram Romano Pontifice, alterius gratia & fauore: quia is, cui committitur in perpetuum beneficium, idem iuris habet in illo, ac si esset ei simpliciter collatum.

Vndecimo quaeritur, An beneficium possit is resignare, qui habet ius ad illud, non in illo? Respondeo, posse simpliciter resignare, sed non gratia alterius. Sic Innoc. in cap. *Quod in dubio de renuntiat.* & ibidem Panormitanus. Sic etiam Archidiaconus in cap. *deliberatione, de officio legati.* Ratio vtriusque est, quia potest quisque iure quod habet ce-

dere: Sed qui habet ius ad beneficium, habet ius ad rem, quamuis non iure: quale ius habet electus nondum confirmatus: quale item nominatus habet à Patrono & Episcopo oblatas, nec dum ab eo tamen institutus: Similiter qui literas Pontificias ad aliquod beneficium impetrauit, potest illo suo iure cedere simpliciter. Quicquid ius habet redeundi, vel aduendi, vel ingrediendi in beneficium, fauore tamen alterius, tale ius dimittere non potest: quia non dimittit, nisi vt detur alteri vel beneficium, vel ius quod habet: at neutrum potest ad alterum transferre.

Dodecimo quaeritur, An qui beneficium possessionem nondum est assecutus, ius tamen plenum habet eam aduendi cum velit, resignet illam tura conscientia? Respondeo, maxime, etiam alterius gratia: quia is plenus ius habet in beneficio, quod est illi collatum, & cuius concessionem consensum præstitit. Ex quo efficitur, vt eo ipso renuntiet literis Pontificias, quarum vi possessionem poterat nancisci. Pari quoque ratione, qui turo beneficium per resignationem obtentu dimittere potest, antequam promulget ipsam resignationem. Cynus tamen & Alexander senserunt, quando alicui est beneficium collatum sub certa conditione, non posse illud dimittere alterius causa ea conditione pendente: eo quod ex l. *Is qui heres. ff. de ac. quiren. hered.* constat hereditatem deiciam alicui sub conditione, renuntiare non posse, quando ea conditio pendet. Cæterum quicquid sit de hereditate, beneficium datum sub his conditionibus, quas dixi, resignari potest.

CAP. XXVI.

De resignatione, que vi, metu, dolo, aut fraude fieri solet.

DE hac Rebuff. in Praxi beneficio part. 3. tit. de resigna. dolo, vi, vel metu fact. & Flaminius libr. 13. de resignat.

Primo quaeritur, An resignatio beneficii per metum extorta & facta iure improbetur? Respondeo, voluntariam & liberam esse oportere. Hostiensis in summa tit. de renuntiat. §. *Qualiter.* & eadem in c. 2. & 3. & cap. *Ad audientiam de iis que vi, metu, & causa sunt.* In quo cap. Innocentius III. sic ait: *Ad audientiam nostram Magistro G. de Chenel significante peruenit, quod cum Ecclesiam de Chenel canonicè fuisset adeptus, & aliquamdiu pacifice possidisset, grauissimo tandem Regis metu, quod cum resignaret iuraro coactus, eam in coram ad quos pertinebat, manibus resignauit. Quia vero quæ vi, metu, & causa sunt, carere debent robore firmitatis: mandamus, quatenus si eundem ad resignationem consisterit vobis per talem metum fuisse coactum, qui potuerit & deberit cadere in virum consuetum, non obstante iuramento prædicto, quo non ad repetendum, sed ad resignandum solummodo renobatur, præfatam Ecclesiam ei restitui faciatis. Idem habetur in c. *Abbas 2. eod. tit. in 6. & c. Accepta, de restit. spoliat.* Et hoc locum habet, siue metus inferatur à laicis, siue à Clericis. Hostiens. c. 3. de his que vi, metu, & causa sunt. item siue inferatur à Cardinalibus, Episcopis, Vicariis, & aliis locorum ordinariis, quorum est beneficia conferre. Clem. *Multorum de pen. 161. Glossa:* Siue ab Imperatore, Rege, aliove Principe, Anon in c. *quod in dubio nu. 3. de rescriptis.* Siue à parentibus aut cognatis. c. *Sciatis, de elect. in 6.* Et etiam si ipsa renuntiatō sit iurjurando firmata: Siue quis iurando promiserit se beneficium dimissurum, vel dimissum non repetiturum. Anon. in dicto c. *Ad audientiam,* & in c. *Accepta, de restit. spoliat.* Obiicies id quod habetur in c. *Ad aures, eod. tit. vbi dicitur: Tua igitur discretioni presentibus immotescat, quod renuntiatō facta ad errorem laicorum, nisi forte iuramento vel fide interposita sit confirmata, non impedit quo minus, qui renuntiauerit Ecclesie, ad cuius regimen erat electus præficiatur eidem.* Respondeo, resignationem beneficii metu factā, quamuis iurjurando firmatam, iure quidem damnari, sed necessarium esse, vt is qui iurauit, à iurjurandi religione, superioris auctoritate soluatur: si beneficium resignatum*

repetat

repetat: nam nisi ab eo vinculo absoluerit, nihil potest agere, petere, vel ad iurum beneficium metu dimissum redire. *Innocentius in dicto ca. Ad audientiam*: quoniam iustitiam seruandum est, quousque abique animi interitu seruari potest. Pari ratione, qui metu cogente, procuratorum constituit ad beneficium dimittendum; quicquid agit plane, improbatum à iure. *Hofstiensis & Panorm. in eadem ca. Abbas*. Nec necessaria est huiusmodi procuratoris reuocatio: sufficit enim, si quod metu factum est, rescindatur. Item cessio iuris metu facta non valet, *ita decisio Rota teste Flamini de resig. lib. 13. q. 1. numer. 50*. Porro hoc locum habet, si metus est talis, ut cadat in constantem vicum. Nam metus non qualicumque facta dissoluit, sed is duntaxat qui iustus est. *Matum. ff. Quod metus causa, §. l. Vani timoris ff. de reg. iur. ca. vlt. de Appellat.* Metus autem illatus non creditur, nisi incussus fuisse probetur: & ad eum pertinet probare metum intercessisse, qui in iudicio dicit metu resignatum esse beneficium. Ita constans omnium opinio, ut testatur *Flamin. de resig. lib. 13. q. 1. n. 74*. Et maior fides habetur duobus testibus affirmantibus Caium per metum beneficium dimississe, quam mille dicentibus id eum sua sponte fecisse; quia illi testimonium reddunt de moris, tormentis, & similibus, quæ sensu corporis percipiuntur; hi vero de voluntate, quæ soli Deo nota est. *Innocentius, & Abbas in dicto ca. Ad aures*. Item metus ex coniecturis & indiciis deprehenditur, quæ iudicis arbitrio relinquuntur. *cap. 1. De iis quæ vi metusve causa fiunt. §. Gloss. in l. interpositus, verbo, eruciatum. Cod. de transact.* Metus iustus censetur habita ratione personæ: nam in metuculosi hominibus, in senibus, & litteratis iuris minor metus sufficere.

Secundo queritur, An resignatio per metum extorta & facta, sit irrita ipso iure? Dux sunt opiniones. Vna affirmans, quæ placuit *Hofstiensis, Antonio, Henrico Boic, & Bonifacio de Vitulinis, & Staphileo*, quos citat *Flamin. lib. 13. de resig. q. 2. n. 1*. Ratio eorum est, quia *ad aures. cod. tit. dicitur: Non impedit quo minus is qui renunciauit Ecclesia, ad eius regimen prius eras electus: proficiat ut eisdem*. Et in *Clem. Mulorum, de Poenit. sano resignationes beneficiorum*, ait Pontifex, modo supra dicto extortas, licet à resignationem ipsorum. *Prælatu recepta, aus rita habite fuerint, nullius omnino decretum esse firmum agis*. Item electio per metum facta, nullius est momenti. *§. Vbi priuilegium, §. Ceterum, de elect. in 6. §. Gloss. in c. Bone. 1. de Elect. in 6. Innocentius in cap. Quod sicut, eod. tit.* Et matrimonium metu contractum, irritum est ipso iure, ut est communis opinio teste *Couarr. de sponsal. par. 2. c. 3. §. 5. n. 1*. Altera est sententia docens non esse iure ipso rescissam, id est, irritam & inanem, sed rescindendam. Ita *Calderin. Glossa, Abbas, Butrius, Imola, Cardinalis, & alij, quos omnes citat Flamin. lib. 13. de resig. q. 2. numer. 8* quorum opinio magis veritati fauet. Nam lura prius opposita, non statuant simpliciter eiusmodi resignationem quam metus extorsit, esse irritam: sed dissolvendam: & ideo dicitur eam nullius esse momenti, quoniam quoad effectum attinet, talis censetur, ac si irrita esset: & is qui per metum resignauit, agere potest coram Iudice ecclesiastico, vel iure possessionario recuperandi, vel iure possessionario redintegrandi, ut ait *Rebuffus loco citato de Resignatione metu facta n. 5. §. 6*. Est autem rescindenda talis resignatio violenta, implorato iudicis officio, vel intentata actione: Quod metu causa. *Calderin. consil. 1. de Renunciat.* Si autem fuerit captus à Domino seculari, & detentus in custodia, renunciet beneficio, renunciatio eiusmodi ipso iure nulla est. *Clemen. Mulorum, §. sano. de Poenit.*

Verum querat aliquis, An is qui per metum resignat, possit ad beneficium suum redire? Respondeo, ex communi sententia, minime: sed munere & officio Iudicis per actionem: Quod metu causa, resignantem in pristinum ius restitui debere. *Abb. in c. Si vero. n. 1. de iur. iur. Si querat. An requiratur noua beneficii concessio? Respondeo, minime, Abb. in loc. modo cit. nam satis est si per actionem,*

quod metu causa, in pristinum ius restituat: ac proinde per metum resignantibus, datur regressus. Dices: Ius extinctum non reuiuiscit: at per resignationem violentè factam ius est extinctum, necesse igitur est ut de integro conferatur. Respondeo, satis esse restitutionem in pristinum ius, nisi beneficium fuerit alteri collatum. Ita definiunt *Auditores Rotæ decis. 1. §. 3. de Rerum perm. in noue, & decis. 1. de filiis presbytero. Reb. Tract. de Pacificis possessor. n. 179 181 328*. Vnde sit, ut antequam restituatur auctoritate Iudicis in pristinum ius resignans nequeat tuta conscientia beneficium habere, nec ex eo fructus percipere, ut ex *Nauarri sententia ostendit Flam. de resig. lib. 13. q. 2. numer. 29*. propterea quod iam titulum amisit per resignationem, teste *Innocentio in cap. Quod in dubiis, de Renunciat.* Nec potest ratione & iure beneficii per metum dimissi ad Ordines promoueri: nec cogitur Diuini officij pensum persolvere, *Flaminus ex Nauarri sententia loco citato*. Cum ei solum addit ius quo debeat in beneficium restitui: non tamen ei ius est in beneficio, donec per Iudicem in illud restituatur: ut nec electio ante confirmationem, nec nominatio & oblatio à Patrono ante institutionem.

Hinc etiam efficitur, eum, qui metu resignauit, tamen si post resignationem beneficii in possessione per triennium permanerit, antequam illud recipiat, non gaudeat regulæ privilegio de *Triennali possessor.* Ut notauit *Rebuff. Tract. de Pacificis possessor. n. 355*. Si tamen iure possedit beneficium per annum, & deinde ex metu dimisit, & postea in illud iudicis officio restitutus, per biennium sine lite possederit, defendi potest iam dicta *Regula de Triennali possessor.*, ut *Rebuff. ibid. annotauit n. 328*, quia cum quis pristino iuri restituatur, in illud ex toto redit. *leg. Quod si minor. §. de resig. ff. de Minorib.* nam perinde se habet talis restitutio, ac si possessio interrupta non esset. Si querat, An renunciatio facta per metum, quem vocant reuerentialem, vim habeat? Respondeo, non habere si minæ adhiat: secus vero, si nullæ minæ sint. *Sic communis opinio apud Flamin. de resig. lib. 13. q. 1. n. 173*.

Tertio queritur, An resignatio beneficii ex dolo, vel fraude facta, iure damnetur? Respondeo, esse damnatam: iuxta communem sententiam, quam habet *Flam. de resig. lib. 13. q. 3. n. 1*. dolum enim & fraudem leges & lura condemnant, præsertim quia voluntas deest, cum aliquid dolo & fraude decepti facimus.

Quarto queritur, An resignatio beneficii, cui subest dolo, vel fraus, sit ipso iure irrita & inanis? Respondeo, esse irritam, ut ait *Glossa c. Suggestum. verb. decipiat. 7. q. 1. §. ca. cum dilectus, de iis quæ vi metusve causa*, communi consensu recepta. Dolo autem, vel fraude aliquid esse factum, coniecturis probatur, & sufficit si leuiore sint. Sic omnes Canonici iuris Doctores teste *Flam. de resig. lib. 13. q. 4*. Nam dolo cum in animo consistat, difficile probari potest. *leg. Dolum. C. de dolo*.

Quinto queritur, Quibus coniecturis resignatio beneficii fraudulenta censetur? Respondeo, Primum necesse est, ut cedat in utilitatem auctoris doli & fraudis, *Flam. c. 3. n. 2. de præsumpt.* Deinde coniecturæ fraudis multæ sunt, quas omnes ex *Rebuffo* commemorat *Flaminus, de Resignatione. lib. 13. q. 4. n. 16*. videlicet, quando is beneficium deponit multo labore, & impensis quaesitum, & ex cuius fructibus facile & commode sustentabatur. Item quando minæ præcesserunt. Præterea quando clam est beneficium dimissum. Denique quando inspecta personarum conditio id persuadet.

Sexto queritur, An resignatio facta per vim, alicuius sit momenti? Respondeo, ea quæ sunt dicta de resignationibus ex metu, dolo & fraude factis, locum habere in his quæ sunt violentè, *c. Seditio, de resig. spoliat.* quæ quidem violentia etiam coniecturis ac iudicij probatur, & similiter si testes dixerint se vidisse, v. g. Titium armis violentiam inferentem aut comminantem, & is, cui est illata vis, in Iudicio agere potest actione spolij, quod

nimirum fuerit suo beneficio spoliatus. Non est tamen violentia, qua quis beneficio cedit, eo quod ab Episcopo nimum vexetur. Sic enim habet opinio communis.

Septimo quaeritur, An rata sit & firma resignatio beneficii, cum quis resignat suo beneficio spoliatus? Respondeo, eam quoque resignationem a iure damnari, & spoliato dari restitutionem in integrum. Ita docent omnes cap. *Sollicito, de restit. spol.* Quarta, An resignatio post spoliationem coram Iudice idoneo facta valeat, ita ut spoliato restitutio non detur? Respondeo, valere: quod sentit Abbas in *dist. ca. Sollicito, n. 10.* & alij apud Flaminium de resign. lib. 13. q. 5. nu. 22. quia legitima Iudicis auctoritas omnem suspicionem violentiae, & metus excludit. Deinde dubitabis, An valeat resignatio post spoliatum facta, si certo constitit, absque vi & metu cum suo cessisse beneficio? Respondeo, cum Abbate loco citato, illam valere, quamvis teste Flaminio de resign. lib. 13. q. 5. nu. 32. in Rota contrarium sit sententia Iudicatum, quia semper videtur facta ob causam, quae potest esse. At quotiescunque tamen dubitatur cessante sponte, nec ne, in Iudicio, & tuta etiam conscientia creditur iniuri cessisse. Tertio quaeritur, An sit irrita resignatio post spoliationem facta, sed per procuratorem antequam spoliaretur, electum ad resignandum? Respondeo, cum Abbate, in *dist. ca. Sollicito*, minime, quia antequam spoliaretur, procuratorem sponte deegerat: vnde quamvis procurator secuta spoliatione resignaverit, tota resignatio nihilominus voluntaria censetur, eo quod reahitur ad diem traditi mandati. Item cum electus procurator ad resignandum, videtur resignans pro delicto beneficium habere: quemadmodum statim, ut quis procuratorem constituit ad hereditatem adeundam, videtur eam adire. I. Paulus per procuratorem ff. de acquiren. heredit. Sed quid si Clericus beneficio spoliatus post longum temporis intervallum resignet, nihil de spoliatione consequitur? Responsum est opinio teste Flaminio loco citato n. 41. ratam eam esse & firmam, quia verisimiliter creditur ratum habere, quod factum est: nemo enim putatur velle iactare rem suam. Quid si Titius beneficio spoliatus resignet alterius gratia, & fauore, non illius, qui ipsum spoliavit, agere ne contra eum poterit actioe spoliij? In Rota Iudicatum esse restat Flaminio loco citato, num. 35. eum posse agere, & esse restituendum beneficium ei. Quaeritur insuper, An spoliatus cedere queat actione spoliij? Potest. Sed quid probare debet spoliatus beneficium, cum petit suo restitui beneficium? Respondeo, cum Innocentio in *capit. ex parte, de restitutione spoliatorum* onus illi incumbere probandi, se possedisse cum spoliatus est, & habuisse etiam titulum saltem apparentem, quem Iurifconsulti coloratum appellant: quem habuisse probabit, si ostenderit se accepisse ab eo qui conferre potuit, aut si exhibuerit aditionem clavium, aut supplicationem etiam solam signatam, aut literas quibus beneficium est consecutus, aut diurnam possessionem, aut ralem confessionem eius, qui ipsum beneficio spoliavit. Vnde non restituitur in beneficium qui titulum habere non potuit: Vt laicus, aut matrimonio coniunctus, excommunicatus, suspensus, interdictus, irregularis, & alij huius farinae homines. Non item restituitur beneficium, qui illud sua sponte resignavit.

CAP. XXVII.

De Resignatione, quae fit Simoniacae.

Primo quaeritur, An resignatio, in qua Simoniacae vitium committitur, robur & vim vim habeat? Minime, teste Innocentio in *c. Cum uniuersorum, de Res. permitt.* Archidiacono in *c. Ordinationes* l. *quasi*. 1. Quin etiam, cum beneficium sic resignatum conferretur, cuius gratia est Simoniacae in resignatione commissae, est irritum & inane quod sit. Glofin *c. Super hoc verb. Pecunia, de vendic.* Verū dubitatur,

An dicta resignatio ipso iure sit irrita: Olim certe iure communi non videtur fuisse irrita: nam in *capit. Presbiter, l. quasi*. 1. ait Pontifex: *privatus, & c. qui alium, & c. Infirmum, de Simoniacae*, in oculo Simoniacae sententia definitiva, qua quis beneficio deiecitur, est requisita. At iure nouo nemo dubitat, resignationem per Simoniam factam, ipso iure esse irritam & inane. Patet in extrauaganti Mart. V. in Concilio Constantiensi edita, quae incipit: *Multa*, illis verbis: *Volentes, collationes, & provisiones per Simoniam factas, esse nullas: & provisiones, ipso iure & facto fore excommunicatos*. Et in Extrauag. Pauli III. *Cum de stabulo, de Simoniacae*, inter communes, in alijs verbis: *Electio, & provisiones, confirmationes, provisiones, seu quasvis alias dispositiones, quas Simoniacae contigerit labe pollui, irritas, inuisas, & inane*. Et in *Eccl. ijs, Monasterijs, Dignitatibus, Personatibus, Officijs Ecclesiasticis, & quibusvis beneficijs, est aliquo coram cuiquam suo nullatenus acquiratur: nec in eis faciat aliquis simoniacus sed ad illorum omnium quae & c. capit. restitutionem, sub animae suae periculo sit adstrictus*. Ideo quoque, si autem est in Concilio Constantiensi eisdem penes verbis: & addit hoc etiam: *Si autem insuper, quod dantes & recipientes, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, etiam si Pontifici, vel Cardinali presbitero dignitate: Nec non in Concilio Lateran. sub Leone X. in Constitutione de simonia, cuius est initium: *Superna*, renouat ut omnes poene, siue per Romanos Pontifices, siue per Concilia in Simoniacos constituta. Tandem Pius V. edidit Constitutionem, cuius principium est: *Cum primum anno primo*, ubi sic ait: *Et ut Simoniacae prauitatis, & labe profus abolerentur, Constitutiones antecessorum nostrorum contra Simoniacos dictas, & praesertim Pauli I. inuolubiler obseruari mandamus: Et delinquentes tam in sacerdotum Ordinum receptione quam in beneficiorum assignatione, statuis etiam inferius poene, nosira voluntate affici volumus. Quicunque igitur detestabile crimen Simoniacae prauitatis commissus fuerit, in consequendis Ordinibus, eo ipso si ab illorum executione per decem annos sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniacae acquisierit, illis si ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quasvisque alias obtinendas. Qui beneficium, aut Officium Ecclesiasticum Simoniacae adeptus fuerit, illi similiter si ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium quos percipit, restitutionem tenetur: & perpetuo si inhabilis ad eam, & quacunque alia beneficia Ecclesiastica assequenda. Si quis autem tale crimen pluries commissus fuerit, praeter supra dictas poenas etiam corporaliter puniatur. Et ab Ordinibus Ecclesiasticis degradatus, & fidelium consortio eiciatur. Ita Constitutio. Hinc apparet, beneficium per Simoniam obtentum, posse à quocunque alio impetrari, quia ipso iure vacat. Abbas in *capit. Cum uniuersorum*, numero quinto, de *Res. permittat*.**

Tertio quaeritur, Quae resignatio per Simoniam facta censetur? Constantiter opinetur, eam ralem censeri, quae non fit absolute, & simpliciter, sed aliqua conditione, pacto, siue modo, Glofin *l. scilicet cum Abbate in c. Ex parte, de Offic. Ind. delegat.*

Quandoque igitur beneficium resignatur, ut pecunia, vel aliquid aliud pecunia aestimabile pro resignatione detur, vitium admittitur Simoniacae.

Quarto quaeritur, Nunquid Simoniam contineat resignatio facta coram Ordinario loci gratia, & fauore alicuius, & non aliter, nec alio modo, ut iura loquuntur? Dux sunt opiniones: quatum prima negat, cetera loquuntur Covarruias lib. 1. *Variarum resolut.* cap. 5. num. 4. & 5. eo quod nihil pecunia aestimabile pro resignatione promittitur, datur, vel accipitur. Sic etiam Socin lib. 9. de *Iust. q. 7. artic. 2. conclus. 1.* Secunda opinio affirmat, quam communis recipit auctororum consensus cum Glossam cap. *Ex parte*. 1. de *offic. Ind. deleg.* nec ab ea dissentit Archidiaconus, & Praepositus in *cap. Ordinationes*. c. *Quicunque* l. *quasi*. 1. Felinus in *c. Ad audientiam, de reser.* Abbas in *c. Cum uniuersorum, de res. permitt.* Callad. *dist. 1. de eman. & dist. 2. de Simon.*

Rebus in praxi benef. par. 3. tit. de pna resign. Si u. in verbo, Renunciat. q. 7. Tab. eo verbo. n. 4. Nauar. in M. n. c. 23. num. 107. Et hec magis veritati fauet; quia, ut constat ex cap. qua pio 2. q. 1. Et c. pact. de Pactis. Canonice & Iura omnem conditionem in beneficiis consequendi condemnant. Sed quia hæc conditio solum Iure canonico damnatur: ideo resignatio quæ sub hac conditione coram Rom. Pontifice fit, sæpe admittitur. Hinc etiam perspicitur, mandatum acceptum ad resignandum coram Ordinario loci gratia alterius, & non alio modo, nullius esse momenti. Cum tamen dederit quis mandatum Titio procuratori, ut simpliciter resignet coram Ordinario loci, & post resignationem libere & simpliciter factam petat ab Ordinario, ut conferat Caio, nullum est Simonie vitium, quia conditione, pacto, & modo caret tale mandatum.

Quinto quaeritur, An cum Simonie labe beneficium resignetur ea conditione, ut resignatarius, vel alius resignet aliud beneficium gratia ipsius resignantis, vel alterius, sc. nepotis vel amici sui, vel alterius cuiuslibet? Conuenit inter omnes Simoniam hæc in resignatione committi: sic Innocen. Ioan. Andreas, aliquo à Beneficio producti in Clam. n. 43. de verum permissa. Simoniacus est, qui resignat beneficium eo pacto, ut resignatarius vel alius ipsi iustitiam ferat in electione, presentatione, vel ademptione alterius beneficii, vel officii, vnde Simoniam etiam admittit, resignans beneficium v. g. fauore Titij, vel alterius, ut ipsi ipsum moneant, & certiores faciant de aliquo beneficio in ipsorum provincia vacante. Eadem quoque ratione Simoniacæ est resignatio, quando quis resignat beneficium, pollicitus ante se id facturum, si fuerit à resignatario, vel alio ipsius nomine admonitus de alio beneficio vacante: aut si aliud beneficium fuerit adeptus opera resignatarij. Si quis item renunciet ita, ut retineat sibi beneficium dum viuit, vel fructus, vel aliquam certam pensionem, Simoniam contrahit. Item renunciatis quis ea conditione, ut si beneficium fuerit pensionem grauatum, eam ipse soluat, non est libera à Simonia. Nauar. Consilio quarto. §. de Simonia.

Sexto quaeritur, An ea beneficii resignatio quæ coram Ordinario loci fit cum conditione, quæ iure beneficio inest, contineat Simoniacam prauitatem? Ad hoc communis opinio respondet, minime: danique colligitur ex ca. significasti, de elect. etenim conditio iure annexa beneficio, iura conscientia in pactum deducitur, ut si ego beneficium resignem ea lege, ut in Ecclesia commoretis & resideas, vel ut bis aut ter in hebdomada rem diuinam facias, hoc onus beneficium est impositum. Vnde fit, ut nulla Simonia sit, si beneficium resignem, ut illud alteri conferatur: hoc enim iure inest beneficio. Secus vero si resignem, ut huic vel illi, quem nominò concedatur. Dubium est, An si resignem beneficium meum apud loci Ordinarium simpliciter quidem, sed ea intentione siue voluntate, ut nepoti meo, vel consanguineo detur, Simoniacæ labe inficiatur? Hostiensis in cap. ex parte, de offic. iud. deleg. resignationem hanc, uti Simoniacam damnat; at glol. in cap. Ordinationes. verbo, Pretium, prima questione prima, Et cap. ex parte primo, de offic. iud. deleg. docet ab omni labe Simonie esse alienam. Ita. Cardin. Alexandrinus Et Archidiaconus in dicto capitul. Ordinationes, Et Nauarrus in Manuali cap. 23. n. 107. Et in cons. 38. Et it. de Simonia: & hæc opinio verior est, quia in tali resignatione nulla est conditio expressa vel tacita, ut meo nepoti, consanguineo, amico, vel alteri concedatur. At etiam, dicit aliquis, Simonia in hac resignatione saltem mente concepta. Negat communis opinio, eam esse, quando ea conditio non est animo retenta, ut propter illam meum beneficium resignem, licet cupiam, & velim, ut meo nepoti, consanguineo vel amico conferatur. Et proinde is qui dedit mandatum, ut Procurator simpliciter beneficium resignet, ea clausula apposita: ut ipse vel alius post resignationem admissam, loci Ordinarium precetur, ut conferat ei beneficium, cui ipse resignans volebat, nullum admittit Simonie crimen, ut

refert Cassadoro decisio. secunda, de Simonia, est in Roma iudicatum.

Neque his aduersantur Pij Quarti, & Pij Quinti, constitutiones, quæ damnant beneficiorum resignationes ex confidentia factas: eam videlicet si Pontifices condemnant in resignationibus confidentiam, quæ in pactum expressum, vel occultum deducitur, non autem confidentiam sola mente retentam, Nauar. consil. quadragesimo octauo, n. 3. de Simonia.

Septimo quaeritur, de Titio beneficium resignante in gratiam & fauorem Caii, ea conditione, ut ipse Caius soluat impensas, quas fecerat Titius in eo beneficio consequendo, num Simoniacæ se labe commaculet? Communis opinio est, eum esse simoniacum: id enim non obscure colligitur ex capitulo, cum primum, de pactis, & testatur Glossa in capitul. super hoc, de Renunciat. verbo, Pecunia. Quid si Titius resignet beneficium, & antequam literæ Pontificiæ expediantur, mutuum pecuniam petat, & recipiat à Resignatario? Primum dico, simonie vitium contineri in eo quod Titius resignat beneficium ea conditione, ut Caius mutuum pecuniam ipsi det, vel ut debitam ipsi remittat: tunc enim resignatio cum conditione fit. Deinde, nullum esse simonie vitium, si Titius postquam absolute & simpliciter cum Caio conuenit de resignando beneficio coram Rom. Pontifice, petat & recipiat ab eo pecuniam mutuum, siue ante supplicationem Pontifici oblatam, siue post eam oblatam & signatam, & ante expressum consensum datum in Camera Apostolica vel Cancellaria ad litterarum expeditionem. Nauar. in consil. 50. Et §. 1. de Simonia: nihil enim in hac resignatione conditionis est adiectum de pecunia mutua per resignatarium danda, sed eam dat resignatarius vel ob amicitiam, vel ob grati animi significationem Titio declarandam. Quid item, si resignatarius soluit omnes impensas, quæ in conficiendis, expediendisque Pontificiis literis factæ sunt, ita ut soluat etiam eas quæ à resignante soluendæ essent ob fructus sibi certam pensionem referuatam? Nauarrus consil. 5. de Simonia, simoniacam hanc tradit esse resignationem. Hoc tamen locum habet, quando resignatarius eas soluit impensas, ut alter beneficium resignaret ob eius gratiam & fauorem, videlicet ex pacto expresso, vel tacito ut eas solueret. Quid vero etiam, si resignatarius cum resignante conuenit, ut ipse solus omnes solueret impensas, & postea ex pensione ad quam soluendam resignatus se obligat, retineat sibi quod impedit nomine resignantis, hoc est, pro ipso resignant? Dico, esse usum & consuetudine curiæ Romanæ receptum, quo resignatarius in expeditione litterarum pro resignante soluit, postea vero retinet id quod impendit pro illo, quo primum tempore incipit soluere pensionem resignanti, quam sibi referuat.

Octauo quaeritur, An sapiat simoniam resignatio beneficii litigiosi ex conditione, ut euicta lite resignatarius certæ pensionis assignationi consentiat? Tradit Nauarrus consil. 11. num. 1. de Simonia, sapere simoniacam prauitatem eiusmodi resignationem, ob conditionem implicitam. Et quid si conditio fuerit adiecta, ut resignatarius repararet ecclesiam, in qua est beneficium constitutum, siue ut emat instrumenta musica in utilitatem, & decus ipsius ecclesiæ? Respondeo, distinguendo, aut hec onera sunt beneficio imposita, aut non sunt. Si primum, nil est simonie ut sup. dixi ex c. significasti, de elect. si secundum, resignatio est simoniaca, ex t. cum pridem, de Pactis.

Nono quaeritur, An qui renunciat literis Pontificiis, quibus beneficium aliquod expectabat, eo pacto, ut recipiant pecuniam vel pensionem ecclesiasticam, admittat simoniam? Communis opinio videtur esse hanc renunciationem simoniacam esse. Et id tradunt Innocen. Hostiensis, Butrius, Abbas, Imol. in ca. ad audientiam. 2. de rescriptis. Glossa vero in eo capitulo, videtur docere non esse Simoniacam, tum quia Pontifex Honorius Tertius ibi ita loquitur: Ad audientiam nostram peruenit, quod quidam Clerici, obtentis à sede Apostolica literis super provisione sua in alio

quibus Ecclesijs sibi subiectis recipientes ab eis annuas pensiones seu alia Beneficia, ab eorum cooperatione desistant, renunciantur tunc licet. At Pontifex hoc ius in simoniacum non damnat, quod & ipsa ratio persuadere videtur, quia tales literæ nequaquam dant ius in beneficio, sed ius ad beneficium. Unde sit, ut quis absque auctoritate superioris, tuta conscientia litteris simpliciter renunciet Pontificijs: ut colligitur ex cap. Veniens, & capitulo sane. de renunciat. cum tamen beneficium citra superioris assensum nequeat simpliciter resignare, ex cap. Quod in dubijs. de renunciat. Sed hanc Glossam exteri communiter rejiciunt: & merito ut docet Siluest. renunciatio, quasi i. versio. 3. nam quum per literas Pontificias minime ius in beneficio acquiritur: bene tamen ius ad beneficium, quod est spirituale ius, vel annexum spirituali, sicut Clericus presentatus à patrono, tamen si ius in beneficio non acquiritur, acquirit tamen ius, ut instituat in beneficio: ergo hoc argumentum concludit absque simonia non posse renunciari ius per literas acquisitum: ob commodum aliquod pecuniæ instabile, quia ex eiusmodi litteris acquisit ius ad petendum beneficium: si vero officio superioris, vel amici boni iuri renunciet litteris pure, & deinde ei detur aliquod temporale, simonia non est, ut loco citato Siluest. ait. Quid si renunciet litteris eo pacto, ut sibi aliquod beneficium Ecclesiasticum conferatur? Respondeo, cum Siluestro, loco citato, ubi citat Innocent. & Hostiensium in cap. ad audientiam de rescript. non esse simoniam, quia est quedam permutatio rei spiritualis cum re spirituali: id tamen locum habet, si fiat auctoritate superioris. Nam etsi Canones & iura prohibent generatim, ne renunciatio beneficij cum aliqua conditione fiat; non vetant tamen, ne his quas dixi, litteris renunciemus, ut beneficium, vel pensionem Ecclesiasticam, in locum beneficij suppositam habeamus.

Decimo quaeritur, An renunciatio, quæ temporale commodum aliquod, vel spirituale continet solummodo promissum, non datum, redoleat simoniam? Communis est opinio eam continere simoniam. Sed quid faciet is, qui est beneficium consecutus, & promissum nondum implevit? Tunc is non tenebitur quidem promisso, sic enim simoniam haud dubie re ipsa complectitur: beneficium tamen obtentum dimittere cogitur, ut Glossa, Abbas, Felinus annotant, in c. Tua nos. de simonia. Ratio est, non quia per simoniam acquisit: cum ea solum sit conventionalis; non est ipso iure beneficij priuatus, sed priuandus per sententiam iudicis: sed quia beneficium est illi datum ob causam, & illa causa sequuta non est.

Pari ratione, qui temporale commodum reciperet ex promissione simoniaca, & nondum dato spirituali, quod se datum promiserat: restituere debet quod accepit: alioqui legitima contentione caret, ibidem teste Panormitano. Dubium est etiam, contrahatne simoniae crimen beneficium resignans, ut sit gratus, & obsequatur alteri, ad eius quæ accepit obsequia remuneranda atque compensanda? Proculdubio, si id fuerit in pacto deductum, simoniam contrahit, quia est condicione infecta & vitiosa talis resignatio.

Vndecimo quaeritur, An si resignatarius, quo die consensum præstat, resignanti promittat se illud beneficium dimissurum, cui ipse voluerit, resignatio simoniae labe vitietur? Respondeo, vitari simoniae crimine, saltem in iudicio, tanquam talis condemnabitur: quia pactum in ipsa resignatione, vel statim paulo post eam adiectum, simoniam inducit.

Duodecimo quaeritur, Quid sit dicendum: si Titius beneficium obtinuerit ex resignatione Caij cum reservatione pensionis annuæ ipsi Caij soluendæ, & ex intervallo temporis Titius sua omnia bona obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutione pensionis: hicine interueniet simonia? Minime: quia talis resignatio nullam conditionem habuit annexam: ea enim obligatio post aliquod temporis intervallum accessit.

Decimotercio quaeritur, An simoniacum sit factum

hoc: Duo litigabant, vnus promittit alteri se resignaturum gratia & fauore ipsius, si beneficium equalium reddituum consequeretur? In Rota iudicatum esse dicitur, simoniam ab ea resignatione minime abesse, ob conditionem in illa contentam.

Decimoquarto quaeritur, An sit simoniacum pactum, cum quis promittit resignanti tertium partem fructuum beneficij resignati conferendam in dotem forori, & alimentis nepotum? Respondeo, cum distinctione: Aut promissio est de dandis dote & alimentis forori & nepotibus eius, qui beneficium resignat, & pactum est simoniacum: Aut promissio est de dandis forori & nepotibus ipsius resignatarij, & nullum est simoniae vitium, quia id dare resignatarius debet.

Vltimo quaeritur, An resignatio beneficij sit simoniaca, si resignans, vel resignatarius non compleuerit id, quod est in pacto deductum? Aut Rebuffus consil. 63. n. 13. minime, quia nihil est factum, & potius pactum est relictum. Nihilominus à principio fuit simonia conventionalis.

CAP. XXVIII.

Regula Cancellaria de Infirmis sua beneficii resignantibus, proponitur primum, deinde explicatur.

Extat Regula Cancellaria de ijs, qui in aegritudine coacti beneficiam dimitunt, hunc in modum habens à tempore Sixti V.

Item voluit (Sanctissimus Dominus noster Papa) quod si quis in infirmitate constitutus resignauerit aliquod beneficium, siue simpliciter, siue causa permutationis, siue abas dimiserit, aut illius Commanda cesserit, seu ipsius beneficij unionis dissolutioni consenserit, etiam vigore supplicationis, cum esset sanus, signata, & postea infra viginti dies, à die per ipsum resignatum præstandi consensu computandos, de ipsa infirmitate cessauerit, ac ipsum beneficium, quauis auctoritate conferatur, per resignationem factam, collatio huiusmodi nulla sit, ipsaque beneficium nihilominus per obitum consecutus vacare. Haec tenet Regula: Porro regulam huiusmodi ita publicatam de infirmis sua beneficia resignantibus primum edidit fertur Bonifacius VIII. Vt Gomezius refert. hanc autem Regulam explicuere Gomezius, Mandosius, & Rebuffus in tertio parte Praxis beneficiorum, titulo de Resignatione ratione personæ, & rei vitiosa: Flaminius Partius de Resignat. Tomo II. lib. II.

Primo quaeritur, Quem ad finem hæc regula firmiter instituta, & an à iure communi dissentiat, ita ut tanquam à iure recedens sit strictius intelligenda & explicanda. Gomezius questio. I. docet, cum iure communi congruere, in capitulo secundo, de Renunciatione in sexto, ubi qui morbo beneficia resignant, id in fraudem aliquam agere creduntur. Nam fraudantur Ordinarij locorum, fraudantur expectantes, & Mandatarij, & Nominati, his enim omnibus via præcluditur ad beneficia, quæ alioqui essent per obitum vacatura. Communi iuri est constantium, ne successio quasi iure hereditario in beneficijs admittatur, capit. Apostolica & cap. Si ergo cetera. Questio 1. cap. Ad hac, cap. de Decimis, cap. ad decem, de i. sicut, cap. 1. Capit. Ratio de prebend. Aegrotus autem putans se moriturum, ne beneficia vacent per obitum, ea dimittit. Ceterum contendit Mandosius quod, præter ius commune esse huiusmodi Regulam: nam iura omnia permittunt infirmis etiam morti vicinis actus legitimos, restari etenim possunt aegroti, lege Sentium. C. Qui testam. eni. facere possunt, & lege 2. de Testam. Item transigere possunt. I. Sanum mentis. C. de transact. & matrimonium contrahere. Iban Andr. c. sine culpa de Regal. lura in sexto, cap. 2. de coniugio lapso. Possunt item, ut testes examinari. Decius consil. 71.

num. 70. ubi ait: Papam in articulo mortis posse diploma concedere, facultates concedere, alienare, contrahere, & omnes alios actus legitimos efficere. ex quo fit, ait idem Mandosius, ut hæc Regula, tanquam præter commune ius edita, sit strictius intelligenda. Nec convenit, inquit, cum eo quod in c. secundo, de renunciatione dicitur. Nam ibi dicitur: *Ne renunciatio fraudulenta expectanti nocet: Et exemplum adducitur fraudulenta renunciationis, de eo qui præbendam, vel dignitatem pinguiorem habebat: Et graviter infirmus renunciat. Vbi tria concurrerunt: renunciationis tempus, beneficium opulentum, Et gravis infirmitas. At hæc Regula comprehendit omne beneficium, quod quicumque, in quacumque infirmitate dimittit. Hæc Mandosius. At mihi probabilius videtur, quod docuit Gomezius, & idem tradidit Rebuffus in eadem Regula Glossa, 4. n. 9. & Flaminus de resig. li. 12. quest. 2. nu. 9.*

Secundo quaeritur, An hæc Regula teneatur ipsi quoque Cardinales, si ægroti, quæ obtinent beneficia, resignaverint. Gomezius, *questione tertia, Rebuffus in ead. m. Regula Glossa prima. nu. 4. & Flaminus li. cit. questione 4. numer. sexto, affirmant. Mandosius vero quest. 2. nu. 8. negat. Sed prior opinio mihi probabilior videtur, quam sequutos esse Auditores Rotæ, testatur Flaminus loc. cit. Vnde maiori ratione episcopi quoque, Archiepiscopi, Primates, & Patriarchæ, Abbates, & Priores hæc Regula continentur: nam in ea generatim est dictum: *Si quis in infirmitate constitutus. Put. decif. 33. lib. 3. teste Flaminio, loco citato, nu. 14.**

Si quaeras, An hæc Regula comprehendat exemptos? Comprehendit, Gomezius, *quest. quinta. Flaminus quest. cit. n. decimo septimo, quoniam Regula generatim loquitur, & proinde locum habet in familiaribus Cardinalium. Gomez. quest. quarta, & in officialibus, & familiaribus. Papæ, Flamin. quest. cit. n. 21.*

Tercio quaeritur, Quomodo intelligantur illa verba Regulae proxime posita in infirmitate constitutus? Respondeo in primis: si quis recte valens suum beneficiū dimittat, quamvis postea intra viginti dies morbo aliquo decesserit, hæc Regula non continetur. Sic olim fuit iudicatum in Rota. teste Sarnen. *quest. 12. Sic etiam in cap. de his, de sepulchris. statutum est, ut si quis in infirmitate, Monasterio donet Canonicam portionem debitam Parochiali ecclesie, non valeat donatio. Secus vero si bene valens donaverit. At nunc Regula locum habet, quotiescumque quis moritur post datum consensum resignationi infra viginti dies, siue ab initio valeret, siue infirmus esset. Sic enim vltus habet, ut testatur Flaminus de resig. li. 12. q. 6. n. 7.*

Sed quid, si Titius extra infirmitatem resignet, & post resignationem à Rom. Pontifice obligatam in morbum lapsus consensum præstet, & intra viginti dies discedat è vivis? Dicendum est, nisi vixerit per viginti dies computatos à die quo consensum huiusmodi præstitit, beneficiū per obitum vacare: quia equiparantur hæc duo, resignare, & præstare in resignationem consensum. Ergo idem iuris est de eo, qui post ægritudinem in resignationem consentit, quod de eo, qui in infirmitate beneficium resignat.

Dubitet aliquis, An infirmitatis nomine intelligatur generatim qualiscunque, etiā levis infirmitas? Respondet Sarnensis. *qua. 28. etiam si levis fuerit febricula, vel quartana etiam febris, vel podagra, infirmitatis hic venire vocabantur: satis enim est, si ex infirmitate intra viginti dies moriatur ægrotans, Sic etiam Rebuffus in eadem Regula Glo. 2. n. 5. Et 6. Nec impedit, si se remittat morbus, vel intendat, & ingrauescat: sufficit enim si intra viginti dies infirmus decesserit, siue ex morbo intenso, siue ex remisso. Imo quando cumque quis moritur post consensum præstitum intra viginti dies, beneficium per obitum vacat, & non per resignationem: quamvis initio recte valeret, vel è contracto; & ideo in Regula addita sunt ea verba: *etiam vigore supplicationis, dum esset sanus, signata, & postea intra viginti dies, & quæ sequuntur.**

Sed quid, cum quis moritur ex vulnere intra viginti dies? An in eo etiam Regula locum habebit? Respondeo, habet. e. Rebuffus *Glossa secunda, n. decimo sexto, Et decimo septimo. Flaminus de resig. li. decimo, questione sexta, numero vigesimo secundo, siue ex vulnere, siue ex infirmitate decessat. Nunquid in eo etiam, qui in aliquo vitæ discrimine beneficium resignat, si intra viginti dierum spatium ex eo periculo, nulla ex infirmitate decesserit? Gomezius questione octava, numero tertio, & Rebuffus *Glossa secunda, num. decimo quarto negant, quia aliud est esse in periculo mortis, aliud vero in infirmitate. Multis enim modis mortis periculum solet contingere: nempe ex naufragio, ex hostium insidijs, & similibus plerique. At receptum est vltus, cum quis post datum consensum infra viginti dies excedit, beneficium eius per obitum, non per resignationem vacare & hoc esse vltus receptum testatur Flaminus de resig. libro duodecimo, questione sexta, numero vigesimo quinto. An huiusmodi regula quaerit quisquam, etiam in lenibus. locum habet? Gomezius *quest. septimo, numero septimo, Et octavo, negat: præterquam in lenibus decrepitis: quoniam licet senes pro infirmis habeantur. leg. Crutibus. ff. de legatis 1. Et ca. Magna. de voto & voti redemptio. est tamen sententia recepta, ne senes inter infirmos proprie numerentur, sed inter debiles. Felinus in capit. Quoniam frequenter, ut lite non contestat. Mandosius q. 4. & Rebuffus *Glossa 2. num. 13. negant locum habere in senes etiam decrepitate ætate, quia etiam decrepitis non censetur proprie infirmus. Sed vltus tamen habet, ut generatim, si quis etiam iuuenis post datum consensum, infra viginti dies obierit, Regulae præscripto comprehendatur, ob verba illa ad Regulam adiecta, quæ paulo ante iam retuli superiori questione. Flaminus loco prædicto, numer. 27. & idem plane iuris est, de eo qui coniectus est in carcerem, beneficio priuandus ob crimen, si beneficium resignavit, & postquam in resignationem consentit, infra viginti dies è vivis excessit. Rebuffus in Regula *Glossa 12. n. 20. Flaminus loc. cit. n. 29. Si autem non resignavit, sed priuatus est beneficio, & post priuationem beneficium est in alterum collatum, locum non habet Regula: Rebuff. *Glo. 12. n. 17. Et Flam. loc. cit.******

Quarto quaeritur, An hæc Regula teneat etiam eos, qui in infirmitate beneficia dimittunt extra Curiam Romanam coram Ordinarijs locorum, vel Pontificijs Legatis? Decius *conf. 124. n. 4. negat: cuius sententiam sequitur Mandosius quest. 16. eam ob causam, quod Regulae Cancellariæ extra Romanam Curiam locum non habent, ut ait Ancharanus conf. 297. Gomezius vero quest. 26. post Casfadorum decif. 33. affirmat, in Auditorio Rotæ bis fuisse iudicatum, hanc Regulam locum habere etiam in huiusmodi resignationibus beneficiorum, quæ opinio verior est, quia in Regula generatim est dictum: *(Si quis in infirmitate constitutus.)* & fraudes etiam coram Ordinarijs locorum, & Legatis inveniuntur. Vnde quamvis non omnes Regulae Cancellariæ alioqui extra Curiam Romanam vim, & locum habeant, habet tamen hæc, quia est instituta ad aditum fraudibus, præcludendum. Præsertim cum Sarnen. *late in q. 2. in proam. Reg. probet, Regulas Cancellariæ extra Curiam Romanam obligate.**

Dubitabit aliquis, An hæc Regula teneat etiam eos, qui causa permutationis beneficia dimittunt? Respondeo, tenere, quia expresse in Regula dicitur: siue simpliciter, ex causa permutationis, siue alias dimiserit. Et hoc locum habet in eorum permutatione beneficiorum, siue parium, & æqualium, siue inæqualium. Rebuff. in regula. *Glo. 4. nu. 5. Mandos. in Regula questione. 13. Quiddid dicat Sarn. questione 19.*

Idem est iudicandum de eo, qui suum beneficium dimittit referuat sibi omnibus fructibus, aut certe dimidia fructuum parte: hæc enim referuatio siue integra, siue non, impedit, quo minus sit beneficij resignatio. Sarnen. in reg. q. 20. Reb. in reg. *Glo. 3. Mandosius q. 14. Quætas insuper, An qui per procuratorem beneficiū dimittit in infirmitate*

firmitate constitutus, hac Regula comprehendatur: Respondeo, cum *Rebuffo Glossa 10. n. 2.* cum comprehenditur, siue per se, siue per procuratorem assensum adhibeat. Nam et si Regula loquatur de infirmo resignante, non autem de constituyente procuratorem ad resignandum: intelligitur tamen de infirmo siue per se, siue per procuratorem praesertim in resignatione consentum. Quare qui dum valet, vel ægrotat, procuratorem elegerit ad beneficium dimittendum, & postea infra viginti dies obierit, hac Regula tenetur, ita ut beneficium per obitum, non per resignationem vacare dicatur. Et idem est de procuratore resignante, quum deinde is qui eum elegerat, iuxta viginti dies decessit. *Flamin. de resig. li. 12. n. 36.*

Sexto quaeritur, An hac Regula locum in beneficijs habeat iure patronatus affectis: verbi gratia Clericus praesentatus, & institutus resignavit beneficium cum infirmus esset, & postea infra viginti dies decessit, quaeritur, an vacet beneficium per obitum, an per resignationem? *Decius consil. 224.* negat propter illa verba Regulae: (*Et ipsius beneficium quantum auctoritate conferetur,*) & post haec: (*Collatio nulla sit.*) Atqui beneficia iuri patronatus addita, non proprie conferuntur, cum non simpliciter doneatur quibusvis, sed iis tantum Clericis, quos patroni nominant, eligunt, & offerunt: hanc sententiam sequi videtur *Sarnen. in reg. 9. 17. n. 8.* Ceterum communis est opinio, ea etiam beneficia hac Regula contineri; nam quamvis Conferendi verbum in materia de beneficijs sapius distinguitur à verbo, Instituenti, Eligendi, Praesentandi: at aliquando tamen generatim accipitur, ita ut beneficium conferri dicatur, cum quis à patrono nominatus, & electus instituitur. [*Glossa in Clementina prima verb. Conferatur, de rerum permutat. quam sequuntur Paulus, Cardinalis, Vitalinus, & Imola ibidem.*] Hinc est, ut qui beneficium iuris patronatus dimittit, & intra viginti dies vita excedit, vacet per obitum, non per resignationem, tamen si fuerit collatum alicui, qui fuerit à patrono nominatus, electus & oblatas. Verum tamen, cum per obitum beneficium vacet, pertinet iterum ad patronum Clericum nominatum, eligere & offerre, etiam si Papa sit instituerit Clericum. Quo fit, ut Ordinarius loci, vel Romanus Pontifex illud beneficium simpliciter conferre non possit, nisi nominato & oblato à patrono. Locum itidem habet in beneficijs patrimonialibus. *Cassador. de resig. 8. de prob. Sarnen. in regul. 9. 21. Mandosius q. 15.* quidquid dixerit Felinus in *cap. Postulasti. num. 1. de resig.* Insuper locum habet in beneficijs commendatis, si quis infirmus ea resignauerit. *Sarnen. in regul. 9. 21. Rebuffus in regula. Glossa 7.* Dubium item est, An hac etiam Regula locum habeat in beneficijs referuatis, si quis obis, & in ijs, quae electiva dicuntur: Respondeo, cum *Rebuffo Glossa 14. n. 6.* locum habere ob verba illa generalia, quae sunt in Regula: (*Si quis beneficium resignauerit.*) dubitatur deinde, An etiam Regula includat beneficia vniuersalia? *Gomezus quaest. 15.* negat includi, propterea quod beneficium vniuersale, non est amplius beneficium, ergo qui dimittit illud, minus beneficium dimittere dicitur. Oppositum tamen ex Regulae verbis concluditur, cum ait: *Seu ipsius beneficii vniuersalis a solutione concesserit.* Quae verba locum etiam habent, quando vnum beneficium alteri coniungitur ad vitam alicuius: ut habere plura beneficia, quae alioqui possidere iure nequiret.

Eadem ratio est etiam de eo, qui beneficium dimittit, ut alicui Collegio, Seminario, locoue communis utilitatis causa extractio annectatur. Si enim postea intra viginti dies decesserit, beneficium per obitum vacat. *Mandosius in Regula. quaest. 10. n. 2.* Si quaeras, An hac regula locum habeat in beneficijs Consistorialibus? Respondeo, distinguendo si ea extra Consistorium confert Papa, locum habet regula: Si vero non nisi in Consistorio de ijs beneficijs Papa deponit, tunc locum regula non habet. *Flaminus loc. cit. n. 42. Sarnensis in regula. quaest. 14. nu. 2.* Si roges, An Regula praedicta locus sit in his, qui in infirmitate pensiones ad alios transferunt, aut in ijs, qui publica Roma-

nae Curiae officia Pontificis auctoritate aliorum gratia dimittunt? Respondeo, cum *Gomezus quaest. decima sexta, & Mandosius quaest. vndecima*, minime: quia pensio beneficium non est, nec vacat, sed exinguitur: nec resignatur, sed transfertur. Et officia Curiae Romanae secularia beneficia non sunt, nam vendi possunt, & solent: & in eis successio quasi haereditaria conceditur. *Sarnen. in Regula. quaest. 22.* Bene est tamen locus Regulae in eo, qui iure ad beneficium aliquod quaesito cedit, verbi gratia per supplicationem, ut dicitur, signatam. *Vi Gomezus notat q. 18. n. 2.* nam etsi nondum plenum in beneficio ius nactus est, sufficit tamen si ius ad illud habet, hoc enim ipso commodum acquiritur resignatio.

Septimo quaeritur, A quo die computandi sunt viginti illi dies à Regula praescripti: Non est dubium, computandos esse à die, quo resignans praestitit consentum, hoc enim in Regula ipsa exprimitur: Sed quod in dubio ponitur, est, An dies quo beneficium resignans dat consentum, includi debeat in ipso viginti dierum numero: An potius eo excluso, viginti dies à die sequenti computentur? *Glo. huius Regulae* affirmat includi, cui *Mandosius* assentitur *quaest. decima octava, n. 3.*

At *Gomezus quaest. 38. nu. 2. à quo Reb. minime dissentit Glossa 10. n. 9.* negat contineri: quia dies termini non computatur in termino. *l. Eum qui. §. plane. de Verbo. oblig. Vbi cum quis Calendis Ianuarijs promissit alicui se solutum ad certum aliquem diem, ea dies obligationis, in quam incidunt Calendae Ianuarie, inclusa minime censetur.* *Glo. in l. vi. §. 1. C. de iure deliberandi, ab omnib. recepta* *Flaminus de resig. in libro citato quaest. 8. nu. 14.* testatur proter sententiam bis in Rota Auditores sua auctoritate firmasse: quia dies termini computatur in termino, quando eius intere est, cui terminus praefigitur. Sed vtilis est resignanti, cui tempus viginti dierum praescribitur, vnde quo praestat consentum, in termino computetur, ut citius finiatur.

Roget quispiam, An dies quo resignans moritur, inceptus pro completo habeatur: Ratio dubitandi est, quia in his quae sunt fauoris & gratiae, dies inchoatus censetur completus. *Glossa in l. 3. §. Minorem. verbo, Momentum ff. de Minorib. v. in testamento, libertate, v. i. u. capione:* Respondet, diem alterum, quo resignans beneficium decessit, inchoatum tantum, pro completo non haberi, & ita iudicatum esse in Rota ab Auditoribus. refert *Flaminus quaest. citat. nu. 13.* Sed quomodo dies illi accipiendi sunt, An vniuersales sunt viginti quatuor horarum, An vero vniuersales duodecim horarum tantummodo? Nam statuta quibus certus dierum numerus praefigitur, solent dies accipi per posteriore modo: *Gomezus in regula. quaestione trigesima octava, testatur vti esse receptum, ut dies in hac Regula, priori modo finiatur, nec dissentit Rebuffus Glossa nona. l. an. Sel. in Tract. de beneficijs parte tertio quaest. 46.* Quid si aliquis bis beneficium resignat, & in ipsa vtraque resignatione praestitit consentum, Vnde tunc incipit dies computari? A priori dato consentum: nam eo ipso, quo primo apud superiorem legitime dimisit, variare amplius non poterit, ac proinde nihil iuris per secundam resignationem transtulit. *Presentia, de renunciat. Cler. l. eo. n. 1.*

Octavo quaeritur, Cum in hac regula dicitur: *Si infra viginti dies resignans beneficium moritur: vacat per obitum, non per resignationem.* An vacatio haec per mortem, & per hanc regulam inducta, sit vera vacatio per obitum, An vero sola iuris fictione? *Gomezus qu. 30.* censet, esse tantum iuris fictionem vacationem, & ideo in ea locum non habere, alias Regulas, Constitutiones, & Concessiones simpliciter loquentes de vacatione per obitum, propterea quod Regula dicit simpliciter: (*Beneficium vacat per obitum.*) sed (*per obitum nihilominus vacare censetur, ac verbi obitum*) iuris fictionem potius quam veritatem continet: *l. 1. C. de Is qui, de Procuratoribus. in 6. C. de Arbitris:* ex quo deducitur regulam de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiarium alicuius Cardinalis locum non habere

in vacatione per obitum per hanc Regulam inducta. Sed Flaminius *lib. sup. memorato, q. 9. n. 7.* docet, oppositam sententiam magis cum vlt. conuenire: nam eo ipso quo Papa, si infirmus decederet intra viginti dies, & beneficium sit alteri concessum, facit irritam impetrationem, & excludit resignationem ipsam tanquam fraudulentam: & ideo ius beneficij penes resignantem remanet, ergo per eius obitum vacat. Hinc fit vt Regula & Constitutiones simpliciter de beneficijs per obitum vacantibus quidpiam decernentes, locum habeant in vacationibus beneficiorum per hanc Regulam institutis: verbi gratia, habentes regressum ad beneficium vacans per obitum siue decessum, si resignans intra viginti dies obiit, id beneficium resignatum debeat vi & ratione regressus. Item si beneficium resignatum, vnitum fuit, cum primo vacauerit per obitum, si resignans intra viginti dies decesserit, excluso resignario, debetur Collegio, vel Seminario, cui fuerat beneficium annexum. Si quis item Romani Pontificis auctoritate, beneficium expectet per obitum vacaturum, ius acquirit ad beneficium, quod aliquis resignat, si intra dies viginti excedit à vita.

Nono quaeritur, An beneficium quod per obitum vacare decernit hanc regula, quando resignans moritur intra viginti dies, ita sit Papae reueruatum, vt ab eo solo possit conferri? Respondeo, distinguendo: aut qui resignat alicuius gratia & fauore, id in Romana Curia facit coram Romano Pontifice; aut extra Curiam apud Ordinarios locorum, vel Legatos Romani Pontificis, beneficium simpliciter resignat. Primo modo, beneficium est Romano Pontifici reueruatum, vt recte probat Flaminius *de resignationibus lib. 12. q. 9. nu. 4.* quia eo ipso quod moritur resignans in Curia Romana, beneficium in Curia vacat. Sed cap. 2. *de Præb. in 6.* beneficia in Curia vacantia, sunt Romano Pontifici reueruata. Secundo modo, quidam scilicet, tunc etiam beneficium esse Papae reueruatum. Sed verius est oppositum, quod & Gomezius *q. 33. n. 2. & 3.* Rebuff. *regula, Gloss. 14. n. 5.* Flaminius *q. 9. n. 12. in lib. 12. de resignationibus*, tradiderunt. non enim hanc Regula statuit huiusmodi beneficia Rom. Pont. reueruati. Vnde fit, vt locorum Ordinarij licite ea beneficia conferant.

Hinc etiam est, vt hanc beneficia nominatis debeantur, teste Rebuffo *in Glossa 14. nu. 5.* ac etiam expectantibus auctoritate Gomez. *q. 33. n. 3.* Item dubitatur, An Ordinarij si ea beneficia contulerint per resignationem, possint quoque simpliciter conferre tanquam per obitum vacantia? Respondeo, cum Rebuffo *Glossa 12. nu. 15.* potest quia licet regula resignationem irritam efficiat: non tamen admittit ius & potestatem ea simpliciter conferendi. Sed quid, si duo impetrent beneficium in Curia resignatum, & eorum vnus impetret illud tanquam per resignationem irritam vacans, alter tanquam vacans per obitum, eo quod resignans intra viginti dies obiit: vt etiam alteri est praefertendus? Gomezius *qu. 35. nu. 2.* ait esse receptum, vt qui impetrat beneficium, tanquam per obitum vacans, alteri praefertatur. Non sufficit autem, si simpliciter impetret per obitum, sed necesse est vt exprimat certum vacationis modum per hanc Regulam inductam, vt Gomezius *praedicta questione n. 4. docet.*

Decimo quaeritur, An huic Regulae soleat in eandem derogari? Respondeo, cum Rebuffo *in concordia Rubri. de Collat. §. volumus, versic. per mutationem, & Mandoso in praesentia signat. grat. tit. derogationis regularium, versic. in praesentia.* In resignationibus quae sunt causa permutationis, plerumque Romanos Pontifices derogare consueuissent: in alijs vero resignationibus, testatur Gomezius *in regula qu. 39.* tempore Leonis X. fuisse saepe numero derogatum, Pauli vero III. tempore non nisi raro, & perentium precibus importunis. Teste item Mandoso *loco citato, extra Italiam* solet Pontifex frequenter derogare gratia absentium qui resignant: in Italia vero non item, nisi quando resignans à Curia distat: Si enim Romae, vel prope Urbem quis resignauerit, Regulae minime derogatur. Sed ambi-

gitur, vt derogatio debeat esse expressa & specialis? Ait Gomezius, huic Regulae nunquam per clausulas generales derogari, nisi nominatim & expresse dicatur. Dubitatur etiam, An Romani Pontificis Legatus à Latere, possit huic Regulae derogare? Minime, nisi ad id expressam à Romano Pontifice acceperit facultatem, nam inferior potestas nequit superioris potestatis decreta ex toto, vel ex parte reuocare, c. *Cum inferior. de Maioritate, & Obedientia. Ita Gomezius quæst. 41.* Dubium quoque est, An Legatus accepta facultate derogandi Cancellariae Regulis eorum & edendis, huic possit Regulae derogare? Gomez. *praedicta questione* negat, & refert ita esse bis in Rota iudicatum? Ratio huius est, quia clausula generalis non trahitur ad non verisimilia, cap. *vt. de Officio Vicarij in 6.* ac verisimile non est, Papam per huiusmodi verba generalia voluisse huic regulae derogare.

Item principis beneficium semper intelligitur concessum absque alicuius alterius damno, capitulo. *Super eo. de Officio Delegati, & capit. Causam qua de rescrip.* Mandosius tamen *in regula quæst. 10. n. 7.* & Flaminius *de resignationibus, libro 12. quæstion. 13. num. 12.* sentiunt oppositum: Nam *gen. 6.* inquit, *in vniuersum prohibito, qualibet species prohibita continetur.*

Deinde qui totum dicit, nihil excludit: praesertim cum in huiusmodi facultatibus, & privilegijs soleat amplissime clausula apponi hunc in modum: *Quarum omnium & aliarum tenores, etiam si de eis expressa mentio, & reliqua, ac si verbo ad verbum, &c.* Quae clausula, ait Cassiodorus *de script. 10. nu. 2. & de script. 28. & 38.* Decimus *conf. 340. n. 1.* tantam vim habet, quantum haberet clausula, in qua omnia exprimerentur.

CAP. XXIX.

De Permutationibus beneficiorum.

DE hac re Doctores *in titulo de ver. permut.* Summistæ vero *in verbo permutatio.*

Hac de re tractatum edidit Petrus Vbaldus Perusinus, & alium eo antiquior Federicus Senensis, quem Lapsus annotationibus illustrauit: alium item Egidius Bellamera, & alium Petrus Andreas Garbarus.

Primo quaeritur, Quidnam sit beneficij permutatio? Respondeo: Permutatio generatim accepta, est certe rei ad alteram facta mutua prestatio. *l. ff. de rerum permutat.* Vnde beneficij permutatio est, qua duo vicissim sua beneficia dimittunt, vt vnus beneficium alterius obtineat. Ex quo perspicitur, permutationem beneficij cum resignatione, gratia & fauore alterius facta plurimum conuenire: nisi quod permutatio, est mutua & reciproca duorum beneficiorum resignatio, vt beneficium vnus alteri concedatur: Sic nempe, Titius suum beneficium cum Caij beneficio permutat: tunc Titius suum beneficium dimittit, vt Caij conferatur, & Caij suum vt Titio derat. Vnde in Permutatione continetur resignatio beneficij, non simpliciter, sed eausa permutationis factae.

Secundo quaeritur, Cur sit iure Canonico interdictum, quo minus quis priuata auctoritate suum beneficium cum alio beneficio commutat? Multis de causis. Primo, vt Clericis, omnis auaritiæ, & ambitionis occasio praecidatur. Secundo, ne de beneficijs Clerici, tanquam de rebus suis profanis statueri videantur. Tertio, ne existiment se in beneficijs idem ius & dominium habere, quod in patrimonio. Quarto, quia si qui permutat, eo ipso suum dimittit beneficium, & acquirit permutando alterius beneficium: aut iure Canonico, nemo, nisi auctoritate Superioris potest se beneficio abdicare, aut beneficium obtinere.

Tertio quaeritur, An iure diuino, an tantum Canonico Clericus suum beneficium cum alio priuata aucto-

ritate commutare prohibetur? Maior. 4. *distinctione vigesima quinta, quæst. 5. & 6.* & Sotus lib. 9. de iust. quæst. 1. art. 2. dicunt solum Canonico iure prohiberi, cap. Minoribus, de Præbendis, ca. Quæstium. ca. Cum uniuersorum. c. Cum olim. de Rerum permutatione. Et hoc, quia in beneficiorum permutatione non datur res spiritualis pro commo, aut re aliqua temporalis: sed vnum ius spirituale, aut quasi spirituale pro alio simili iure confertur. Sed numquid iure diuino est vetitum, pro beneficio aliquod pretium accipere, vel aliquid pecunia æstimabile? Respondet Sotus id vetitum esse iure diuino, quia, inquit, beneficium ius est spirituale, est enim potestas exigendi fructus ex bonis Ecclesiæ ob Diuinum, & Ecclesiasticum ministerium & cultum: at iure diuino prohibetur quis pro respirituali pretium, vel aliquid pecunia æstimabile accipere, aut dare.

Alij tamen arbitrantur, Simoniam esse iure diuino damnatam, cum quis suum beneficium sine superioris legitima auctoritate, cum alio beneficio commutat: quoniam facit contra Christi Domini præceptum. Marth. 16. *Quod gratis accepistis, gratis date:* nec enim permutatio beneficiorum propria auctoritate facta inter duos Clericos est contra gratiam, cum sit conditione affectus, Do, vel facio, ut des, vel facias: sicut si tu pacificaris mecum: baptiza me, & ego baptizabo te. At vero cum permutatio sit auctoritate superioris, non est Simoniacæ, quia superior eam gratis facit, & nihil recipit.

Quarto quaeritur, Cuius superioris auctoritate permittentur beneficia? Respondeo ex ijs, quæ tradunt Innocentius cap. Quæstium, de rerum permut. & Glossa Clem. 1. eodem tit. permutari, vel Romani Pontificis, vel Ordinarij auctoritate. Ordinarij autem appellatione intelligitur Episcopus, & eo Superior: omnis item Prælati, qui ius habet conferendi, instituendi, & à beneficio quoque Clericos amouendi: cuiusmodi sunt Abbates, & alij Prælati Episcopis inferiores, qui Episcopalem iurisdictionem consuetudine, vel priuilegio habent, & nulli sunt Episcopo proxime subiecti: Sic Panormis. in cap. Quæstium, de rerum permutatione, numero quarto, & in capitulo. Cum ex iniuncto, de Heret.

Dubitat: An Vicarij Episcopi possint permutationi auctoritatem præstare? Hoc est, eam admittere & recipere, quam potest Episcopus. Minime, nisi ad id faciendum, ab Episcopo speciale mandatum acceperit. Sic communis opinio, teste Federico, in tractatu de permut. a beneficiorum, quæst. 16. Sic etiam Petrus Vbaldus in eodem tract. q. 4. Egidius in quæst. 3. Non enim potest Clericum à beneficio amouere, capite 2. de Offic. Vicarij in 6. At ut ait Glossa communiter recepta in Clem. 1. de Renunciat. ille potest renunciationem recipere & approbare, qui potest Clericum à beneficio deiecere. Nequit etiam beneficia conferre, cap. vlt. de Offic. Vicarij in 6. Deinde dubitatur etiam, An Canonico Collegium, cum sedes vacat, ius habeat admittendi, & recipendi permutationes beneficiorum, quorum conferendorum ius solus Episcopus habet? Respondeo, cum Glossa in Clem. 1. de Rerum permut. & cum Panormitano in cap. Cum olim. de Maiorit. & obedient. non habere tale ius ita etiam Federico qu. 16. Vbaldus qu. 5. Aegidius q. 4. quia licet Canonico Collegium mortuo Episcopo, possit ea quæ sunt iurisdictionis Episcopalis: non tamen conferre potest beneficia, quorum conferendorum ius, vel ad solum Episcopum pertinet, vel ad aliquem inferiorem: item quia Episcopi solius est Clericum ad beneficium promouere, & ab eo amouere: Atque quidam penes Collegium esse id potestatis, quoniam quemadmodum, etsi nequeat beneficia conferre, potest tamen confirmare electos, vel instituire nominatos & oblatos à Patrono: quia confirmare, & instituire, non sunt iurisdictionis voluntariæ, cuiusmodi est beneficium concedere, sed necessariæ: quod debeat electus confirmari, & qui à Patrono nominatur & offertur, institui: Sic etiam pari ratione permutationem sua auctoritate approbare: quia permutare beneficium, non est per se iurisdictionis voluntariæ, sed ne-

cessariæ; cum non nisi iustus de causis beneficia commutentur. Cæterum prima probanda, & tenenda est sententia, eam ob causam, quod permutare beneficium non est necessitas: bene tamen confirmare, & instituire.

Hinc efficitur, posse Canonico Collegium permutationes beneficiorum admittere, quando ius ea conferendi, vel ad solos Canonicos pertinet, vel ad eos simul & Episcopum, ut tradit Glossa in Clementina prima, de rerum permutatione, vel ad aliquem alium Prælatum Episcopo inferiorem, iuxta Bellamora, ac Petri Vbaldi sententiam in tractatu citato. Tertia est dubitatio, An Legatus à latere permutationes beneficiorum admittere, & approbare queat, in provincia sibi demandata? Respondeo, cum sententia communi posse eas permutationes admittere, quas possit Episcopus, & non alius.

Si quaeras, An ij, qui sunt Episcopo inferiores, ipsi tamen proxime subiecti, quum habeant ius conferendi beneficia, habeant etiam auctoritatem admittendi permutationes beneficiorum quæ conferre queunt? Respondeo, minime. Sic Glossa in Clem. 1. de Rerum permut. in verbo, conferantur. Vbi citat Hostiensium in summ. de Rer. permut. §. qualiter. Sic Archidiaconus c. Licet. a. d. tit. in 6. Abbas in cap. Quæstium. co. tit. num. 4. Sic Vbal. quæst. 7. Egid. par. 1. quæst. 1. co. quod solis Episcopis permittitur ius admittendi permutationes beneficiorum, cap. Quæstium, de rer. permut. Nunc quid inferiores huiusmodi possunt acquirere præscriptione tale ius? Responderet Vbaldus, posse, quia talis potestas non est ordinis Episcopalis, sed iurisdictionis. Sic etiam Federicus quæst. 23.

Quinto quaeritur, An litigiosum beneficium lite pendente permutari queat? Respondeo, minime, quod si fiat permutatio, nihil valet, quoniam res litigiosa, quamdiu lis pendet, nequit alienari, nec pignori dari, Rot. a decis. 6. Si lite pendente, in nouis: & decis. 400. in antiquis: Rebuffus in Praxi beneficio. Par. 2. tit. de Permut. nu. 33. Ego tamen, inquit, vidi contrarium seruari in iudicio, quoniam liberum est, litiganti permutare suum beneficium cum beneficio alterius, ita ut eum subroget in suum: dummodo id faciat absque fraude, & subrogatus potentior non sit. Primum est verum, & ita sentiendum.

Sexto quaeritur, An beneficium Iure Patronatus affectum permutari queat citra Patroni consensum? Respondeo, minime, omnibus ita sententibus in c. 1. de rerum permutat. Curius in Tractat. de Iure patronat. in verb. Honorificum, qu. 3. Sed quid, si auctoritate Episcopi in scio inconsulto, patrono beneficio permutetur, irritane tunc erit permutatio? Respondeo, non esse ipso iure irritam, sed rescindendam. Si patronus id voluerit, quia eo in scio fuit facta: modo tamen reclamet intra tempus Clerico per eum nominando, & offerendo præfixum. Sic Guido decis. 374. & Auditores in Rot. a decis. 307. de Rerum permut. in nouis. Rebuffus in Praxi beneficio. tit. de Permut. n. 21. Hinc est, ut si præfens permutationi contradixerit, eo ipso permutatio nullius momenti sit. Cæterum, ut permutatio valeat, teste Federico qu. 32. & segg. satis est, si eius postea consensus accesserit.

Hinc etiam apparet, nequire permutationem admitti inconsultis his, quorum est Clericum ad beneficium eligere, nominare, & præsentare, vel conferre, ut quando beneficium est electiuum, & ius eligendi, ad Canonico Collegium, vel aliorum Collegium spectat. Non est tamen ipso facto irrita permutatio, sed dissoluenda, his, quorum est præsentare, vel conferre, vel eligere contradicentibus, & sufficit si expressus, vel tacitus accedat consensus eorum, quorum est eligendi, vel nominandi, & præsentandi ius, ut ait Federicus Senensis loco citato. Quid si moniti consentire nolint; iure cogentur ad consensum præstandum? Cogi possunt, quando scilicet permutatio est velis Ecclesiæ: Imo ipsi tunc reluctantes, possunt beneficia Episcopi auctoritate permutari. Ita Panormitanus, cap. Quæstium, de Rerum permut. Federicus qu. 24. & Rebuffus in locis supra citatis. Vbal. nu. 60.

Septimo queritur, An beneficia vna permutari queant, antequam vnũ suum consequatur effectum? Frange duo beneficia esse vna Cœnobio Monachorum: *Quæritur*; An Clerici eorum rectores possint ea permutare? Respondeo, cum opinione communis, quam habent *Federicus de Permutat. quest. 16. Vbaldus in. 15. Egid. par. 3. quest. 7. Gambarus par. 2. n. 83.* non posse, quia vniuersi effectum permutatio impedit: sic enim permutatum beneficium transiret ad alium, videlicet ad alterum ex permutantibus, cum tamen sit vnitum Monasterio, quod vniuersi noceret. Quod si vnitum sit beneficium alteri beneficio nequit permutari, qui illud obtinet, quoniam eo ipso quo est vnitum, non ceterum beneficium per se, sed membrum eius, cui est vnitum. *Federicus quest. 33. Vbal. Aegidius, Gambarus loc. sup. cit. Reb. in Praxi beneficio. Par. 1. de V. no. remoc. n. 18.* Denique statim vt vacat beneficium vnitum, acquiritur ei cui est vnitum ratione vniuersi, sicut in proprietario consolidatur plenum rei dominium mortuo usufructuario.

Octavo queritur, An beneficium in vna diœcesi situm, commutari queat cum alio ad aliam diœcesim pertinenti? Potest permutari: sed requiritur in ea permutacione vtriusque Episcopi ad quos illa beneficia spectant, auctoritas & consensus: quia in permutacione duorum beneficiorum, vtrumque dimittitur, & vtrumque conferitur: ac proinde necesse est, vt vtriusque episcopi intercedat auctoritas. Sic communis opinio.

Nono queritur, An beneficia Manualia permutari queant? *Federicus quest. 16. & Bellameta par. 3. quest. 5. & 6. ac Petrus Vbaldus quest. 5. n. 11. & Gambarus par. 2. quest. 89.* (quibus ipse assentior) aiunt, posse permutari: cum nihil sit in Manuali beneficio, quod permutacionem impediat: dummodo tamen Manuale cum Manuali permutetur: nam quia ea obtinet, antequam priuenter, ius habeat in beneficijs, & possunt ea in perpetuum retinere, si nunquam vniantur.

Decimo queritur, An beneficia reseruata summo Pontifici auctoritate Ordinatio, vel Legato: um Pontificiorum, licet permutentur? Respondeo, minime, cum enim beneficia permutantur, conferri debent permutantibus. *ca. 1. de Res. perm. in 6. & Clem. 1. eod. tit.* At beneficium Romano Pontifici reseruatum, Ordinarius loci, vel Legatus Pontificius conferre non potest. *Sic Federicus q. 3. & 4. Aegid. par. 3. q. 1. & par. 9. q. 2. & 3. Gambarus par. 2. n. 35. & seq. Vbaldus quem vetuli tract. de Permut. beneficiorum. n. 32. Reb. in Praxi beneficio par. 1. in forma signature, verb. Specialiter. n. 11. & 12.*

Queritur, An saltem valeant resignaciones beneficiorum reseruatorum causa permutacionis factæ coram Ordinario loci, vel Legato Pontificio: Ratio quæstionis est: nam licet reseruatio impediat quo minus permutatio perficiatur coram Ordinario vel Legato, cum beneficium reseruatum ipsi conferre nequeant, non tamen impedit, ne vacent beneficia reseruata, si resignentur coram episcopo, vel Legato Apostolico: eo quod Clericus, cuius beneficium est reseruatum, potest eo priuari per episcopum: ergo potest resignare causa permutacionis, ita vt licet permutatio non valeat, habeat tamen vniuersi resignatio, ita vt ad illud beneficium redire non possit. *Federicus & Aegidius loc. sup. cit. respondent cum distinctione: Aut Clerici permutantes sciebant beneficia esse reseruata, aut nesciebant: Si primum, rata sunt & firmæ renunciaciones ob culpam eorum, & tunc ad beneficia reuerti nequeunt, licet permutatio non sequatur: & cum permutatio fieri nequeat coram Ordinario loci, vel Legato, necesse est vt Papa auctoritate absoluat: quam si Papa ad effectum non perduxerit, Clerici sua propria auctoritate ad sua beneficia permutantes redire non possunt. Sifecundum, resignaciones non valent, & possunt si velint qui permutant ad sua beneficia reuerti, iuxta id quod habetur in c. Si beneficia, de Præbend. in sexto. eo quod ignorantia eorum culpam excusat.*

Item si queratur, quid dicendum, quando permutaciones beneficiorum reseruatorum factæ sunt auctoritate Papæ, sed nulla facta mentione de reseruacione beneficiorum, rate suntne permutaciones? Ratio dubiandi est, quia cum Papa beneficium reseruatum conferat: factum est irritum, quando impetrans tacet reseruacionem: nam si eam expressisset, Pontifex beneficium vel non contulisset, vel saltem difficiliter dedisset: ergo nec permutatio beneficij reseruati rata est, cum reseruatio taceatur.

Quidam respondent distinguentes. Si Clerici permutantes sciebant beneficia esse reseruata, irrita est permutatio, quia subreptitia tunc si vero ignorabant, licet tunc rata quoque permutatio non fuerit, at ex quo resignaciones firmæ, & rata non fuerunt, eo quod factæ sunt per ignorantiam causa permutacionis, quæ non valuit: ac idcirco ad sua beneficia redire queunt, iuxta id quod habetur in c. Si beneficia, de Præb. in 6. *Federicus vero q. 4. distinguunt: aut reseruatio est generalis ex iure introducta, & tunc rata est permutatio, quia Papa verisimiliter creditur eam nosse: aut est reseruatio certorum beneficiorum causa aliquorum Clericorum & tunc permutatio nullius est momenti, quia probabiliter creditur fuisse Pontifici ignota: nam hæc reseruatio est specialis, & gratia certorum Clericorum: illa vero est generalis iure communi constituta, & potius in odium conferentium Ordinatio, quam in fauorem aliquorum introducta. Aegidius p. 3. q. 2. simpliciter negat permutacionem valere, si facta non sit mentio reseruacionis, siue generalis sit reseruatio beneficiorum, siue specialis.*

Ceterum *Andreas Gambarus de Permutatio. beneficiorum. Par. 2. n. 50.* censet generatim has permutaciones valere, quia Papa reseruando, non creditur velle impedire permutaciones, quibus Canones, & Iura plurimum fauent. Sed primum est probabilis, & tutius, ac verius.

Vndecimo queritur, An beneficium commendatum alicui iuxta id quod habetur in c. Nemo de loc. in sexto. liceat permutare? *Imola c. de rerum permutat. in sexto* sentit, beneficia etiam ad tempus commendata posse permutari: & *Abbas in c. Cum olim, de rer. perm. ait* quæstionem esse factis dubiam, & demum concludit, posse ea commutari auctoritate eius qui commendauit, & non alterius. Sed *Federicus quest. 15. Vbaldus quest. 3. & Lopus, & Aegid. par. 3. quest. 4.* docuerunt, beneficia commendata in perpetuum, vt modo commendari solent, commutari posse, quia habeantur perinde, ac si collata essent: & in hoc fere omnes consentiunt. At vero commendata ad tempus iuxta id quod habetur in c. Nemo, cit. vt olim fieri solebat, fortassis, inquit, possunt permutari. Sed alij negant, quia i quibus commendantur, ius & titulum non habent, ac proinde ius ad alium non transferunt: & nemo nisi rem suam permutat. Et *Clem. 1. de rer. permutat. dicitur*, Clericos posse sua beneficia commutare. Attamen existimo verum id, quod asseruit *Panormitanus*, huiusmodi posse beneficia permutari auctoritate Superioris, qui ea commendauit, quippe cuius est beneficia conferre: nam Commendatum beneficium etiam Canonice dicitur possideri. Nec impedit, si ad tempus sit commendatum: quoniam fundus, qui est perpetuus, permutari potest cum seruo, qui perpetuus non est. Item pingue, & opulentum beneficium, cum beneficio tenui commutatur. *Sic Petrus Vbaldus, Peristinus, & Andreas Gambarus de permutat. beneficiorum par. 2. num. 88.*

Duodecimo queritur, An vnũ beneficium possit cum pluribus commutari? Potest: vt constat ex *Ioanne Andrea, Calderino, Abbate in cap. cum venerabilis, de exception. Federicus q. 12. Andr. Gambarus. 73. Aegidius par. 3. qu. 9.* quando cumque plura simul haberi queunt, aut saltem Ordinarij facultate, apud quæ beneficia permutantur, cõcedi potest vt simul ea quis habeat. Secus vero quando habet quis plura beneficia incompatibilia, vt vocant, ex dispensatione Papæ, quia illa dispensatio non transiit in persona in personam. *c. sane, de priuile. vnde necessaria est Romani Pontificis*

tificis auctoritas, sine qua simul plura haberi nequeunt.

Andreas Gambarus, nu. 75.

Decimotertio quaeritur, An Titius Clericus habens ex dispensatione plura beneficia, possit vnum eorum permutare cum beneficio curam animarum habente? Minime, *ut ait Federicus q. 12. c. enim*, cui conceditur, vt plura ex dispensatione beneficia simul habeat, non est eo ipso concessum, vt cum illis simul obtineat beneficium curae animarum coniunctum.

Decimoquarto quaeritur, An Titius Clericus, cui à Romano Pontifice sit potestas simul habendi duo beneficia, quibus cura animarum annectitur, possit vnum ex illis permutare, cum alio beneficio simili, hoc est, curae animarum coniuncto? Respondeo, *cum eodem Federico q. 12. c. Andreas Gambarus, nu. 75. Egid. par. 3. q. 9. Vbaldus nu. 5. c. 6.* non posse, quia licet indulgentia Pontificis possit duo prima obtinere beneficia: ea tamen indulgentia eum sit odiosa, ad alia non trahitur, sed in duobus primis finitur *cap. Non potest, de preben. in sexto, c. ca. Ordinarij, de offic. Ordinarij in sexto. Clem. si plures, de preben.* Sed quid dicendum, si re ipsa permutet? Ait Federic. & Vbal. num. 5. quos sequitur *Andreas Gambarus loco citato.* si coram Ordinario loci permutet, rata est adeptio illius beneficij, quod recipit: sed eo ipso amittit & illud quod permutat cum alio, quia illud dimittit, & alterum, quod prius cum eo simul habeat, eo quod per adeptionem tertij beneficij curae animarum annexi, vacet; iuxta id quod habetur *in c. de multa. de preben.* nam Romani Pontificis indulgentia ad tertium beneficium minime protenditur, sed tantum ad duo prima, ob rationem allatam. Vnde solet à Romano Pontifice plena facultas sic impetrari: vt videlicet possit aliquis ea duo beneficia habere, vel alterutrum; aut vtrumque dimittere, & alia similia obtinere, *teste Nicolao cognomento de Milia, verbo, Permutatio.* vel vt possit permutare, quoties voluerit, *ut ait Andreas Gambarus, nu. 78.* Ceterum Lapsus in Additionibus ad tractatum Federici de permutatione beneficiorum q. 12. ait non valere adeptionem secundi, ob id, quod est *in c. Ordinarij citato*, vbi dicitur, non valere adeptionem secundi, vel tertij in habentibus duo indulgentia Romani Pontificis, nisi duo prima deponant. *Idem Glossa, c. Dominicus ibidem affirmans,* tertior tamen est opinio Federici, *ait Gambarus, de permutationi. par. 2. nu. 78.*

Decimoquinto quaeritur, An beneficia inaequalia iure permittuntur? Primum dico, beneficia inaequalia vocari dupliciter: aut quia vnum est cum onere coniunctum, qualis est cura animarum, vel administratio rerum Ecclesiasticarum, vel iurisdictio, vel obligatio cantandi in Ecclesia preces, & diuinum officium: & alterum est tali cura, & onere liberum: aut quia vnum amplus, & vberes redditus habet, alterum tenues. Et vtrunq; sint inaequalia beneficia, nil eorum inaequalitas impedit, quo minus permutari possint: dum tamen legitima Superioris auctoritate commutentur: *ut ex Ioanne Monacho, c. Ioannes Andrea docent Federicus tractat. de permutatione beneficio. qua. 40. Vbaldus eod. tract. nu. 27. Egidius eod. tract. part. 2. qua. 2.* Deinde quando beneficia sunt inaequalia ex eo, quod eorum proventus annui pares non sunt, permutatio fieri solet auctoritate Romani Pontificis, qua fructuum aequalitas per aliam compensationem ad aequalitatem reducitur: est v. g. beneficium, ex quo percipiuntur in singulos annos ducenti nummi aurei: si permutatur cum alio, quod singulis annis tantum reddit centum, tunc auctoritate Papae, dimittenti beneficium locupletius, & tenuius acquiritenti, pensio referuatur imposita in beneficio minori, quod permutat cum altero: aut eiusdem Pontificis consensu datur ei alterum beneficium, quod iure simul haberi queat, cum eo, quod per commutationem accipit. Ita vt vtriusque beneficij redditus aequent eos, quos ex permutato beneficio colligebat. Porro in permutatione beneficiorum inaequalium solum aestimari, & aliquo alio compensari debet quantitas fructuum, vel aliorum temporalium emolumentorum ex beneficijs prouenientium,

non autem ratio, & conditio dignitatis, potestatis, iurisdictiois, vel alterius iuris cum beneficio coniuncti. Sit hoc exemplum: permutatur Decanatus, vel Archidiaconatus, Personatus cum Praepositura, cum Canonatu, vel alio simplici beneficio, vel etiam cum pluribus simplicibus, ex quibus eisdem fructus colliguntur, quot ex Decanatu, vel Praepositura: non est ratio dignitatis, vel honoris, vel iurisdictiois, & potestatis, quae Decanatu, vel Praepositurae inest, aliquid exigendum: sic enim proculdubio Simoniae crimen incurrerent, ita vt diximus beneficia permutantes, quoniam spirituale ius cum temporali commodo commutarent: vt si duo calices, vel vestes sacrae permutarentur, solum aestimari deberet materiae pretium, nihil autem temporale ratione consecrationis esset exigendum. In permutandis beneficijs fructus aestimantur, & aliqua alia re, si opus sit, compensantur.

Verum id in dubio versatur. An cum quis beneficium pingue cum tenui permutat, hoc ipso fraudulenta commutatio censetur? Ratio dubitandi est, quia *in l. Cum in debito, ff. de probationi.* Nemo facile suas res iactat, & *cap. Super hoc, de renuncia.* dicitur: *Verisimile non est, vt quisquam beneficium, multo forte impensis, & laboribus acquisitum, facile sine magna causa sua sponte resignet.* Respondent Federicus *quaest. 46. & Vbaldus nu. 2. Egidius etiam part. 2. q. 2. ex Ioanne Monacho, c. Ioan. Andrea in c. Licet, de permuta. in 6.* non eo ipso haberi fraudulentam, nisi aliae coniecturae extiterint: velut si auunculus permutat cum beneficio tenui sui nepotis, vt sibi & nepoti proficiat. Item, si quis mortuus vicinus, vel grauiter aegrotans, vel senex permutet, *c. vlt. de renuncia. in 6.*

Quarta aliquis, An possit quis in iudicio petere, vt ea permutatio rescindatur? Respondeo, cum Egidio posse: Primo, vt si quis alius litteras Pontificias habeat, quibus expectat beneficium primo vacaturum. Deinde, vt si quis petat eam dissoluta ratione subreptionis, aut doli, vt facta est permutatio coram Papa, & tamen in permutatioe tacuit veram aestimationem beneficij, aut expresse maiorem ea, quam tenuis beneficium haberet. Sed rogabis, An alter permutatum possit petere, vt permutatio rescindatur per exceptionem deceptionis, qua deceptus est ultra dimidium iusti pretij? Respondeo, *cum Egidio loco citato, n. 7.* non habere huius locum exceptionem deceptionis & ultra dimidium iusti pretij, vt habetur in venditione, & emptione rerum profanarum: habere tamen locum cum exceptione fraudis, & doli.

Decimosexto quaeritur, Quanam beneficia coram Ordinarijs locorum Clerici permutare prohibeantur? Respondeo, Piam V. Constitutionem edidisse, quae incipit: *Quanta Ecclesia*: vbi praecipit, vt eorum Ordinarijs locorum solum eae permutationes locorum admittantur, quas Canonicae sanctiones, & Constitutiones Apostolicae permittunt. Equaniam sunt illa beneficia, quae Canonicae sanctiones, & Apostolicae Constitutiones permutari non permittunt coram Ordinarijs locorum? Primo, eorum Ordinarijs permutari nequeunt Romano Pontifici reseruata: siquidem ea conferre Ordinarij non possunt. Secundo, eorum Ordinarijs permutari nequit vnum beneficium cum pluribus, quae iure communi simul haberi non possunt, ita vt ab Ordinario concedi non possit, vt quis ea plura simul habeat. Tertio, beneficia exempta ab auctoritate Ordinarij, nequeunt permutari. *Clemen. 1. de rursus permut.* Quarto, beneficium inaequalium reddituum nequit Ordinarij permutare reseruata pensionem, quae dicitur beneficium compensetur: quoniam pensionem Ordinarij non potest imponere, nam prohibitum est iure communi beneficia cum diminutione conferri. *capit. 1. ne beneficia cum diminut. conferantur.* Quinto, Obtinens beneficium Romani Pontificis auctoritate, qua ius commune relaxauit, nequit coram Ordinario permutare cum alio: quandoquidem haec Pontificis indulgentia non transit ad aliud beneficium, cum quo permutat: ac proin-

de noua huiuscemodi indiget facultate. Sexto, Pij Quarta extat Constitutio, ita incipiens: *Ad cuius aures*: decernitur esse permutationes beneficiorum simulatas, & hactas, cum quis v. delicti permutat beneficium quod habet, cum alio beneficio, quod nusquam existit, sed solum fingitur, quidam enim ante dictam Constitutionem consueverant beneficia permutare in hunc modum: quoniam coram Ordinatis locorum nemo resignare beneficium poterat alterius gratia, & favore, beneficium verum cum ficto Clerici permutabant eo confisso, ut resignatio beneficij, causa permutationis facta esse crederetur, ac teste Reb. in *Praxi beneficior. tit. de permutat. n. 14.* id fieri posse multi dicebant, quod permutanti vel potius resignanti nulla fieret iniuria. Ut enim, si tibi dederim rem meam causa permutationis, postquam deinde meo iure cedere, ita ut nolum tuam vicissim accipere mea sponte eam tibi remittens, ita permutatio censetur ex parte mea. *l. i. ff. de re. permutat.* ita postquam ego meum beneficium permutare cum tuo, & deinde tuum non accipere, quia tibi illud voluntate mea relinquo, ac proinde potero beneficium, quod habeo, permutare cum beneficio, quod fingimus te habere. At enim fallebantur ij auctores, res enim quae nusquam est, nec dari, nec permutari, cum alia potest. Et *l. i. super allata*, solum decernitur, ut quisquam possit rem suam cum re aliena commutare, ac deinde illam rem alteri, si velit, sua sponte remittere: nec inde tamen continuo fit ut possit aliquis suam rem, cum re ficta nullibi consistente, mutare.

Decimo septimo queritur, Qua ratione beneficia, quibus praedia, vel possessiones aliqua sunt annexae, quando aequales non sunt, permutari queant? Respondet, *ex cap. ad quaestiones de re. permutat. vbi constituitur*, ut primo ipsa beneficia simpliciter & libere commutentur absque ulla compensatione, & abiq; villo pacto compensandi, in quo vnum beneficium ab altero superatur. Deinde possessiones seorsum per se permutentur: & cum sint res temporales, tuto datur quod, & recipitur, quo compensatur, id quod abundat in altero, permutatio enim in qua simul cum re pecunia datur pro altera re, emptio in iure eatenus censetur.

Decimo octavo queritur, An qui volunt beneficia permutare coram Papa, vel Ordinatio loci, possint absque ulla simonia labere. rite agere, & tractare de suis beneficiis permutandis? Hostiensis *in quaestum de verum permut. v. citat Sylu. permutatio 2. quaest. 5.* negat: posse ab ea tamen labe simoniae postea purgari, cum ad Romanum Pontificem referunt quidquid inter se primarium actum fuerat; alioqui ab ea minime purgari, eo quod, *ultim. de pactis*, omnis pactio, & conuentio in beneficijs prohibeatur. At Glossa, Goff. edus, Ioann. Andress, Panormitanus in *codem capitulo Sylu. permutatio 2. q. 5.* & alij sentiunt, eos simpliciter de beneficijs permutandis agentes, nullum simoniae crimen incurere, dummodo ipsam permutationem minime perficiant, sine expendant per se: nec promittant se permutaturos, sine auctoritate superioris: & dummodo quidquid egerint, voluntati Romani Pontificis, siue Ordinarij, subiecerint, sine quo priuata auctoritate beneficia permutari non possunt: & teste *Silu. siro* possunt permutationem concludere, ut ille ait, sub expressa conditione, si superior placuerit: quia talis, inquit, conclusio non est conclusio, cum differatur videlicet ad superioris consensum: imo, inquit, si talis conditio non exprimeretur verbis, esset tamen in mente eorum, qui de permutatione tractant, non esse simonia coram Ecclesia, & in iudicio forensi & humano. Quare si aliqua promissio, pactio, vel conuentio in ipsa beneficiorum permutatione absolute, & simpliciter inreuerent, eius huiusmodi coram Romano Pontifice debet, quae nisi fiat, simoniae crimen contrahitur. At oppositum, dicit aliquis, colligitur *ex cap. Cum vniuersorum, & cap. quaestum, de re. permutat.* Sed ijs in locis damnantur, qui permutauerant sua beneficia ex toto, vel ex parte, sine auctoritate, &

contentu superioris: Quid si Titus, & Caius promittant sua beneficia se vicissim permutaturos, & sic pura conclusio uterque se alteri obliget? Tunc etiam meo iure: eo nullum ibi subesse videtur simoniae vitium, si res tota Superioris auctoritati submittitur, non propriae, & priuatae.

Decimo nono queritur, An qui beneficium per simoniam, aut alias sine vero titulo obtinuerint, legitime Superioris auctoritate cum alio beneficio permutat, ius acquirat in eo cum quo permutat: Hoc ideo in quaestione nem vertitur, quia hoc ipso quo superioris auctoritate permutat, ius videtur in eo beneficio nascisci, qui illud Superioris auctoritate consequitur. Hactenus permutatio quidam ius acquiret eferunt, non vi permutationis, sed quo ius illud Superioris auctoritate consequatur, Verior est tamen aiorum sententia, negantium eum vicissim ius acquiret eferunt qui permutat, rem suam permutat, aut rem in qua ius habet, Superior item, causa permutationis beneficium conferens, non simpliciter, & libere beneficium confert, sed ob permutationem: ergo eam permutatio est irrita & inanis, superior voluntatem non habet beneficium permutatum conferendi. Sic *Abb. Dominicus, Imola, Ioan. Andr. Federic. ut testatur Gambarus de Permutatione beneficiorum par. 2. n. 58.*

Vigesimo queritur, An quae permutantur beneficia, ipso iure vacent? Olim magna fuit inter Doctores controuersia: An beneficia resignata causa permutationis vacarent, & denuo conferrentur: hoc est, An beneficia etiam permutantur, hinc inde vacent simpliciter, & hinc inde conferantur, Ioan. Monachus *Clem. 1. de rebus permutat.* affinnabat, ea non vacare simpliciter, nec vere conferri, sed continuari hinc inde titulum auctoritate superioris & Innocentius ea. *Quaestum, de ver. permut. dicebat, statim ut permutationi accessit auctoritas superioris, ij qui permutant, acquirunt ius in beneficijs*, vbi videtur negare ea beneficia vere conferri: quod si non conferuntur, nec vacant. Ioan. Andr. in *e. Si propter. de reser. in sexto*, vulgea beneficia sub conditione vacare, & vere conferri. Ita *Paul. in c. 1. de ver. permut. in 6. Federic. de permut. beneficior. q. 1. n. 3. Pual. nu. 57. Andr. Gambar. eo. tract. par. 2. n. 53.* Omnis tamen dubitatio sublata est per *Clem. 1. de ver. permut. c. 1. Licet. cod. tit. in 6.* vbi vult Pontifex beneficia, ut vi permutationis resignantur, dimittantur, & conferantur, & non alijs conferri debeant.

Vigesimo primo queritur, An possit alter permutatum ad beneficium, quo se abdicauit, redire, quando alter permutationem completi nequit: veluti, si antequam permutatio finiret, diem suum obiret, aut per mutationem perficere recusaret, aut etiam nequiter irrupta, quia eius beneficium esset retentum, vel reseruatum, vel alteri vnitum? Respondet, ei tunc licere suum beneficium recuperare. *Cum vniuersorum, de re. permut. c. 1. Si benefic. de praeb. in sexto.* nam qui causa permutationis suum dimittit beneficium, non eo se absolute, & simpliciter abdicat sed sub conditione, ut cum alieno beneficio commutetur: ergo conditione non impleta beneficium dimittere minime videtur.

Vltima dubia in quaestione ponitur, An ut suum beneficium illa recuperet, noua indigeat Superioris auctoritate, quia ei denuo conferatur, an veto potius propria possit auctoritate ad suum beneficium reuerti, hoc est, dicere, An sit in suum beneficium restituendus Superioris potestate, an potius ad illud per se ipse redire possit: Duas opiniones inuenio: Vnam eorum qui affirmant, resignatio ne generatim causa permutationis facta, quoad eumque effectus non consequitur, egerit noua superioris facultate permutantem, ut suum beneficium recuperet, eo quod beneficium permutans, hoc ipso illud dimittit, ac proinde in eo ius, & titulum non retinet, quippe qui extinguit ipsa beneficij reuincatione. Ita *Panormitan. & Felin. in c. Cuius venerabilis, de Exceptionibus*, & *Io. Sel. de beneficijs p. 3. q. 24. nu. 3. & Rebuff. de pacificis possessori. nu. 165.*

Rota decis. 1. n. 4. de permutat. in noue, & decis. 1. de filijs presbytero. decis. item 10. nu. 6. de rerum permut. & alij multi Auctores à Felino producti, ita vt hæc eorum sententia communis esse videatur.

Altera est opinio dicentium, licitum esse permutanti ad beneficium propria auctoritate redire, quodcumque permutationis effectus, sine ipsius culpa non est subsecutus. Ita sensit Ioan. Andreas Imola, Anania, Cardinalis, Decius, quos refert Flaminus Parisius li. 1. de resign. benef. suor. q. 14. n. 12. Quæ sententia, meo iudicio, plus habet probabilitatis, ea ratione, quod qui permutat beneficium, non nisi ea conditione dimittit, vt sequatur permutationis effectus: quo minime secuto, ius suum retinere videtur: quamuis necesse sit, vt Superior declaret, eum posse ad suum beneficium redire: non igitur requiritur auctoritas Superioris denuo conferentis, sed declarantis, posse redire permutantem ad suum beneficium.

Vigesimo secundo quaeritur, An beneficium permutari queat, cum iure aliquo spirituali, quod beneficium non sit? Minime: vade nequit permutari cum pensione ecclesiastica, quam alius habet: nec cum iure decimarum, sepultura, Patronatus, aut cum iure, quod quis habet ad beneficium, non in beneficio: vt si quis litteras Apostolicas habeat, quarum auctoritate aliquod beneficium expectat vel ad aliquod habet regressum, recessum, vel ingressum: ac proinde multo minus potest beneficium permutari cum patrimonio, cuius ratione alius est ad sacros Ordines promotus, aut cum hospitali domo, quæ beneficium non est. Sic habet in his omnib. communis opinio.

Vigesimo tertio quaeritur, An Clerici beneficia expectantes ratione Apostolicarum litterarum, licite sua iura, quæ habent ad beneficia vacatura, inuicem permutent? Respondeo cum Abbate in c. Olim cum. de rer. permutat. nu. 4. minime, quia huiusmodi iura personis tantum, quibus sunt concessa conueniunt, & ob id in alios non cadunt, nequeuntque ad alios priuata auctoritate transire: vt colligitur ex c. Cui de non Sacerdotali. de praben. in 6. ad finem.

Vigesimo quarto quaeritur, An possit procurator constitui ad beneficium causa permutationis dimittendum? Negarunt quidam posse, permoti ex eo, quod habetur cap. Decernimus. de iudic. Attamen communi ex sententia est dicendum, posse: vt etiam potest constitui ad beneficium simpliciter deponendum, & ad illud idem dimittendum alterius causa, & fauore. At nunquid procurator iste poterit esse Laicus, cum constituatur ad causam ecclesiasticam, & spiritualem? Est communis opinio posse: sicut enim iudicatum est in Rota decis. 18. de rer. permut. in Antiquis. Sic Andr. Gambarus par. 2. nu. 141. Egid. par. 8. qu. 3. quamuis tutius fuerit, eum esse Clericum. Nec sufficit si sit procurator generatim constitutus ad omnia negocia, & causas agendas: nam opus est, vt speciale mandatum habeat ad beneficium causa permutationis deponendum. Sufficit tamen si generatim mandatum acceperit ad quæcumque mea beneficia etiam causa permutationis resignanda.

Quæres, An duo Clerici possint vnum, & eundem procuratorem constituere, per quem sua beneficia permutent? Possunt sane, vt Federicus sensit, cuius sententia communi consensu est recepta q. 3. Egidius par. 8. quæst. 1. Gambarus par. 2. nu. 142. Nam vnus potest fungi duobus officijs, cum Episcopus possit etiam esse Canonicus, cap. cum in Ecclesia. de praben. in sexto, vt Canonicus autem eligit, vt Episcopus confirmat electum. Nec obstat, quod habetur in l. Licet. §. si plures, ff. de procurato. l. N. mo. C. de Assessor. & c. Per vestras. de iure patrona. hoc enim locum habet, quando duo officia talia sunt, vt vnus ea habere non possit. Si quæras itidem, An possit procuratorem constituere quis, per quem permutet beneficium nondum obtentum, sed obtinendum? Minime, quia nemo permutare potest nisi rem suam. Eadem ratione nequit aliquis constituere procuratorem ad beneficium recipiendum, & permutandum.

Quæres rursum, An vacent beneficia, vbi procurator

permutat, an vbi Dominus commoratur, & procuratorem constituit? Inola in c. vlt. de rer. permut. censet, ibi vacare beneficium, vbi resignans commoratur. Respondeo, cum communi sententia vacare, vbi procuratores permutant. Et ideo si duo Clerici in Curia Romana commorantes procuratores extra Curiam constituunt, vt ipsorum beneficia permutent, nullo iure coguntur permutationes facere coram Romano Pontifice, sed coram Ordinario loci, vbi Procuratores permutant. E contrario vero si duo Clerici extra Curiam Romanam existentes, procuratores creant, qui in Curia permutent, debent permutare coram Romano Pontifice, nec coram Ordinario loci, licet in Curia commorentur: quoniam beneficia vacant in curia, vbi procuratores permutant, iuxta illud quod habetur in cap. 1. de praben. in sexto. Sic Archidiacono, & Dominicus in cap. licet, de praben. in sexto. Glossa in Clem. vt litere pendens. & Gambarus par. 2. nu. 146. & seqq.

Vigesimo quinto quaeritur, Cuius vobal. de rer. permutat. quæst. 10. Egid. de permutat. par. 7. quæst. 3. Gambarus eod. tract. par. 2. num. 97. An Clericus Parochialem Ecclesiam adeptus, & intra annum ad Sacerdotium minime promotus, tuta conscientia, sub exitu anni beneficium permutet, cum iam ad Sacerdotium ascendere nequeat, & iuxta illud quod est in ca. Licet Canon. & ca. Commissa. de elect. in sexto. Sacerdos intra annum fieri debeat: alioqui elapso anno Ecclesiam amittit? Teste Gambaro par. 2. nu. 96. iudicatum est in Rota decis. 335. de rer. permutat. vt dicitur etiam Decis. Rota 187. in Antiquis, non posse permutare: alioqui enim posset quis semper retinere, tamen non promoueretur ad sacerdotium: & quidam alij negant, ob id quod beneficium, licet ante anni exitum non vacauerit, est tamen propediem vacaturum, quoniam statim elapso anno est amittendum. Secundo, quia in iudicio hæc permutatio fraudulenta censetur, quia beneficium, cæteroque vacaturum fiet perpetuum.

Præstat tamen Ioannis Lignani, & aliorum opinio dicentium, & licite posse permutari, & permutationem valere. Sic Auditores in Rota decis. 187. in Antiquis, licet contrarium dicatur fuisse iudicatum in Rota decis. 335. Auditor decis. 471. dicit esse hanc opinionem communem. Sic Archidiacono cum ex eo de elect. in 6. lo. And. in Additionib. ad Speculatorem in Rubrica de rerum permut. Gambarus par. 2. nu. 96. Oldradus cons. 203. ait posse decies permutare, quia ante vltimum diem anni beneficium non vacat, vt patet ex cap. Commissa. de elect. in sexto: ac proinde cum adhuc sit suum, potest tuta conscientia cum alio mutare, & is, cuius cum beneficio permutat, debet intra alium annum ad sacerdotium promoueri, vt est in Rota definitum, decis. 187. de rer. permut. in Antiquis, qui similiter non promotus intra annum, ante exitum illius potest quoque permutare. Atque idem iuris est in quocumque Clerico propter crimen, aut factum sententia iudicis amouendo à beneficio: nam ante amotionem potest beneficium commutare, nisi apud Iudicem fuerit criminis accusatus: Is enim lite pendente, dum accusatus est, permutare nequit, Rebuffus in praxi beneficio pa. 2. in regula de subrogan. collit. Gloss. 9. nu. 6. ex Boerio decis. Burdig. q. 205.

Vigesimo sexto quaeritur, An is qui ratione permutationis beneficium acquirit, debeat resignationem causa permutationis factam promulgare? Hanc quæstionem supra diluimus, cum de resignationibus beneficiorum ageremus, hoc lib. cap. 24. q. 7.

Vigesimo septimo quaeritur, An qui beneficium coram Papa, vel Legato Apost. resignat causa permutationis, facere mentionem debeat aliorum beneficiorum, quæ possidet, & conditionum eorundem? Idem est ac quæretur, An in permutatione, quæ fit coram Papa, vel Legato à Latere, exprimentia sint alia quoque beneficia, quæ permutantes obtinent, & de conditionibus eorum beneficiorum quæ permutant, sit mentio facienda? Federicus quæst. 18. vult raram esse permutationem nulla facta mentione aliorum beneficiorum. Sed Auditores Rote

decif. 593. in Antiquis negant vilius esse momenti permutationem huiusmodi, quod videtur colligi ex capit. Cum in illis, de prabend. in sexto idque tutius esse annotavit Rebuffus in praxi beneficio. part. 3. titul. de permutationibus nu. 36.

Sciendum est, hanc questionem non solum esse à Federico tractatam, sed etiam à Petro Vbaldo *tratt. de permu. beneficiorum à n. 21. usque ad n. 26. Egidio eo. tratt. par. 3. q. 2. n. 10. 11. 12. & 13. & Petro Andr. Gambaro par. 2. n. 138.* Et omnes consentiunt communi opinione esse receptum, in permutatione, quæ fit coram Romano Pontifice precib. permutantium, non motu proprio, aut quæ fit coram Legato à Latere, non oportere fieri mentionem iure communi, sicut nec facienda est, cum fit permutatio coram Ordinarijs locorum. Id probant, quia solum Canones, & iura statuerunt, ut fiat mentio in impetratione beneficiorum, & dispensationib. quod nimirum hæc duo sint odiosa, & ambitionem continere videantur, at permutatio non est odiosa, eaque fit ob utilitatem, vel necessitatem ecclesiæ.

Cæterum teste Egidio, Curia Romana servat oppositum, & ipsemet Federicus tandem subiicit hæc verba: *Hanc opinionem veram existimo, saluo stylo Curie: quare hac in parte quidquid Doctores sentiant, vsum Romanæ Curie servare, & sequi debemus.* Qui quidem Curie Stylus rationibus non parvi momenti videtur inniti. Nam Clericus qui est ad vnum beneficium idoneus, non eo ipso est ad alterum: & qui dignus est vno beneficio, non ob id duob. est dignus, cum quibus vnum sæpe mutatur. Et qui meretur tenue beneficium, non eo ipso pingue mereri videtur. Et Gambarus ait, fieri mentionem debere, si beneficiorum condiciones sint notabiles, ut si beneficia sint iure patronatus affecta, aut sint Ecclesiæ, quæ permutantur, Collegiata, vel Cathedralis, vel similes.

Vigesimo octavo quaeritur, An permutatio fieri possit per tenuis intervalla, An vero eodem simul tempore perfici debeat? Respondeo; cum Federico, q. 11. Vbaldo. num. 70. & Reb. loc. cit. n. 36. posse, ut si Titius eam episcopo suum beneficium in eius diocesi constitutum dimittat causa permutationis cum beneficio Caij ad alteram diocesim pertinenti, & post aliquot dies, aut menses beneficium Caij recipiat. Quo fit, ut si beneficium Titio dimissum, & Caio collatum, ipse Caius ad duos, vel tres menses vna cu suo quiete possederit, eo quod intra illud tempus suum Titio non potuerit relinquere, ob eamque causam, primum Seius beneficium dimissum à Titio impetraverit in Curia Romana tanquam vacans per ademptionem secundi, quod simul cum primo Caius obtinere nequiverat, non valeat impetratio: quia beneficium cum causi permutationis dimittitur, vacare quidem videtur, sed non iuxta *c. de multa. de prabend. & Seius impetrare non poterat, quia secundum beneficium non est Caio datum, ut illud cum primo retineret, sed ut suum gratia Titij dimitteret: at non statim dimisit, quoniam permutatio perfici nequiverat. Ita Reb. loc. cit. n. 37.*

Vigesimo nono quaeritur de Titio, qui cum permutationis causa beneficium dimississet, ut Caio daretur, cui & datum est, sed nunquam suum Caius beneficium deposuerat, ut illud Titio conferretur, ipse Titius morte præveniens est, utrumque ne tuta conscientia Caius poterit retinere? Potest retinere: si tamen vtriusque sit capax, quia beneficia ob permutationem dimissa, solis permutantib. conferri debent, *c. primo. de re. permu. & Clem. 1. aod. & per Caium non stetit, quin commutatio perficeretur.*

Trigesimo quaeritur, Quandonam permutatio fraudem continere credatur? Continere non creditur præfessione inæqualitatis beneficiorum nisi ad sit alia coniectura. *Pamor. & alij in c. 3. de Cler. non resid. at vero fraudulenta esse putatur, cum beneficium, quod erat aliqui statim vacaturum, cum alio commutatur. Deinde, cum beneficium cum alio mutatur, quod ita modicum est, ut*

nullius fere momenti censeatur: quia nemo in dubio rem suam in eam exitimatur. *l. Cum de indebito. ff. de probati. Item cum senex Clericus suum beneficium cum beneficio nepotis, aut alterius consanguinei iuvenis permutat. Reb. loc. cit. n. 45.* Præterea, quando is qui beneficium dimittit, eo dimisso adhuc retinet eius possessionem, ut colligitur *ex l. Sicut. §. Superuacuum. ff. Quibus modis pignus & hypoteca soluitur.*

Præter hæc, *in c. ult. de renunt. in 6.* tanquam probabiles coniecturæ ponuntur, cum is, qui præb. vel dignitatem resignavit, infirmitate graui detineretur, vel certe verisimiliter beneficium propediem vacaturum crederetur. Ut si is, qui sacris Ordinibus initiatus non est, de matrimonio contrahendo tractet: vel si electus est, vel eligendus creditur episcopus, vel Religionem profiteri studet, vel de crimine accusatur, ob quod creditur quo fruatur beneficio, priuandus: vel si Titius resignet tenue beneficium, ut odio quo prosequitur Caium, ipsum impediatur à pinguiori beneficio consequendo paulo post vacaturo: cum tamen Caius habeat litteras Pontificias ad primum, quod vacauerit beneficium obtinendum.

Trigesimo primo quaeritur: An beneficium permutari queat eo pacto, ut alter permutantium soluat debita, quibus est oneratum: De hac questione Federicus *quæst. 39. & Andreas Gambarus, par. 2. num. 150.* qui censent, id fieri posse: quia condiciones, quæ tacite insunt, in pactum deduci queunt. *c. significatum. de prab. & significasti. de electio. item expressio eorum, quæ tacite insunt nihil operatur. l. Condiciones, quæ extrinsecus. ff. de cond. & demonstr. Nihilominus tamen aiunt talē conditionem non esse exprimentam, quia omnis renunciatio beneficii fieri debet absque vilo pacto, *c. ult. de pact. Sic etiam sensit Ioan. Andr. in addit. ad Speculatorum. Riubr. de re. permu.* Cæterum meo iudicio, in foro conscientie permutari potest, si Beneficiarius æs alienum contraxerit nomine Ecclesiæ, cui præest: aut si æs alienum fuerit in rem Ecclesiæ conuersum: tunc enim tale onus incumbit ipsi beneficio, ac proinde in pactum deduci potest absque vlla simoniae labe. Non sic autem est, cum Beneficiarius æs alienum contraxit suo, non ecclesiæ nomine, aut si in suam rem conuertit. Idem iuris est de impensis, quas quis fecit ex suo, in Beneficio.*

Trigesimo secundo quaeritur: An in permutatione beneficii sit consensus eorum requirendus, quorum interest beneficium? Requiritur debet, quia in actib. qui alteri nocere possunt, iure communi eius requiritur consensus, cuius ea res interest. *l. Nam ut ait. ff. de adopcio. l. In concedendo. ff. de aqua pluuiæ arce. c. cum inter quatuor. de Maiorit. & obedient. Hinc perspicitur Episcopum beneficia permutare non posse, inuitis illis, ad quos conferendi ius pertinet.*

Duo itidem Præpositi per electionem creati nequeunt permutare absq; electorum consensu. Ad hæc beneficia, iure patronatus affecta permutari nequeunt citra patroni consensum: nec vnica absque eiusdem assensu, cuius interest vnio; nec manualia, quæ religiosi habent, citra sui superioris arbitrium & potestatem. Sed num valet permutatio, is, quorum interest, præteritis & posthabitis? Sunt qui dicant irritam esse ipso iure. Verius tamen sensit Federicus ab omnibus receptus, non esse rescissam ipso iure, sed rescindendam, id petentib. ijs, qui posthabiti fuerint. Atq; hinc est, ut eorum consensus quorum interest, possit ante & post permutationem accedere, *sente Federico: debent tamen ii, ad quos pertinet, consentire aut dissentire intra id tempus quod est lege præscriptum: Quod si permutatio fuerit Ecclesiæ necessaria, vel utilis, consensum patronus præbere debet, ad quem is præbendum compelli potest Episcopi auctoritate. Quod si facere recuset, poterit Episcopus permutare, cum id vel magna aliqua Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulat.*

CAP. XXX.

Questiones alie quedam diluntur eandem ad rem attinentes.

Primo quæritur. Quomodo permutatio fieri debeat. An videlicet ea fieri & perfici queat ex temporis intervallo? Hanc quætionem tractavi in cap. superiori qu. 26. Ioan. Monachus, & Ioan. Andr. e. 1. de rer. permut. in 6. suadent, ut fiat citra vllum temporis intervallum. Si tamen aliter fiat, dicunt, valere quod fit. Vnde si auctoritate duorum Episcoporum permutterentur beneficia duabus in diocesis constituta, tutius inquirunt, esse, ut vel ambo conueniant inter sese, & simul permutationem expediunt, vel vnus vices suas hac in parte committat alteri, vel ambo certe committant alicui, qui nomine ipsorum beneficia permutet. Cæterum, ut superius dixi, permutatio iure communi fieri potest ex intervallo temporis.

Secundo quæritur, Intra quantum temporis spatium Ordinarius loci, permutationem admittens, conferre debeat beneficia permutata? Paul. in Clem. 1. de rer. permut. Federicus q. 29. Vbal. nu. 54. Egidius p. 5. q. 1. aiunt, certum tempus non esse ad id iure constitutum: a tamen superior Ordinarius potest inferiori Ordinario apud quem beneficia permutantur, præcipere, ut intra certum tempus totam permutationem expediat, si minus, ipse perficiat.

Tertio quæritur, An scripto sit facienda permutatio? Egid. p. 9. q. 1. facienda est, ut ea scripto constet, & facta esse in iudicio probetur. Deinde fieri debet absque vlla Simoniacæ nota, ac ideo absolute & simpliciter, hoc est, sine vlla conditione earum quatuor vltimarum: *Facio ut facias. Do ut des. Facio ut des. Do ut facias.* Egid. loco cit.

Quarto quæritur, quot & quibus de causis beneficia permutterentur? Vna est omnium opinio, duabus de causis: videlicet, vel quia Ecclesiarum necessitas, vel utilitas postulat. Vbal. nu. 88. Egidius par. 6. q. 1. Aliquando vero permutatio fit ipsorum Beneficiariorum causa, ita tamen ut ipsorum commodum, in bonum quoque Ecclesiarum redundet: ut si clericus tuto nequeat in loco commorari propter assiduas, vel perpetuas inimicitias, vel aeris imperiem: vel non possit suo fungere officio & sermonis imperitiam. Vbal. Egid. locis supra citatis. Sed numquid solum ob personæ fauorem nulla habita ratione utilitatis Ecclesiæ, licet Episcopus beneficia permutet? Egidius p. 6. q. 2. ex sententia Hostiensis & Ioannis Andreae, concedit Episcopum id facere iure non posse: si tamen fecerit, ratum esse & firmum quod facit. Sed primum est dicendum.

Quinto quæritur, An Clericus possit Episcopi auctoritate compelli ad permutandum beneficium? Neg. ut nonnulli, uti Ioannes in glossa, e. Episcopus. 7. qu. 1. Ioan. Andreae c. quæsitum. de rer. permut. & Paulus in Clem. 1. eod. tit. Sed eorum opinio locum habet, quando in Ecclesiæ necessitas vel utilitas non possit: secus compelli potest, cum Clerici in Ecclesiæ utilitatem Ordines susceperint. ea quæris, de astate, & qualitate. Eadem ratione cogitur quis fieri Episcopus. ca. distinet. 22. qu. 4. e. in scripturis. 8. quæst. 1. cap. Ante omnia, distinet. 4. Idem tradit Innocentius in c. nisi cum pridem. de renuntia. Nec tamen sufficit, si vnus eorum magis sit utilis Ecclesiæ, quam alter, sed oportet ut vnus sit inutilis Ecclesiæ, alter vero utilis.

Sexto quæritur, An sit permutatio: ego beneficium meum resigno, ut tu habeas, ut tuum nepoti meo conferatur? Minime quia permutatio non nisi inter duos esse potest: item quia non dimitto rem meam, ut habeam tuam, sed est alius contractus quidam innominatus. Facio ut facias, sive Do ut des, qui cum iure Canonico reprobarus sit, eo quod omnis pactio & conventio prohibetur in spiritualibus. e. vlt. de pact. ideo Simoniacus est talis contractus: & eorum Ordinarij locorum fieri nequit. Federicus nu. 69. Vbal. nu. 90.

Septimo quæritur, de effectis, quæ permutatio gignit. An videlicet permutatio in pediat optionem in beneficiis? de qua in c. cno. in tua. de consuetud. in 6. Et ratio quæstionis est, ut supra dixi: in permutacione interuenit renuntia-tio, & per renuntiationem beneficium vacat, ergo eatenus locum habet optio, vbi moribus vtiuntur est recepta. Duæ sunt opiniones, Prima afferentium, optionem in permutacione locum habere. Ita opinati sunt Guido Episcopus Concordiensis, nepos Archiepiscopi, Argo Bononiensis, quæ opinio vtilis est probabilis Ioanni Andreae in c. cum in tua. de consuetud. in 6. in Nouellu. Secunda est opinio negantium esse locum optioni, sed eam per ipsam permutacionem impediri, quam tenuit constanter Federicus qu. 18. vbi sic ait: *In hac opinione semper fuit, & in ea perseverauerunt: eadem probauit Paulus & Cardinalis in Clem. 1. de rer. permut. Vbal. nu. 92. & seqq. Egid. par. 7. quæst. 2. Andreas Gambar. part. secund. numero quadragessimoterio, atque veritati proprio: em, magis ipse etiam probat, & sequor. & certo ea colligi videtur ex Clem. prima. de rerum permut. a. vbi statuitur: Ne concessione iuris vtiuntibus præsertim circa spiritualia illudatur, si qua beneficia ex causa permutacionis ab aliquibus resignata alius quam ipsis permuttere volentibus conferantur, nullius hoc esse volumus firmitate. Nec valet, si dicas, in ea Clementina solum prohiberi, ne beneficia causa permutacionis resignata alijs præterquam permutantibus conferantur. At per optionem beneficium non conferitur, sed antiquior Canonice sua auctoritate ad illud ascendit. Contra est, quia reuera in optione includitur beneficij vacantis concessio, sive collatio, ut vocant, ipso iure permilla. At obijcit cap. cum in tua. supra memoratum, ita loquens: Cum in tua Ecclesiæ, in qua consuetudo habetur, quod antiquiores Canonici gradati meliores, si voluerint possint cum vacant per se, vel per alios optare præbendas: & quæ sequuntur: Dico, in permutacione minime locum habere optionem, quia hæc est consuetudine Ecclesiarum inducta: sed mutatio ex iure vim suam & firmitatem habet, & ius in hac parte confuetudini præfertur. Vergebis consuetudinem de optando iure probati, in cap. proxima dicto. cum in tua. Verum quidem est, sed tamen, quamuis consuetudo sit ipso iure confirmata, potior est causa permutantium: tum quia, quam supra attulimus, Clementina eam approbat: tum quia permutacionis causæ Canones & iura plurimum fauere volunt, cum permutatio ob necessitatem, vel utilitatem Ecclesiarum fieri consueuerit.*

Octauo quæritur, An permutatio impediat vel excludat litteras Pontificias eorum, qui expectant beneficium primo vacaturum? Impedit & excludit: sed enim constituit Bonifacius VIII in c. Licet de rer. permut. in 6. hisce verbis: *Licet in tua diocesi aliqui auctoritate Apostolica proxime vacatura expectent: illi tamen, qui secundum formam iuris sua beneficia in eadem diocesi ad tuam collationem spectantia permutare volentes libere, ac sine fraude in manibus tuis ipsa resignant, nolumus occasione præmissa, aequitatem præferentes in hac parte rigori, circa faciendam permutacionem beneficiorum huiusmodi, qua alias minime resignassent, nullatenus impediri.* Hæc ibi. Nec expectanti iura: si quod auferatur: quia alioqui permutantes, beneficia sua non resignarent, si beneficium expectanti deberetur.

Nono quæritur, An si duo Clerici Bononienses in Curia Romana, vbi etiam Episcopus Bononiensis commoratur, sua beneficia permutent, eo ipso vacent in Curia, ut constitutum esse videtur in cap. licet. de præbend. in sexto? Id affirmant Egidius parte septima. quæstione quarta. Gambarus parte secunda. numero 147. additque Egidius, hoc esse vltimum receptum. Hinc liquet, eam permutacionem eorundem Episcopo Bononiensi fieri nequire; ac propterea eorundem Romano Pontifice esse faciendam. Quæret aliquis: An qui beneficia, permutacionis causa resignauerunt in Curia Romana, si moriantur extra Curiam, ambo, vel vnus illorum ante permutacionem completam, vacent ea beneficia in Curia, ut insinuat in præcitato ca. licet. Canon

Dux sunt opiniones, Vna asserentium, ea beneficia extra Curiam vacare, quia non vacant per resignationem, sed per mortem: at Clerici extra Curiam obire, non in Curia. Ea vero beneficia minime per resignationem vacare, inde constat, quod licet Clerici resignauerint in Curia, resignatur tamen non simpliciter sed causa permutationis: at qui permutatio effectum non est sortita: neque igitur resignatio. Sic Ioann. Andr. & decisio Rote 293. de rerum permut. in antiqua, ut refertur Andr. Gambar. part. 2. nu. 67. Altera est opinio eorum, qui asserunt in Curia vacare, quia nimirum ea Clerici beneficia in Curia resignantur, sed ut primum resignata sunt, vacant: igitur eo ipso vacant in Curia, siue mors Clericorum postea in Curia, siue extra Curiam sequatur. Et in hanc opinionem magis propendit Gambarus de permuta. beneficiorum par. secundum, sexagesimosextimo. Hæc sententia probabilior videtur: non habetur ratio temporis, in quo mortui sunt Clerici, sed eius, in quo resignantur: quia tunc beneficia vacasse intelliguntur.

Decimo quaeritur, An soluenda sit Annata tanquam iure debita ex beneficijs permutatis? Cardinalis teste Aegidio par. 10. q. 4. negat, inde scilicet, quia putauit beneficia nequaquam in permutatione vacare, nec conferri, sed Iura in beneficijs continuari. At enim probabilior opinatur Archidiaconus, & Ioan. Andr. in c. Si propter, de rescript. in sexto, oppositum affirmantes. Nimirum ipsa beneficia permutata, & resignantur, & vacant, & vere conferuntur, ut constat ex omnibus ante dictis.

Vadecimo quaeritur, An Superioris auctoritate admittis permutationibus beneficiorum, & collatis beneficijs, statim eo ipso acquiritur Dominium ijs, qui permutantur, ante possessionem adeptam hoc est quaerere, An acquiritur titulus, & ius in beneficijs? Innoc. & Hosti in c. Inter cetera de prob. volunt statim acquiri, & in hoc beneficiorum permutationem differre à permutatione rerum profanarum, cum non sit necessaria traditio, quam leges, & Iura ciuilia requirunt in possessione rerum profanarum consequenda. l. Traditionis. C. de patris.

Duodecimo quaeritur, An qui compleuit permutationem, possit alterum adigere ad complendum? Glossa, & Cynus in l. Cum precib. C. de rerum permut. id ficti possent negant in contractibus innominatis, qualis permutatio est, sed solum, inquit, potest cogere alterum, ut quod ipse passus est damnum, referat atque compenset. Verius tamen est oppositum, quod ceteri, teste Aegidio, par. 10. q. 3. tradiderunt. Sic etiam Vbal. q. 8.

Decimotertio quaeritur, An quando permutatio iure ipso non valet, & permutantes ea possederunt bona fide, ac postea obierunt, vacant per mortem, An per resignationem permutantium beneficia? explico rem: Titius, & Caius permutarunt sua beneficia, sed permutatio rata non fuit, ipsi tamen bona fide in ecclesijs inseruierunt, & tandem mortui sunt. Necessè est, quaestionem hanc prope cognitam atque exploratam habere, ob id quod definitum est à Bonifacio VII. in c. susceptum, de rescript. in sexto. his verbis: *Susceptum ab Apostolica sede mandatum ut ab aliquo beneficii quod obtinet, resignatione recepta, ipsum alteri conseruaret, & assignes, adimplere non potes, si ille antequam resignet, rebus aximatis humanis, cum non per resignationem, sed per mortem vacauerit.* Ioan. Andr. in c. licet, de rer. permuta. in sexto, ait vacare per mortem, quia non valet resignatio, cum rata non fuerit permutatio, cuius causa resignarum est beneficium: & proinde conferri alteri non potuit tanquam vacans per resignationem. Sic etiam Lopus in Additionibus ad tractatum de rerum permutat. Federic. n. duodecim. sic etiam Aegid. par. 9. quest. 4. Federicus tamen ita distinguens, qu. 6. *Aut permutantes, inquit, sciabant se beneficia permutare non posse, & tunc vacant per resignationem: aut nesciebant, & tunc per mortem, quia sine culpa ipsorum effectus caruit permutatio.*

Decimoquarto quaeritur, Quid de Titio dicendum, qui beneficium permutationis resignauit, quod fuit Cai-

io collatum, sed quia beneficium Caii erat in altera dioecesi longe distanti constituta, ideo ipse Caius ad mensum unum, vel duos utrumque beneficium possedit: quidam alius obtinuit primum tanquam per ademptionem secundi vacans, ut statuunt decreta Pontificum contenta in capit. de multa, de prob. & in Extrauaganti Ioannis 22. cuius initium est, *Execrabilis, de prob.* & tandem Caius, ut permutationem ex sua parte perficiat, primum resignat beneficium: Quæritur ergo in presenti, An hæc vltima resignatio valeat, An potius impetratio, qua alius est beneficium consecutus: Respondo, cum Federico quest. 11. quem sequitur Rebuff. 1. par. praxis beneficiorum tit. de noua prouisi. nu. 34. valere vltimam resignationem quia hoc ipso, quod Titius suum beneficium resignauit causa permutationis, beneficium, quod Caius obtineret, est illi debitum, ut statuitur in cap. 1. de rer. permut. in 6. & Clem. 1. eo. t. Neq; vero in hoc locum habet, quod præcipitur in eo c. de multa. & in extrauag. Execrabilis, cuius sup. facimus mentionem: quia hæc decreta de eo loquuntur, qui secundum obtinet beneficium, nec vult primum dimittere: sed Caius causa permutationis primum deponere iure compellitur.

Decimoquinto quaeritur, De eo, qui vult resignare beneficium suum, ut mihi detur, quod quia episcopus nequit sua auctoritate concedere, cum sit resignatio in gratiam, & fauorem alterius, non causa permutationis: fingitur facta causa permutationis. Illud in dubio veritur, ego ne possim totam hanc rem expedire causa permutationis, & cum nullum beneficium habeam, fingo me beneficium habere, quod nomino? Sentit Rebuffus in praxi. part. tert. tit. de permutat. numero decimoquarto. id licite fieri posse, quia si verbi gratia dedi tibi rem meam causa permutationis, & postea nolim ego tuam, permutatio non sit irrita. l. prima ff. de rerum permutat. quia tu vel potes ad tuam rem reuertere, vel eam mihi donare, vel me compellere ad permutationem absoluendam. l. ff. de rer. permut. Mihi tamen hæc sententia non placet, eo quod est in fraudem legis, & Canonis: cum ego nullum beneficium habeam.

CAP. XXXI.

De rescriptis Pontificijs, quibus beneficia iure conseruantur.

Rebuff. in praxi beneficiorum par. 2. fuse tractat de modis quibus beneficia Canonice acquisita legitime reit conseruare queat: nec enim æque facile est beneficia retinere, & conseruare, atque illa acquirere, & impetrare, & nihilominus certi sunt modi, & formulæ, in iure præscriptæ, vel vsu receptæ, quibus legitime conseruentur. Sunt enim quinque aut sex rescriptorum Pontificiorum genera, quibus beneficia aliquo modo acquisita retineri & possunt, & solent: de quibus fuit mihi hoc loco pauca dicenda.

Primo quaeritur, Quam vim habeat rescriptum Pontificium vulgo dictum, *Perinde Valere*: Sciendum est, cum Romanus Pontifex litteras dat, quibus aliquid committit, solet interdum eas reuocare: & postea decernit eas etiam valere, & perinde ac si effectus esset subsecutus. Vnde clausula etiam (*valent*) in litteris Pontificijs de more apponitur, cum aliquid erat à Papa reuocatum, ac proinde irritum, idemque postea rursus iustis de causis Papa valere decernit. Cum vero nihil ante irritum fecit, sed aliam ob causam infirmum erat & inane quod gestum fuerat, datur rescriptum cum clausula, *Perinde valere*: quia Princeps potest fingere & statuere, ut aliquid perinde valeat ac sirite & iure tunc factum fuisset. ut Bartolus & alii annotauerunt in l. si quis qui pro tempore. de resuscipionibus.

Porto rescriptum perinde valere, differt à rescripto Pontificio quod dicitur *Nona prouisio*, inde perspicuum est quod hoc rescriptum datur, quando quod factum est ab aliquo loci Ordinatio, non valet, Papa illud confirmat, ac si valuisset: Rescriptum vero *Perinde valere* datur, quando

Papa facultatem ab se ante concessam, sed aliqua ex parte irritam, valere decernit. Item *Nova prouiso* tantum a die concessionis valet, nec retrotrahitur; at Rescriptum *Perinde valere*, retrotrahitur ad priorem concessionem. Est igitur *Nova prouiso*, per Papam concessio facultatis ad confirmationem alterius per alium eo inferiorem facta, & alioquin irrita, ut constat ex cap. 1. de confirmatio. *ut illi vel in illi cap. Quia diuersitatem de concess. pr. aben.* Vnde ipsam etiam facultatem de nouo concedit, ut aliquis beneficium impetraret ab Ordinario loci, vel esset electus, nominatus, vel institutus, & dubitaret: An id vires haberet, curaret ille impetrandum Pontificium rescriptum, quod dicitur *Nova prouiso*. At rescriptum *Perinde valere* vocatum impetratur, quando quis dubitat, An prima concessio beneficij, vel facultatis Papae auctoritate facta oppugnari ex aliqua causa possit, ut perinde valeat ac si facta fuisset irrita; cum est ea gratia impetrata. Vnde vocabulum (*perinde valere*) in huiusmodi rescripto, iuris fictionem significat, & aliquando refertur ad tempus, aliquando ad personam, aliquando ad id quod est factum. Gratia exempli, si impetratio beneficij, nec expresso defectum & tatis, irrita est impetratio. cap. Si eo tempore. de rescript. in 6. & per rescriptum (*perinde valere*) obtentum confirmatur prima impetratio, ac si in ea etate expressisset. Item consecutus sum beneficium in cetera Ecclesia, & tacui, illud esse animarum curam coniunctum, nihil valet impetratio: ac deinde impetro rescriptum, *perinde valere*, ut vires habet prima impetratio, *perinde* ac si in ea animarum curam circumstantiam expressisset. Ita primam ego Clericorum tonsuram accepi ab alieno Episcopo, quod mihi non licebat facere, non subsistit ordinatio, cap. 1. de temporibus ordinatio. Impetro rescriptum, ut perinde valeat tonsura, ac si a proprio & legitimo eam accepissem Episcopo. Item, consequutus est quis beneficium, nulla facta mentione vitij natalium, nulla est impetratio, nisi per huiusmodi rescriptum confirmetur, ut perinde valeat, tanquam vitium expressisset. Sed quid, quando quis dixit, se litteris studere, & tamen tunc minime studebat, sed studebat ante sex annos? Potest scire rescriptum nihilominus impetrare, ut perinde valeat, ac si quo tempore beneficium obtinuit, litteris operam & studium nauasset.

Secundo queritur, An rescriptum Pontificium vim habeat derogandi iuri alteri quaesito? Minime, teste Rebuffo quem dixi loco num. 27. his enim verbis *perinde valeat*, non vult Pontifex auferre ius in re, sed ad rem alteri acquisitum cap. Quamuis, de rescriptis in 6. & e. cum olim, de consuet. Felio. in cap. super litteris, de rescript. Vnde si duo impetrant rescriptum, vnus post alterum, & secundus primi mentionem non fecerit, nihil illi primo nocebit, quia ius est priori acquisitum. Idem est dicendum, si Papa creet Titium Canonicum volens, ut perinde Canonicus habeatur: ac si tempore dati rescripti Canonicus fuisset. Hoc etiam non tollit ius acquisitum alteri Canonico, licet utriusque sint alioqui pauperes: quia vnus est vere Canonicus, alter vero quadam iuris fictione: & qui verus est sponfus, ficto antefectur, c. Fraternalitas, de Frigidis: & verus administrator ficto antepositur, c. Olim, 1. de rescript. spoliat. Imo soler Romanus Pontifex in hisce rescriptis exprimitur. [Dummodo non sit ius quaesitum alteri] tempore praesertim datarum litterarum cap. si postquam de praeben. in 6. Quid si Papa dixisset: *meo obstanto quod sit ius alteri acquisitum*? At Rebuffus loco citato nu. 34. non valere hoc rescriptum, quin iure creditur fraude impetratum: sicut quum Papa dicit: *Prouidemus non obstante vlla collatione*, intelligit collationem alioqui inhiam, cap. 1. Ne sede vacante, Felinus in c. causam qua ad finem, de rescript. Et quando reddit irrita omnia aliter ac ipse constituit & praecipit, facta intelligitur de ijs, quae iure ipso non subsistebant c. Audita de rescript. spol. sic etiam cum dicitur: *non obstante iure alteri acquisito*, locum habet in eo iure, quod ipso facto non valebat.

Tertio queritur, Quae sint in hoc rescripto exprimentum? Ea omnia exprimi debent, quae in prima impetratione

faciant praetermissa, quam ob rem ipsa impetratio non valuerat. Nec enim expressio vnus vitij vel defectus, alia supplet vitia non expressa: & vno iure sublatum, aliud aliquando remanet, cap. extenuarum, de Auctoritat. & vbi palij. Gratia exempli. Si Titus nondum legitima in etate constitutus, ac extra iustum matrimonium natus beneficium curae animarum annexum fuerit consecutus; postea impetrans rescriptum perinde valere vtrumque debet exprimere. Quae plura etiam ob crimina, vel impedimenta, beneficij capax non est, & nihilominus beneficium obtinet, ac deinde rescriptum *perinde valere* obtinendum curat, ea omnia debet crimina, vel impedimenta narrare, quae celauerat. Nec absurdum est, si dixerit me Doctorem esse, vel Baccalaureum, aut Licentiatum in vtroque iure: cum tamen Doctor, vel Licentiatum, vel Baccalaureus in vtroque iure non essem, hoc rescripto opus est, quando ad primam impetrationem id erat necessarium. Idem plane est, si a sit mem esse me Doctorem iurium: nam ius civile, & Canonicum iura appellatus in numero multitudinis: *Bar. b. in c. at si Clerici, de iudicij. Rebuff. eodem loco, quem supra nominavi, n. 42.* id igitur rescripti genus subreptitium habetur, ijs omnibus, quae in prima impetratione explicanda erant, silentio praetermissis. Quid si in prioribus illa impetratione exposuerim, ego cetera omnia beneficia quae possidebant, debeo ne explicare eadem illa, cum impetro rescriptum *perinde valere*? Sunt qui affirmant, & sunt etiam qui negant. Dicendum vero existimo minime oportere illa exprimi beneficia, quae quis iusto aliquo titulo possederat, si illa in prima impetratione explicarat, ac sufficit quod dubitat beneficium iure ac legitime obtinuerit, explicate, Sed quid, cum in tali rescripto clausula generalis apponitur haec: (*Quod factum est valet in omnibus, & per omnia, ac si de his expressum mentio habita fuisset*) valebit rescriptum, tamen ea taceantur? valebit quidem: in his tamen quae ipsi rescripto sunt contraria & aduersa, non habebit locum. Glossa in l. i. ardegi, 1. ff. Ad legem Iuliam peculatus, ait: *vbi nihil est contrarium, verbum (perinde in omnibus, & per omnia) vim habet in omnibus, sive ad tempus, sive ad modum, sive ad alias conditiones pertinentibus.*

Quarto queritur, An quando Papa beneficium curae animarum alligatum, quod prater Parochiale, Titio concedit, & hoc expressum est in libello supplicij ipsi dato, & ab eo signato, sed praetermissum & tacitum in diplomate Pontificio, opus sit rescripto *perinde valere*? Negat Rebuff. opus esse, loco praefato, n. 61. & meo quidem iudicio, diploma Pontificum esset transcribendum, & quod expressum fuerat in scriptura data Pontifici, ac ab eo consignata, & in diplomate praeteritum addendum expresse.

Quinto queritur, An quando aliquis crimine obstrictus, ac ob id non aptus ad Beneficia, consecutus est beneficium, & impetratio non valuit, & ideo rescriptum *perinde valere* impetrandum curat, debeat meminisse non solum criminis, sed etiam fructuum ex beneficio perceptorum? Debet meminisse, quia ex ipsa fructuum perceptione, in aliud impedimentum incurrit, quasi beneficium intrusus, ac proinde in ipsa rescripti impetratione id debet exprimere; secus vero, si nullos fructus percepit, aut eos in Ecclesia vtilitatem conuerterit. Quod si in scriptura data Pontifici, & ab ea signata, fructuum mentionem fecerit, rescriptum valebit, tamen in Pontificio diplomate idoneus atque habilis ad beneficium effectus non fuerit, sufficit enim ut Papa sciens ac prudens rescriptum concesserit: nam eo ipso impetrantem aptum & habitum reddidit ad beneficium olim obtentum.

Sexto queritur, An qui ut gratis diploma Pontificum obtineret, in scriptura supplicij oblata Pontifici mentitus sit, dicendo se esse Cardinalis alicuius familiarium, aut nepotem, inuari ille & gaudere rescripto queat *perinde valere*? Respondeo, huic esse in primis ab illo exprimentum, deinde soluendum id quod alioqui deberet probeficium impetrato: tum esse absolendum ab excōmuni-

catione, in quam ob prædictum mendacium inciderat; ac tunc demum impetrabit rescriptum, si non sit alius cui noceat: ut scilicet perinde valeat, ac si non dixisset se esse talem, qualem fuerat mentitus.

Septimo quaeritur, quam vim habeat rescriptum Pontificium, quod *Nova prouisio* appellatur? Hac de re Rebuffus in *praxi beneficiorum prima parte, tit. de noua prouisione, & simplici*. Noua prouisio est ea quæ fit à Romano Pontifice ad alterius per alium ante iam factæ confirmationem, ut colligitur ex c. *Post elect. de concess. præb.* & Glossa in *Regula Cancel* § 2. ubi dicit nouam prouisionem sequi alteram iam ante factam per alium, simplicem vero prouisionem non sequi: sic etiam Gomezus q. 2. in *Regul. de Annali possessorum*. Dicitur itaque *Nova prouisio*, quia Romanus Pontifex denuo concedit, quamuis alius concesserit, contulerit, presentauerit, vel elegerit. Quando impetratur *Nova prouisio*? Quando cum quis, cui fuerat ante beneficium collatum, dubitat ualeat nec ne quod factum fuerat: quare is qui impetrat, refert se dubitare, An uiribus subsistat impetratio beneficii olim facta. At quid, si summus Pontifex iam ante contulerat, sed factum fuit irritum & inane? Tunc ait Rebuff. *loco cit. n. 5.* non fiet à Pontifice Noua prouisio, sed dari rescriptum cui nomen est *perinde ualere*, ut perinde ualeat talis impetratio, ac si rite & legitime eo tempore facta fuisset. Nec Pontifex cum Nouam hanc prouisionem facit, aliam pridem factam rescindit ac dirimit; sed solum denuo ipse confert, quod is qui impetrat, non narrat se ab eo beneficium habuisse, qui conferre non poterat, sed solum fatetur dubitare se, ualuerit necne prima adeptio beneficii collati, nam si narrasset primam collationem nullam fuisse, forte Papa non concessisset, vel saltem non ita facile. *cap. post abasus. ad finem de rescript. modica* tamen dubitatio sufficit, ut ait Rebuff. *loco cit. n. 4.* Paulum Parisium sequuntur. Item, etiam si prima prouisio per Ordinarium facta, postea tanquam inutilis & inanis dissoluatur: non ob id tamen dissoluitur noua prouisio facta à Romano Pontifice ad confirmationem prioris. Gomezus in *Regula de Annali possessorum. q. 78. ad finem* quem cit. & sequitur Rebuff. *loco cit. n. 13.* Nam etiam si rescisso principali, rescissam quoque sit id quod accidit: Nova tamen prouisio est æq. principalis ac prima: ac ille substitit, prima est rescissa. Præterea in Curia Romana dari non solet rescriptum nouæ prouisionis, & confirmationis. c. *Quia, & ca. Post elect. de concess. præb. trib. duntaxat* causis exceptis, quas refert Rebuff. *loco cit. n. 14.* uidelicet, in vnionib. nãvno semel facta, confirmatur à Papa, si nartetur ei aliquid quod defuit: & in beneficijs, quæ Præceptoris S. Ioannis Hierosolymitani, & aliarum sacrarum Militiarum uocantur: & in prouisionibus Sanctimonialium: Bilecta enim potest, & confirmationem electionis, & nouam simul petere prouisionem.

Hinc licet intelligere, simplicem prouisionem appellari, cum alia antea facta non narratur, ideoq. in simplicis prouisione nullus nouus præcessisse alius titulus perhibetur: sed petitur à Romano Pontifice uti conferat beneficium vacans. Sed quæ Pontifici narrare debet impetrans nouam prouisionem? Nimirum is refert alteram debet prius factam, siue ea fuerit presentatio, electio, siue institutio, siue collatio, siue prouisio. quare si impetrans uelit, ut expediatur diploma Pontificium non in modum nouæ prouisionis, sed in formulam simplicis prouisionis, id fieri non potest, ut ait Rebuff. *loco cit. n. 40.* eo quod Pontificem mouet ad nouam prouisionem faciendam, ea ratione, qua dictum est alium præcessisse: Subreptitia igitur haberetur simplex prouisio: si id in ea narraretur: ut colligi potest ex c. *Post abasus, de rescript.* quia Papa facilius inductus est ad conferendum, quoniam impetrans dixit, se alias fuisse prouisum. Secus esset, quando Pontifex alicui concederet, ut diploma expediatur in formula nouæ prouisionis uel simplicis. Rebuff. *loco cit. n. 41.* Potro formulam nouæ prouisionis, ponit Rebuff. ad uerbum *loco cit. n. 50.*

Septimo quaeritur, Quod genus rescripti pontificij sit quod dicitur, *rationi congruit*? Est id etiam rescriptum ad conferendum beneficium à Romano pontifice impetratum: ut si quis consequatur beneficium à Pontifice qui nunc uiuit, per scripturam ab ipso tantummodo signatam litteris non expeditis: post obitum eius impetrat à succedente Pontifice diploma pontificium, quo prima impetratio confirmetur, quod rescripti genus uocatur, *rationi congruit*, quia incipit: *Rationi congruit, & conuenit honestati, ut ea qua de Rom. Pont. gratia, seu benigntate in consequendo, iusta desideria petentium processerunt: licet eius superueniente obitu, Apostolica super illis littera confecta non fuerint, suum plenum consequantur effectum & reliqua.* Concedit autem Pontifex huiusmodi rescriptum, quando quis per testes, uel alia ratione probat se à Pontifice iam mortuo beneficium impetrasse quidem, sed diploma Pontificium minime habuisse. Nec datur id, cum gratia impetratio est penitus extincta, teste Rebuff. in *Praxi beneficiorum, parte 1. tit. de gratia rationi congruit, nu. octauo.* Aliquando id rescriptum impetrari solet, cum prior Pont. uiua tantum uoce, legitime tamen probata aliquid concesserat, & in hoc rescripto primum Papa narrat beneficium & facultatem à Pontifice iam mortuo concessam, & ipsius Pontificis obitum: & ob id ait se uelle ut sui antecessoris beneficium plenum sortiatur effectum.

Nono quaeritur, Quoniam differat hoc rescriptum à rescripto *perinde ualere*? In hoc differit, ut docet Rebuff. *loco cit. n. 19. & 20.* quod rescriptum *perinde ualere*, confirmat id quod erat alioqui inutile, irritum & inane: at rescriptum *rationi congruit*, confirmat impetrationem, tantam quidem illam & firmam, sed non absolutam adhuc & perfectam. Quo fit, ut Papa per hoc rescriptum non confirmet ius inutile, infirmum & irritum, sed facit ut ualeat quod concessit præcessor, ac si litteræ fuissent tunc expeditæ: at si quod præcessor indulsit, non ualuit, non confirmat tunc Papa. Rebuff. *loco cit. n. 20.* Itaque id rescripti genus incipit ualere à die quo prima concessio à demortuo Pontifice signata est: at litteræ *perinde ualere*, incipiunt uim habere à die concessionis ipsarum, non autem à die primæ concessionis, quamquam retrorahitur ad diem primæ impetrationis. Rebuff. *loco cit. n. uigesimo primo* Item litteræ, perinde ualere dantur ab eodem Pontifice qui primam gratiam concesserat, at uero rescriptum, *rationi congruit*, à succedente Pontifice datur.

Decimo quaeritur, Quæ sint exprimenda in impetratione rescripti, *rationi congruit*? Ea omnia exprimi debent, quæ in prima impetratione sunt necessario expressa, ut notatur in c. *ad aures, & c. in nobis, de rescript.* uide ut ait Rebuff. *loco prædicto n. uigesimo secundo*, si prima impetratio à demortuo Pontifice signata, minus amplam facultatem & gratiam continebat, & impetratum rescriptum *rationi congruit*, ampliorem, tunc subreptitium censetur, ac proinde irritum & inane.

Vndecimo quaeritur, An idem rescriptum, *Rationi congruit*, possit tantum impetrari à Pontifice proxime succedente, An etiam ab alio Pontifice proxime succedente, An etiam ab alio Pontifice? Glossa in *Regula 6. Cancellariae Immo. VIII.* uult, id solum posse impetrari à Pontifice, qui proxime succedit, atque hoc statuerat Alexander VI. sed Paulus II. in *Regula 8.* contrarium constituit: nam ratio, & honestas id uidentur exigere, ut litteræ, quæ alioqui expediti non potuerant tempore Pontificis proxime succedentis, expediatur et ab eo, qui remote succedit; cū ius esset impetranti acquisitū. Itē, teste Rebuff. *loco præfat. n. 25.* Iulius III. statuit, ut concessa à Clem. VII. cui tamen ipse non proxime successerat, expedirentur usq. ad sex menses duntaxat, a die suæ Coronationis computandos.

Quæret aliquis, An si Pontificium diploma in uita alterius Pontificis impetrari, & confici nequiuert, ualeat, si deinde post sex menses fuerit expeditum? Valebit etiam tunc, Auctore Rebuffo loco citato, numero *uigesimo sexto.* ut si Clericus pauper nequiuert litteras impetrare à Pontifice

qui ei beneficium concesserat, nec ab altero proxime succedente poterit impetrare ab eo, qui temore succederit.

Duodecimo queritur, An diploma Pontificium obtentum possit corrigi, & emendari per rescriptum, Rationi congruit, negat ibidem Rebuffus *nu. vigesimo quarto*, nisi cum aliquid est in diplomate prætermisum, quod tamen fuerat expressum in prima impetratione gratiæ à demortuo Pontifice concessæ, & resignatæ.

CAP. XXXII.

De rescripto Pontificio quod subrogationis Appellanti, & de subrogationibus, quæ in beneficiis litigiosis fieri solent.

Subrogatio per rescriptum Pontificium concessa, certum quoddam genus est beneficii ante acquisiti retinendi, & conferuandi, de qua quidem subrogatione nonnulla sunt hoc loco tractanda. de hoc rescripto, & formula eius, *Reb. in practi beneficiorum par. 3. 1. de subrogationibus.*

Primo queritur, Quid nomine subrogationis in præfenti loco intelligatur? Respondeo, *ex l. proponebatur. ff. de Iudiciis*, subrogationem esse, qua quis, vel quippiam in locum alterius sufficitur, ut cum iudex aut miles in locum alterius supponitur. Sic olim Consul apud Romanos, alteram in locum demortui Consulis sufficiebat. Sufficitur autem aliquis loco alterius vel venientis, & tunc aut volentis, aut iniurii, vel demortui. Vnde rescriptum Pontificium subrogationis est, quo Pontifex mandat aliquem in locum alterius de certo beneficio litigantis, substituitur *capit. primo. Ut lite pendens. in sexto*. Fieri autem duobus modis subrogatio solet: aut enim Pontifex præcipit Ordinario loci, ut aliquem subroget in omne ius, & locum alterius vita defuncti, aut ipse subrogat. At vero, ut lites citius perimantur, subrogat Papa, & subrogando confert idem ius, quod alter litigantium vita functus habeat. Item, subrogat Pontifex aliquem in beneficium, aut quia vnus litigantium è vita decessit, vel nuptias contraxit, vel Religionem professus est: aut quia se suo iure abdicauit, vel est beneficium ob crimen deictus, *e. l. ut lite pendens. in 6. at ne nouus aduersarius exurgat, si alter litigantium è vita decesserit, Papa facile subrogat alterum litigantium, ita ut hic cæteris præferatur, si intra mensem petierit, ut ipse subrogetur, ut habetur Regula 29. Cancellaria*. Cum vero subrogatur alius intra mensem, eo quod vnus litigantium suo iuri cesserit vel obierit, tunc Regulæ cancellariæ derogatur.

Secundo queritur, In quo iure succedat is qui subrogatur: In omni iure, quod alter litigantium habebat, quo tempore obiit, vel suo iure cessit. Nam quamuis *e. 2. ut lite pendens. in 6.* sancitum sit, ne quis subrogetur in ius actoris, vel petitoris, sed in ius rei, aut defensoris: est tamen vsu receptum, ut in mortuo actore, vel reo, ius illius conferatur alteri, qui in locum demortui subrogatur, & Papa in rescripto subrogationis nouum ius subrogato non tribuit, sed illud idem ius quod continebat litiganti mortuo, vel iure cedenti. Vnde is qui subrogatur nõto titulo, ratione istiusmodi rescripti iuari nequit: & ideo Pontifex in hoc rescripto dicit (*Diciturque ius quod Titius in prædicta Ecclesia tempore sui obitus, vel cessionis habebat, ut ibi conferimus, & de illo etiam prouidemus, &c.*) nisi clausula vtatur (*Et de nouo, si opus sit, etiam prouidemus*) tunc enim id rescriptum ad ius nouum prodesset.

Tertio queritur, Quæ sint in hoc rescripto subrogationis exprimentenda? Primum, faciendæ est mentio vitiosæ possessionis, quam habebat is, in cuius locum alius subrogatur: alioqui nulla est subrogatio, teste Calderino *consil. 11. & 12. de rescriptis, quem refert, & sequitur Rebuffus loco citato numero. 19.* Deinde, si subrogatio à Papa im-

petretur, mentio fieri debet de beneficijs, quæ subrogatus obtinere ratio est, quoniam qui subrogatur, ius acquirit ad beneficium, de quo litigatur: Sic *Auditors in Rosa decis. 274.* licet in subrogatione, in nouis, teste *Reb. quo diximus loco, num. 20.* Item exprimentus est status litis, & causæ, & is iudex ad quem delata sit, & apud quem pendeat. An apud iudicem laicum super iure (ut loquuntur) possessorio: An apud Ecclesiasticum super iure petitorio. Denique eadem omnia explicari oportet, quæ expressa fuerunt in libello supplici dato Pontifici, & ab eo signato. *Rebuffus loco citato.*

Quarto queritur, An Ordinarius loci possit alterum in locum demortui subrogare lite pendente? Minime: id quæ colligitur *ex c. 1. & 2. Ut lite pendens. in sexto.*

Quinto queritur, An qui subrogatur, possessionem apprehendere queat? Respondeo distinguendo: Aut subrogatur tantum in ius demortui, & hic nequit possessionem capere, quod si capiat, nullius erit momenti subrogatio: Aut subrogatur etiam in possessionem, & hic potest possessionem nancisci, dummodo literas Pontificiæ ad id expeditas acceperit. Nam post sibi defuncti ad hæredem non transit. *Cum hæres. ff. de acq. possess. &* tamen rescripto Principis, aut Iudicis decreto possessio ad hæredem continuata transfertur; sic etiam Papa rescripto potest possessionem, ex vno in alterum continuatam transferre. *Felini. Rubrica de rescr. n. 6.*

Sexto queritur, Quidnam contineat Regula Cancellariæ de subrogandis collitigantibus? Respondeo, eam Regulam sic habere: *Item, idem Dominus noster littum suadet cupiens anfractus, & ne noui collitigantibus, aduersarij detur, prouidere voluit. Itaque, & ordinavit, quod quoties decem aliquem super quouis Ecclesiastico beneficio collitigant, in iure, vel ad ius, si quod forsitan eius, aduersario in dicto beneficio competitoris, subrogari concesserit, diuomodo præfatus collitigant in dicto beneficio intrusus non fuerit, nec super eo contra dictum aduersarium postquam illud per triennium pacifice possiderit, lis tunc mota fuerit, aliorum quorumlibet de præmissis iure siue tunc vacet, vel tum vacauerit, imperationis, (& Leo X. addidit: vel concessionis, etiam motu proprio) infra mensem ante concessionem huiusmodi facta, nullius sint valoris, vel momenti. Hactenus Regula. Adrianus VI & Paulus III. addiderunt, quæ se quuntur: *Et nihilominus felici recordationis Pauli II. & Innocentij VII. Romanorum Pontificum prædecessorum suorum vestigijs inherendo, cupiens eorum fraudibus obuiare, qui venientium beneficia, illorum præferent, quibus aut propter senium, aut infirmitatem immunitate vitæ periculum, impetrant, ut illis decedentibus, tanquam collitigantes in illorum iuribus facilius subrogantur, voluit, ut deinceps nullus in iure, vel ad ius beneficio defuncti, quod illo viuentis in casibus præmissis, vel similibus impetravit, aliquo modo subrogatur: ac subrogatio, & gratia si neutri si nulli, seu noua provisionis, aut perinde valere, taliter impetranti nullatenus suffragetur: quod etiam strictissime obseruari mandauit imperationibus beneficiorum per priuationem & amotionem, ex quibusuis criminibus, & excessibus forsitan perpetratis: etiam si iuris definitiuam sententiam, quæ tamen in rem non transferri iudicatur, profectum foret. Hæc ibi. Quæ ut melius intelligantur, sciendum est ex c. 2. Ut lite pendens. in sexto. Si vnus litigantium, aut morte citili, videlicet, per matrimonium contractum aut ingressum in Religionem, aut priuationem beneficii aut quando suo se iure sponte abdicabat, non poterat beneficium conferri: siue per electionem, siue institutionem, siue per alium conferendi modum, nisi lis finita fuisset, ita ut de iure defuncti manifeste constitisset. Sic enim ibi statuitur: *Si hi contra quos super dignitatibus, personatibus, vel alijs Ecclesiasticis beneficijs, quæ possident, litigatur, lite pendente cedant, vel forte decedant, ne propter nouos aduersarios, qui malitiose interdum petitoribus subrogantur, litigia in Ecclesiasticum dispendium prorogari contingat, constituimus, ut dignitates, personatus, & huiusmodi beneficia, donec contra superstitem litigantem fuerit, alius nullatenus conferantur, nec ad eum eligatur quispiam, vel etiam presentetur. Quod si secus actum fuerit, et***

ipso irritum habeatur: sano, si ad defensionem ipsius litis, aliqui quorum intererit, petierint se admitti, eos in illo statu, in quo ipsam inuenerint, conuincere admittendos. Sic regula. In qua statuitur, ut alterutrum litigantium subrogatio infra mensam concedatur, & cuiusque alteri non litiganti infra eundem mensam denegetur: quod si concedatur, nullius sit momenti, sed ei alter litigantium praeferatur, etiam si posterior fuerit subrogatus: ita ut cuiuslibet alteri etiam prius subrogato infra mensam anteponatur. Sic huius Regulae sensum explicuit Mandosius, qu. 2. quidquid Auditor Glossa, & Gomezius senserint, ac dixerint. Circa quam Regulam.

Primo quaeritur, Quisnam intrusus intelligatur, cum dicitur: *Dummodo praefatus colligant in dicto beneficio intrusus non fuerit*: Respondeo, cum Mandosio, q. 4. hoc loco intrusum accipi eum, qui quocumque modo intrusus vocatur. nam ut dicitur c. 31. q. 10. strictius & expressius intrusus solum dicitur, qui beneficium obtinet absque illius auctoritate, cuius est illud conferre. Sed latius multis aliis modis vocatur, quis in beneficium intrusus, & in hac Regula intrusus intelligitur late sumpto vocabulo, quicumque est aliquo modo intrusus. Vnus igitur litigantium si subrogationem impetrauerit intra mensam, a die, quo aliter cesserit, vel decesserit, computandum, cumque alteri, etiam prius intra mensam subrogato praefertur, nisi ipse litigans fuerit intrusus. Sit exemplum: Titus animaduertens Caium Clericum Beneficiarium senem, vel infirmum cito moriturum, intendit ei litem, & beneficij possessionem per vim cepit, ut post ipsius Caij obitum subrogationem & beneficium impetret: nulla erit talis subrogatio.

Secundo quaeritur, Quemnam triennalem pacificum possessorem Regula accipiat, ita dicens: *Nec super eo contra dictum aduersarium, postquam illud per triennium pacifice possiderit, licet tunc motus fuerit*: Respondeo, cum eodem Mandosio, (Auditoris Glossa & Gomezij sententia praetermissa) cum accipi, qui beneficium per triennium quiete possederit, seu verum, seu verisimile tantum Regula, quem coloratum appellant, seu etiam non verisimilem habuerit. Ita vel lanus hae Regulae triennalem possessorem accipiat, quam Regula 36. de triennali poss. Denegatur itaque subrogatio cuiusque intendenti litem illi, qui per triennium pacifice beneficium ante possederit, siue ex veritate, siue ex verisimilitudine: solum requirit hae Regulae triennij cursum, ex quo in pacifica possessione, antelitem intentatam, & ita iudicatum esse ait Mandosius, ab Auditoribus in Rota.

Tertio quaeritur, An in vniuersum, Regula subrogationem denegat impetrantibus beneficia quorumcumque viuentium, An vero solum ijs, qui beneficia senum, vel infirmorum, vel aliorum similium impetrant? Martinus Quintus, teste Gomezio in praefatione huius Regulae, Constitutionem ediderat sic habentem: *Sed nonnulli ambitionis ardore feruentes in diuersis Regionibus viros Ecclesiasticae beneficia obtinentes, forte senio, vel infirmitate & contractibus explorant, ipsosque super criminibus, & delictis falso deserunt, & obtinent rescripta iudicibus directis; priuando praesertim alium criminum, beneficij huiusmodi, & eisdem delatoribus prouidendo, & consequenter eos senes, & infirmos vigore commissionis huiusmodi super delatis criminibus citari facientes, nihil, aut paruum amplius prosequentes, & deinde post eorum obitum beneficia huiusmodi praesertim citationis facta, litigiosa praetendentes, & nullum praeter Romanum Pontificem posse conferre vacantia, tanquam litigiosa impetrata: & procurant se in ius defuncti subrogari, aut eadem eis beneficia conferri. Volentes talibus insidijs, & fraudibus obuiare: ex quibus etiam aperitur via machinationis in mortem: Proinde declaramus per citationem huiusmodi, aut alium inde secutum processum circa priuationem citati, beneficia minime litigiosa, neque litem super his pendente censeri, si per annum steterint, quod litem per citationem continue prosecuti non sint: quinimo de beneficio huiusmodi per obitum possessoris, per illos, ad quos alius dispositio pertinet, libere possi disponi. Sic verba Constitutionis habent. Hinc apparet,*

cur Adrianus VI. Paulus III. caeterique posteriores Pontifices addiderunt haec verba: *(Illorum praesertim, quibus aut propter senium, aut propter infirmitatem vicia periculum imminet:)* Mandosius igitur qu. 6. negat per Regulam Cancell. de subrogandis colligantibus, excludi a subrogatione impetrantes beneficia quorumcumque viuentium, sed solum senum, aut infirmorum, vel his similibus: eo quod Regula constituta esse videatur, ut fraudibus, & calumnijs impetrantium beneficia, aditus praeccluderetur: fraudes autem & calumniae plurimae, & maximae interueniebant in beneficijs impetrandis senum, & infirmorum: eorum enim beneficia impetrantes, cum sperarent, aut etiam operarent cito mori, ac propterea se absque dubio in eorum locum subrogandos, facile litium occasiones quaerebant, & hostes quoque se fingebant, ac opponebant. Caeterum verius mihi videtur, per eam Regulam excludi in vniuersum, impetrantes beneficia quorumcumque viuentium, nam Regula sic habet: *(Cupiens eorum fraudibus obuiare, qui viuentium beneficia, illorum praesertim, quibus propter senium, aut propter infirmitatem imminet vicia periculum, impetrant.)* vbi particula *(praesertim)* exprimit casum minus dubitabilem, & continet casus magis dubitabiles, & in eis significat idem iuris esse. l. 1. §. Pater, vers. vel maxime ff. de collatione bonorum, & gl. in l. vltim. vers. praesertim ff. de liberis hominibus exhiben. ergo licet Regula exprimat eos, quorum propter senium aut infirmitatem beneficia impetrantur; comprehendit etiam alios quoscumque viuentes, quorum beneficia solent impetrari: verba item Regulae initio apposita id significant, cum dicunt: *(licitum succedere cupiens anfractus, & ne noui colligantibus aduersarij dentur, prouidere.)* Nec obstat quod Mandosius objicit: sequitur inquis, ut Regula aliquid superuacuum habeat: nam si excludit sine vilo discrimine impetrantes beneficia quorumcumque viuentium, quorsum illud: *Quibus aut propter senium, aut propter infirmitatem, aut alius similibus impeditur*: Nec item contra nos facit, quod in Regula additur: *strictissimo obseruari mandauit in impetrationibus beneficiorum per priuationem, & amissionem.* Nam et si Regula generatim denegat subrogationem impetrantibus beneficia quorumcumque viuentium, excludit tamen seuerissime a subrogatione eos, qui beneficia impetrant tanquam vacantia, propter crimina, ut si postea moriantur Beneficiarij, in eorum locum subrogentur: & propterea strictissime praecipit Pontifex, ne huiusmodi subrogentur, nisi per sententiam priuationis in rem iudicatam transisset. Est autem Regulae iuri communi, & naturali maxime consentanea, c. 1. de concess. praeb. Sancitur, ne quis viuentis beneficium impetret, & consequatur: alioquin ab Ecclesiastica communiione auocatur: beneficia enim debent esse perpetua, c. factu dist. 36. & nemo est sine causa a beneficio amouendus. c. Inuentum 18. qu. 6. Item ius in aliena re, dari iure non potest, l. 2. ff. de pignorat. act. Praeterea votum caprandae, vel operandae mortis etiam ipsae gentes execrantur. c. 11. de concessione praeb. Accedit, quod ambientibus beneficia omnis occasio est praecedenda cap. Quia in tantum, de praeb.

Quarto quaeritur, An subrogatus in litem, & ius defuncti, subrogatus censetur in possessionem, quam defunctus habebat? Respondeo, cum Mandosio q. 7. & Gomezio q. 9. ita distinguendo: aut subrogatur simpliciter in litem, & ius defuncti, nulla facta mentione possessionis, & hic non censetur subrogatus in possessionem, ut colligi videtur ex l. Pompon. §. Quaesitum, & l. Cum heredes ff. de acquir. possess. aut subrogatur ad omne ius, quod defuncto quomodolibet conueniebat, & hic subrogatus habetur etiam in possessionem: eo quod verba generalia etiam possessionem continent. Ita Auditores Rorae iudicauerunt decis. 274. Subrogatus in lit. vers. Alii tamen in nouis. Fel. in Rubr. de reser. n. 6.

Quinto quaeritur, An subrogatus in litem, & possessionem quam defunctus habebat, subrogatus quoque sit in ius persequendi spoliū, hoc est, in ius recuperandae possessionis creptum? Respondeo, cum eodem Mandosio & Gomezio, subrogatum in possessionem, hoc ipso subroga-

tum cenferi ad omnem poffeffionem, ac proinde ad eam quoque, qua defunctus fruebatur, antequam amitteret: ratione cuius poffeffionis remedium poffefforium leges, & iura concedunt.

Sexto quaeritur, An hæc Regula locum habeat, quando alicui ius est intentata vi reſcripti ſubreptitij? Gomezius qu. 11. negat; Rebuffus vero in *Gloſ.* affirmat: cui ſubſcribit Mandofius qu. 9. Mihi tamen magis probatur opinio Gomezij. nam reſcriptum ſubreptitium nullius eſt momenti, ergo pro nihilo habetur: quemadmodum iurandum non rite præſtitum pro nullo habetur: & citatio irrita, & inanis citatum non afficit, ita vt ſe in iudicio ſiſtere non cogatur. Denique paria ſunt, aliquid non eſſe factum, & eſſe irritum, & inane: vt colligitur ex l. *Quoties, §. l. de die ponenda. §. 1. ff. Qui ſat: ſtare cogantur.*

Septimo quaeritur, An hæc Regula extra Curiam Romanam locum habeat in Ordinarijs locorum, & Legatis à latere: Gomezius, & eo antiquior Auctor *Gloſæ* affirmant, Mandofius vero q. 3. negat: cuius ſententiam magis ipſe probat, nam Canones, & iura nullam tribuunt facultatem Ordinarijs vel Legatis ſubrogandi aliquem in litem, & ius defuncti. Ea item verba, quæ in Regula ponuntur: *Sine tunc vacet, vel cum vacabit:* in Ordinarios locorum, vel Legatos non cadunt: ſolius enim eſt Pontificis Romani, ius ad beneficia vacatura concedere, c. 2. *§. c. ex tenore, de conſeſſo prabend. §. cap. 2. de praben. in 6.* Minuſque conuenire poſſunt Ordinarijs locorum vel Legatis illa verba: *Et gratia ſi neutri: ſi nulli: ſeu noua prouiſionis: aut perinde valere:* hæc enim reſcripta ſolus Papa concedit.

Octauo quaeritur, Quodnam reſcriptum ſit illud, quod vocatur, *reſcriptum ſi neutri, ſi nulli, ſi alteri?* De hoc reſcripti genere ait Rebuff. in *praxi beneficior. q. 1. tit. de reſcripto ſi neutri, ſi nulli, ſi alteri.* Et ego præcedenti libro tractaui c. 33. q. 5. cum agerem de Mandatis Apoſtolicis ad conferendum alicui beneficium. Reſcriptum, *ſi neutri*, eſt: quando duo litigant de aliquo beneficio, & tu intelligens neutrum obtinere ius in eo, impetras illud beneficium à Papa ea conditione, vt ſi neuter ius habuerit in beneficio, tibi conferatur. Et hoc dupliciter ſolet Papa concedere, vel enim reſcriptum ipſum mittit ad Ordinarij, qui cognofcit de lite: vel ad alium quemlibet, quem Papa maluerit: vel ipſemet Papa confert ius ipſum ad beneficium, ſi neuter litigantium ius in illo habuerit: vnde iſ ſinita lite petit in iudicio, vt ſibi beneficium conferatur. *Rebuff. loc. cit. n. 4.*

Reſcriptum, *ſi nulli*, datur, quando tres, vel plures de beneficio litigant, & tu impetras à Papa, vt ſi nullus eorum ius habuerit in beneficio, tibi detur.

Reſcriptum, *ſi alteri*, datur, quando duo litigant de beneficio, & vnus eorum impetrat à Papa, vt ſibi beneficium conferatur, ſi alteri ius quaeritum non ſit in eo. *Rebuff. loco citato. nu. 5.*

Hæc reſcripta locum non habent, niſi quando beneficium eſt litigioſum, lite nondum extincta: vt docet *Gloſ. in Regula Cancellar. 32.* vnde neceſſe eſt ad huiusmodi reſcripta legitime impetranda, vt fiat mærio beneficij litigioſi.

Item huiusmodi reſcripta non proſunt impetrantibus, quando ius eſt alicui quaeritum, ſiue ſit ius in re, ſiue ius ad rem, vt ait *Rebuff. loco cit. n. 20. ſequuntur Egidium Bella in conſ. 43. verſ. ad ſeptimum dubium, & Paulum Paris. conſ. 117. nu. 26.* Et ideo dicitur, *ſi neutri, ſi nulli, ſi alteri*, ſcilicet ius quaeritum non ſit. Vnde poſt ſententiam, quæ tranſiit in rem iudicatam, non impetrantur huiusmodi reſcripta, quia amplius in lite non proceditur: niſi quis eſſet reſtitutus in integrum, & penderet adhuc reſtitutio: vel niſi appellafſet à ſententia, appellatione adhuc pendente, *Rebuff. loco citato n. 29.*

Item, non dantur hæc reſcripta, ſi victus ſit aliquis tribus ſententijs datis contra eum, quia beneficium eſt tunc alteri adiudicatum, & ideo ius ei competit: & illæ ſententiæ executioni mandantur: quia alter litigantium exclusus eſt per tres ſententias conformes. *Clem. 1. de ſenten. & re iudicata. Rebuff. loco cit. n. 22.*

CAP. XXXIII.

De ſexto reſcripti genere, quod datur à Pontifice Romano (vt dicitur) per diſpenſationem.

Quinſus modus quo conferuntur, & retinentur Eccleſiaſtica beneficia, eſt reſcriptum, quo Pontifex iuſtam ob cauſam iuris communis rigorem remittit & laxat: quod reſcripti genus à iuris Canonici peritus Diſpenſatio vocatur. Quod autem illi diſpenſare, dicunt veteres, Legibus ſoluere, dicebant, vel indulgere, vel Legis, & Canonici rigorem temperare, mitigare, remittere, relaxare, & ſimilibus modis.

Primo quaeritur, Quid ſit diſpenſatio? communiter ita definitur: Proinde iuris communis relaxatio, neceſſitate, vel vtilitate penſata. *Gloſ. communium omnium conſenſu recepta, in c. Requiris. §. Niſi rigor. l. q. 7. Abbas in c. cum in curiis. de elect. c. c. Extirpanda. §. Quis vero, de praben.*

Secundo quaeritur, Quotuplex ſit, quod ad præſens inſtitutum ſpectat, diſpenſatio? duplex, tacita & expreſſa. Tacita diſpenſatio eſt, qua Rom. Pont. ſciens homini alioqui indigno, vel inhabili beneficium concedit, vel inhabilem, ſeu indignum ad beneficium, officium, adminiſtrationem, vel alud ſciens admitit, & promouet. Vnde hæc tacita diſpenſatio eandem vim habet, quam expreſſa, & proinde eundem effectum præſtat. *Gloſ. in ca. Qui in aliquo. diſt. 5. Innocentius c. Burrius in c. Veniens de ſi. preſbyt.* Nam cum Princeps ſciens aliquem habilem non eſſe, beneficium ei confert, eo ipſe iuris rigorem remittit. Non ſic autem quando ignorat, habilis necne ſit. Vitium enim ignoratum, nequaquam remittit Princeps, *l. Mater. ff. de inoffic. teſtam. c. 6. Si eo tempore. de reſcrip. in 6.* Quare ſi Papa domeſtico & familiari ſuo Clerico gratiam concederet ad beneficia ſæcularia, & regularia in titulum nulla facta mentione diſpenſationis, hoc factum diſpenſare crederetur, quia ſufficit, ſi Papa noſcit, ea eſſe beneficia, quæ iure communi ſimul conſiſtere nequeunt: quæ incompatibilia vocantur, ex *Mandofio in praxi Signatura gratia. verb. Diſpenſationes.* Expreſſa diſpenſatio ea eſt, qua ſupplicatio Papæ oblata continet hæc verba: *diſpenſare dignemini* vel quando dantur litteræ Apoſtolicæ ſic: *Diſpenſamus, omnino ſupplentes deſectum.* Imo etiam ſi continent verbum, *permittedimus*: nam in *c. Litteras. de Filijs preſbyt. c. 1. de etat. & qual. in 6.* habetur: *Permittedimus ipſum ordinari in Clericum.*

Tertio quaeritur, An diſpenſare, ſit principis ſolius? Reſpondeo, cum ſit contra ius commune, Principi reſeruatum eſt. *l. Qui in Pronuncia. §. Diuus. ff. de ritu nupt. c. Requiris. §. Niſi rigor. c. 1. ſeq. l. q. 7.* Aliquando tamen Epicoſopus poteſt aliquem Canonibus ſoluere, ſed non niſi ex cauſa, & in ijs, quæ ſunt ipſi iure communi, conſuetudine, vel priuilegio conceſſa ſeu permiſſa: *de qua re dixi lib. 4.*

Quarto quaeritur, An diſpenſatio motu proprio Pontificis concedatur? Omnes vno ore fatentur, non concedi niſi ad preces, & petitionem eius cuius intereſt, c. *Innotuit. ad fin. de elect. c. vlt. de ſchismat. &* ratio eſt, quia ſolui, & relaxari ius non debet, niſi aliquo petente, inſtante, & ſupplicante, iuxta illud: *datur petentibus venia.* Vnde eum qui petit, poenitere oportet ſuæ culpæ, vel facti. Aliquando tamen diſpenſationes conceduntur motu proprio, ſicut & abſolutiones, *ſiſte Mandofio, quem ſupra attulimus loco.*

Quinto quaeritur, An diſpenſatio à Priuilegio differat, & indulto? Abbas in *ca. Quia circa de conſanguinita.* ait, priuilegium ſine cauſa, ſolo Principis arbitratu concedi: diſpenſationes vero gratiam non conſueuiſſe ſiue cauſa dare, quæ ſi nulla, vel falſa fuerit, diſpenſationem ita vitiat, ac deprauat, vt ea minime ſubſiſtat. Rurſus priuilegium Principis quam pleniffime interpretari debemus. *l. beneficium. ff. de conſ. diſpenſationem vero non item. ca. 1. de filijs preſbyter. in ſexto. §. cap. Ordinarij. de offic. Ordin. eodem libro.* Poro non ijs, quæ ſunt contra ius commune

datur

datur dispensationis gratia: In alijs vero, scilicet contra statuta fundationis, vel regulas datur Indultum.

Sexto queritur, An dispensatio sit preste & stricte interpretanda: Conueniunt omnes, facultatem alicui concessam, vt possit ab quos solvere legibus, vel Canonibus, esse plene interpretandam, quia est priuilegium à Principe datum: sed ea indulgentia qua quis auctoritate Principis legibus, vel Canonibus soluitur, stricte est accipienda, quia est iuris relaxatio, & est dispensatio. Quo fit, vt si scriptum Principis in aliquo etiam si minimum illud sit, impetranti proficit, ad alium protendi, & trahi non debet: sufficit enim, si dispensatio in minima te proficit impetranti, vt *insinuat in c. Non potest, de praben. in sexto.*

Septimo queritur, In quibusnam rebus, & causis ad beneficium pertinentibus Papa iure dispensat: In ijs omnibus, quæ solo iure Canonico sunt statuta, in ijs vero quæ sunt iuris naturalis, vel diuini, nequit nisi iusta ex causa, & in certis rebus euentis, vt omnes annotauerunt in *Clementina 1. de consanguini. & affini.* & hoc intelligitur per mutationem materiae, non per dispensationem proprie dictam, vt saepe in similib. annotauimus.

Octauo queritur, Cum dispensatio petitur à Romano Pontifice, quænam exprimitur, & referre debeat is qui petit: *Glossa in c. Non potest, & ibi etiam Geminianus de prab. in sexto, & Abbas in c. Ad aures, de rescrip. respondet, ea narrare debere, quæ requirit impetratio beneficii, cum dispensatio ad beneficia postulat.*

Nono queritur, An dispensationes Pontificiæ quæ in beneficijs conceduntur, gratis sint concedendæ: Inter omnes constat id exigi, & recipi iure posse, quod merentur impensa, industria, & labor eorum ministrorum, qui in Cura Romana litteras Pontificias curant expediendas: hoc enim non soluitur tanquam pretium dispensationis, sed tanquam stipendium laboris, & operæ: sed quum plus soluitur, quam ministrorum labor, & operæ mereatur, videtur quodammodo dispensatio pretio vendi, & emi. Vt propterea sint, qui sentiant, nihil posse exigi, & recipi. Oppositum tamen alij tradiderunt, Sed breuiter dicendum existimo, in vniuersum pro dispensationibus Pontificijs id quod datur ultra stipendium debitum ministris, non est pretium dispensationis, sed soluitur, vel ob poenam delicti, vel ob commutationem, & redemptionem voti, vel ob consuetudinem receptam, vel vt cæteri accendantur à proposito dispensationum petendarum: denique Papa cum dispensationis gratiam concedit, memor eius documentum debet esse, à S. Bernardo traditi Papæ Eugenio his verbis: *Sed dices: Nunquid prohibes dispensationes: Non, sed prohibeo dissipare. Non sum tam ruidus, vt ignorem vos dispensationes postulas, sed in adificationem, & quæ sequuntur.*

Decimo queritur, In quibusnam quod attinet ad beneficia, solet Papa dispensare: Primo in defectu natalium, in qua dispensatione gratia non datur ad dignitates maiores, & principales, nisi homini, vel nobili, & insigni vel ad gradus litterarios prouectio, vel certe satis digno & de Ecclesia bene merito, & alias valde grato: ad hæc enim dignitates, qui legitime nati non sunt, nequaquam admitti debent. *c. ult. de fil. presby. & c. 1. eod. tit. in 6. de his dispensationibus extat Regula Cancellariæ nu. 50. in iur. ordinem antiquum, in quam Commentarios scripsit Mandosius. Is porro, cui hæc dispensationis gratia conceditur ad dignitates Ecclesiasticas, non intelligitur dispensatus ad Episcopatum. Innocen. in c. Dilectus, de concess. prab. In dispensatione addi solet hæc clausula: (Commodo incontinentia paterna imitator non sit:) quæ clausula sumpra est ex c. si gens Anglorum. di. 56. & c. litterar. de fil. presby. reu. neq. illa ponitur tanquam conditio, vt Mandosius annotauit: sic enim inouerunt dispensationes tales essent irritæ, & inanes cum is, cui dispensationis indulgentia sub conditione conceditur, non videatur eam impetraisse, nisi ea conditio subsisteret. Item spiritus Religionem ingressus, licet ad Ordines non egeat dispensatione, eget tamen ad dignitates, & præfecturas etiam ipsius Ordinis Religiosi ca.*

c. ult. de fil. presby.

Secundo dispensationis gratia conceditur super defectu ætatis etiam ad Canonicatus Collegialis, & Cathedralis Ecclesiæ: Et de hac dispensatione in *Regula 49. in iur. antiquum Ordinem* habetur: Et si super defectu ætatis sit dispensatio, de duob. duntaxat annis dari solet, habitus prius per testes fideles, vel alias informatio quoad hoc de dignitate personæ, cui dispensatio conceditur. Item, quando gratia dispensationis datur minori præsertim in pueri ætate constituto ad beneficium curam animarum, vel dignitatem habens, apponi solet in litteris (Est spes quæ d succedente ætate curam, seu administrationem sibi commissam bene & prouide exercebit, vel quod optime se geret.) & hæc clausula apponitur, tametsi hæc de re, nulla in supplicacione mentio fiat, teste *Mandos. loc. cit.* Is item, qui dispensationis gratiam consequitur ad beneficium, cui cura animarum inest, potest & Parochialem Ecclesiam assequi non obstante defectu ætatis, nec cogitur ad sacerdotium ascendere ante 25. annum. Vnde & beneficii titulum obtinet, & fructus percipit.

Tertio, dispensatio datur ad plura beneficia obtinenda. Cum enim quis vnum beneficium habet, quod ipsius vitæ commode sustentandæ sufficiat, conceditur, vt aliud simile beneficium habeat: hoc tamen seruato, vt dum petit secundum beneficium, mentionem faciat primi. *c. cum adeo cap. P. stulasti. c. si Proponente, de rescrip.* Ad plura tamen beneficia, quæ lus vocat Incompatibilia, haud ita facile dispensationis gratia confertur, extat Regula Cancellariæ 51. in ordine antiquo, vbi statuitur: *Item voluit statui, & ordinari, quod super obtinendis incompatibilibus beneficijs in Theologia Magistris, & in iure Canonico, vel Ciuili, Doctoribus dispensatio concedatur, & in illis rigor examinis & c.* Hæc ibi. Iuxta coniecturam est, vt litterati duo simul beneficia habere queant: talibus enim vitis eget. Ecclesia. *c. Cum ex eo, de elect. in 6. & Inno. Quoniam duo, de prab.* Præterea, nobilib. concedi dispensatio solet, vt possint obtinere duo beneficia, quib. cura sic animarum annexa. Additur tamen clausula de more: (Dummodo Parochiales Ecclesiæ non distent à se inuicem ultra vnam diastam, id est, ultra duo miliaria. (Item in eadem Regula Cancell. subiungitur: quando petitur gratia dispensationis ad duo beneficia incompatibilia, si Papa dicit simpliciter, Fiat tunc litteratus prædictis, & nobilib. datur quinquennium, cæteris datur biennium. Si dicat, Fiat vt petitur: litteratus, & nobilib. datur quoad vixerint, reliquis datur ad triennium. In Concil. Trident. sess. 24. c. 17. de reform. de hoc ita decernitur: Statuit in posterum, vt vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad vitam eius cui conferatur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumq. personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Sic ibi. In Hispanijs, referunt Mandosio, per dispensationem concedi solet, vt quis duo beneficia patrimonialia simul habeat: hæc tamen clausula adiecta: (In diuersis tamen Ecclesijs, in quib. orator est filius patrimonialis.)

Quarto dispensat Papa, vt quis habeat sub eodem tecto, id est, Ecclesia, duo beneficia dissimilia, vnum videlicet simplex, & alterum curæ animarum coniunctum, vel dignitate præditum, vel duo similia, sed simplicia, puta, duas Capellanias, vel duo altaria, vel præstimonialia duo. Is porro cui conceditur, vt duo beneficia, vel duas præbendas habeat, non idcirco eas sub eodem tecto, hoc est, in eadem ecclesia, vt paulo ante explicuimus obtinere potest. *Communis opinio Doctorum in c. De multa, de prab. & c. Litterar. de concess. prab.* Præterea nobilib. conceditur, vt in eadem Ecclesia duas dignitates simul obtineant ad duos menses vel quinq. imo etiam ad aliquot annos computandos à die, quo pacificam possessionem nacti sunt, hoc enim conceditur, vt debita quæ contraxerunt, commodius exsoluant.

Quinto, Conceditur dispensatio, vt quis ad Ecclesiam subleuandam promotus, propria beneficia retineant, quæ alioqui ipso iure vacarent.

Sexto

Sexto, Dispensat Papa, vt Monachus vel Religiosus vnum beneficium Parochiale habeat. Item vt Clericus secularis obtineat Regulare beneficium: & vt Religiosus certam Religionem professus, regulare habeat beneficium alterius Religionis.

Septimo, Olim concedebatur à Papa, vt quis beneficium haberet in Ecclesia, in qua pater eius obtinebat aliud beneficium, cum hac tamen clausula: (*Dummodo simul non ministrent.*) Sed nunc id seruatur, quod Con. Trid. tradidit nam hæc de re extat Decretum *Sess. ult. c. 15.*

Octauo, Solet Papa dispensare in gratiam eorum, qui corpore vitati dicuntur: videlicet super defectu oculi, vel alterius membri, ad omnes Ordines, & ad quæcunque beneficia obtinenda: dummodo tamen in oculo raura deformitas non appareat, vt ex ea scandalum & offensio ortiri queat. Quæ quidem clausula sumpta est *exc. 2. de Cleric. agrotan. c. 1. c. 2. de Corpore vitatis.*

Si is qui petit dispensationem super defectu oculi, vel alterius membri, abest à Curia, Ordinatio loci committitur, vt oculum vel membrum diligenter inspiciat: Si vero adsit in Curia, committitur Referendario, vt defectus grauitatem, aut leuitatem inspiciat, & postea referat.

Nono, Dispensationis gratia confertur Parochialem Ecclesiam adeptis, vel aliud beneficium sacerdotium requirenti, ne sacerdos ad annum fieri cogatur. Imo etiam aliquando ad duos vel plures annos. Olim facile dabantur huiusmodi dispensationes, & multæ etiam prorogationes: at modo denegari solent, nisi legitima causa, studij scilicet literarum, interueniente. In Conc. Trid. *Sess. 7. c. 12. de Reformat.* cautum est, vt facultas de non promouendo præterquam in casibus iure expressis concessæ ad annum tantum suffragentur. Cum autem dictæ dispensationis gratia conceditur, is cui datur, non cogitur Subdiaconatum, vel Diaconatum suscipere intra id temporis spatium, quo dispensatio durat, vt docet *Rebus. in Praxi beneficij par. 3. in formula dispensationis de non promouendo.*

Decimo, Dispensat etiam Papa, vt quis Parochialem Ecclesiam obtinens, si sacerdotium ad annum non suscipiat, Ecclesiam retineat, & fructus beneficij percipiat.

Vndecimo, Dispensat item, vt quis ad Ordines promoueat extra tempora Canonice constituta, & interstitijs item temporum non seruatis. Idem quoque Pontifex non raro dispensationis gratiam Clericis male promotis concedit: Porro ij male promoti censentur, quod ad præsens institutum atinet, qui extra tempora, vel sine interstitijs debitis, vel ante legitimam ætatem, vel excommunicationis, suspensionis, vel interdicti vinculo obstricti, vel sine sui Episcopi & Ordinarij consensu, & litteris dimissorijs, vel per saltum, vel fortim sacros Ordines susceperunt.

Decimosecundo, Dispensationis quoque beneficium Simoniaco, Papa largitur, ei nempe, qui per Simoniam vel Ordines accepit, vel beneficium Ecclesiasticum est consecutus, vt illud retineat, & fructus percipiat: vel vt possit ad beneficia promoueri.

Decimotertio, Olim haud difficile concedebatur cuiquam, ne in sua Ecclesia commorari, & præsens esse cogere, nunc tamen magna tantum & graui ex causa conceditur: vt Decretum Concil. Trid. *Sess. 7. c. 11. c. 23. c. 1. de Reformat.* seruetur: Velut si quis Pontificio concessu, duo possideat beneficia, quæ Incompatibilia iure dicuntur.

Decimoquarto, Indulget etiam Papa interdum Neophyto non solum vt Ordines suscipiat, sed etiam beneficium habeat Ecclesiasticum: vt cum tales sunt alioqui digni, & idonei, vtpote viri probi & honesti, nec litterarum ignari: alijs vero minime id beneficium impertitur. Sed nunquid Pontificiæ dispensationis capax esse potest homo plane rudis, & ignarus, quem Canones & iura illiteratum appellat? Sunt qui negent, ducta ratione à iure diuino, & naturali minime hanc indignitatem ferente, verante scilicet ne istiusmodi homines ad beneficia prouehantur: quippe beneficium propter officium confertur:

atque rudes penitus, ignari & illiterati exequi officium suum & obire non possunt, quo iure igitur isti sacris Ecclesiæ beneficijs potuerunt? at diuinum ius, vel naturale soluere Papa non potest. Secus tamen alij sentiunt, nihil obstaré volentes, quo minus alicui beneficium à Pontifice concedatur cum adiutore satis ad suum munus obeundum idoneo. Equidem ipse non abnuo, iustam aliquando, sed raro admodum, causam posse contingere, vt beneficium plane rudi, & illiterato homini conferatur. Quæ quidem causa data, & casu oblata, quis ambigat iure fieri per Romanum Pontificem, vt quis obtineat beneficium cum assignato sibi quasi collega, & locio fideli, doctoque diligenti, suas qui partes expleat, suoque muneri satisfaciat?

Est & illud dubitabile inter Doctores, nec ea quidem parui quæstio momenti, iure ne Papa cuiquam indulget, vt præficiatur Ecclesiæ Cathedrali, vel Parochiali in loco atque regione, quæ populum habet diuersi idiomatis & linguæ? Certe è Regulus Cancellariæ, vna sic habet: *Item voluit (Sanctissimus Dominus Noster) quod si contingat ipsum alicui persona de Parochiali Ecclesia prouidere, seu mandare prouideri, vel gratiam expectantiam concedere, nisi dicta persona intelligat, & intelligenter loquatur idioma loci, ubi Ecclesia huiusmodi consistit prouiso, seu mandatum, & gratia desuper quoad Parochialem Ecclesiam, nullius sit roboris & momenti.* Sic Regula. Gomezij *quæstio prima* videtur innuere, iuris esse diuini & naturalis, ne quis Parochialem Ecclesiam obtineat in loco, vbi populus idiomate vitur, quod ipse non intelligit, nec loqui potest: cum tamen Parocho audiendarum confessionum onus incumbat. Vbi itidem Græco sermone diuina officia fiunt, cuius rationi consentaneum est, vt qui Græce non nouit, Parochiali Ecclesiæ præficiatur: quemadmodum è contrario vbi Latine eadem officia diuina & sacramenta administrantur, qui omnis est Latini sermonis ignarus ac expertus, quo pacto Parochi munia poterit obire? Exempli causa: sunt quædam in Dalmatiâ Cathedrales & Parochiales Ecclesiæ, in quibus diuina peraguntur, Romanorum Pont. concessu Schlaunice quam vocant lingua, ritene atque legitime in hisce Ecclesijs Episcopus instituitur, vel Parocho qui eam linguam penitus ignoret? Non est dubitandum, iure Canonico cautum esse, ne quis ad Ecclesiam Parochialem vniuersi idiomatis deligatur: Sed nihilominus etiam non est ambigendum, Papæ auctoritate, iustam ob causam & honestam, id fieri posse. Nonne in Ecclesijs Dalmatiæ Episcopi creantur, Schlaunice vix linguæ scientes prima elementa: & per alios tamen sua recte exercent ministeria? quibus etiam possunt à Pontifice adiutores dari, assignari Vicarij in eo locutionis genere probe exercitati: Cæterum causa & ratio optima subest præficiendi Ecclesijs eos, qui eam linguam & sermonem probe nouerunt.

CAP. XXXIV.

De Annali possessore.

PRÆTER ea quinque rescripta Pontificiâ hæctenus commemorata & explicata, quibus beneficia conseruantur: sunt etiam duæ Regulæ Cancellariæ, quibus possessores beneficiorum tumentur & seruant se in eorum pacifica & quieta possessione: quarum vna, de Annali, altera de Triennali possessore, nomen sortita est: de quibus singulis breuiter pauca perstringam. Regula de Annali possessore sic habet: *Item Sanctissimus D. N. vt improbiliter exquirentium motus reprimantur, voluit, statuit, & ordinauit, quod quicumque beneficium Ecclesiasticum tunc per animum immunitate præcedentem pacifice possessum, & quod certo modo vacare præsentit, deinceps impetrauerit: nomen, gradum, & nobilitatem possessoris eiusdem, & quot annis ipse possedit, & specificam, & determinatam, ex qua clare constare possit, quod nullum ipsi possessori in dicto beneficio ius competat, causam in huiusmodi impetratione exprimere, & infra sex menses ipsum*

possesso.

possessorem ad iudicium vocari facere, causamque ex tunc de
super annuam usque ad sententiam definitivam inclusivae profes-
sionem debent & tenentur. Alioquin interpretatio predicta & que
cumque inde facta, nullius existant firmitatis: Et idem impe-
tranti, de damnis & interesse possessorum predictorum propterea
contingentibus iuris facere. Et si possessorem ipsum frivolum ac in-
debito molestasse reperitus extiterit, quinquaginta florenis auri
perfoliare Ca. vera. A possessore sit adstrictus, sine alius quam pra-
missa vacationis modus, etiam per litteras, si neutri, si nulli, aut
subrogationis, vel alias sibi quoad hoc, ut huiusmodi benefici-
um ea vice consequi, vel obtinere valeat, quomodolibet infra
gatur: illudq; nullatenus in iura litigiosum propterea censetur.
Hucusque sunt Regulae verba. Cuius Regulae explanato-
res sunt praeter auctorem Glossae antiquum, Gomezius,
Rebuffus, Mandosius, & quadam ex parte Castellorus, &
Flaminius Parisius libro 3. de Resignationibus beneficiorum,
quest. 5. Auctor primus huius Regulae fuisse perhibetur
Eugenius IV. quam qui postea succedere Pontifices, pau-
cis quibusdam adiectis servari mandatur.

Circa hanc Regulam, Primo quaeritur, Cur sit condita?
Id patet ex ipsa inter Regulae initio: [vt improbi, inquit,
conatus & morus lites alij acquiriturum reprimere].
Deinde, vt certior fieret Pontifex de conditione & modo
beneficij, cum ab eo beneficiu, quod alius possidet, impe-
tratur. Ad haec, ne beneficioru possessores iniqui vexarentur
Postremo, ne possessiones ipse essent dubie & incertae.

Secundo quaeritur, An haec Regula potius sit in gratiam
& fauorem annalis possessoris, An vero in odium & pae-
nam impetrantium inique beneficia annuam possessorum?
Castellorus & Gomezius volunt editam fuisse eam
Regulam odio impetrantium, ac proinde restringendam.
Mandosius vero, boni publici causa & Annuam posses-
sorum, asserit institutam, proindeque latissime esse impe-
ditam, sane nihil inquit, quo minus vtrumque eum
iurem & causam iam expeditam amplectamur. Gratiam
videlicet Annuam possessorum: & Odium inique bene-
ficia impetrantium: Leges enim & Iura aliquando fauorem,
& aliquando odium continent comparatione diuer-
sorum. Ecce (vt exemplis agam) Macedonianum Sena-
tusconsultum fauet filijs familias mutuum pecuniam ac-
cipientibus simul & odio'um est creditoribus, mutuum pec-
uniam dantibus filijs familias. Velleianum item Sena-
tusconsultum videtur esse factum foeminarum gratia &
fauore, quamvis odium continet eorum, qui eas pro fi-
deiussores accipiunt. Similiter statutum, quo masculi
foeminas excludunt, fauet masculis, estque pro bonis haereditarijs
in familia conservandis, idem que pariter est ip-
sis foeminis odiosum: Ea item lex, qua permittuntur pu-
blice proscripti impune occidi, & fauet communis Reipubli-
cae tranquillitati & saluti, & est etiam in odium nefari-
orum hominum: ac proinde qua parte fauet bono publi-
co, ample interpretamur, cum etiam trahatur ad eum, qui
istiusmodi perditos homines interfecerit, pecunij ad id
receptis, ac etiam per infidias & prodicionem. Idem prorsus
de hac Regula iudicandum, nam quatenus Annalibus
possessoribus fauet, plenissimum admittit intellectionem,
ac vero quatenus odiosa est impetrantibus, horum bene-
ficia possessorum ex parte restringit.

Tercio quaeritur, An eo ipso quo quis Annali possessor
licet intendit, litigator habeatur iniquus? Gomezius af-
firmat, at Mandosius negat, nisi condemnatus fuerit tan-
quam non seruans praescripta in hac Regula: & hoc videtur
esse vero similis, non enim est iniquus litigator, quod li-
tem intendat, sed quod dictam Regulam in lite non seruet.

Quarto quaeritur, An huic Regulae locus sit in quoli-
bet Beneficio? Afirmat communis sententia, siue bene-
ficio sit curae auctoritatem annexum, siue simplex, siue di-
gnitas, aut personatus, siue Regulari, siue seculari, siue
Manuali, siue iure patronatus affectum. Sed nunquid ad
beneficium etiam alteri vnitum haec Regula potest exten-
di? Vt si Titius (gratia exempli) impetret beneficium vni-
tum, & Caio per annum quiete possessum, id vnitum esse

negauerit, etiam potest extendi. Nec obstat beneficium
vnitum, esse suppressum & extinctum, ac proinde amitte-
re beneficij nomen: quia quoad hanc regulam attinet,
satis sit, si sit beneficium vnitum. At contra (dicat aliquis)
Caio possessor vnit beneficij iuris remedium habet, si
quidem potest excipere contra Titium beneficium esse
vnitum, cuius rei ipse Titius mentionem non fecerit. Re-
spondeo, Caio contra Titium posse duplici se remedio
tutei atque defendere: & Iuris, excipiendo beneficium
esse vnitum: & huius Regulae, excipiendo se per annum
beneficium pacifice possedisse. Deinde quis interroget.
An annalis possessor beneficij referuati firmum sibi ab
hac Regula patronium petat? Gomezius & Mandosius
insolutam hanc quaestionem reliquerunt: non temere
tamen quispiam affirmauerit, huic beneficiario Regu-
lam patronari. Sufficit enim, beneficium quamuis referuatum,
anni spatio pacifice ab illo fuisse possessum: nec opus
est, vt annalis possessor sit beneficij capax, & Regula qua-
tenus Annali fauet possessori, ample est interpretanda.

Quinto quaeritur, An haec Regula defendat Annales
possessores, quamuis ipso iure beneficij priuatos, & prorsus
ad beneficia ineptos: Gomezius questione 50. affirmat:
idem vero quest. 52. negat huius Regulae beneficio Haereticos
posse gaudere, quamuis per annum beneficia quiete
possederint. Rursus questione 53. excludit a Regula eos, qui
sunt beneficij priuati ob pensiones ab eis minime so-
lutas. Quest. 54. excipit etiam eos, qui tamen per annum
beneficia sine lite possederint, est tamen notorium eos
titulo carere. Sed ego certe non video, cur Haeretici, &
caeteri omnes ob crimen aliquod ab ipsis admittum, ipso
iure beneficij spoliati se huius Regulae clypeo non tute
defendant ac protegant, excipiendo contra eos, qui ip-
sorum beneficia impetrarunt, se per annum pacifice pos-
sedisse. Nimirum, Annali possessori nullum haec Regu-
la ius & titulum in beneficio tribuit, nec eum peccato la-
berat, quo beneficium sine titulo possidet: Sed solum dat
ius excipendi contra aduersarium, quod eius beneficium
perierit atque impetrauerit, ijs, quae in hac Regula praescri-
buntur, minime seruatis. Vnde Rebuffus loco citato
Glossa 3. contra Gomezium disputans: Si Haeticus, vel
Simoniacus, inquit, vel alius quilibet beneficiarium impos, vel
beneficio iure ipso priuatus, beneficium per annum possiderit, &
ego velim illud impetrare, necesse est vt exprimam nomen pos-
sessoris gradum, nobilitatem, & quot annis ipse possiderit, &
caetera qua praecipimur in Regula, alioquin nulla est impetratio.
Non quod Annali possessor haeticus vllum in beneficio ius ha-
beat, sed quod mea impetratio subreptitia sit, eo quod aliquid
omiserim, quod Regula iubet exprimi. Et Mandosius est: In
Annali possessore longe minor possessio requiritur, quam in tri-
ennali possessore: quoniam in hoc necessarius est titulus, saltem
probabilis, & verisimilis, quem Coloratum appellant: Et opus
est vt ipse possessor sit beneficij capax, ac in illo nec requiri-
tur titulus verus, nec verisimilis, nec vt possessor sit beneficio-
rum compos: sufficit in eo possessio, qua sit velut corporalis rei
detentio, quam possessionem Animam appellant. Et nihil mi-
rum est, quod Regula de Annali possessore, in hoc differat
a Regula de Triennali poss. quoniam haec vult, haec qui
per triennium beneficium quiete possiderit, vlla lite vexetur:
haec vero, ne lis annali possessori non intendatur,
sed ne intendatur, ijs quae Regula praescribit omittis.

Sexto quaeritur, Quem praesens quam tractamus Regu-
la, pacificum possessorem intelligat? Eum intelligit,
qui beneficium possederit sine lite & controuersia. Clem.
gratia, de rescrip. & glossa in Clem. 1. de sequestra. possessionis,
quamuis glossa in cap. placuit. in verb. Pacificus 16. quest. 6.
(pacificus) exponit, id est, iuridice. Dubitabis, An si annalis
fuerit citatio, pacificus sit possessor? Minime, quia citatio
siue iure tata, siue irrita, sufficit ad hoc, vt iuxta hanc Regu-
lam quis beneficium possidere dicatur cum lite & con-
trouersia: a citatione enim lis inchoatur: tamen vt posses-
sor beneficij re ipsa citetur, neque enim sufficit, si causa litis
& controuersiae contra eum sit alicui commissa. Quarta
quispiam

quispiam, An hæc Regula Pacificum possessorem intelligat eum, qui sine lite beneficium possidet, sed fructus non percipit? Negat Gomezius: sed Rebuffus *Glossa 6.* affirmat, & quidem meo iudicio probabilius: sufficit enim, si quis beneficij titulum sine lite possideat, quamvis fructus minime percipiat, ratione aliqua aliunde impeditus, ut colligitur ex capite. Si propter. de *rescript. in sexto. & in capite. si tibi, de præbend. eodem libro.* Quis enim neget, pacifice eum possidere Canonicatum, qui sine vlla lite per vnum, aut duos annos possidet, cum tamen iuxta multarum Ecclesiarum statuta Canonici primo anno, imo etiam secundo fructus non colligant.

Septimo quaeritur, Quo modo hæc Regula accipiat annum, cum dicit, beneficium Ecclesiasticum per annum immediate præcedentem pacifice possessum? Respondeo, accipere annum completum, & inchoandum à die, quo nactus est beneficij possessionem is, cuius beneficium impetratur: & debere quoque annum illum esse continuuum, ita ut oporteat possessum esse beneficium sine lite per annum integrum & continuuum, qui proxime antecesserit ipsam impetrationem. Non habet igitur locum hæc Regula in eo, qui citra litem beneficium possederit ad sex menses, & deinde post litem ei intentatam idem beneficium alios sex menses habuerit. Sed quid, si ego nulla lite, sex mensibus beneficium possederim, & deinde Titij gratia & fauore dimisi, & ipse Titius resignatarius pari quoque mensium spatio illud quiete possederit? Quod idem est ac quaerere: An hæc Regula iuuare resignatarium possit possessione pacifica sex mensium, in qua fuit resignans? Gomezius *question. 34.* affirmat, Rebuffus *glossa 5.* negat, cui non dissentit Mandosius, neque etiam Castellorodorus: quibus ipse magis quoque assentior: nam Regula de vno semper loquitur possessore. Sed opponitur: In electionibus Episcoporum, & similibus, quæ memorantur in *cap. placuit, 15. quest. 3. & cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa possessionis & proprietatis, & cap. cum de beneficio, de præbend. in 6.* tempora vnius electionis coniungi cum tempore alterius, & in *l. qui cum cohæred. ff. pro empto.* tempora vsuceptionis ex persona defuncti & hæredis conueniuntur: similiter ad præscriptionem complendam coniunguntur tempora prioris possessoris & posterioris. Sed facilis est responsio: dicimus enim, in his omnibus id valere, quia ita leges & iura voluerunt: at hæc Regula vnum tantum requirit annalem possessorem.

Octavo quaeritur, An iuxta hanc Regulam non solum nomen Annalis possessoris, sed etiam cognomen sit exprimentum? Respondeo, cum Rebuffo, *Glossa 9.* exprimi nomen debere, imo si duo pluraue nomina haberet, ea quoque esse exprimentum: nam quod in vno dicitur, in duobus quoque intelligitur. *l. singularia, & l. vinum, ff. si certum petatur.*

Nono quaeritur, Quem gradum Annalis possessoris intelligat Regula? Haud dubie, honorificum gradum litterarum, ad quem beneficiarij promoueri consueuerunt, ut si Annalis possessor beneficij sit Doctor, Licentiatus, Baccalaureus in Iure Ciuili, vel Canonico, vel Theologia. Et sufficit ad hoc, ut talis gradus exprimat, si Annalis possessor beneficij prædictum gradum habere publice dicatur: nam iuxta hanc Regulam fama ipsa debet inspicere. Imo si sit publicus Iuris, vel Theologiae professor, exprimi debet tanquam in Iure, vel Theologia ad gradum promotus, tales enim esse consueuerunt huiusmodi professores.

Decimo quaeritur, An hæc regula ad eum etiam pertineat, qui beneficium impetrat Motu proprio Romani Pontificis? Gomezius *quest. 10.* negat: quia Motus proprius Pontificis ab omni subreptione, beneficij adeptionem excusat, facitque ut impetratio subsistat, quæ alioqui corrueret. *cap. si Motu proprio, de Præbend. in 6. & Clem. si Romani, eodem tit. at Mandosius (cui & ipse subscribo) quest. 49.* locum habere hanc Regulam, affirmat in tali impetrante: Motus enim proprius Pontificis non solet com-

prehendere verisimilia, ut ait *Glossa in cap. 11. verbo, Collatio, de Præbend. in 6.* Nec item derogat iuri per alterum quæsito: eo quod non creditur, Pontifex velle alteri ius adimere. Ex quo etiam fit, ut Motus proprius ipsius beneficij iure patrimonij affecta minime contineat. Sed credibile non est, velle Papam huic Regulæ tam vtili & salutari derogare: ergo per Motum proprium Pontificum huic Regulæ minime derogatur, siquidem nec statuta suo Motu proprio Papa tollere censetur, nisi de illis speciale mentionem fecerit: ut *Imola & Felinus in c. constitutus, de rescript. notantur.*

Vndecimo quaeritur, An hæc Regula extra Curiam Romanam coram Ordinarijs locorum seruanda sit? Gomezius *quest. 9.* & Mandosius *quest. 50.* à quibus minime diserepo, negant esse seruandam. Ratio enim, quæ in Regula tangitur, minime in Ordinarijs locum habet, quippe qui plenam cognitionem personarum & beneficiorum habere creduntur: ac proinde non est verisimile, Ordinarium loci ignorare quis sit Annalis possessor beneficij, & quem in eo titulum habeat, & quot annis possederit, cum singulis annis diocesim inuisitare debeat, & Clericorum beneficia possidentium titulos exquirere. *cap. decernimus, 10. quest. 1. c. conquerente, de offic. Ordinarii in 6.* hæc autem nosse Rom. Pont. non creditur, ac proinde necesse est de his ut certior sit ab eo qui beneficium impetrat.

Duodecimo quaeritur, An saltem seruari debeat coram Legato Pontificis in prouincia sibi demandata suum officium obuenti? Gomezius negat: quia idem, inquit, est de Legato, quod de Ordinario loci: sed coram Ordinario seruanda non est, ergo nec coram Legato. Probabilius tamen iudico id quod Rebuffus & Mandosius docuerunt, coram Legato, sicut coram Romano Pontifice, Regulam esse seruandam, ob rationem in ipsa Regula contentam, quæ in Legato similiter atque in Pontifice summo locum habet: cum in beneficij conferendis, æque facilis error atque deceptio in Legato cadere possit, atque in Pontificem cadat: quare Papa nec plenam notitiam personarum & beneficiorum habere creditur, quam habet, vel habere debet Ordinarius: præsertim cum Regula Cancellariæ de valore Beneficij exprimit, quæ loco excluditur in ijs, qui impetrant ab Ordinario locum, sed in ijs, qui impetrant à Papa, locum etiam obtinere creditur in consequentibus beneficium à Legatis Apostolicis.

Decimotertio quaeritur, Quid significet Regula illis verbis: (*Specificam & determinatam causam in huiusmodi impetratione exprimeret*) Mandosius inquit, *q. 62.* à quo non dissentio, *specificam causam, appellat singularem & indiuiduam: determinatam vero intelligit certam & claram ab ipso nullo dubio.* Quæres, An satis sit, si Titius impetrans beneficium Caij annalis possessoris, expresserit, ipsum habere nullum ius, nulloque iuris titulo posse defendi, sed temere & facto tantum possidere, & hæcenus possedisse? Affirmat Gomezius satis id esse. Mandosius tamen probabilius negat, quoniam huiusmodi expressio est admodum generalis, quare speciatim exprimentum est in hunc modum: Titius suppliciter orat, ut ipsi conferatur beneficium tale, quod Caius per annum, & duos menses, vel circiter occupatum, & nullo iure suffultus detinuit, & detinet, eo quod per simoniam realem cum Seio commissam illud assecutus est, vel quod in illud se intulit, & intravit: vel quod beneficium Sempronij viuentis obtinuit, licet illinc ad aliquot dies post impetrationem Sempronius obierit, vel inde ad paucos dies matrimonium contraxerit cum Claudia; vel solemnem in Dominicana familia Religionis professionem emisit.

Decimoquarto quaeritur, A quo die computentur sex menses, de quibus in Regula dicitur: (*Et infra sex menses ipsum possessorem ad iudicium euocari facere*) Respondeo, cum Gomezio, Rebuffo, & Mandosio, computandos esse à die, quos quis impetrauit beneficium à Papa, quod per annum Caius possederat. Si quæras, an impetrans iustam habeat excusationem, quando infra sex menses annalem

possidet.

possessorem in iudicium vocare commode nequit, quia sit ille, vel tam potens, vel ferus, ut nemo ad ipsum citandum audeat accedere? Maxime: nam lis pro contestata habetur, quando per eum stat, ne lis ei intendatur. *l. Si eum. ff. Si quis cautionib.* Ego reus pro citato habetur, quando ipse in causa est, ut non citetur. Par quoque ratio videtur, *teste Gomezio q. 14. & Robuffo Glossa 14.* cum propter bellum, vel aliud simile impedimentum, impetrans Annalem possessorem in iudicium intra sex menses vocare nequit: sed hic tamen temporis terminus Romani Pontificis indulgentia solet prorogari antequam fluxerit; postea enim prorogari non potest. *l. Sed si momento. ff. de Precario.* In Franciæ tamen regno, ut *testis est Robuff. Glossa 14.* sufficit, si impetrans intra annum agat iure possessionis coram iudicibus regijs.

Decimo quinto queritur, à quo tempore computetur annus: dicente Regula: (*Causamque ex tunc desuper infra annum usque ad sententiam definitivam inclusivè persequi debent*.) Computari debet annus à die, quo impetrans Annalem possessorem, ad iudicium vocavit. Hoc expressim significat illa verba: (*Causamque ex tunc*.) ac ita sen. sille Auditoris in Rota refert Mandolius *qu. 72.* Hunc etiam temporis terminum solet Pontifex prorogare. Regula etiam dicit: (*Ex tunc persequi debent*.) non ait, (*absolvere, & finire*) hoc enim non est in litigationum potestate, sed iudicium. Sufficit igitur, si per impetrantem non steterit, quominus infra annum lis, & controversia dirimatur. Item, culpa etiam vacat impetrans, si intra annum litem prosecutus non sit, vel quia cesserit, vel quia obierit. *Ita Robuff. Glossa 15.*

Decimo sexto queritur, Quid iuris habeat in beneficio Annalis possessor? Respondeo per hanc Regulam ius, & titulum novum non acquirere, sed tantum posse Annali possessione se tueri ad excludendum eum, qui ipsius beneficium impetrauit, eo quod non expresserit ea, quæ in hac Regula præscribuntur, siue ratione possessionis Annalis, siue subreptitiæ impetrationis. Et tunc spectant verba illa Regula: [*Alioquin impetratio prædicta, & quæcumque inde secuta nullius existant firmitatis.*]

Decimo septimo queritur, Quid significant illa verba Regula: (*Nec alius quam præmissa vacationis modus, etiam per litteras, si neutri, & reliqua.*) Respondeo, mentem Pontificis esse: prohibere impetranti, lite pendente, ne alium vacationis modum exprimat per litteras (si neutri: si nulli, subrogationis perinde valere,) aut alias: ita vt post litem contestatam, tales à Pontifice litteræ impetrati non possint, perinde ac si beneficium esset litigiosum.

CAP. XXXV.

De triennali beneficij possessore.

Regula Cancellariæ de triennali possessore sic habet: *Item voluit, & ordinavit Dominus noster, quod si quis quæcumque Ecclesiastica beneficia, quæcumque sint ab aliquo simoniacò ingressu ex Apostolica, vel ordinaria collatione, aut electione, & electionis huiusmodi confirmatione, seu presentatione, & institutione illorum, ad quos beneficiorum huiusmodi collatio, præmissa, electio, & presentatio, seu quævis alia dispositio pertinet, per triennium pacifice possiderit, dummodo in beneficijs, si dispositioni Apostolica ex aliqua reservatione generali in corpore Iuris clausa, reservata fuerit, se non intruserit, super huiusmodi beneficijs taliter possessis molestari nequeat: necnon impetrationes de beneficijs ipsijs sic possessis factas, irritas, & inanes censuri debere decrevit: antiquas lites super illis motus penitus extinguendo.* Hactenus Regula. Huius Regula primus auctor fuisse fertur Callistus III. quem posteriores deinde Pontifices sunt imitati.

Primo queritur, An hæc Regula solum defendat eos, qui sunt beneficiorum capaces, si per triennium beneficium possiderint? An vero etiam eos, qui non sunt com-

petes beneficiorum? Dux sunt opiniones. Gomezius *q. 2.* spurium triennale possessorem affirmat huius Regula privilegio gaudere, & *quest. 3.* eadem vult Regulam defendi feminam munere, & officio Abbatis, vel Prioris fungentem, quando cumque est dignitas perpetua auctoritate Romani Pontificis in titulum, vel administrationem dari solita. Et *q. 10.* similiter, ait eiuſdem Regula prærogatiua potiri eum, qui Parochialem Ecclesiam adeptus, & intra annum ad sacerdotium minime promotus, per triennium postea possiderit: & eum etiam, qui duo, vel plura beneficia simul obtinet, quæ iure haberi nequeunt. *q. 15.* asserit, Clericum minorem annis quatuordecim, huius Regula exceptione iuvvari. Denique Auctor ille concludit, generatim hæc Regula defendi triennale possessorem beneficij, modo titulum verisimilem ac probabilem, quem coloratum appellant, is habeat: *Qualis*, inquit, est ille, qui datur ab eo, cui beneficij conferendi potestas commisit, sine i, cui beneficium conceditur, sit iure beneficiorum capax, siue non sit. *Dubius exceptis, quos ipsa Regula expressit, hominum generibus: simoniacò videlicet beneficij possessore: aut beneficij Papa reservati generali reservatione in corpore Iuris contenta intruso possessore.*

Altera est opinio: per hanc Regulam tantummodo defendi triennale possessorem, habilem tamen, & aptum iuxta Canones ad beneficia obtinenda. *Sic Robuffus de Pædificis possessori. nu. 206. & sequentibus: & antiquus Glossæ Auctor ita scribens: Cum in hac Regula dicitur: (Si quis, &c.) intelligere debet de habilibus alioqui iure ad habenda beneficia: quia Iura loquentia de personis, intelliguntur de idoneis. l. Ve gradatim. ff. de numeribus, & honori. c. c. Euanthius, dist. 55. Ideo, inquit, si laicus possideret, vel spurium, vel mulier, hæc Regula locum non haberet in eis.* Sic ille. Vnde contra Gomezium Robuffus infert tanquam absurdum, non solum spurium se huius Regula exceptione iuvare posse per triennium, beneficium sine lite possidentem, sed etiam laicum, feminam, & virum coniugij vinculo adstrictum, Bigamum, Hæreticum, Infamem, pæsum nondum ad legitimam ætatem prouectum, membro, vel corpore vitiatum, vt Canones vocant, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententia obstrictum, vel irregularitate affectum. Necnon, & eadem Regula patrocinium afferret Clerico seculari absque legitima auctoritate beneficium Regulare, & Regularis Clericus beneficium seculare per triennium pacifice possidens: Is item, qui beneficium viuentis impetratum triennio sine lite possideret, quæ omnia videntur absurda. Præterea, cum lex dicit, (*quicumque*.) vniuersim accipienda est de omni eo, qui aptus scilicet, & habilis est. His accedit, quod cum in lege statuitur, à debitore posse debitum exigi quocumque loco vel tempore: intelligitur, alioqui iure idoneo loco, vel tempore. Postremo, possessio quamvis longissimi temporis, non tribuit ius possessori, alioqui iure beneficij impoti, & inepto. *capit. causam. capit. Accedentes. de præscriptioni. & ibidem Panormitanus & Felinus.* Hanc ego sententiam, vt rationi magis congruentem probō, & amplector.

Secundo queritur, An huius Regula bono frui possint etiam ij, qui non sunt intra annum ad Sacerdotium promoti iuxta *c. Licet, & c. Commissa. de elect. in sexto.* Aut qui contra Canones, & Iura, plura simul incompatibilia beneficia possident, contra ea, quæ habentur in *cap. de multis. de præbend. & Extravaganti Ioannis vigesimi secundi. Excerabilis. de præbend.* Gomezius *quæstione decima* affirmat, Robuffus negat. Nauarrus patitur in *ca. Accepta. de restit. spoliat. opposit. 8. num. 9. & 10.* magis probare videtur Gomezij sententiam: quoniam licet Regula non defendat, nisi iure habiles, & aptos ad beneficia, non continuo inde sequitur, vt excludantur non promoti intra annum ad Sacerdotium, aut plura contra Canones beneficia incompatibilia habentes: quia hi alioqui beneficiorum capaces sunt, quamvis iure ipso suis beneficijs priuati, ob Sacerdotium intra annum ab eis minime susceptum, vel ob

plurium citra legitimam causam beneficiorum incompa-
tibilium possessionem.

Hæc opinio præstare videtur ea ratione, quod hi Cle-
rici alia ex parte habiles aptique sunt ad beneficia, licet
non ex ea parte, qua iure Canonico beneficijs deiciun-
tur, quia intra annum non sunt ad Sacerdotium promo-
turi: vel quia cum priori beneficio alterum consequuntur,
quod cum illo simul iure haberi minime potest. Parira-
tione, *sic Nauarrus loco citato*, huius Regulæ patrocinio
treci queant, qui triennio beneficium possident: quia ta-
men iure ipso privati sunt, ob pensionem ab ipsis minime
solutam, aut dimidiam partem fructuum debitam apud
se retentam: aut qui per vim beneficij, cui cura anima-
rum inhæret, possessionem nacti fuerint, & privati sunt
ipso iure, *intra id quod habetur in cap. Eum qui de præbend. in
sexto*, priori simili beneficio, quod habebant, & quicum-
que alij iure ipso beneficio, quod obtinent, spoliati, si per
triennium nihilominus absque vlla lite postea possede-
rint: se enim defendere possunt excipientes, vel uouos ti-
tulos, vel Romani Pontificis Indulgentiam, dummodo
manifeste non constet eos esse titulo priuatos per senten-
tiam Iudicis, vel propriam confessionem in iudicio, vel e-
uidentiam facti. Idem iuris est de ijs, qui male promoti
dicuntur: quales sunt qui sine literis dimissorijs, vel extra
tempora, vel per saltum, vel furtim, vel vno die plures or-
dines sacros susceperunt.

Tertio quæritur, An hæc Regula tutum reddat eum
qui beneficium citra litem vllam triennio possidet, per
sententiam iniquam, quæ tamen in rem iudicatam non
transfert, obuentum? Gomezius affirmat, sed Rebuffus
negat. At ego priorem sententiam veriorē existimo:
Ratio est: quia hæc Regula trienniali possessori titulum
non dat, sed tantum exceptionem, qua beneficij posses-
sionem defendere queat contra aduersarium litem ei in-
tendentem, aut eius beneficium impetransem: & Pontifex
in Regula voluit, ne qui per triennium sine lite benefi-
cium possidet, molestia afficiatur.

Quarto quæritur. Quid sit de beneficio dicendum,
quod quis per annum sine lite possiderit, in eoque alteri
sucefferit, qui & ipse illud per biennium absque omni li-
te possiderit: secundus ne possessor beneficij vnum illum
annum, cum duobus, quibus primus beneficium possed-
it, iura conscientia coniungat? Assentior Rebuffo, &
Gomezio, hanc Regulam secundo possessori fauere ne-
gantibus: quia primi titulus possessoris, omnino est per
eius obitum extinctus, ac proinde per secundum posses-
sorem nequit continuari. Non est tamen idem iuris in
prescriptione, & vsurpatione aliarum rerum civilium, &
profanarum, in quibus, nemine dissentiente ijs, qui suc-
cedit alteri, uti & gaudere potest accessione annorum,
quibus ille est usus. *l. Pomponius, ff. de acquir. posses. c. l. iam
tempus, ff. de vsurpationib.*

Quinto quæritur, An qui probauerit, se primo anno be-
neficium sine lite possidisse, & tertio itidem probet, esse
censetur possessio per triennium continuata? Censetur,
teste Rebuffo, quem & sequor: fauet ratio, quia in iudicio,
cum de duobus extremis constat, prob constanti quoque
medium habetur.

Sexto quæritur, An si Titius, verbi gratia, biennio pos-
sideat beneficium, & deinde id alterius gratia & fauore
dimittat, sed quia irrita facta est resignatio, redijt ad
suum beneficium, quod postea per annum, vlla sine lite
possedit, iustam ab hac Regula habeat defensionem, ita
ut duos annos priores, cum tertio coniungat? Rebuffus
tractatu superius allegato, num. 327, eam vnam ob causam
negat, quod possessio fuerit interrupta, & per resignatio-
nem titulus extinctus, cum beneficium vacauerit. Secus
alij opinantur, quia Titius, verbi causa, ad suum benefi-
cium reuertitur, tamen non ei denuo conferatur: unde,
& beneficium non per ipsam resignationem vacauit, quia
fuit ea conditione dimissum, ut resignatarius illud haberet:

qua non me seruata, suum Titius beneficium dimississe
non videtur.

Hæc quæstio, ex ea pendet quæstione superius à nobis
exposita: An cum quis alterius gratia beneficium depo-
nit, nullaque est resignatio, restitatur in suum benefi-
cium noua Superioris auctoritate, An vero licite suum ad
beneficium propria auctoritate reuertatur? Verum quid-
quid isti, illive opinantur: quantum mihi quidem vide-
tur, Titius iura conscientia ad hanc Regulam potest ac-
currere patrocinij causa: is enim beneficium dimisit non
absolute & simpliciter, sed ut Cæso dixerat, ac idcirco
non se iure tituli abdicauit, non impleta conditione: sic
ut & ipse Rebuffus, *num. 324*, concedit, posse hæc Regula
Titium vri, qui metu suum dimittit beneficium, in quod
deinde restituitur absque noua sui beneficij concessio-
ne.

Septimo quæritur, An ut quis patronam sibi hanc Re-
gulam habeat, ei sufficiat triennio extra litis, & contro-
uersæ molestiam, maiorem partem fructuum beneficij
possidisse? An vero etiam sit necesse, ut omnes beneficij
factus, sine lite perceperit? Ait Rebuffus, *n. 202*, & recte
sufficere, si maiorem fructuum partem tribus annis colligat:
nihil enim impedit, de aliquo præiudicio beneficij, vel
alia qualibet re parua ei litem intendent: ut Glossa *in cap.
Comm. ff. de elec. in 6. animaduertit*.

Octauo quæritur, An eadem Regula ius, & titulum be-
neficij possessori tribuat? Duplex est opinio: quarum al-
tera negat ob ea verba Regulæ, quæ solum possessionem
videntur significare: (*Ut qui per triennium pacifice benefi-
cium possiderit, molestia vexari non possit*.) Ergo solum alijs
impetrandi eius beneficium facultas denegatur. Deinde,
solum possessori conceditur, ut in iudicio possit exci-
pere contra aduersarium, si triennij spatio quiete atque
pacifice se beneficium possidisse probauerit.

Altera est opinio, per hanc Regulam ius, & titulum in
beneficio triennalem possessorē acquirere: quod tri-
plici ratione demonstrat. Primo, quia hæc Regula est ob
commune pacis bonum constituta, ad lites dirimendas,
quæ sic minores, & pauciores esse solent.

Deinde, quia ad commune populi saluem pertinet,
plebs ut suum pastorem agnoscat: qui nisi triennis pos-
sessor haberetur, anceps animi esset.

Postremo, quia sicut ius civile per vsurpationem, rerum
dominia alijs adempta ad alios transferunt: sic etiam Ro-
manus Pontifex, qui libertam beneficiorum administratio-
nem tenet, potest beneficia his adimere, & illis conferre:
potest igitur per hanc Regulam decernere Ponti-
fex, ut talis possessor beneficij, qui per triennium nulla
prolus lites, & contentione possidit ius & titulum acqui-
rat, quamuis antea adeptus non fuerit. Hæc sententia
mihi magis probatur.

Nono quæritur, An possit loci Ordinarius inquirere
in Triennalem possessorē, & ex eo, iuris & tituli, quod
habet beneficij, rationem cognoscere? Affirmat Gome-
zius, contendens, possessoris ius, & titulum in beneficio
per hanc Regulam non dari. At Rebuffus *tractatu superius
allegato, numero vigesimo secundo*, negat ordinarium
loci, ius vllum habere inquirendi, eo quod hæc Regula
ius & titulum possessori tribuit.

Quare licet ordinarius titulum ab eo beneficij exqui-
rens, cognouerit vero eum titulo caruisse, nequit tamen
suo eum beneficio spoliare, quia triennis sine lite pos-
sessor, dictum possessorem iure, & titulo legitimo donat.

Alijs hæc sententia in dubio versari videtur, quod ad
interius illa conscientia forum pertinet. Aiunt qui-
dam in iudicio possessorem defendi contra eum, qui be-
neficium eius impetrari: & contra loci ordinarium,
cum ne possessione deiciat: valde tamen, inquit,
dubium est, An Regula ius, & titulum eiusmodi pos-
sessori trienniali quieto, & pacifico concedat: solum
enim denegat actionem: qua possessorem quis possit

lice, & molestia liberare. Mihi sententia Rebuffi placet.

Decimo quaeritur. Quenam Regula Intrusum intelligat, dicens: (*se non intruserit*.) Quis dicatur in beneficium intrusus, docent Dominicus *e. propter. dist. 19. Felin. e. Veniens. n. 2. Et 3. de Accus. Ioan. Selua, de benef. par. 1. q. 11. n. 9. Et 10. Rebuf. in praxi Beneficior. par. 11. in Regul. de vniuersal. poss. q. 47.* Respondeo itaque Intrusum stricte eum, qui sine auctoritate eius, cuius est beneficium conferre, se in beneficium immittit, & intrudit, *e. Ad aures. de excess. Pralat. Vnde qui nullum profus in beneficio ius, & titulum habet, Intrusus vocatur. e. Quia diuersitatem. de concess. Praben. Qui etiam sine titulo se in beneficij administrationem intret, Abbas in c. Cum iam dudum. de praben. Qui itidem, sine Canonico titulo, vel per vim beneficium occupat, & inuestit. e. Eum qui. de praben. in 6. Hi omnes intrusi vocantur: nec fisti postea beneficium impetrant, valet impetratio, nulla facta ab ipsis mentione suae in beneficium intrusionis. Abbas cum aliis in c. 1. de concess. prab. Secundo, vocatur etiam Intrusus, qui post electionem ante beneficium administrat, quia ipso iure acquisitum ius amittit. *ca. Auaritia. de elect. in 6. Tertio, qui beneficium adhuc retinet, postquam ab eo per Iudicis sententiam amotus. Innocent. in c. Qualiter. 2. de accusat. nisi ab ea sententia ad Superiorem iure pronoucauerit. Quarto, qui beneficium inique alteri ademptum, & omisso iuris ordine detinet, intrusus censetur. e. Tanto. de excess. Pralat. Quinto, qui a Superiore vinculo excommunicationis, interdicti, vel suspensionis ab officio obstricto, beneficium adeptus est, vel ab eo, qui conferendi potestatem non habebat. e. vlt. de excess. Pralat. Dominicus in c. vlt. dist. 19. Sexto, dicitur intrusus, late sumpto vocabulo, qui crimen admittit, quo meretur, vt a beneficio amoueat, vel qui vitium habet, cuius causa sit beneficio spoliandus. *Glos. in c. Cum super. de causa posses. Ioan. Selua in tract. de benef. par. 3. q. 11. n. 9. Felin. in c. Veniens. de Accus. Hunc tamen modum Rebuffus non admittit in praxi beneficior. in Regu. de subregran. colligam. 4. n. 14. quia talis Beneficiarius, antequam Iudicis sententia beneficium amittat, ius & titulum habet, ergo intrusus non est, concedit tamen ille pro intruso habendum, qui crimen commisit, ob quod est ipso iure, beneficij priuatus. Sed reuera Glossa, Ioannes Selua, & Felinus de hoc eodem homine intruso locuti esse videntur. Septimo, intrusus dicitur, qui beneficij possessione nanciscitur, sine litteris Pontificijs, quamuis per impetrationem a summo Pontifice simpliciter obsequatam. *Felin. in c. In nostra. de rescrip. Hunc etiam modum Rebuf. excludit, quia Iure Canonico non probatur: nam licet, inquit, extet Constitutio Bonifacij VIII. quae incipit: *Inimula*, & habetur inter communes Extrauagantes, *de elect. ex qua constat, intrusos censeri, qui possessionem consequuntur absque litteris Pontificijs: ea tamen Constitutio tantum de maioribus loquitur dignitatibus: quales sunt Episcopatus, Abbatie & Prioratus. Verum enimvero, hic Rebuffo aliud sentiente, praeterito: extant aliae Romanorum Pontificum Constitutiones, decernentium vtj pro intrusis habeantur, qui litteris Pontificijs minime expeditis, possessionem adipiscuntur quorumlibet beneficiorum, quae impetrantur a Papa: & quia tales Constitutiones in Francia receptae non sunt, ideo Rebuffus, vt pote Gallus, scriptum reliquit, hos minime pro intrusis haberi. Nec aliud est sentiendum de eo, qui absque legitima institutione, beneficij fructus percipit: nam co ipso facto priuatur iure, quod habet in eo beneficio, *ca. Auaritia. de elect. in 6. quare beneficium impetrato, debet huic rei facere mentionem. Octauo, intrusus habetur, qui simpliciter nominatus, vel praesentatus, sed Canonice minime institutus, beneficium administrat, & ipso facto est priuatus beneficio, e. Auaritia. de elect. in 6. Nominatio etenim, vel praesentatio ius non tribuit in beneficio. *cap. Quod sicut. de electione.*******

IOANNIS AZORII LOR- CITANI E SOCIE- TATE IESV,

INSTITVTIONVM MORALIVM Pars secunda:

LIBER OCTAVVS.

De spoliis Clericorum, & Pensionibus Ecclesiasticis, ac de Ecclesiarum bonis alienandis, vel non alienandis, & de Ecclesijs, vel Cappellis aedificandis, & de alijs Ecclesiarum bonis.

CAPVT I.

Quo iure spolia Clericorum Romano Pontifici debeantur.

Niger iam haecenus de beneficij Ecclesiasticis materiam, fuisse, & late patentem, quae potuimus breuitate tractauimus. Sed quia cum illis pensiones Ecclesiasticae, & spolia Clericorum, & reliqua Ecclesiarum bona sunt quadam affinitate coniuncta, eo quod sint, vel beneficiorum fructus post obitum Beneficiarium relictis, vel portiones ex ipsis beneficij percipi solent, vel Ecclesiarum possessiones & res: ideo hoc libro, Deo nobis opem ferente, de his omnibus breuiter agemus, ac primo quidem de spolijs, deinde de pensionibus: Postremo, de rebus, & bonis Ecclesiae non alienandis.

De spolijs Ecclesiasticis tractatum edidit Gulielmus Redoanus veriusque Iuris Consultus in 17. quaest. diuisum. Navarrus quoque de spolijs Clericorum Commentarium scripsit super c. Non liceat Papa. 12. q. 11.

Primo quaeritur, Quenam Clericorum bona veniant appellatione spolorum? Respondeo, spolium proprie dici: apud Scriptores Latinos, quicquid hostibus detrahitur, vt in id Virgilianum Seruius notauit:

Et spolia ampla referit.

Vnde spolia opima dicuntur, quae dux duci detrahitur cruenta, quae non sine sanguine hostibus auferuntur: At vero spolia Clericorum dicta sunt ea bona, quae Clericis vita sanctis, Romani Pontificis auctoritate, Fiscus Apostolicus accipit, ne ad eorum haeredes, futurosque in beneficio successores transmittantur.

Secundo quaeritur, Quo modo haec spolia definiantur? Difficile est sane, quae in Iure tum Ciuili, tum Canonico tractantur, velle Philosophorum more, plene scilicet, & exacte definire: quare potius haec spolia describi possunt, quam definiti: Ita vt sint ea bona a Clericis quibuslibet etiam Religiosis ratione, & iure Ecclesiae acquisita, vel ex negotiatione contra Canones comparata, & post obitum relictis. Sic Redoan. *quast. 1. de spol. Eccl. num. 7.* Dicitur: Bona, tanquam genus: spolia enim Clericorum, bona sunt: non tamen e contratio, vniuersa Clericorum bona, sunt spolia. At bonorum nomine generatim accipiuntur bona tum mobilia, vel se mouentia, tum immobilia: Iura item, & actiones, & corpora, quocumque nomine censeantur. haec enim omnia generalia bonorum voca-